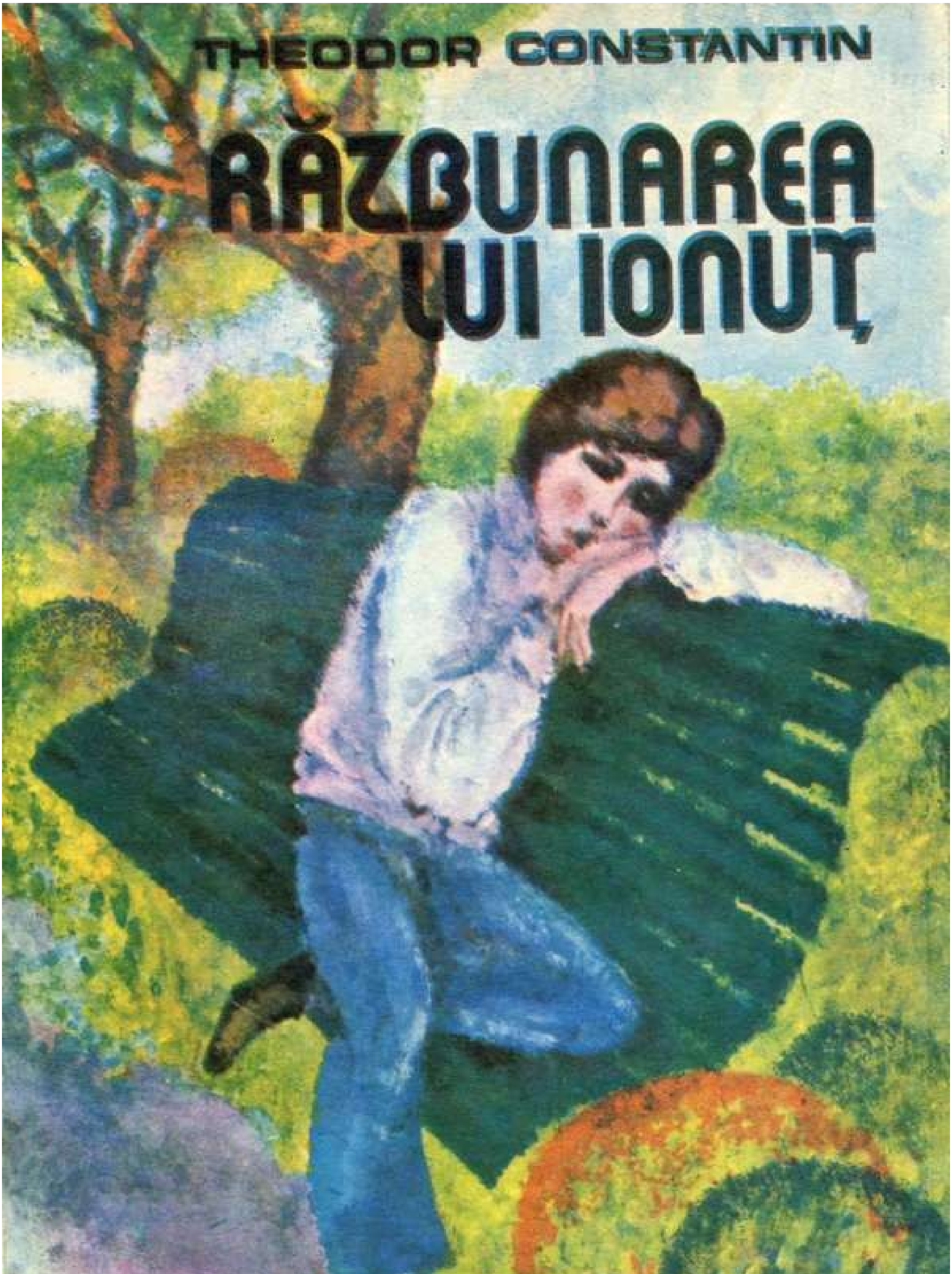
THEODOR CONSTANTIN
RĂZBUNAREA
LUI IONUȚ
Editura
Ion Creangă

THEODOR CONSTANTIN

RĂZBUNAREA LUI IONUŢ

EDITURA ION CREANGĂ BUCUREŞTI, 1980
Coperta: DUMITRU RISTEA

Romanul a apărut la Editura Tineretului, în 1968, cu titlul JOHNNY, BOAMBĂ. În ediţia de faţă se revine la titlul dat iniţial de autor.

Capitolul I

Nu, nu ningea. Cerul împroşca, bogat, cu floricele. Îi era foame. Cu floricele, când ţi-e tare foame, ti-o poţi astâmpăra. Cu orice îţi poţi astâmpăra foamea. Până şi cu apă, dacă bei până nu mai poţi, darmite cu floricele... Ce de-a floricele! Şi mari, şi albe... Niciodată nu mai văzuse altele asemenea. Mari şi albe, ca nişte toporaşi. Tare mai miroase frumos a floricele! Mai frumos chiar decât a porumb copt. Dar parcă floricelele nu sunt, la o adică, tot porumb copt? Trebuie că mirosul plutea peste tot oraşul, aşa cum pluteşte parfumul de tei în luna mai. Trebuie că pătrunsese şi în case, dar, mai ales, prin răsuflători, în toate bucătăriile blocurilor unde gospodinele găteau. Oare ce mâncăruri se găteau în bucătăriile blocului în care locuiau? Exclus, da, exclus ca măcar într-o singură gospodărie să nu se gătească ţelină cu carne de porc. Teribil îi mai place lui mâncare de ţelină cu carne de porc! În fiecare zi dacă ar mânca şi tot nu s-ar sătura.

„Am să-i spun mamei să gătească...”

Dar îşi aduce aminte că „unchiului” Mitru nu-i place mâncarea de ţelină. Şi dacă lui nu-i place, oricât ar ruga-o, ea tot nu va găti. Frumos mai miroase a ţelină când feliile se prăjesc în tigaie! Dar acum, chiar acolo, în bucătăria unde eventual se găteşte mâncare de ţelină, mai puternică este aroma floricelelor. Uite, a trecut un camion încărcat cu lăzi pline cu portocale. Trec turisme, camioane curg într-un şuvoi continuu pe strada de curând asfaltată, şi cu toate acestea în loc să miroasă a portocale, a benzină şi a praf miroase doar a floricele. Păi cum să nu miroasă dacă norii împroaşcă pământul cu floricele?

„Ia floricelele!... Ia albiţelele, căldicelele!...”

O chema Micşunica. „Baba” Micşunica. De ce îi plăcea să i se spună babă nu s-a putut dumeri niciodată. „Baba” Micşunica era tânără. Să fi avut cel mult treizeci de ani. Parcă o auzea: „Ia vin’ să-ţi dea baba Micşunica nişte floricele faine! Uite ce cană barosană numai cu un leu. Când avea bani, cumpăra. O cană, două, până îşi burduşea buzunarele. Dar de cele mai multe ori nu avea. „Cumperi, aligantule?” „N-am astăzi bani, babă Micşunica!” „Lasă că o să ai mâine.”

„Ia floricelele!... Ia albiţelele, căldicelele!...”

Prost mai este! Plouă cu floricele calde, tare îi mai este foame, şi totuşi nu se poate hotărî să întindă palmele, să strângă în ele atâtea floricele câte i-ar fi de ajuns să se sature. Până la urmă învinge însă lenea şi întinde palmele. Fulgii de zăpadă se topesc imediat. Nu, nu-s floricele. Ninge! Ninge şi fulgii de zăpadă nu ţin de foame. Acum strada nu-i mai miroase a floricele, ci a benzină arsă şi a praf.

„Ia floricelele!... Ia albiţelele, căldicelele!...”

Tare îi mai este foame! Mama ştia doar că soseşte cu trenul în cursul dimineţii, când ea este la birou şi totuşi nu a lăsat cheia la cineva, la madam Urseanu, de pildă. Nu are niciun ban la el, îi este foame. Şi acum, colac peste pupăză, trebuie să se plimbe până când avea să se reîntoarcă ea de la serviciu. Prea tare frig nu este. Ninge. E o zăpadă ce prevesteşte primăvara. Peste o oră s-ar putea să iasă şi soarele. Dar acum ninge şi lui îi este foame.

„Ia floricelele!... Ia albiţelele, căldicelele!...”

Sunt trei ani de când n-a mai văzut-o pe „baba” Micşunica. N-a mai văzut-o, fiindcă de trei ani lipseşte de acasă. Prima dată „baba” a apărut pe strada lor când el era de zece ani. Pe atunci avea totdeauna bani pentru floricele. Îi dădea mama, tata. Pe atunci mama îi spunea tatii „dragule”, iar tata mamei „mica mea păsăruică”. Ce bine era atunci acasă! Mama îi spunea Ionuţ, tata de asemenea. La şcoală profesorii, colegii tot Ionuţ îi spuneau. Pe atunci încă nu fusese poreclit „Johnny” sau „Johnny Boambă”. În

decurs de numai câteva luni numele Ionuţ s-a transformat în Johnny Boambă.

Şi toate acestea s-au întâmplat fiindcă mama nu i-a mai spus tatii „dragule”, iar tata mamei, „mica mea păsăruică”. Ei, din cauza asta! Prostii! Cauza a fost alta, altele. În orice caz, una din cauzele principale era şi „unchiul” Mitru. Mai înainte habar nu avusese că exista un om căruia, într-o zi, avea să fie obligat să-i spună „unchiu” Mitru, atunci când acesta se mutase la ei, luând locul tatălui.

„Ia floricelele!... Ia albiţelele, căldicelele!...”

Până atunci, „dragule” fusese un tată cum altul credea că nu există, iar „mica mea păsăruică” o mamă frumoasă şi bună pe care el o iubea chiar mai mult decât pe tatăl său. Doamne, ce bine fusese atunci acasă la ei! Pe urmă, într-o zi, totul a început să se schimbe. Tata nu i-a mai spus mamei în glumă „mica mea păsăruică” şi nici mama lui „dragule”. Când el era de faţă nu se certau niciodată Dar aveau în schimb discuţii aprinse în dormitor, mai ales noaptea, când îl credeau pe el adormit. Discuţii aprinse, dar fără ca vreunul dintre ei să ridice glasul. Se certau cu o voce potolită, amabilă, spunându-şi cuvinte grele, fără să ridice tonul, de parcă ar fi flecărit în aşteptarea somnului. Într-una din acele certuri tata adresă mamei un cuvânt urât, a cărui semnificaţie n-o cunoştea şi pe care a aflat-o întrebând la şcoală un coleg. După ce-a aflat, când a ajuns acasă, a plâns. A plâns fiindcă tata a putut spune mamei un asemenea cuvânt de ocară; a plâns fiindcă a fost în stare s-o jignească în aşa măsură – asta însemna că nu era chiar atât de bun cum crezuse el – dar mai ales a plâns fiindcă acum, din cauza acelui cuvânt urât, nu-l mai iubea chiar atât de mult. Dându-şi seama că îl iubeşte mai puţin, a revărsat prisosul de dragoste asupra mamei. Nu simţi însă acelaşi lucru din partea ei. Dimpotrivă. Cu toate că deveni mai tandru, mai săritor şi mai ascultător, ea nu părea că bagă de seamă. Era distrată, mereu cu gândul în altă parte, tristă. De el îşi amintea numai din când în când, şi pentru scurt timp. Înainte, mama cânta mai tot timpul când făcea

treabă. Dar după ce tata i-a spus cuvântul acela n-a mai cântat.

Văzând-o atât de tristă, într-o zi a îndrăznit să-i spună:

— Mamă dragă, te rog să nu mai fii tristă din cauza tatii. Dacă el nu te mai iubeşte, te iubesc eu şi pentru el.

Dar mama l-a repezit imediat:

— Ia mai bine să-ţi vezi tu de lecţiile tale şi să nu te amesteci în treburi care nu privesc defel copiii!

— Bine, mamă, iartă-mă!

Dacă încerca s-o mângâie, ea îl îndepărta:

— Acum n-am timp. Haide, du-te şi te joacă!

Nici tata nu mai era cel dinainte. De când nu se mai înţelegea cu mama, îi acorda mai mult timp ca înainte. Îl ajuta la lecţii, jucau împreună şah, îl lua la cinematograf sau la plimbare. E drept, plecau să se distreze la cinematograf, la teatru, sau pur şi simplu să se plimbe doar atunci când mama nu era acasă. Acum mama lipsea mult.

Odată a întrebat:

— Tată, unde tot pleacă mama?

— Are mult de lucru la birou.

— Da?

— Da!

Şi evitând să se uite la el, lata privise în altă parte cu ochii deveniţi dintr-o dată atât de trişti, încât simţi că iarăşi îl iubeşte ca mai înainte, până a nu-i fi spus mamei cuvântul acela urât.

„Ia floricelele!... Ia albiţelele, căldicelele!...”

Ce foame îi era! Mama nu se gândise că are să vină flămând de la drum? Nu se gândise, desigur! „Să ştii că te-am smuls din sufletul meu!” îi spusese ea într-o zi. Şi când îi spusese cuvintele acestea, el o şi văzuse smulgându-şi din suflet un omuleţ de-o şchioapă, care era el. Încercă să şi-o închipuie şi acum smulgându-şi din suflet omuleţul, dar nu izbuti. Dar nu izbuti, în general, să şi-o închipuie cum arată, de parcă n-ar fi văzut-o niciodată. În schimb îl *văzu* pe „unchiul” Mitru.

„Ia floricelele!... Ia albiţelele, căldicelele!...”

Barem de-ar trece de-adevăratelea baba Micşunica! Poate l-ar recunoaşte şi i-ar da pe datorie o cană, două de floricele.
— Ionuţ!
O clipă nu-l recunoscu pe băiatul care îl strigase cu numele lui, şi nu după poreclă. Era Ştefăniţă. Pe Ştefăniţă nu-l mai văzuse de trei ani. Ce mult se schimbase! Se lungise, de parcă l-ar fi tras unul de cap şi altul de picioare. Dar de slab tot slab rămăsese, ca un ţăndărică.
— Ce mai faci? întrebă stânjenit, ruşinat.
— Vin de la profesoara de engleză. Stă în bloc cu voi.
— Iei lecţii la tovarăşa Condruţ?
— La ea. E o profesoară straşnică. De la ea ai ce învăţa. Tu ce faci?
— Amestecat.
— Îmi pare bine că te văd.
Ionuţ înţelese că, de fapt, Ştefăniţă voise să spună: „Îmi pare bine că te-ai întors de acolo”.
— Pe la şcoală ce se mai aude? Tot tu eşti premiantul clasei?
— Mda!
— Ei bravo! Te ţii bine.
Şi în gând:
„Cât timp am vrut, n-ai fost în stare să-mi sufli premiul întâi”.
Până a nu se muta Ionuţ la şcoala din cartier, Ştefăniţă fusese premiantul clasei. După aceea i-a luat-o înainte. Doi ani, consecutiv, premiul întâi el l-a luat. În cel de-al treilea, însă, premiul a revenit lui Ştefăniţă. Dar asta s-a întâmplat nu fiindcă Ştefăniţă l-a întrecut la învăţătură, ci fiindcă el n-a mai vrut să înveţe.
— Acuma ce faci? întrebă Ştefăniţă.
— Nimic. Mă gândeam să mă plimb puţin.
— Păi dacă nu ai nimic de făcut, atunci vino la mine!
El ezită. Întrebă cu oarecare stânjeneală:
— Să vin? Ai tăi ce au să spună?
— N-au să spună nimic.
— N-au să te certe că umbli cu mine?

— Nici gând.

— Atunci vin.

Când el, Ionuţ, devenise Johnny Boambă, Ştefăniţă fusese singurul din clasă care continuase să se poarte cu el de parcă mai era premiantul clasei şi „fala şcolii”, cum spusese o dată despre el dirigintele. Pe de altă parte, părinţii lui Ştefăniţă nu-i interziseseră să aibă de-a face cu el, aşa cum făcuseră părinţii celorlalţi colegi.

— Să nu te prind cumva cu maidanagiul lui Istrate, că e vai de tine!

Ameninţarea aceasta, formulată astfel sau chiar ceva mai drastic, devenise, de fapt, un fel de cuvânt de ordine la care subscriseseră, în mod tacit, părinţii tuturor băieţilor şi fetelor din cartier. Cu excepţia părinţilor lui Ştefăniţă. Odată, când se dusese să-l caute acasă pe Ştefăniţă, părinţii acestuia îl primiră ca pe vremea când fusese premiantul clasei, de parcă ei, singurii din tot cartierul, încă nu aflaseră că devenise Jonny Boambă. Da, aşa se purtaseră părinţii lui Ştefăniţă mai înainte, până a nu ajunge *acolo.* Dar acum, după ce i se dăduse drumul de *acolo,* oare tot aşa aveau să-l primească? Probabil că da, de vreme ce Ştefăniţă îl invitase acasă. În niciun caz n-ar fi făcut-o, dacă ar fi ştiut că atitudinea părinţilor săi s-a schimbat.

— Sărut mâna, doamnă Cursaru.

— Bună ziua, Ionuţ. Ei, dar ce te-ai mai lungit şi tu! Ca şi Ştefăniţă, de altminteri. Voi creşteţi şi noi îmbătrânim.

Mama lui Ştefăniţă era o femeie ca la treizeci de ani, nu prea frumoasă, dar cu nişte ochi albaştri, mari, plini de viaţă şi cu un chip care radia o asemenea bunătate, încât câştiga imediat unanime simpatii. Era mărunţică, slăbuţă, însă plină de energie, şi atât de îndemânatică, încât Ştefăniţă spunea că mama lui are mâini de aur.

— Noi, mamă, ne ducem dincolo. Vreau să-i arăt lui Ionuţ biblioteca mea.

— Foarte bine! Cât mai staţi voi de vorbă are să fie gata şi masa.

Camera cea mică era a lui Ştefăniţă. O canapea extensibilă, un birouaş, o etajeră cu cărţi, cu o despărţitură specială pentru discuri, pe o mică măsuţă, un picup şi un aparat de radio cu tranzistori. Pe pereţi, două tablouri lucrate de mama lui Ştefăniţă, care, în timpul liber, picta.

— Ce de-a cărţi ţi-ai mai cumpărat! se minună Ionuţ.

— Asta-i mania mea. Cum fac rost de ceva bani, cumpăr cărţi. Multe mi le-a dăruit tata. El îmi cunoaşte pasiunea şi, ca să-mi facă mie plăcere, în fiecare lună, când primeşte primă, cumpără câteva cărţi şi pentru mine. Aşa că, încet-încet, s-au adunat...

— Au trecut doar trei ani, observă Ionuţ oftând. Trei ani nu-s de colo!

— Mda!... Cred!...

Ionuţ îşi clădea seama că Ştefăniţă nu ştia ce să spună, ca nu cumva să-l jignească fără voia sa.

— Pentru mine au trecut al naibii de greu, Ştefăniţă!

— Înţeleg.

Şi mai mult nu spuse, deşi ar fi vrut să întrebe cum era *acolo.* Dar nu din curiozitate, ci numai ca să înţeleagă cât de greu trecuseră cei trei ani pentru Ionuţ. Nu îndrăzni însă, ca nu cumva prietenul său să creadă că întreabă din pură curiozitate.

— Dacă te interesează unele cărţi, ţi le împrumut, se oferi Ştefăniţă, mai mult ca să spună ceva, fiindcă vedea că Ionuţ tace.

— Altă dată. Acum ce mai ochi ar face „unchiu” Mitru, dacă m-ar vedea că mă întorc acasă cu nişte cărţi la subsuoară! Sau mama. Ar crede că le-am primit drept premiu *acolo.*

— Vrei să spui că ai tăi încă nu ştiu că te-ai întors?

— I-am anunţat că mă întorc astăzi. Cunoşteau şi ora. Dar mama a plecat la birou fără să lase cheia la vreo vecină. Pesemne că n-a avut încredere.

— În vecină?

— Nu, în mine. Să nu-i fur ceva din casă.

Şi Ionuţ schiţă un zâmbet pe care îl voia ironic, dar care nu izbuti să fie decât trist.

— Poate o fi uitat...

— Da, poate o fi uitat. Şi adăugă imediat, parcă numai din dorinţa de a schimba discuţia: Ce bine e aici la tine, Ştefăniţă!

Dar imediat se miră de ceea ce spusese. În definitiv, ce era aici *altfel* decât la el? Fiindcă şi el, acasă, avea camera lui. E drept, lecţiile nu şi le făcuse la un birouaş, ci la o masă. Cărţi avea şi el într-o mică etajeră. Un radio cu tranzistori exista şi la el în cameră, de asemenea două tablouri pe pereţi. Ba, dintr-un anumit punct de vedere, camera lui era chiar mai frumoasă decât a lui Ştefăniţă. Era mai luminoasă şi parcă un pic mai spaţioasă. Şi totuşi, camera lui Ştefăniţă era *altfel,* ba chiar şi *altfel frumoasă.* Se uită de jur împrejur să înţeleagă. Da, era altfel. Era *altfel* fiindcă... Dumnezeu ştia din ce motiv era *altfel!* Şi fiindcă era *altfel,* cu toate că odaia lui, în mod obiectiv, era mai luminoasă, în camera lui Ştefăniţă lumina părea loturi mai puternică, inexplicabil cum. Pe când camera lui nu era *altfel,* sau cel puţin nu fusese *altfel* cu trei ani în urmă, până a nu fi trimis *acolo,* deşi, cu excepţia picupului, a discurilor şi tablourilor nu se deosebea prin nimic de a lui Ştefăniţă.

— Da, e plăcut aici la mine, recunoscu Ştefăniţă. Dar şi la tine e la fel, ţinu imediat să adauge, ca să nu-l jignească.

— Nu, aici e *altfel.* Dar nu numai aici; în toată casa voastră e altfel decât la noi. Lasă că ştiu eu ce spun!

— Mda! Cred că înţeleg la ce te referi, Ionuţ!

— Parcă e greu să înţelegi! Vreau să spun că pentru tine nu e greu, fiindcă tu nu eşti ca ceilalţi, foştii mei colegi. Şi pe urmă, imediat, ca să schimbe discuţia: Văd că ai şi o mulţime de discuri.

— Ei, o mulţime. N-am decât treizeci. Dar tot unul şi unul. Abia am început să-mi încropesc discoteca. Ştii, la început nu prea mă dădeam în vânt după muzică simfonică. Adică, ce mai, nu-mi plăcea deloc. Primele discuri pe care mi le-am cumpărat au fost de muzică uşoară. Tata a adus acasă, într-o zi, *Simfonia a cincia* a lui Beethoven. „Ia să ascultăm puţin discul ăsta!” m-a îndemnat el. Îmi plăcu şi nu prea.

De fapt, nu pot spune că nu-mi plăcu. Dar cam obosisem, concentrându-mă să înţeleg. A doua zi, tata a pus din nou discul. De data asta am ascultat cu mai multă plăcere, şi n-a mai trebuit să fac eforturi să pot rămâne atent. Pe scurt, după ce am ascultat-o de câteva ori, în aşa măsură m-a cucerit, încât l-am întrebat pe tata dacă şi celelalte simfonii ale lui sunt la fel de frumoase. Seara mi-a adus *Eroica.* După aceea nu mi-a mai trebuit muzică uşoară.

— Tu, Ştefăniţă, ai fost totdeauna cel mai bun la muzică.

— Ţie îţi place muzica simfonică, Ionuţ?

— Nu ştiu dacă îmi place sau nu, fiindcă nu prea am avut prilejul să ascult asemenea muzică.

— Ai vrea totuşi să asculţi un disc?

— Sigur că da.

— Îţi pun *Concertul nr. 1,* de Chopin. Sunt convins că are să-ţi placă.

Şi Ştefăniţă, din cale-afară de bucuros că Ionuţ nu era refractar muzicii simfonice – în entuziasmul său juvenil ambiţiona să recruteze prozeliţi pentru genul acesta de muzică – se grăbi să pornească picupul. La început, cât timp dură expunerea orchestrală, Ionuţ ascultă atent, dar fără ca figura lui să exprime în vreun fel impresiile pe care concertul le producea asupra sa. Dar când pianul, solist, reluă tema principală din expunerea orchestrală, Ştefăniţă observă, nu fără uimire, cum Ionuţ mai întâi tresare, cum se înroşeşte brusc, pentru ca imediat să pălească, şi cum ochii i se umplu de lacrimi. El crezu că emoţiile puternice prin care trecea prietenul său se datorau exclusiv muzicii lui Chopin.

Dar Ştefăniţă se înşela. Ionuţ, ascultând muzica aceea, trăia, prin amintire extraordinara întâmplare din vara trecută, când fugise de *acolo.* Aducerea-aminte a acelei întâmplări extraordinare îl tulbură în aşa măsură, încât, în momentul când pianul, în cea de-a doua parte a concertului, îşi începu cantilena duioasă, Ionuţ aproape se răsti la el:

— Nu mai pot!... Opreşte-l, te rog!

Ştefăniţă opri picupul. Îl cunoştea pe Ionuţ măcar atât cât să-şi dea seama că nu din cauza emoţiei nu mai era în stare să asculte tocmai partea cea mai frumoasă a concertului. Trebuie că din cu totul alte motive lăcrimase Ionuţ. Dar dintr-un fel de delicateţe, mai mult instinctivă, nu îndrăznea să-l întrebe.

Tocmai atunci intră pe uşă tatăl lui Ştefăniţă.

— Ce faci, Ionuţ? Îmi pare bine că te văd. Ai mai crescut, ai mai slăbit... Sănătos?

— Sănătos, domnule Cursaru. Mulţumesc!

Tatăl lui Ştefăniţă era înalt, cu umeri largi, cu un cap mare şi chică leonină. Avea o voce puternică de bas, şi, când vorbea, i se vedeau dinţii puternici şi albi, ca de fildeş. Era inginer, un inginer bine apreciat la uzină, iar în timpul liber cânta la flaut, pentru propria sa plăcere. În ciuda staturii sale atletice şi a vocii tunătoare, avea o fire blajină şi veselă.

— Spălaţi-vă pe mâini şi haideţi la masă! veni să-i poftească mama lui Ştefăniţă.

— Bine, mamă, venim îndată, îi răspunse tatăl lui Ştefăniţă, mângâindu-şi în treacăt soţia pe obraz. Astăzi ce ne dai de mâncare?

— Eu trebuie să mă duc acasă, îi anunţă Ionuţ.

— De ce? Mănânci cu noi. Ca să nu te aştepte acasă cu masa, pot să dau un telefon mamei tale.

— Nu e nevoie. Mama nu mă aşteaptă niciodată cu masa. Mă gândeam însă să nu vă deranjez.

— Ce vorbă e asta? Haide, duceţi-vă să vă spălaţi pe mâini, copii! le ceru mama lui Ştefăniţă.

Se aşezară la masă. Când mama lui Ştefăniţă aduse castronul cu borş, anunţă:

— Tată, azi ţi-am pregătit borşul care îţi place ţie.

— Miroase grozav, mamă! îl lăudă el, după ce aspiră aroma borşului dres cu smântână.

Aşa erau soţii Cursaru. Ei între ei îşi spuneau „mamă” şi „tată”.

A fost un prânz care îi aminti de prânzurile când mama lui fusese „mica mea păsăruică”, iar tatăl său „dragule”. S-

a simţit foarte bine, dar în câteva rânduri a simţit nevoia să plângă, aşa cum plânsese de vreo două ori *acolo.*

Ştefăniţă l-a condus până aproape de casă. La despărţire îl întrebă?

— Când mai vii, Ionuţ?

— Am să mai vin. Neapărat am să mai vin.

Şi în vestibul, înainte de a pleca, după ce i-a sărutat mâna, mama lui Ştefăniţă i-a pus aceeaşi întrebare:

— Când mai vii să-l vezi pe Ştefăniţă?

— Am să mai vin, doamnă Cursaru. Neapărat am să mai vin.

Şi în gând:

„Aici la dumneavoastră mă simt aşa de bine, încât n-aş mai pleca niciodată”.

A privit după Ştefăniţă până nu l-a mai văzut. Nu mai ningea. Zăpada se topise. Era, în schimb, umezeală şi începuse să bată vântul. Umezeala îl pătrunsese bine pe dedesubt, cu toate că mersul pe jos nu durase mai mult de zece minute.

„Acum va trebui să dau ochi cu «unchiu» Mitru”, îşi spuse şi oftă.

Dar nu avea încotro. În loc să folosească liftul, urcă pe scări. Înainte de a apăsa pe butonul soneriei, ezită câteva clipe.

Îi deschise „unchiu” Mitru.

— Bună ziua!

— Tu erai? Se dădu deoparte să-i facă loc, pe urmă strigă către mama lui: Marta, vino, că s-a întors…

Mama veni destul de repede.

— Spune-i, Marta, să se descalţe în vestibul!

— Te-ai întors?!

— Da, mamă! Îţi mulţumesc că m-ai cerut înapoi.

— Aş vrea să cred că n-ai să mă faci să regret.

— Crede, mamă. Te rog să crezi!

Capitolul II

Mama făcea colţunaşi. Colţunaşi cu carne. „Unchiului” Mitru îi plăceau mult colţunaşii cu carne. Ar fi mâncat în fiecare zi, fără să se plictisească. Îi plăcuseră şi lui mai înainte, până a nu veni *el* să locuiască la ei acasă. Dar din clipa când a aflat că îi plac şi „unchiului” Mitru, gata, s-a scârbit de colţunaşi. Numai ce-i vedea şi i se făcea greaţă, aşa cum i se făcea greaţă când auzea pronunţându-se cuvântul „untderetină”.

Multe lucruri, care înainte îi plăcuseră, încetaseră să-i mai placă după ce se mutase la ei „unchiul” Mitru. Nu-i mai plăcea fotoliul talii cu speteaza înaltă ca a unui tron, tapisat cu piele de Cordoba – cumpărat de la „Consignaţia” – care mirosea frumos, miros din pricina căruia, atunci când fusese mai mic şi se întâmplase, în lipsa tatii, să adoarmă în el, de fiecare dată să viseze acelaşi vis. Un vis extraordinar în care el, Ionuţ, era califul oraşului Cordoba. În fotoliul acela tata obişnuia să-şi fumeze pipa, o pipă din spumă de mare, ce-o aprindea numai după masa de prânz, în timp ce citea dintr-o cărţulie pe care de obicei o scotea din buzunarul halatului său de culoarea vişinei. După ce tata plecă să locuiască în altă parte, îşi făcu obiceiul ca, imediat după-masă, să se aşeze el în fotoliu, clar nu să fumeze pipă – nu avea decât unsprezece ani – şi nici să citească, aşa cum făcuse tata, ci ca să stea picior peste picior şi să pună mamei o mulţime de întrebări, cu un fel de gravitate care îi umplea sufletul de mare mândrie. Într-un fel, era foarte mândru fiindcă era singurul bărbat din casă, în care calitate avea datoria s-o protejeze pe mama. E drept, nu avea decât unsprezece ani. Dar de vreme ce tata plecase, de vreme ce un alt bărbat în afară de el nu exista în casă, cui altuia îi revenea această sarcină dacă nu lui? Era aceasta o obligaţie de care era foarte mândru, obligaţie în egală măsură de mare, dar totuşi mai aproape le sufletul lui, aceea de a învăţa, pentru ca într-o zi să fie în stare –

atunci când mama nu va mai putea lucra – să-i asigure o bătrâneţe lipsită de griji.

Dar la puţină vreme clupă ce tata plecă definitiv de acasă, veni să locuiască la ei „unchiu” Mitru. Şi întrucât acesta luă obiceiul să-şi facă siesta în fotoliu, „tronul” de altădată al tatălui îi deveni de nesuferit. De nesuferit i-au devenit multe alte lucruri. Până şi încăperile. Parcă pica pe el tavanul. Mai ales când „unchiu” Mitru era acasă. De aceea stătea cât mai mult pe afară. Învăţa la Ştefăniţă de cele mai multe ori, sau în parc, iar de jucat se juca pe stradă. Nu-i plăcea să-l vadă pe „unchiu” Mitru, să-i audă vocea puternică şi groasă, amabilă şi politicoasă ori de câte ori se adresa mamei, dar care – nu-şi putea explica în ce fel – era totuşi poruncitoare. Văzuse odată la cinematograf un film englezesc, un film cu un lord care, în ciuda faptului că se adresa servitorului în termeni de o politeţe ireproşabilă, exista totuşi în timpul vocii acestuia ceva care te făcea să-ţi dai seama că, de fapt, poruncea, şi încă atit de categoric, încât servitorului nu-i rămânea decât să se supună, fără să crâcnească. La fel vorbea şi „unchiu” Mitru cu mama. Nu ridica niciodată tonul, nu folosea cuvinte urite, şi cu toate acestea nu făcea decât să poruncească, iar mama, ca vrăjită, nu-i ieşea niciodată din cuvânt. Dar ceea ce îl necăjea cel mai mult nu era faptul că „unchiu” Mitru poruncea mamei, aşa cum poruncea lordul servitorului său, ci faptul că ea nu-şi dădea seama de acest lucru. Aceasta o punea într-o lumină defavorabilă, fiindcă până şi în film, un simplu servitor, dându-şi seama că lordul îl subjugase voinţei sale, începuse să-l urască.

Şi ce bine fusese până a nu se muta la ei „unchiu” Mitru! Desigur, îi păruse rău după taică-su. Dar pe mama o iubise mai mult, dintotdeauna. Mama, iubindu-l, îi oferea ceea ce nu-i oferise tata: duioşie. Oferindu-i duioşie, făcuse din el, un fiu duios. Mama îl alinta, uitând vârsta pe care o avea, şi el, fiindcă tare mult îi plăcea să fie alintat, uita că are unsprezece ani.

Cu tata fusese altfel. Tata era bărbat. Erau amândoi bărbaţi. Mai precis, tata îl trata ca pe un bărbat. Nu-l

corcolea şi, în diverse împrejurări, îi dăduse prilejul să constate că-i poate fi de ajutor, în ciuda faptului că nu era decât un băiat de unsprezece ani. Cu tata fusese, într-un anumit fel, prieten. De aceea, după plecarea lui de acasă, îi ducea dorul. Şi dacă nu ar fi spus atunci mamei cuvântul acela urât, poate că ar fi preferat să plece şi el cu tata.

Mama a fost aceea care a discutat cu el despre plecarea tatălui.

— Ştii, Ionuţ, în curând tata va pleca de acasă.

— Pleacă în delegaţie? întrebase el, deloc neliniştit.

— Nu, Ionuţ! Pleacă definitiv. Ne despărţim. Divorţăm. Tu ştii ce înseamnă divorţ?

— Ştiu. Şi părinţii lui Mac s-au despărţit. Apoi după câteva clipe: Cu mine ce se va întâmpla, mamă? Eu cu cine rămân?

— Se va hotărî la judecată, Ionuţ. Tu însă ce ai vrea? Să rămâi cu mine, sau să te duci cu tata?

— Cu matale, mamă, a răspuns el fără nicio ezitare, numai şi numai fiindcă tata spusese mamei cuvântul acela urât.

Mama l-a îmbrăţişat şi a lăcrimat. A lăcrimat şi el, clar mult mai puţin decât mama, fiindcă tata îi spusese cândva că un bărbat nu trebuie să plângă niciodată, acesta fiind un semn de slăbiciune.

— Tu vrei să rămâi cu mama, sau să mergi cu tata? l-a întrebat judecătorul.

— Vreau să rămân cu mama, a răspuns el.

Dar imediat i-a părut rău, fiindcă tata s-a uitat la el cu atâta tristeţe, încât numai puţin a lipsit să nu-i dea lacrimile.

În primele zile i-a fost tare greu. Ducea dorul tatii. De câte ori auzea soneria, alerga să deschidă, sperând de fiecare dată că el se va reîntoarce. Mai ales când se aşezau la masă, văzând că locul din capul mesei rămâne neocupat, îl înhăţa dorul.

Mamei îi pierise veselia. Deseori o surprindea privind în gol, cu gândul dus.

— Să nu te necăjeşti, mamă! În locul tatii am să am eu grijă de tine.

— Dragul mamei!... Ce ştii tu!...

Habar nu avea de ce mama nu mai e veselă ca înainte, ca pe vremea când era „mica mea păsăruică”. El credea că mama e tristă din cauză că tata plecase de acasă. Mai târziu şi-a dat seama că, de fapt, mama nu era tristă, ci preocupată, frământată. Trebuia să ia o hotărâre şi avea încă ezitări.

Era într-o după-amiază. El stătea în fotoliul tatii şi răsfoia o revistă. Mama, pe divan, cosea.

— Ionuţ! se auzi el strigat la un moment.

— Da, mamă.

— Vrei să vii lângă mine?

Dacă voia? Desigur. Cel mai mult îi plăcea să stea lângă mama, să-şi culce capul pe genunchii ei şi să-i simtă degetele cu pielea catifelată mângâindu-i părul. Aruncă revista şi se cuibări lângă ea.

— Ionuţ, vreau să-ţi spun ceva.

— Da, mamă!

Fără să ştie de ce, începuse să-i bată inima tare, mai-mai că-i auzea bătăile.

— Ionuţ, tu eşti acum mare. Îţi dai seama, nu?

— Da, mamă. Am unsprezece ani.

— Foarte bine! Tocmai fiindcă eşti mare, adică destul de mare, vreau să discut cu tine deschis. Cred că eşti în stare să înţelegi lucrurile aşa cum trebuie. Ştii doar că tata a plecat de acasă. Am rămas singură. Pentru o femeie, mai ales când are de crescut un băiat, e greu să rămână toată viaţa singură. Dealtfel, cred că va fi mai bine şi pentru tine.

— Vrei să te recăsătoreşti, mamă? izbuti el să îngaime.

— Da, Ionuţ. Există un om la care ţin mult. Înţelegi, va fi un bărbat în casă.

— Mamă, dar eu ce sunt? Eu nu sunt bărbat? Nu trebuie să te nelinişteşti. De acum încolo o să am eu grijă de tine.

— Dragul meu, totuşi tu nu eşti decât un copil.

— Şi ai de gând să te măriţi curând, mamă?

— Săptămâna viitoare el are să se mute aici, la noi...

— Mamă, dacă te recăsătoreşti, tata n-are să poată să se mai reîntoarcă acasă. La noi în clasă e un băiat, unul Gigi. Părinţii lui tot aşa au divorţat, dar după doi ani s-au împăcat.

— Nu, Ionuţ! Tata nu se va mai reîntoarce acasă. Dealtfel, nici eu nu vreau. Ei, dar anumite lucruri nu-ţi pot explica. Eşti prea mic ca să le poţi înţelege. Cum îţi spuneam, se va muta la noi. Chiar în seara asta va veni să ne facă o vizită. Ai să ai ocazia să-l cunoşti. Să vă cunoaşteţi reciproc. Sunt convinsă că ai să te porţi frumos cu el. Îmi promiţi?

— Am să mă străduiesc, mamă. Vai, dacă ai şti ce lovitură mi-ai dat!

— Dar e o prostie ceea ce spui. Adică tu ai vrea să trăiesc singură-singură mereu, până la adânci bătrâneţi? Trebuie, Ionuţ, să-mi refac viaţa. Dealtfel, ca mâine-poimâine are să se însoare din nou şi taică-tu. Pe urmă ţin să te anunţ că omul cu care am să mă mărit e un om bun, care iubeşte copiii.

Ionuţ făcea sforţări să nu izbucnească în plâns. Fără să-l vadă, îl ura pe acela care peste o săptămână va lua în casă locul tatălui.

— Şi are să trebuiască să-i spun tată? întrebă el, după ce izbuti să-şi înăbuşe suspinele.

— Nu-i neapărat nevoie. Să-i spui *unchiule.* Unchiule Mitru. Mai târziu, după ce ai să începi să-l iubeşti – şi sunt convinsă că aşa se va întâmpla – dacă ai să vrei, îi vei spune tată. Te asigur, îi va face mare plăcere.

— Tată n-am să-i spun niciodată, să ştii, mamă!

Şi fiindcă simţi că e pe punctul să izbucnească în plâns, ieşi din odaie.

— Vai, ce copil neînţelegător! o auzi pe mama căindu-se.

Coborî treptele în goană. Când ajunse în stradă, porni în neştire pe străzi.

„Mă duc să-i spun tatii că mama se recăsătoreşte”.

Dar nu se duse. Merse în neştire pe străzi până se înnoptă. Abia atunci se întoarse, mergând dinadins încet, ca

să nu-l mai găsească pe „unchiu” Mitru. Îşi făcu însă iluzii. „Unchiu” Mitru încă nu plecase.

— Ionuţ, unde mi-ai umblat până la ora asta? îl certă mama. E ora nouă.

— Am fost la cinema, mamă, minţi el.

— Bine, dar nu mi-ai cerut voie. Când ai mai făcut tu aşa ceva? Dealtfel, ştii cât de neliniştită sunt când nu eşti acasă. La mine nu te-ai gândit?

Era pentru prima oară când nu credea că fusese neliniştită din cauză că el întârziase.

— Altă dată n-am să mai întârzii, mamă. Te rog să mă ierţi.

— Bine!... Bine!... Uite, dumnealui e unchiu Mitru, de care ţi-am vorbit! Dă-i bună seara!

— Bună seara, domnule!

Străinul se întoarse spre mama şi o întrebă cu răceală:

— Îmi spune *domnule*... Se pare că băiatul tău nu e prea binecrescut, dragă Marta.

Mama se înroşi de ruşine:

— Ionuţ, ai uitat ce mi-ai făgăduit? Spune: „Bună seara, unchiule Mitru”!

Şi îl privi rugător.

— Bună seara, „unchiule” Mitru.

— Bună seara! îi răspunse doar în vârful buzelor. Apoi adresându-se mamei: I-ai spus că nu-mi plac băieţii prostcrescuţi?

Încă de la această primă întâlnire antipatia fusese reciprocă. Ea se accentuase cu timpul. „Unchiu” Mitru nici nu se obosea să şi-o ascundă. Mergea până acolo încât numai în caz de strictă nevoie i se adresa direct lui. De cele mai multe ori dispoziţiile sau nemulţumirile i le transmitea indirect, adresându-se mamei, care devenea astfel un punct de releu, chiar şi atunci când el, Ionuţ, se afla de faţă.

— Dragă Marta, cred că Ionuţ ar trebui să întârzie mai puţin pe stradă.

Mama sa se uita tristă, pe rând, la amândoi, apoi îl întrebă:

— Ai auzit ce-a spus unchiu Mitru?

Sau:

— Trimite-l, te rog, să-mi ducă costumul la curăţat.

— Ionuţ, te roagă mama să duci la spălătorie hainele unchiului Mitru.

— Bine, mamă, dacă zici tu, le duc. Dar putea să şi le ducă singur, că doar nu sunt servitorul lui.

Mama se înfuria:

— Te rog să vorbeşti cuviincios, fiindcă altfel te plesnesc. Obraznicule şi neruşinatule ce eşti!

Într-o zi şi-a spus că nu va mai putea răbda mult timp. Era într-o duminică. De obicei, duminica, mama şi „unchiul” Mitru plecau în excursie cu maşina. Plecau dimineaţa, când el încă mai dormea. Mai târziu, pe la zece, venea tata să-l ia la plimbare. Duminica era ziua când se vedea cu tata. Se plimbau, luau masa la restaurant, mergeau la cinematograf, sau la teatru. Seara cinau din nou la un restaurant, după care îl aducea acasă. De fapt, îl aducea numai până în faţa blocului. De când „unchiu” Mitru se mutase la ei, tata nu mai urca niciodată.

Se despărţeau de fiecare dată cu aceleaşi cuvinte:

— Ei, atunci pe duminica viitoare, Ionuţ.

— Pe duminica viitoare, tată.

— Noapte bună. Ionuţ!

— Noapte bună, tată!

Se sălta pe vârfuri, ca să-l sărute pe obraji.

Pe tata îl iubea acum mai mult. Şi apoi tata se purta cu el de parcă n-ar fi fost un băiat de unsprezece ani, ci bărbat adevărat. Simţea aceasta mai ales când *discuta* cu el.

— Ce face mama, Ionuţ?

— Nu mai cântă, tată,

— Ce vorbeşti! se mira tata. Chiar nu mai cântă deloc, deloc?

— Aproape că nu mai cântă deloc. Doar din când în când. Parcă a uitat toate cântecele. Şi ce multe ştia!

— Săraca mama! o compătimea tata.

Ştiau amândoi că, dacă mama nu mai cântă, însemna că este nemulţumită cu viaţa pe care o duce. Când tata şi

mama au început să se certe, şi mai ales după ce tata a spus mamei cuvântul acela urât, mama, tot aşa, n-a mai cântat, fiind nefericită din cauza tatii. Dar acuma? Era, oare, acum nefericită din cauza „unchiului” Mitru? Sau poate există un alt motiv? Voi să cunoască părerea tatălui său:

— Tată!

— Da, Ionuţ.

— Tată, dacă mama nu mai cântă din cauza „unchiului” Mitru, de ce l-a mai luat de bărbat?

— Ionuţ, măi băiete, sunt multe lucruri pe care tu, la vârsta ta, nu le poţi înţelege. Dar ailă că nici oamenii mari nu sunt în stare să înţeleagă totdeauna pe cei de-o seamă cu ei.

— Eu pe mama n-o înţeleg chiar deloc, se îndârji el. Nu înţeleg de ce l-a luat de bărbat, dacă din cauza lui nu mai este în stare să cânte.

— Faptul că n-o înţelegi, Ionuţ, nu constituie – să ştii – un motiv ca să n-o mai iubeşti. S-o iubeşti totdeauna, Ionuţ!

În duminica aceea – îşi aminti el mai departe – când şi-a dat seama că mult timp nu va mai putea suporta răutatea „unchiului” Mitru n-a mai aşteptat să vină tata la el. S-a trezit dimineaţă, când se luminase de-a binelea. S-a repezit la fereastră şi de acolo a aşteptat să-i vadă plecând în excursie cu maşina. Acum „unchiu” Mitru nu mai avea „Trabant”, ci un „Fiat 1300”. După ce mama şi „unchiu” Mitru se urcară în maşină, începu să se îmbrace în mare grabă. Nu, în niciun caz nu mai avea răbdare să aştepte.

Când a sunat la sonerie, tata se bărbierea în baie:

— Ce s-a întâmplat, Ionuţ? se nelinişti, când venise să-i deschidă.

— Tată, nu pot să mai rămân la mama. Vrei să mă iei la tine?

— Dragă băiete, tu ştii cât m-am zbătut să rămâi cu mine. Dar nu s-a putut. Unde-i lege, nu-i tocmeală. Şi legea nu-mi dă dreptul să te iau de la mama ta.

— Tată, dar eu nu pot să mai rămân la ea. Nu mă mai iubeşte, mă ceartă, de vreo două ori m-a şi cârpit, fiindcă, zicea ea, nu mă port cuviincios faţă de „unchiu” Mitru.

— Dar *el* cum se poartă cu tine? Dă şi el în tine?

— Nu! De bătut nu mă bate. Pentru el însă eu nu exist. Parcă aş fi o mobilă, ba chiar mai rău. Mă urăşte, îl simt eu. Te rog, tată, ia-mă la tine!

— Bine, Ionuţ, dar trebuie să fie de acord şi mama. Dacă zici că nu te mai iubeşte, iar el te urăşte, poate că de data asta n-are să se opună să rămâi cu mine. Am să stau de vorbă cu ea.

— Mama nu are să vrea. Dar chiar dacă ea s-ar învoi până la urmă, n-o va lăsa „unchiu” Mitru, ca să nu piardă pensia alimentară.

— Am să-i spun că te iau numai provizoriu.

— Poate că aşa are să se învoiască. Să vorbeşti cu mama cât mai curând, tată.

— Am s-o chem la telefon chiar mâine.

Peste câteva zile, fără voia sa, fu martor la următoarea discuţie dintre mama şi „unchiu” Mitru:

— Eu zic să-l dai, Marta. În locul tău... i l-aş da definitiv.

— Nu i-l dau, Mitrule! Nu i-l dau nici în ruptul capului!

— De ce, Marta?

— Uite-aşa! Dealtfel, ştiu că nu-l poţi suferi pe Ionuţ...

— Nu pot ţine la el, dragă Marta. Am încercat, dar nu pot. Nu ştiu de ce. Vezi, sunt sincer. Preferi, cred, adevărul în locul minciunii.

— Chiar dacă ai încerca să mă minţi, crezi că n-aş simţi, Mitrule? Totuşi mi-ai promis că vei face totul ca el să vadă în tine un al doilea tată.

— Da, recunosc, ţi-am promis. Şi aşa cum ţi-am mai spus, am încercat. Dar nu merge. El vede în mine un intrus şi permanent îmi este ostil.

— Nu-i adevărat, Mitrule.

— Ba da, dragă Marta. Îmi este ostil şi, mai mult încă, nici nu caută să se prefacă.

— Bine, dar el e încă un copil.

— Se poate, dar asta pe mine mă irită – continuă el – şi din cauza aceasta, fără voia mea, mă comport faţă de tine ca un om lipsit de maniere.

— Dragă Mitrule, dar eu nu te judec după izbucnirile tale nervoase. Ştii doar lucrul acesta.

— Îţi mulţumesc, dragă Marta. Dealtfel, sper că nu te îndoieşti o clipă că ţin mult la tine. Însă băiatul ăsta al tău cumva ne învrăjbeşte. Chiar dacă numai acesta ar fi motivul şi tot ar trebui să i-l dai.

— Nu!

— Vrei să cred că îl iubeşti în aşa măsură, încât nu te poţi lipsi de el?

— E copilul meu. Mai înainte îl iubeam mult. Dar, din cauză că se poartă aşa cum se poartă cu tine, aproape că l-am scârbit. Totuşi, chiar dacă mi-ar deveni complet indiferent, tot nu i l-aş da.

— Bine, dar îţi lasă şi pensia…

— Nu e vorba de asta. Nu i-l dau. În timpul divorţului s-a zbătut ca Ionuţ să-i fie lui atribuit. Zicea – a avut neruşinarea să afirme – că din punct de vedere moral nu sunt vrednică să-i dau o educaţie corespunzătoare. Asta n-am să i-o iert niciodată. În fond, ce vrea? Vrea să obţină, prin bună înţelegere, ceea ce n-a izbutit, jignindu-mă, pe cale legală. Ei bine, nu vreau să-i dau această satisfacţie. Dealtfel, cred că, până la urmă, Ionuţ se va obişnui cu noua situaţie, în ciuda faptului că tu nu faci niciun efort ca să ţi-l apropii.

— Îţi repet ceea ce ţi-am mai spus. Eforturi am făcut, dar n-am izbutit. Este un obraznic nesuferit. Un copil imposibil din toate punctele de vedere. Dar, în definitiv, de ce să ne certăm din cauza lui? Sincer vorbind, mi-ar face mare plăcere să nu-l mai văd prin casă. Dar dacă vrei neapărat să-l păstrezi, nu mă opun. Ţine însă minte: într-o zi ai să regreţi că ai respins propunerea pe care ţi-o face acum fostul tău soţ.

— S-ar putea. Cu toate acestea, cel puţin, deocamdată, nu sunt dispusă să-i fac pe plac.

— Mă rog!... Mă rog!... Tare mi-e teamă că, atunci când ai să te hotărăşti tu, are să fie prea târziu.

Ionuţ îşi aminti, în continuare, că, a doua zi, în loc să se ducă la şcoală, se grăbi să-l caute la birou pe tatăl său. Îi povesti discuţia dintre mama sa şi „unchiu” Mitru, pe care o auzise fără voia lui, numai fiindcă ei uitaseră să închidă uşa de la dormitorul lor şi, pe deasupra, iritaţi, vorbiseră tare.

— Vasăzică a spus că nu vrea să-mi dea... *satisfacţie?*

— Aşa a spus.

— Bine!... Bine!... Acum du-te la şcoală! Am să mă mai gândesc eu ce putem face ca s-o convingem.

În duminica următoare, când s-au întâlnit, tata i-a comunicat:

— Ştii, Ionuţ, am găsit o soluţie. O soluţie provizorie şi cumva... ilegală. Trebuie s-o păcălim pe mama. E o treabă nu prea frumoasă, recunosc, dar altceva nu văd.

— Cum, adică, s-o păcălim, tată?

— Trebuie s-o facem să creadă că tu ai fugit de-acasă, deoarece, nu ai mai vrut să stai cu ea.

— Grozavă idee, tată! se entuziasmă el. În timp ce mama ere să creadă că vagabondez cine ştie pe unde, eu am să stau ascuns la tine.

— Nu la mine e bine să te ascund. Ţi-am găsit eu o altă ascunzătoare mai sigură: la mama unui coleg de-al meu, care locuieşte singură în Bucureştii Noi. Pe maică-ta am s-o fac să creadă că ai fugit de-acasă din cauza ei şi a bărbatului ei. Pe urmă am să încerc s-o sperii, spunându-i că am s-o dau în judecată şi am să cer instanţei s-o declare decăzută din drepturile ei materne, întrucât nu este în stare să-ţi dea o educaţie corespunzătoare, de vreme ce ai fugit de-acasă. Îmi pare rău că va trebui să procedez aşa, dar cred că numai de teama scandalului s-ar putea îndupleca.

Seara, când se despărţiră în faţa blocului, tata fixă ora şi locul unde trebuiau să se întâlnească a doua zi.

*

Mama terminase de făcut colţunaşi. Într-o jumătate de oră trebuia să se întoarcă de la birou şi „unchiu” Mitru. Mama era iute ca prâsnelul. Parcă adineaori se apucase de colţunaşi şi iată că îi şi terminase. Acum punea masa. Auzea clinchetul tacâmurilor, zgomotul farfuriilor. Gata, a pus şi masa. E linişte în toată casa. Oare ce-o fi făcând acum mama?

— Ionuţ! o auzi strigându-l.

— Da, mamă!

— Vino puţin! Vreau să-ţi vorbesc.

„Oare ce-o fi vrând de la mine?” se întrebă el, neliniştindu-se.

Mama stătea în fotoliul care fusese al tatii.

— Ce vrei să-mi spui, mamă?

— Vreau să-ţi aduc la cunoştinţă că „unchiu” Mitru a aranjat să înveţi meseria de ceasornicar. O meserie frumoasă, curată, deloc istovitoare. Ei, ce părere ai?

— Nu mă interesează, mamă, meseria de ceasornicar.

— Dar, mă rog, ce meserie te interesează? „Unchiu” Mitru, care nu-ţi vrea decât binele, s-a gândit la o meserie care este aproape o artă şi care, pe deasupra, nu necesită eforturi fizice.

— Niciuna, mamă.

— Aşa! Vasăzică nu te interesează nicio meserie. Poate că totuşi te interesează aceea de golan, de maidanagiu! N-au fost suficienţi cei trei ani pe care i-ai petrecut *acolo?*

— Mi-au mai şi prisosit, mamă.

— Atunci? Atunci de ce nu vrei să munceşti, să te aduni de pe drumuri? Nu ţi-e destul cât m-ai făcut de ruşine? Sau, mai ştii, poate ţi-e dor să ajungi din nou *acolo,* de unde abia ai scăpat...

— Să ştii, mamă, că *acolo* niciodată n-am să mai ajung.

— Nu? Atunci poate la închisoare...

— Mamă, nu vorbi aşa! Eşti mama mea, nu eşti „unchiu” Mitru.

— Tu mă sileşti, Ionuţ.

— De ce nu vrei să ai încredere în mine, mamă? Ţi-am făgăduit că am să mă port cum trebuie. Crede-mă, mamă, crede-mă că cele ce-ţi spun nu sunt simple vorbe.

Mamei i se umeziră ochii. Hotărât, „unchiu” Mitru încă nu izbutise să-i împietrească de tot inima.

„Biata mea mamă! Parcă ai repeta o lecţie învăţată pe dinafară. Astea nu sunt cuvintele tale. Le-ai auzit probabil aseară de la «unchiu» Mitru, şi acum nu faci altceva decât să le repeţi. Mamă, mamă, ce vei fi găsit tu la el de nu mai eşti în stare să-i ieşi din cuvânt?”

— Bine, Ionuţ, dar nici nu poţi sta aşa degeaba, să tai frunza la câini. Trebuie să lucrezi şi tu.

— Nu mi-a plăcut niciodată să tai frunze la câini.

— Nu ţi-a plăcut, dar ai tăiat.

— Am tăiat, recunoscu el. Dar de acum înainte nu mai vreau să tai.

A doua zi, dimineaţa, aşa cum îi făgăduise, tata îl aştepta în faţa oficiului poştal. S-au urcat în tramvaiul 20, şi până au coborât nu şi-au vorbit defel, de parcă nu s-ar fi cunoscut. Jocul îi plăcu. Din când în când se uita la tata şi îi zâmbea complice. Pe buzele acestuia abia dacă mijea o umbră de zâmbet. Tata era parcă un pic emoţionat.

„Oare de ce?” se întrebă el.

Dar mai înainte de a găsi răspunsul coborâră la staţia din faţa cinematografului „înfrăţirea între popoare”. Tata îl luă de mână şi începu să-i vorbească:

— Doamna la care mergem se numeşte Eulalie.

— Eulalie?! N-am mai auzit acest nume.

— Îl auzi acum. Bagă de seamă, trebuie să-i spui totdeauna numai *miss Eulalie.* Auzi? Să nu care cumva să-i spui vreodată domnişoară Eulalie. Totdeauna numai *miss* Eulalie.

— Păi nu-i acelaşi lucru, tată?

— Ba da! Dar ei îi place să i se spună *miss,* şi nu domnişoară. Mulţi oameni au ciudăţenii. Şi ciudăţenia ei este că ţine să i se spună *miss* Eulalie. Clar, Ionuţ?

— Clar, tăicuţule! („Tăicuţă” îi spunea numai când era foarte bine dispus).

Au mers pe jos aproape douăzeci de minute. Strada pe care locuia *miss* Eulalie se numea strada Morilor. O stradă lungă, prost pietruită, cu căsuţe fără etaj, modeste, aşezate mai spre mijlocul curţilor, ca să facă loc, în faţă, unor grădiniţe îmbelşugate în flori. Numai casa lui *miss* Eulalie făcea excepţie. Părea o cetate, o minusculă şi caraghioasă cetate, fiindcă nu se întindea pe o suprafaţă mai mare de şaizeci, poate şaptezeci de metri pătraţi. Din stradă, „cetatea” nu se vedea din cauza gardului, de fapt un zid din cărămidă netencuită, mai înalt decât casa. Poarta era din fier, masivă şi grea, cândva vopsită în culoare gri. Acum, pe suprafeţe mari vopseaua se scorojise şi rugina se întinsese asemenea pecinginilor. Uriaşă părea clanţa în comparaţie cu suprafaţa porţii. Ca să apeşi clanţa uriaşă, trebuia să iaci un efort cum, de asemenea, trebuia să faci efort ca să împingi poarta grea ca o lespede.

Când tata o împinse, balamalele ruginite şi neunse scârţâiră, de parcă un ferăstrău începuse să taie o bară de metal. Abia după ce intrară în curte, Ionuţ descoperi „cetatea”. Curtea era năpădită de buruieni înalte şi puternice şi de puiandri de arţari. O potecuţă, care cândva fusese o alee pietruită, ducea la intrarea „cetăţii”. Uşa era de stejar, şi meşterul care o făcuse sculptase pe suprafaţa ei capete de măgari, de gazele, de girafe şi crocodili. Bineînţeles, ca orice poartă de cetate, era încuiată. Ca s-o vestească pe Eulalie că sosiseră, tata trebui să bată în uşă cu un mâner de aramă.

Fără îndoială că el, Ionuţ, ar fi sfârşit prin a se înspăimânta, dacă tata n-ar fi lăsat să-i fluture în colţul gurii un zâmbet un pic ironic, de parcă toată povestea îl amuza teribil. Zâmbetul acesta alungă teama, înveselindu-l şi pe el.

Tata bătu cu minerul de aramă în uşa grea, de stejar, până când se auzi de partea cealaltă un lătrat de câine. Un lătrat atât de puternic şi atât de gros, încât îşi închipui dulăul ce hămăia în spatele uşii cel puţin de mărimea unui

viţel. Perspectiva de a se găsi faţă în faţă cu o asemenea namilă de câine îl nelinişti. Se uită pe furiş la tatăl său. Acesta însă nu părea deloc îngrijorat. Continua să zâmbească ironic, înveselit. Buna dispoziţie a tatălui avu asupra lui un efect binefăcător: nu se mai temu de „monstrul” din „cetatea” lui *miss* Eulalie.

În sfârşit, se auzi o cheie răsucindu-se în broască şi, în clipa următoare, uşa grea se deschise, cu scâncete şi gemete de bătrână ce încearcă să se ridice dintr-un fotoliu, şi stăpâna cetăţii apăru în pragul ei.

— Sărut mâna, *miss* Eulalie! i se adresă tata, înclinându-se uşor în faţa ei. V-a vorbit de noi Mac...

— Intraţi! Vă aşteptam. Sigur... vă aşteptam.

Şi căscă uşa larg să poată intra ei, musafirii. El trecu pragul după tatăl său şi abia când acolo, în vestibul, descoperi câinele, în spatele lui *miss* Eulalie – câinele era un Saint-Bernard uriaş – înlemni de frică. Miss Eulalie, observând cât de înspăimântat este, izbucni în râs. Şi râse până se sătură. Abia după aceea vorbi câinelui:

— Al Capone, băiatul s-a speriat de tine! Ei, ce zici de asta, bătrâne? Haide, împrieteniţi-vă!

Şi atunci câinele uriaş se apropie de el dând din coadă şi privindu-l cu ochii săi cuminţi şi frumoşi. Când ajunse lângă el se opri, ridică laba dreaptă şi o întinse.

— Haide, băiete, faceţi cunoştinţă! îl îndemnă *miss* Eulalie.

Ionuţ se supuse. Apucă laba câinelui şi fără voie o scutură de parcă nu era o labă de câine, ci o mână de om.

Şi, în timp ce i-o scutura, auzi câinele „recomandându-se”:

„Mă numesc Al Capone. Îmi pare bine de cunoştinţă”.

Fu atât de uimit că un câine vorbea cu voce omenească, încât, brusc, dădu drumul labei, de parcă dintr-o dată i-ar fi fript degetele. Uluit, se uita când la *miss* Eulalie, când la tatăl său, cerşind cu privirea o explicaţie. Era oare posibil ca un câine să aibă glas omenesc?

Dar ei, în loc să-i explice, se puseră pe râs. Şi râseră până nu mai putură. Abia după aceea tata îl lămuri:

— Să nu crezi, Ionuţ, că Al Capone e năzdrăvan. Nu el a vorbit, ci *miss* Eulalie. Miss Eulalie e ventrilocă.

Miss Eulalie îl mângâie pe creştet şi adăugă, completând cele spuse de tatăl său:

— Să ştii, *John,* nu există întâmplări extraordinare, ci numai oameni extraordinari. Şi acum haide să-ţi arăt camera care va fi a la cât timp vei rămâne la mine!

O luă înainte, să le arate drumul. Dar numai după câţiva paşi se opri:

— Cum ţi-am spus? Că nu există întâmplări extraordinare, ci numai oameni extraordinari?

— Aşa aţi spus, *miss* Eulalie.

— Ce distrată sunt! Ei bine, află că am vrut să spun exact contrariu. Ai înţeles?

— Da, *miss* Eulalie.

— Foarte bine!

Porniră mai departe. După ce trecură prin două încăperi, *miss* Eulalie se opri dinaintea unei uşi.

— Uite, asta are să fie camera ta!

Şi trecu prima pragul. Era o cămăruţă în care abia încăpuseră un fel de pat de campanie, un dulap pentru haine şi o etajeră cu cărţi. Pe jos, în faţa patului, sta întinsă o blană de urs cam năpârlită. Pereţii aveau tapet de hârtie, iar lustra nu era altceva decât un abajur de mătase de culoare portocalie, care lui îi plăcu foarte mult, numai faptul că vedea pentru prima dată aşa ceva.

— Ei, îţi place, John?

— Îmi place, *miss* Eulalie.

— În cazul acesta ia-ţi rămas bun de la tatăl tău.

— Aş vrea să-l conduc până la poartă, *miss* Eulalie, îndrăzni el.

— Bine, condu-l! Al Capone – se adresă ea câinelui – conduceţi-l pe dumnealui.

— O. K.

Tata râse. Râse şi *miss* Eulalie. Râse şi el.

— Sărut mâna, *miss* Eulalie. Vă sunt profund recunoscător, îi mulţumi tata, sărutând mâna bătrânei domnişoare.

— Mie n-ai ce să-mi mulţumeşti. Am făcut-o pentru Mac.

Al Capone o porni înainte, păşind grav şi tacticos. Ei îl urmară. În poartă, tata îl întrebă:

— Ei, Ionuţ, ce părere ai de *miss* Eulalie?

— E foarte simpatică, tată.

— Un picuţ cam excentrică, dar simpatică. Sper că n-ai să te simţi prea rău aici la ea.

— N-am să mă simt deloc. Şi nici n-am să mă plictisesc. Am să mă joc cu Al Capone. Grozav câine, tată!

— Într-adevăr, un animal superb. Dealtfel şi fără Al Capone nu cred că ţi-ar rămâne timp să te plictiseşti. Fără să fiu prea optimist, sper ca, în cel mult două-trei zile, s-o conving pe mama.

— Ce fericit aş fi, tăicuţule!

— În orice caz, Ionuţ, zarurile au fost aruncate! Să sperăm că şansa va fi de partea noastră.

Capitolul III

Ionuţ citea. Până mai adineaori rezolvase nişte probleme dintr-o *Culegere de probleme* şi acum se *deconecta,* citind *Marile Speranţe.* Cuvântul acesta, în accepţia de destindere, îl auzise pentru prima dată *acolo*. Îl folosea deseori educatorul Săftoiu, şi de la el îl împrumutase.

Era singur acasă. Mama şi „unchiu” Mitru încă nu se întorseseră de la serviciu. Mama, de la întreprinderea unde proiecta jucării mecanice, „unchiu” Mitru, de la o instituţie unde treaba ce i se cerea nu avea nici în clin, nici în mânecă cu ceea ce învăţase cât timp fusese student al Facultăţii de geologie-geografie. Dar „unchiu” Mitru, pentru a nu fi obligat să facă muncă de teren, se „reprofilase”, şi cu atâta succes, încât!a serviciu era considerat ca indispensabil. Era linişte în casă, răcoare plăcută şi mirosea pretutindeni a apă de colonie. *„Molyneux, le numéro cinq”.*

„Era îmbrăcată în stofe bogate – în atlaz, mătase şi dantele. Tot ce purta pe ea era alb. Şi pantofii ei tot albi erau. Un văl alb şi lung îi acoperea capul, şi-n păr avea flori de lămâiţă, iar părul îi era tot alb. Pe gât şi pe mâini sclipeau giuvaeruri scânteietoare, şi pe masă scânteiau altele. Prin toată odaia erau împrăştiate rochii – nu chiar atât de minunate ca aceea pe care o purta – şi cuiere pe jumătate pline. Pesemne că nu sfârşise încă cu îmbrăcatul, fiindcă n-avea decât un singur pantof în picior; celălalt era pe masă, alături de mâna ei; vălul nu era bine potrivit, ceasul cu lanţ nu şi-l pusese încă, iar alături de giuvaerurile de pe masă se vedeau nişte dantele, care trebuiau să-i împodobească rochia, o carte de rugăciuni, o batistă, nişte mănuşi şi câteva flori, toate îngrămădite dezordonat lângă oglindă.”

Cu toate că nu exista nici cea mai mică asemănare între ciudata şi nefericita domnişoară Havisham din romanul lui Dickens şi *miss* Eulalie, citind descrierea de mai sus, Ionuţ îşi aminti de strania castelană din „cetatea” de pe strada Morilor.

*

Ce bine şi-o amintea! Parcă n-ar fi trecut atâta timp! Şi-o amintea aşa cum o văzuse pentru prima dată atunci când tata bătuse în uşa masivă de stejar, cu minerul acela de aramă coclită, întocmai ca într-o poartă de castel din evul mediu. Îşi mai amintea că, în timp ce tata bătea cu minerul în uşa grea, el declama în gând:

„Un orologiu bate noaptea jumătate,
În castel în poartă oare cine bate?
– Eu sunt, bună maică, fiul tău dorit:
Eu, şi de la oaste mă întorc rănit.”

Miss Eulalie era înaltă şi slabă. Ca o amazoană. Nu văzuse niciodată o amazoană, dar el era convins că, dacă existaseră cândva, apoi sigur că la şaizeci de ani ele arătaseră la fel ca *miss* Eulalie. Convingerea aceasta

păcătuia grosolan faţă de adevărul istoric, printre altele din două motive hotărâtoare. Primul: pe vremea războiului troian şi a lui Heracle nu existau ochelari cu ramă de baga; al doilea: Femeile – nici măcar amazoanele – nu purtau pantaloni bufanţi de călărie. Dar, ignorând cu desăvârşire adevărul istoric, el, Ionuţ, era convins că *miss* Eulalie semăna cu o amazoană. O amazoană de şaizeci de ani, încă frumoasă, cu părul cărunt, cu ochelari cu ramă de baga, cu pantaloni bufanţi, negri, cu cizme de culoare verde, cu mijlocul subţire de fetişcană, strâns într-un cordon de culoare verde, pistruiat cu ţinte galbene, şi cu o bluză de culoare crem, ale cărei manşete erau închise cu butoni bărbăteşti, împodobiţi cu diamante cât aluna, care – avea s-o afle mai târziu – fiecare valora „o avere”.

Miss Eulalie schimba de două ori pe zi costumul de călărie. O dată, dimineaţa, o dată, după-amiaza. De două ori pe zi pantaloni de altă culoare, cizme de altă culoare, bluze de altă culoare, cordoane de altă culoare, mănuşi de altă culoare, guleraşe plisate de altă culoare. Numai butonii de la manşete erau de fiecare dată aceiaşi, butoni cu diamante cât aluna, sau cât boabele de fasole din soiul cultivat de bunica în grădina ei nu mai mare decât o năframă.

Până a nu deveni oaspetele lui *miss* Eulalie, habar nu avusese că existau cizme de culoare aurie sau de culoarea şofranului, după cum de asemenea nu-i trecuse prin minte că puteau fi confecţionaţi pantaloni dintr-un fel de material care părea şi nu părea a fi piele, dar care, dacă într-adevăr era atunci sigur că aparţinuse unei reptile uriaşe, aidoma brontozaurilor sau stegozaurilor.

Ciudată era *miss* Eulalie nu numai în ceea ce priveşte îmbrăcămintea. În general era o fire tare ciudată. (Tatăl său folosea termenul excentrică). De ciudăţenia ei a avut prilejul să-şi dea seama după plecarea tatălui său. Când a revenit în încăperea unde – avea să constate mai târziu – *miss* Eulalie îşi petrecea mai tot timpul, ea i-a spus:

— Ei, iată-te acum singur, John!

— Doar sunteţi şi dumneavoastră aici, *miss* Eulalie.

— În ceea ce mă priveşte, să nu-ţi faci niciun fel de iluzii. Din păcate, eu n-am să-ţi pot ţine… companie, dragă John.

Şi schiţă un zâmbet, care îl făcu să roşească, fiindcă înţelesese că *miss* Eulalie pronunţase cuvântul „companie” cu intenţie vădit ironică.

— Nici n-ar fi frumos să-mi ţineţi mie companie, *miss* Eulalie, îi replicase, continuând să roşească. Dacă nu aveţi nimic împotrivă, v-aş ţine eu de urât.

— Sunt dezolată că trebuie să ţi-o spun, dar nu am nevoie de tine. Înţelegi de ce?

— Nu, *miss* Eulalie, recunoscu el.

— Dar e foarte simplu. Tu ai să stai la mine. Cât? Să zicem o săptămână. Dacă aş accepta compania ta, n-ar fi exclus să mă obişnuiesc cu tine, cu alte cuvinte ca prezenţa ta să-mi devină necesară. Tu, însă, curând vei pleca. Ei bine, ce m-aş face singură după aceea?

— Acum înţeleg, *miss* Eulalie.

— Dealtfel nu cred că ar fi bine nici pentru tine, John. Gustând aici la mine, de nevoie, singurătatea şi dându-ţi seama cât de amară este, mai târziu vei şti să preţuieşti prietenia. Şi acum vino cu mine, să-ţi dau unele explicaţii!

Îl duse în bucătărie. Bucătăria era mare. Ordinea era perfectă, totul strălucea de curăţenie. Într-o nişă era frigiderul, mare cât o mobilă. *Miss* Eulalie îl deschise, câteva clipe contemplă conţinutul cu satisfacţia unui om care nu dispreţuieşte o mâncare bună, pe urmă începu să-l pună în temă.

— Să nu-ţi faci iluzii că am să-ţi gătesc! Nici mie nu-mi gătesc. În schimb ai să găseşti aici, în frigider, totdeauna, unt, ouă, şuncă, fructe, lapte, iar acolo, în cămară, untedelemn, făină, griş, cartofi, fulgi de ovăz, dulceţuri, gemuri. La voi în casă se obişnuiesc mâncăruri gătite, nu?

— Da, *miss* Eulalie.

— N-ai încotro. Aici trebuie să te obişnuieşti cu un alt regim de alimentaţie. În orice caz, dacă vrei să-ţi faci lapte cu orez sau griş cu lapte – bineînţeles dacă te pricepi – sau dacă vrei să-ţi prăjeşti ouă, poate cartofi prăjiţi, eu n-am nimic împotrivă.

— Mă pricep, *miss* Eulalie, la gătit. Ştiu să prăjesc ouă şi cartofi, să fac lapte cu orez... Chiar să gătesc o musaca.

— Musaca e mâncarea aceea cu carne tocată şi cu vinete?

— Da, *miss* Eulalie!

— Teribil de indigestă! Ei, dar dacă te pricepi la gătit, înseamnă că ştii să umbli cu aragazul, nu-i aşa?

— Nicio grijă, *miss* Eulalie!

— Perfect! În altă ordine de idei, câteva cuvinte despre programul casei. Un program aici nu există. Aşa că trebuie să-ţi faci tu unul după pofta inimii. Vei mânca atunci când ţi se va face foame, te vei culca atunci când îţi va fi somn. În decursul zilei, te joci, citeşti, treaba ta ce faci. Închipuie-ţi că eşti singur în toată casa, că eu nu exist. Îţi dai seama, presupun, că nu ai voie să ieşi pe stradă şi nici măcar să te arăţi la poartă.

— Bineînţeles, *miss* Eulalie.

— Deci şederea ta aici, la mine, va fi plăcută sau nu după felul cum vei şti să ţi-o aranjezi. La început nu-ţi va fi uşor. Dar te vei obişnui, sunt sigură. Ca să nu te simţi chiar singur de tot, ţi-l las pe Al Capone. Altceva?

Ionuţ ridică din umeri.

— Totul mi se pare cum nu se poate mai clar, *miss* Eulalie.

— Atunci, de vreme ce totul este în regulă, te-am lăsat. Dacă o să ai nevoie de mine – şi ar fi bine să nu ai niciodată cât timp vei sta aici – mă găseşti, de obicei, în *living-room.*

În *living-room* soarele intra prin cele două ferestre mari. Ferestre mari şi înalte ca ale unui atelier de pictură. Lumina care pătrundea în voie, investigând în toate ungherele, scotea în evidenţă pe de o parte frumuseţea covorului de Buhara, veritabil, iar pe de altă puţinătatea şi anacronismul mobilierului: un divan jos, acoperit cu o cuvertură pluşată, decolorată, o comodă cu intarsiuri de sidef, un „secretar” de modă veche, variolat de carii, un scaun-legănătoare, o măsuţă pe care se afla în permanenţă un ibric, câteva cutii cu „nes”, o zaharniţă, ceşti şi câteva pahare. Deasupra măsuţei exista un seif camuflat de un tablou ce reprezintă

o ţărăncuţă. În seiful acesta – niciodată încuiat, totdeauna întredeschis – *miss* Eulalie păstra o cutie de formă elipsoidală, plină până la refuz cu vechi şi demodate podoabe de aur şi pietre preţioase, precum şi câteva sticle de whisky, gin şi coniac. În unghiul dintre doi pereţi se afla o măsuţă înaltă cu placă mobilă, pe care se odihnea un televizor cu ecranul mare, acoperit ziua cu o husă de culoare portocalie, oribilă, la fel de oribilă ca şi tapetul de hârtie al pereţilor, de asemenea de culoare portocalie.

Primele două zile fură pentru el cele mai bogate în impresii. Dacă n-ar fi ştiut că mai exista în casă şi *miss* Eulalie, s-ar fi putut crede singur. De fapt, era chiar singur, fiindcă în timpul zilei n-o vedea deloc, exceptând ora prânzului, şi numai atunci când se întâmpla să se întâlnească în bucătărie.

— Ţi s-a făcut foame, John?

— Da, *miss* Eulalie.

— Şi mie.

La atâta se reducea conversaţia lor. *Miss* Eulalie uita parcă imediat de el, şi Ionuţ nu îndrăznea să-i reamintească punându-i vreo întrebare. Şi câte întrebări nu ar fi vrut el să-i pună!

Pregătirii prânzului sau a cinei *miss* Eulalie îi consacra foarte puţin timp. Dealtfel, nici nu era nevoie de mai mult. Meniurile erau originale şi modeste: morcovi şi ţelină rasă, peste care turna zeama unei lămâi. Ca desert, salată de fructe. Băutura preferată, un pahar cu suc de roşii. Câteodată îşi fierbea nişte fulgi de ovăz pe care îi amesteca cu nuci pisate şi miere de albine. Cina era totdeauna aceeaşi: un pahar cu lapte rece şi două mere rase.

Adaptându-se obiceiurilor casei, el îşi pregătea meniuri la fel de frugale: pâine cu unt şi cu ouă răscoapte tăiate felii, pe deasupra cartofi prăjiţi, iaurt, multe fructe. Pregătirea prânzului sau a cinei nu dura mult. Nu dura mult nici masa propriu-zisă. În restul timpului era liber să se plictisească. În realitate nu se plictisea deloc, deşi de dimineaţă până seara nu se ocupa cu nimic deosebit. O bună parte din timp se distra răsfoind albumele. În camera sa, şi aproape în toate

celelalte încăperi, pe măsuţe, pe etajere, sau pe console anacronice existau albume masive cu fotografii, tăieturi din ziare sau reproduceri la scenă redusă a unor afişe de teatru, toate în limba engleză.

Faptul că nu cunoştea limba engleză nu constituia pentru el un impediment ca să înţeleagă că atât în articolele decupate din diferite ziare – de fapt cronici dramatice – cât şi în fotocopiile unor afişe era vorba de *miss* Eulalie. Şi nu-i era greu să înţeleagă, pe de o parte, fiindcă numele ei era prezent în toate, iar pe de alta fiindcă, datorită unor cuvinte care nu necesitau a fi traduse, ca de pildă „theatre”, „theatrical”, „actresse”, „comedy”, „tragedy”, sau a numelor unor oraşe din Statele Unite, putea deduce că, în urmă cu mulţi ani, prin douăzeci şi şase, *miss* Eulalie, artistă foarte populară, jucase pe scenele unor oraşe ca: Boston, Atlanta, Chicago, Albany, San-Francisco, Baltimore, Memphis, Cleveland în roluri de comedie, dramă şi chiar tragedie.

Cel mai mult îi plăcea să răsfoiască albumele, vreo zece la număr, groase ca nişte biblii, burduşite cu fotografii – toate reprezentând-o pe *miss* Eulalie. Miss Eulalie la volanul unei maşini caraghioase ca aceea din filmele cu Stan şi Bran; *miss* Eulalie pe terasa unui *bungalow,* la braţul unui tânăr cu mustăcioară à la Chariot, *miss* Eulalie pe puntea unui transatlantic; *miss* Eulalie la bordul unei avionete plăpânde în chip de zburătoare sportivă; *miss* Eulalie călare pe un cal superb, probabil un „pur sânge”*; miss* Eulalie în faţa unui hotel, ţinând în braţe un pui de panteră. Zeci şi zeci de fotografii, multe dintre ele reprezentând-o în diferite roluri pe care le interpretase cu ani şi ani în urmă, când el încă nu se născuse.

Stătea culcat în pat şi răsfoia albumele. Din când în când privea la Al Capone, care, bătrân ca şi *miss* Eulalie, dormita pe blana năpârlită din faţa patului, şi ea nu mai puţin bătrână. Altă dată frunzărea reviste vechi de cinema, amuzându-se teribil de coafurile şi rochiile stelelor de altădată, de jachetele, pantalonii, cravatele şi pălăriile junilor primi, la modă pe vremea când *miss* Eulalie avea

douăzeci de ani, era blondă şi frumoasă, mai frumoasă decât multe din vedetele popularizate de vechile şi îngălbenitele magazine de altădată.

Nu, nu se plictisea defel. Chiar se mira cât de repede trece timpul, cum de asemenea se mira că nu ducea dorul jocurilor cu alţi băieţi de seama lui. Dar aici era totul altfel decât acasă. Universul din „cetatea” lui *miss* Eulalie era atât de nou, atât de plin de taine, încât, preocupat să ia cunoştinţă de el, nici nu băga de seamă cum trece timpul de repede. Dimineaţa se deştepta târziu, dar totdeauna la aceeaşi oră. „Deşteptătorul” său era Al Capone. În fiecare dimineaţă, în jurul orei zece, Al Capone apuca plapuma cu dinţii şi trăgea de ea până când îl dezvelea complet. Atunci se trezea şi el. Făcea un duş, după care îşi prepara micul dejun: un ou fiert, pâine cu unt şi cu miere, o cană cu lapte. Abia termina de mâncat şi auzea bătând în poarta cetăţii. Era „mister Gogu”. „Mister Gogu” era ospătar la un restaurant din cartier, şi în fiecare dimineaţă, la orele zece şi un sfert, aducea mâncarea lui Al Capone.

— John – îl anunţase *miss* Eulalie chiar din prima zi – în fiecare dimineaţă mister Gogu aduce mâncarea pentru Al Capone. Te rog să te ocupi tu de treaba asta!

— Cu plăcere, *miss* Eulalie.

— O.K.

Şi, într-adevăr, în fiecare dimineaţă, la orele zece şi un sfert, când „mister Gogu” bătea în poarta „cetăţii”, alerga să-i deschidă.

Mâncarea pentru Al Capone consta din oase de pasăre, resturi de cotlete, rasoale, bucăţi de carne de la tocanele neconsumate şi acrite, chiftele şi cârnăciori. În fiecare dimineaţă primea din mâna lui „mister Gogu” un pachet de cel puţin două kilograme, în fiecare dimineaţă „mister Gogu” punea lui Al Capone aceeaşi întrebare:

— Ei, cum mai stăm cu sănătatea, bătrâne gangster? Şi fiindcă bătrânul Al Capone nu era în stare să răspundă, continua tot el: îmi pare foarte bine, bătrâne gangster, că eşti bine, mersi. Un câine atât de frumos ca tine n-ar trebui să îmbătrânească, pe onoarea mea, musiu Al Capone.

Îl mângâia pe creştetul uriaş şi flocos, Al Capone îl lingea pe obraz, după care „mister Gogu”, fericit, pleca, nu mai înainte de a saluta, ducând două degete la tâmplă. Pleca şchiopătând, de fiecare dată fluierând aceeaşi melodie, probabil o melodie tot atât de bătrână ca bătrânul „mister Gogu”, adică de cel puţin cincizeci de ani.

După plecarea lui „mister Gogu” urma ospăţul lui Al Capone. Mult îi mai plăcea să asiste la acest ospăţ! Al Capone mânca altfel decât toţi câinii pe care îi văzuse el vreodată mâncând. Oricât de flămând ar fi fost nu se repezea, ca un hămesit, la mâncare. Al Capone era un câine manierat, cum probabil altul nu exista în lume. Mai întâi aştepta calm, aproape indiferent, până desfăcea pachetul. Nu-şi manifesta lăcomia nici după ce pachetul era desfăcut şi „bunătăţile” se arătau. Aştepta calm ca mâncarea să-i fie pusă în „farfurie”, în realitate o cratiţă fără toarte şi cu smalţul picat. Abia acum se apropia, dar tot fără grabă. Începea prin a lua cunoştinţă de conţinutul cratiţii, mirosind şi răscolind cu botul până la fund. Operaţia aceasta de recunoaştere pe cale olfactivă constituia, în acelaşi timp, un prilej de sortare a mâncării. Abia după aceea începea să mănânce. Tacticos, cu un fel de voluptate de gurmand canin. Începea totdeauna cu bucăţile de carne de la mâncărurile gătite. Continua apoi cu zgârciurile. Ronţăia fără niciun efort oscioarele de pasăre. În sfârşit, când se sătura, începea să roadă osul vreunui cotlet, sau al vreunui antricot.

Un alt prilej de mare mirare pentru el era simţul de prevedere al lui Al Capone. Câinele nu mânca niciodată totul. De fiecare dată păstra o parte din mâncare pentru „cină”. Dar aceasta nu însemna neapărat simţ de prevedere şi, deci, în niciun caz prilej de mirare. Al Capone nu mânca totul, pur şi simplu fiindcă se sătura. De mirare era faptul că Al Capone păstra pentru seara câte puţin din fiecare „fel de mâncare”. Câinii – se ştie – mănâncă mai întâi ceea ce le place mai mult şi lasă la urmă, sau pentru mai târziu, ceea ce îi tentează mai puţin. Faptul însă că Al Capone păstra pentru „cină” câte puţin din fiecare „fel”

însemna, după părerea lui, că uriaşul patruped avea simţul prevederii.

„Prânzul” sau „cina” lui Al Capone erau evenimente importante pentru el şi tocmai de aceea ţinea să fie neapărat prezent. În restul timpului răsfoia vreun album sau vreo revistă ilustrată, de cele mai multe ori stând culcat. La picioarele patului, pe blana năpârlită, dormea Al Capone, pe care, nu de puţine ori, se întâmplase să-l audă sforăind, precum un om. Când se plictisea să răsfoiască albumele sau să frunzărească revistele, citea cărţi pe care le găsea fie la el în cameră, fie în *living-room.* Dar de cele mai multe ori rezolva probleme. Dintre toate materiile, cel mai mult îi plăcea matematica. Şi tocmai fiindcă îi plăcea atât de mult, în vacanţa forţată acolo, în „cetatea” lui *miss* Eulalie, nu luase cu sine decât cartea de aritmetică. Numai când rezolva probleme, timpul i se părea că trece neîngăduit de repede, numai rezolvarea unei probleme îi dădea o satisfacţie de un anumit fel, mai mare chiar decât aceea pe care o simţea când lua nota zece, sau când îl lăuda profesorul. Era o satisfacţie care îi dădea încredere în sine, care îl făcea să se simtă mai matur decât vârsta pe care o avea. Asemăna această satisfacţie cu aceea pe care o simţea când, în vis, izbutea să zboare plimbând braţele, ca nişte aripi, cu alte cuvinte prin propriile sale forţe. De aceea, atunci când începea să lucreze, la „birouaşul” din cămăruţa ce-i fusese pusă la dispoziţie de către *miss* Eulalie, nu se mai oprea decât atunci când obosea, atunci când cifrele începeau să-i joace înaintea ochilor, adică după cel puţin două ore.

Îi plăcea să rezolve probleme ca acestea:

„Un tren a plecat din gară, mergând cu o viteză medie de 14,9 km la fiecare 15 minute. În acelaşi timp, în întâmpinarea lui a ieşit dintr-o altă gară un tren cu o viteză de 20,9 km la 1/3 h. În cât timp distanţa dintre trenuri va fi de 119 km, dacă distanţa dintre gări este de 198,4 km”?

Sau:

„Două roţi dinţate, una având 56 dinţi, şi alta 84 dinţi, sunt angrenate. Se însemnă punctul lor de contact şi se

pun în mişcare. După câte ture ale primei roţi şi după câte ture ale celei de-a doua roţi dinţii însemnaţi vor li unul lângă altul"?

De obicei rezolva probleme numai după-amiaza. Intenţionat, ca să treacă timpul mai repede. Şi voia să treacă timpul mai repede, fiindcă aştepta cu nerăbdare clipa când *miss* Eulalie avea să deschidă televizorul. De fapt, programul în sine nu-l interesa. El, Ionuţ, făcea parte din categoria aceea de copii – restrânsă ca număr – asupra căreia televizorul nu exercita o atracţie deosebită. Îl amuzau desenele animate, aventurile căpitanului Val-Vârtej, filmele, şi cam atât. Dar dacă aştepta cu atâta nerăbdare ca *miss* Eulalie să deschidă televizorul, aceasta se datora nu curiozităţii de a viziona o emisiune, care, eventual, îl interesa, ci fiindcă îi plăcea s-o vadă pe *miss* Eulalie în frumoasa ei rochie de seară din tafta neagră.

De dimineaţă până spre seară, *miss* Eulalie umbla îmbrăcată în vreunul din nenumăratele ei costume de călărie. Când însă începea să se însereze, *miss* Eulalie se retrăgea în camera ei şi rămânea acolo, să se gătească, exact o oră. După o oră – totdeauna după o oră – revenea în *living-room* îmbrăcată într-o rochie neagră de tafta. Dacă nu ar fi trădat-o părul alb, pe care nu şi-l vopsea, în semiobscuritatea din *living-room* – datorită faptului că, în ciuda vârstei, trupul îşi păstrase supleţea – *miss* Eulalie ar fi părut o tânără şi elegantă doamnă. La gât purta un colier de diamante, iar la încheietura braţului stâng o brăţară de platină.

Revenind în *living-room* astfel îmbrăcată, dădea drumul la televizor, apoi se aşeza în scaunul-legănătoare de lângă măsuţa pe care se afla cafetiera, dar nu mai înainte de a scoate din seif sticla cu whisky. Din clipa aceea nu se mai mişca de pe scaun decât atunci când se termina programul la televizor. Privea tot timpul, legănându-se uşurel, şi din când în când sorbea câte o înghiţitură din paharul plin numai pe jumătate cu whisky.

El se aşeza pe covor, cu spatele rezemat de sofaua joasă, cu Al Capone alături, dormitând ca de obicei cu capul pe

genunchii săi. Privea micul ecran, dar cea mai mare parte din vreme se prefăcea numai, ca să nu observe *miss* Eulalie că aproape tot timpul n-o slăbea din ochi. Privind-o pe furiş, observa că *miss* Eulalie duce foarte des paharul la gură. Când paharul se golea, îl alimenta din nou, de fiecare dată numai până la jumătate. Sorbea din când în când câte o înghiţitură, privind tot timpul ecranul. Lui nu-i adresa un singur cuvânt, de parcă nici n-ar fi avut cunoştinţă că se afla şi el în *living-room.*

Când programul se termina, *miss* Eulalie ofta adânc, se ridica, punea sticla înapoi în seif, închidea televizorul, apoi cu paşi nesiguri se îndrepta spre odaia ei. Iar el, mult timp după ce se vâra în aşternut, continua să se gândească la *miss* Eulalie. Se gândea la mania ei de a se îmbrăca în rochie de seară pentru a viziona programul de la televizor, la beţia ei tăcută şi decentă, la ochii ei tulburi şi foarte trişti atunci când îi ura, înainte de a se mistui în camera ei:

— Noapte bună, John!

Se gândea la ea până îl fura somnul. Dar, şi în somn, tot pe ea o visa. Visa o *miss* Eulalie de douăzeci de ani, aşa cum o arătau nenumăratele albume. Şi acea *miss* Eulalie de douăzeci de ani era veselă, bea numai coca-cola, deşi pe vremea aceea nu fusese încă inventată această băutură – chiar se mira în vis că visează aşa ceva – călărea un armăsar ce semăna cu calul Fury, din serialul pentru copii al televiziunii, şi râdea foarte des şi foarte cristalin.

Un alt prilej de mare uimire pentru el era Ernest. Tot la două zile venea s-o viziteze un domn cam de vârsta lui *miss* Eulalie, căruia ea îi spunea „bunul şi nepreţuitul meu Ernest”. Domnul acesta i se părea că este cel mai frumos bătrân din câţi există pe lume.

Era înalt, cu părul alb, bogat, cu o mustaţă de asemenea albă, care cobora spre colţurile gurii nu subţiindu-se, ci, dimpotrivă, lăţindu-se. Ochii îi erau albaştri, de un albastru puternic, iar fruntea înaltă, în ciuda vârstei, nu avea nicio cută. Era îmbrăcat cu un sacou gri, scurt, cum se purta pe vremuri, şi cu pantaloni reiaţi dintr-o stofă ce astăzi nu se mai fabrică. Cămaşa albă avea gulerul demodat, iar cravata

nu era mai puţin anacronică. În ciuda ţinutei sale vestimentare desuete, bătrânul domn Ernest nu friza ridicolul. Dimpotrivă, impunea prin frumuseţea, prin prestanţa sa.

— În sfârşit, iată-l sosit pe bunul şi nepreţuitul meu prieten Ernest! Cu aceste cuvinte îl întâmpina de fiecare dată *miss* Eulalie, grăbindu-se să-i iasă în întâmpinare, cu mâna întinsă.

— Sper că nu am întârziat, scumpă prietenă! Aş fi profund dezolat.

— A, nu! N-ai întârziat nici măcar o secundă. Dumneata să întârzii? Dumneata, care ştii cu câtă nerăbdare aştept vizita dumitale... Sunt atât de singură! Trăiesc atât de singură, bunul şi nepreţuitul meu Ernest!

— Draga mea, singurătatea dumitale constituie marea şi permanenta mea nefericire.

Ceea ce urma după aceea devenea cu totul de neînţeles pentru cineva neavizat, aşa cum fusese şi pentru el atunci când, de prima dată, a fost martor la o conversaţie dintre cei doi bătrâni.

Iată ce se întâmpla:

Imediat după ce „bunul şi nepreţuitul Ernest” pronunţa cuvintele „draga mea, singurătatea dumitale constituie pentru mine marea şi permanenta mea nefericire”, *miss* Eulalie îl apostrofa cu o voce care trăda cea mai adâncă şi mai nobilă indignare:

— Nu minţi, domnule Andersen, nu minţi! Mereu am fost învăţaţi că inima omului este mai înşelătoare decât orice pe lume şi groaznic de rea Inima mea aparţine nu lui Timothy, ci sărmanului meu frate, care tocmai şi-a ispăşit zilele cu ştreangul de gât. Da, da lui Peter Dudyon,... etc., etc., habar nu am ce mai urmează, am uitat. Stai puţin, urmează... Şi dumneata, care ai ascultat de glasul inimii când te-ai căsătorit, tocmai dumneata îmi vorbeşti de ceea ce mi-ar putea spune inima? Du-te acasă la frumoasa-ti nevastă, omule, iar pe mine lasă-mă să mă cufund în rugăciune!

Atunci bunul şi nepreţuitul Ernest, privind-o trist pe *miss* Eulalie, îi replică nu fără o anumită măreţie:

— Dumnezeu mă opreşte de a mă aşeza de-a curmezişul între dumneata şi izvorul alinării ce ai putea-o găsi!

Şi rostind aceste cuvinte, bunul şi nepreţuitul Ernest se înclina cu o gravitate maiestuoasă.

După aceea, *miss* Eulalie, prefăcându-se că ascultă ceea ce numai ea auzea, spunea, vorbind aproape în şoaptă:

— Ssst! Mama a adormit!

— Nu vreau s-o deştept!

— Mai bine vino lângă foc, la căldură.

— Nu acum. Mi-e cald, de parcă iese foc din mine.

— Asta-i febră. Ştii că doctorul ţi-a spus să nu te scoli şi nici să umbli prin casă.

— Doctorul! Un bătrân neputincios. Nu ştie nimic. Să mă culc în pat şi să stau acolo… asta-i singura lui reţetă.

— Cum te simţi?

— Vai! tare-s urgisit şi mult sunt vrăjmăşit
De zei, de nici în ţara mea şi nicăieri
Printre ahei nu a pătruns măcar un zvon
De câte-am pătimit! Iar cei ce m-au zvârlit
Aici, mişeii-şi râd de mine-n sinea lor,
Pe când eu rău, din ce în ce mai rău bolesc.

— Aş vrea, totuşi, ca toate acestea să se termine. Apoi, cu voce care trăda îngrijorarea: O să ai grijă de tine, nu-i aşa, Donai? Vreau să spun: domnule Davoren?

— Spune-mi Donal, Minnie! Acum suntem prieteni, foarte buni prieteni. Hai, Minnie, spune-mi Donal, vreau să te aud spunându-mi Donal!

— Odaia asta are mare nevoie de ordine… Donal! Ei, acum eşti mulţumit?

Şi dialogul continuă fără nicio noimă, aşa că, la un moment dat, el, Ionuţ, începu să fie chinuit de bănuiala că atât *miss* Eulalie, cât şi „bunul şi nepreţuitul Ernest” nu erau în toate minţile. Abia mai târziu află adevărul de la tatăl său care, la rândul său, îl aflase de la Mac, colegul de birou şi fiul lui *miss* Eulalie. Nu, nici *miss* Eulalie şi nici „bunul şi nepreţuitul Ernest” nu-şi pierduseră mintea.

Conversând, de fapt, nu făceau decât să-şi dea replici din diferitele piese pe care le jucaseră împreună în tinereţe. Jocul consta în aceea că, atunci când unul dădea o replică dintr-o piesă oarecare, celălalt trebuia să ghicească piesa şi să răspundă cu replica următoare.

De trei ori asistă el la jocul acesta al bătrânilor. Şi de fiecare dată, timp de două-trei ore, ei se distrară schimbând replici, fără să se mişte din fotoliile lor, gesticulând doar.

În sfârşit, bunul şi nepreţuitul Ernest se pregătea de plecare.

— Bunul şi nepreţuitul meu Ernest, am petrecut de minune!

— Adorabilă prietenă, a fost o după-amiază încântătoare.

Îi săruta mâna curtenitor, *miss* Eulalie îl conducea până la uşa de la intrare, acolo el îi mai săruta încă o dată mâna, după care pleca, drept şi impunător.

Miss Eulalie privea în urma lui câteva clipe, cu zâmbetul pe buze, un zâmbet abia schiţat, zâmbet pe care Ionuţ nu-l putea tâlcui în niciun fel. Când „bunul şi nepreţuitul Ernest” dispărea din raza privirilor ei, dispărea şi zâmbetul de pe buze. Redevenea bătrâna distrată şi excentrică, îmbrăcată într-unui din nenumăratele ei costume de călărie. Se întorcea în *living-room,* se ducea drept la seif, îşi umplea un pahar cu gin şi-l golea dintr-o înghiţitură. Numai în zilele când „bunul şi nepreţuitul Ernest” venea s-o viziteze, *miss* Eulalie bea şi în afara programului de la televizor.

Capitolul IV

Era încă dimineaţă tare când se deşteaptă din somn. Cum îşi dădu seama că e ziuă, sări imediat din pat. Abia când se văzu în picioare şi când ochii, încă vag împăienjeniţi de somn, recunoscând obiectele din cameră,

care îi erau atât de familiare, înţelese că nu se afla *acolo,* ci acasă. *Acolo,* dimineaţa, când se trezea din somn, însemna că „sunase” deşteptarea. Şi când suna deşteptarea, trebuia să sară din pat, să se îmbrace, să se spele la lavabou, să-şi facă patul *Acolo* totul se întâmpla după program. Dar acum nu mai era *acolo.* Acum era acasă. Era acasă şi putea să lenevească în pat.

Se culcă din nou. Închise ochii, hotărât să mai doarmă. Dar somnul fugise. Sau poate că amintirile erau ca nişte gonaci ce alungau somnul, împiedicându-l să se mai apropie de el. Mai întâi şi-l aminti pe Milică. Milică era un băiat de şase ani. Niciodată nu se putea trezi când „suna” deşteptarea. Trebuia să tragă pătura de pe el. Şi îi mai părea Milică un băiat mic şi pentru faptul că seara, înainte de a adormi, îi plăcea să i se spună poveşti. Asemenea unui copil, Milică, adormea de fiecare dată înainte de a afla cum se sfârşeşte povestea.

— Ionuţ, haide povesteşte ceva!

— Ce naiba să-ţi mai povestesc, Milică?

— Ce vrei tu. Ceva despre câini.

Lui Milică îi plăcea să i se povestească despre câini. Şi asemenea copiilor, dacă era vorba despre un câine, puteai să-i povesteşti aceeaşi întâmplare şi de zece ori.

— Să-ţi povestesc iarăşi despre Al Capone?

— Spune!... Spune!... Să am eu aşa un câine, ce l-aş mai iubi!

Începuse să ţină şi el mult la placidul Al Capone. Rău i-a mai părut când a trebuit să plece de la *miss* Eulalie!

Şi îşi aminti împrejurarea.

*

Într-o dimineaţă, a auzit bătându-se în poarta „cetăţii”. Asta s-a întâmplat în a opta zi de când stătea ascuns la *miss* Eulalie. S-a dus să deschidă, convins că este „mister Gogu”, care – cine ştie din ce motiv – aducea mâncarea lui Al Capone cu o jumătate de oră mai devreme. Dar când a deschis poarta, a dat cu ochii de un bărbat care ducea de

lesă un câine-lup. Cum îl văzu, câinele dădu să se repeadă asupra lui, şi ar fi făcut-o, dacă stăpânu-su nu ar fi smucit de lesă.

— Culcat, Colţ Alb!

Dar mai înainte de a se supune poruncii stăpânului său, Colţ Alb se şi pomeni cu dinţii lui Al Capone înfipţi în ceafă.

— Dă-i drumul, Al Capone!

Al Capone, ascultător, îşi descleştă fălcile. Dealtfel se convinsese între timp că lupul nu mai constituia o primejdie pentru noul său prieten.

— Straşnic câine! se minună proprietarul lupului. Vasăzică Al Capone îl cheamă.

— Da! Al Capone!

— Nume de gangster. N-a fost prost inspirat cine i-a dat numele ăstei! Dar pe tine cum te cheamă?

— Ionuţ! îl luă gura pe dinainte.

— Ionuţ şi mai cum?

— Ionuţ repetă, refuzând să-şi spună numele de familie, instinctiv presimţind primejdia. Vă interesează să ştiţi cum mă cheamă?

— Nu! Am întrebat aşa, din curiozitate. Dar, ia spune-mi, Ionuţ! Câinele asta e al tău?

— Nu! E al lui *miss* Eulalie.

— Aşa! Şi *miss* Eulalie e... o tanti a ta?

— Da, un fel de tanti. Dumneavoastră ce doriţi? se nelinişti el de-a binelea.

— Aş vrea să stau puţin de vorbă cu *miss* Eulalie. Vrei să-mi dai dramul în casă, Ionuţ?

— Aşteptaţi s-o anunţ! Să văd dacă vă primeşte.

Şi îi trânti poarta în nas.

Câteva minute mai târziu deschidea chiar *miss* Eulalie.

— Ce doriţi, domnule? întrebă ea, măsurându-l pe vizitator din cap şi până în picioare.

Ce impresie făcu străinul asupra lui *miss* Eulalie Ionuţ nu-şi putu da seama, fiindcă pe chipul ei nu se citi nimic. În schimb, înţelese că asupra vizitatorului *miss* Eulalie făcuse o impresie deosebită. Fiindcă *miss* Eulalie trebuia să întrebe pentru a doua oară:

— Ce doriţi, domnule? Eu nu vă cunosc. Vreţi să-mi vorbiţi?

— Doamnă, sunt de la miliţie. Băiatul locuieşte la dumneavoastră?

— Da, locuieşte la mine.

— A dispărut de acasă acum opt zile. Mama lui l-a căutat pe la rude, pe la cunoştinţe şi, văzând că nu-i dă de urmă, ne-a cerut nouă să i-l găsim. Iată că l-am găsit cu ajutorul lui Colţ Alb.

Şi arătă câinele care stătea culcat la picioarele lui, privind cu ochi răi la Al Capone.

— Spuneţi că mama lui a anunţat miliţia?

— Da, doamnă. Dumneavoastră sunteţi rudă cu băiatul?

— Nu!

— Ştiam!

— Mă rog!

— V-aş ruga să-mi spuneţi în ce calitate l-aţi adăpostit! Ştiaţi că a fugit de-acasă?

— Tatăl lui, care este prieten cu băiatul meu, l-a adus la mine, rugându-mă să-l găzduiesc câteva zile. Bineînţeles că nu l-am refuzat. Vreau să spun că nici nu mi-a trecut prin minte să-l refuz.

— Va trebui să daţi o declaraţie scrisă în acest sens, doamnă!

— Dacă este absolută nevoie, voi da şi o declaraţie scrisă.

— Este, doamnă. Vă daţi seama? Un tată care... şi-a furat propriul său fiu. Un asemenea gen de infracţiune nu se întâmplă în fiecare zi, nu-i aşa!

— Dumneavoastră trebuie să ştiţi mai bine.

— Dealtfel, nu-i greu de presupus ce urmărea.

— Desigur, pentru dumneavoastră, cu experienţa dumneavoastră, ţinu ea să sublinieze, nu fără o intenţie ironică. Pe urmă adăugă imediat cu alt ton: Şi acum ce aveţi de gând să faceţi cu băiatul?

— Să-l înapoiez mamei sale.

— Din păcate, altfel nu se poate. Apoi, către Ionuţ! Dragă John, după cum vezi, nu mai este nimic de făcut. Tatăl tău

va fi dezolat. Cât priveşte pe Al Capone, cred că va suferi, fiindcă în aceste zile s-a ataşat de tine. Du-te şi adună-ţi lucrurile!

Lucrătorul de la miliţie îl duse mai întâi la secţie. Acolo, un ofiţer în uniformă îi puse o mulţime de întrebări. La sfârşit el a început să plângă.

— Nu vreau să mă întorc la mama!

— Măi băiatule, trebuie să te întorci! Prin hotărâre judecătorească ai fost atribuit mamei tale. Ştii doar foarte bine.

— Ştiu, dar nu mai vreau la ea.

— Bine, dar singur ai spus că nu te bate. Că nici tatăl tău vitreg...

— Vreau să stau cu tata. Dacă mă duceţi la ea, am să fug. De data asta de-adevăratelea.

— Avem să te găsim şi atunci, şi iarăşi te vom aduce acasă. Aşa că mai bine fii băiat înţelegător. Dacă ai şti tu câţi băieţi şi-ar dori să fie în situaţia ta! Şi apoi gândeşte-te puţin şi la mama ta. Chiar n-o mai iubeşti defel?

— N-am spus că n-o mai iubesc.

— Atunci?

— Pe tata îl iubesc acum mai mult.

— Înainte o iubeai pe ea?

— Da.

— Până când?

— Până la divorţ.

— Chiar numai până la divorţ?

— Adică până a venit *el* în casă.

— Tatăl tău vitreg!

— *El!* Dar nu vreau să spuneţi că mi-e tată, nici măcar vitreg. Pentru mine e un străin.

Au căutat să-l convingă, dar n-au izbutit. Până la urmă l-au dus acasă. L-au dus cu maşina. Când maşina a oprit în faţa blocului, copiii au înconjurat-o.

— L-au găsit pe Ionuţ L-au găsit pe Ionuţ!

Bârsăneasca era, ca de obicei, la fereastră. Vreo două bunici stăteau pe bancă şi croşetau, supraveghindu-şi nepoţii.

— Tovarăşe miliţian, l-aţi prins şi pe hoţ?

— L-am prins! răspunse acesta mai în glumă, mai în serios.

— Auzi, soro, în zilele noastre să mai existe hoţi de copii! se indignă una din bunici. Când eram noi de vârsta lor se întâmplau des asemenea ticăloşii. Ţiganii furau copii, îi schilodeau, şi apoi îi puneau să cerşească.

— După ce îi schilodeau, îi mai şi „exploatau”, completă cealaltă bunică.

Dispariţia lui Ionuţ făcuse vâlvă în întreg cartierul. La început nimeni nu bănui nimic. Faptul că la prânz absentă la masă, nici pe mamă-sa n-o nelinişti. Îşi închipui că s-a întâlnit cu taică-su, şi acesta l-a oprit să ia masa împreună. Abia seara începu să intre în panică.

— Nu te pierde cu firea, dragă Marta! căuta s-o liniştească „unchiu” Mitru. O fi rămas să doarmă la taică-su.

— Exclus! George ar fi dat telefon. Îl ştiu eu.

— Dă-i tu telefon, sugeră „unchiu” Mitru.

Între mama şi tata avu loc următoarea convorbire telefonică:

— George, Ionuţ e la tine?

— Nu! Nu l-am mai văzut de duminică.

— Vai de mine! Nu ştiu ce s-a întâmplat cu el. A plecat la şcoală azi de dimineaţă şi de atunci…

Mama nu mai putu continua. O podidi plânsul.

— Ai întrebat pe la cunoştinţe?

— Nu! Încă nu. M-am jenat. Dar nu cred să fie la ele. Mi-e teamă să nu i se fi întâmplat vreo nenorocire.

— Greu de crezut. Ai fi fost anunţată.

— Vrei să te interesezi tu, George, pe la spitale, sau unde trebuie? Te pricepi mai bine.

— Mai încape vorbă! Dar îţi spun, dacă ferească Dumnezeu s-ar fi întâmplat o nenorocire, sigur că ai fi fost înştiinţată. Eu, mai curând, cred altceva.

— Ce?

— Mi-e teamă să nu fi fugit de-acasă.

— Imposibil! N-avea niciun motiv. Nu-i lipseşte nimic. Mitru se poartă frumos cu el. Nu, exclus!

— La vârsta lui băieţii au unele susceptibilităţi... Uite, până acum n-am discutat cu tine dinadins. Să nu crezi că încerc să te sperii ca să mi-l dai mie. Însă în ultimul timp, de câte ori ne-am văzut, era tare abătut, neliniştit, ba de câteva ori mi-a şi plâns aşa, din senin. Am căutat să-l fac să-şi deschidă sufletul, dar n-am izbutit. Când ne-am văzut ultima dată, înainte de a ne despărţi, mi-a cerut să-i promit că n-am să fiu supărat pe el dacă are să facă vreo prostie. Bineînţeles că i-am promis. O clipă nu mi-a trecut prin minte la ce fel de prostie se gândeşte.

— Ce copil, Dumnezeule, ce copil!

— Zău, Marta, ar trebui să mai discutăm problema în cazul când, aşa cum presupun, a fugit de-acasă.

— Deocamdată trebuie să-l găsim, nu?

— Desigur. După ce ai să închizi, am să mă interesez... pe la spitale. Dacă aflu ceva, te anunţ.

— Bine, atunci închid.

A doua zi, când s-a ştiut în cartier că a dispărut „al lui Istrate”, dintr-o dată s-a zvonit că a fost răpit. Cine a lansat un asemenea zvon năstruşnic, nu s-a putut afla niciodată. Cert e că la un moment dat toată lumea era informată că Ionuţ al lui George Istrate fusese victima – prima din cartier – a unui hoţ de copii care opera în tot oraşul. Şi timp de opt zile circulară atâtea zvonuri – care mai de care mai senzaţionale, care mai de care mai absurde – încât nu e de mirare că, în ziua când Ionuţ fu adus acasă de un miliţian, colocatarele din bloc dădură buzna în apartament după veşti.

Începutul îl făcu madam Ionaşcu de la cinci. Îmbrăţişându-l şi lăcrimând, îşi manifestă bucuria că-l vede cu aceste cuvinte:

— Bine că scăpaşi cu viaţă, Ionuţ mamă! Că alţii, săracii, n-au avut norocul tău să fie găsiţi de miliţie, şi ticălosul i-a căsăpit.

— Pe cine a căsăpit, madam Ionaşcu? întrebă el.

— Pe alţii, copii ca şi tine. Barem l-au prins? Ăsta merită împuşcat, nici nu încape discuţie.

— Tata a mai furat şi alţi copii? continuă să întrebe, el care habar nu avea de zvonurile ce circulaseră.

— Săracu' de tine, probabil că te-ai prostit cât timp te-a ţinut criminalul sub teroare. Ce, am spus eu că taică-tu a mai furat şi alţi copii?

— Ai spus, madam Ionaşcu, că tata nu numai pe mine m-a furat.

— N-am spus că taică-tu. Am spus hoţul, criminalul...

— Păi hoţul e taică-su, se amestecă în vorbă miliţianul. El l-a furat.

— Taică-su, tovarăşe miliţian?! întrebă ea cu îndoială.

— El.

— Şi nu-ţi baţi joc de mine?

— Asta-i bună!

— Hm! I-auzi colo! L-a furat taică-su.

Şi plecă îngândurată, nemulţumită, trântind uşa după ea.

Pe scări se întâlni cu madam Bârsănescu. Urca grăbită, să afle amănunte chiar de la sursă.

— Vii de la madam Istrate, madam Ionaşcu?

— De la ea, madam Bârsănescu.

— Şi?

— Auzi, cică l-a furat alde taică-su, Istrate. Şi să te mai iei după zvonuri, se indignă, uitând cu desăvârşire că doar ea fusese autoarea uneia dintre năstrunşnicele variante.

După ce plecă miliţianul, mama îl luă în primire:

— Vasăzică aşa, Ionuţ! V-aţi înţeles amândoi, tu şi cu pricopsitu' de taică-tu. Şi nu te-ai gândit puţin şi la mine, mama ta?

— (!)

— Doar sunt mama ta, Ionuţ.

— Desigur, mamă!

— Atunci cum te-a răbdat inima să faci una ca asta? Tu ştii că în toate aceste zile am fost ca nebună? Au circulat atâtea zvonuri... Nu te-ai gândit deloc la mine... Nu ţi-a fost deloc milă de mine, mama ta, care ţi-a dat viaţă...

— Îmi pare rău, mamă, dar...

Şi se opri, fiindcă nu găsi cuvântul potrivit.
— Dar ce? insistă ea.
— De ce nu vrei să mă laşi, mamă, să stau cu tata?
— Sigur, ţi-ar conveni! Acolo ai fi ca şi singur, de capul tău. Că el doar totdeauna te-a răsfăţat. Dacă ar fi fost un pic mai sever cu tine, n-ai fi ajuns un râzgâiat şi un încăpăţânat. Şi nepăsător cum este el, numai Dumnezeu ştie pe ce căi ai apuca. Sigur, nici nu-ţi convine. Aici nu eşti de capul tău, cum ai dori tu. Eşti ţinut din scurt. Şi eu şi „unchiu” Mitru ne străduim să-ţi dăm o educaţie aleasă, ca să nu creşti cum o da Dumnezeu, ca buruienile pe câmp. Ei bine, nici prin minte să nu-ţi treacă, băiete, că am să te dau lui taică-tu! Acuma înţeleg eu care a fost planul vostru. Adică al lui taică-tu, fiindcă numai lui putea să-i treacă prin minte un asemenea plan… diabolic, fiindcă altfel n-am cum să-l numesc. Cum nu i-a fost ruşine să te amestece şi pe tine… un copil. Să te influenţeze, să te instige împotriva mea.
— Nu-i adevărat, mamă. Tata nu are nicio vină. El, dimpotrivă, a încercat să mă convingă să rămân la tine. Dar eu i-am spus că, dacă nu mă ia la el, am să fug de-acasă.
— Te-ai gândit să faci tu una ca asta, Ionuţ?!
Mama avea lacrimi în ochi. Şi dacă mama plângea, el nu mai avea nicio putere să se opună.
— Mamă!… Dragă mamă!
Şi alergă s-o îmbrăţişeze.

*

De toate acestea îşi aminti stând culcat pe spate, cu mâinile sub cap. De câteva minute se trezise şi „unchiu” Mitru. Îl auzi umblând în papuci în camera de alături. „Unchiu” Mitru avea un mers perfid. Dacă i s-ar fi cerut să explice în ce fel mersul „unchiului” Mitru era perfid, n-ar fi fost în stare să răspundă. Mai ales când cobora din maşină, privit de sus, de la etaj, mersul lui părea perfid. De câte ori „unchiu” Mitru cobora din maşină, Bârsăneasca de la parter era la fereastră. „Unchiu” Mitru o saluta, ridicând pălăria

mult deasupra capului. Când saluta aşa, însemna că persoana respectivă se bucura de o anumită consideraţie în ochii lui. Căci „unchiu” Mitru nu saluta pe toată lumea la fel. Într-un fel saluta femeia de serviciu care mătura scara, altfel locatarii care aveau titluri academice, altfel femeile frumoase şi altfel pe cele urâte şi, în fine, altfel pe secretarul organizaţiei de bază din cartier, sau pe deputatul de stradă.

Acum îl auzea discutând cu mama în sufragerie, cu voce scăzută, probabil închipuindu-şi că el încă doarme. N-avea încotro şi trebuia să recunoască deschis că „unchiu” Mitru avea o voce plăcută, melodioasă. Dar, ca şi salutul, vocea „unchiului” Mitru era de mai multe feluri, după împrejurări: amabilă, respectuoasă, linguşitoare, ironică, dispreţuitoare sau insinuantă. Putea împrumuta orice fel de nuanţe, însă niciodată ea nu devenea mânioasă. Fiindcă „unchiu” Mitru niciodată nu-şi trăda mânia, chiar atunci când era supărat la culme. Avea o putere de stăpânire extraordinară. „Unchiului” Mitru nu i se putea aplica zicala că „omul la mânie face multe prostii”. Ştiind să se stăpânească, totdeauna şi la timp, însemna că, de fapt, el nu făcea niciodată prostii.

Iată, acum s-au aşezat la masă pentru micul dejun. Cu ochii minţii îl vede pe „unchiu” Mitru stând în capul mesei – acolo unde înainte stătuse tata – dar nu la micul dejun, ci în timpul mesei de prânz. Îl vede ducând lingura la gură cu multă seriozitate, ca şi când o asemenea treabă nu oricine o putea face, ci numai un om cu priceperea şi inteligenţa sa. În dreapta, stătea mama. Mama ducea lingura la gură cu multă graţie şi sorbea conţinutul fără să se audă vreun zgomot. Totdeauna o admirase el pentru graţia cu care sorbea supa. Din când în când se uita la „unchiu” Mitru într-un anumit fel, care pe el îl înfuria, fiindcă mama niciodată nu-l privise aşa pe tata, nici măcar pe vremea când ea fusese „mica mea păsăruică”, iar tata „dragule”. Asta însemna că mama ţinea mai mult la „unchiu” Mitru decât ţinuse la tata. Şi cu toate acestea, tata o iubise mai mult decât o iubeşte – îşi dădea seama – „unchiu” Mitru. E drept,

„unchiu” Mitru nu ridica niciodată tonul, se purta deosebit de politicos şi nu pierdea nicio ocazie să-i adreseze un compliment, care pe mama o făcea să roşească de plăcere. Cu toate acestea, deşi tata nu se purtase chiar atât de formal politicos ca „unchiu” Mitru, o iubise totuşi mult mai mult.

Ei, dincolo, erau la micul dejun. Şi cu toate acestea el are iluzia că din sufragerie vine pe sub uşă miros de sarmale. „Unchiu” Mitru mânca sarmale şi-i sticleau ochii... Aşa se întâmpla de fiecare dată când mama dădea sarmale la masă. Ochii „unchiului” Mitru căpătau lustru. „Parcă ar fi nişte nasturi de alamă frecaţi de mâneca hainei”. După ce mânca tot ceea ce-i punea în farfurie, „unchiu” Mitru mai cerea.

— Te rog, Marta, încă două sarmale, dacă ţi-au mai rămas. Sunt excelente! Dar numai două, dragă Marta!

El cerea două, dar mama îi punea în farfurie patru.

— Astea au mai rămas. N-are niciun rost să le mai las pentru deseară.

— Mă răsfeţi, dragă Marta! Pe cuvânt de onoare că mă răsfeţi.

Mama roşea de fiecare dată de plăcere. Din prăjitură „unchiu” Mitru mai mult ciugulea, doar ca să-i facă ei plăcere. Nu se dădea în vânt după dulciuri. În schimb, îi plăcea la nebunie cafeaua. Era în stare să bea cantităţi uriaşe. După un prânz bun, cafeaua totdeauna îl predispunea. În timp ce o sorbea, pregătită după o reţetă pe care „unchiu” Mitru pretindea că o deţine de la un bătrân cafegiu de pe vremuri, un turc din Brăila, o privea pe mama cu un fel de binevoitoare încântare. Devenea vorbăreţ şi începea să povestească diverse întâmplări de la birou. Dar povestea numai întâmplări din care mama să tragă singură concluzia că, dacă n-ar exista el, cu priceperea şi energia sa, la birou totul s-ar duce de râpă. Ceilalţi erau ageamii, fantezişti, incompetenţi. De aceea, în problemele cele mai dificile, şeful instituţiei totdeauna îl consulta.

Mama îl asculta şi era foarte mândră de calităţile „unchiului” Mitru.

— Dacă toţi oamenii ar fi apreciaţi şi promovaţi numai după propriile lor merite, tu, Mitrule, de mult ar fi trebuit să fii ministru.

— Ei, ministru, se apăra „unchiu” Mitru. Mai greu, dar director general sau consilier în minister zău că aş merita. Dar, în definitiv, ce-mi trebuie să mă leg la cap dacă nu mă doare? Slujbă de dimineaţa până noaptea târziu, răspundere mare... Nici tu viaţă de familie, nici tu distracţii... E drept, un salariu mai mare...

— Dar mai dă-i naibii de bani, Mitrule! La ce-ţi folosesc banii dacă eşti legat de scaun de dimineaţa până noaptea târziu? N-am dreptate?

— Da, draga mea. E drept, un post mare îţi dă şi anumite satisfacţii de ordin moral. Eu însă, mă ştii, sunt, în general, un om modest. Dacă vrei să ştii m-aş mulţumi şi cu un „Ordinul Muncii”, chiar clasa a treia. Pe lângă satisfacţia morală nu este de dispreţuit nici avantajul material. Impozitul se reduce la jumătate. Ştii doar.

— Desigur.

— Bineînţeles, dacă mi s-ar propune o avansare, n-aş refuza. Dealtfel... ştii, poate n-ar trebui să-ţi spun, ca să nu-ţi faci iluzii. Dar nu-i exclus ca, la toamnă, dacă Popescu iese la pensie, să mă numească pe mine. Nu că vreau să mă laud, dar nu văd cine altul, în locul meu, ar merita să fie numit director.

— Crezi că-i posibil să te numească pe tine? întrebă mama emoţionată, îmbujorându-se ca o fetiţă.

— Dacă vor ţine seama de merite, atunci am toate şansele.

— Ce mulţumită aş fi, dragă Mitrule!

La asemenea discuţii fusese martor mai de mult, când încă nu ajunsese *acolo.* Trecuseră de atunci mai bine de trei ani. „Unchiu” Mitru, povestind, uitase că e şi el de faţă. Când şi-a adus aminte, s-a întunecat la faţă şi i-a cerut mamei:

— Spune-i, Marta, să se ducă la joacă!

— Chiar aşa, Ionuţ! Du-te, mamă şi te joacă pe afară!

Se ridicase de la masă, dar mai înainte de a ieşi din odaie îl privi pe „unchiu” Mitru cu privirea aceea care ştia că îl enervează, deşi niciodată n-o arăta. Pe atunci se răzbuna pe „unchiu” Mitru făcând doar lucruri care ştia că-l enervează.

— Marta dragă, întreabă-l dacă n-a aflat nici până la această vârstă că numai copiii prost crescuţi sorb zgomotos supa.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Ionuţ, ai căpătat nişte purtări care, pur şi simplu, mă îngrozesc!

— Te rog, Marta, spune-i să se ducă în camera lui să mestece „ciungam” până l-or durea fălcile.

— Ionuţ, şterge-o în camera ta!

Ca să-i facă în ciudă „unchiului” Mitru, fluiera, punea radioul să cânte tare, ascundea peria de haine, trântea uşile, uita să pună căpăcelul la tubul de pastă de dinţi, lăsa lumina aprinsă în baie, venea la masă după ce „unchiul” Mitru se aşezase deja, bătea tactul la o melodie închipuită, lovind cu furculiţa sau cuţitul în paharul de apă.

Şi de fiecare dată „unchiu” Mitru îl certa, dar nu direct, ci prin intermediul „ambasadoarei” sale: mama. Fiindcă „unchiu” Mitru refuza să stea de vorbă cu el direct, în ciuda faptului că purtarea lui o indispunea pe mama. Dar antipatia lui faţă de el, Ionuţ, era aşa de mare, încât nu şi-o putea înfrâna. Şi nu şi-o putea înfrâna tocmai fiindcă îşi dădea seama că era reciprocă.

Toate acestea se întâmplaseră cu cel puţin trei ani în urmă. Atunci, când se răzbuna pe „unchiu” Mitru în felul acesta copilăros, încă nu ajunsese *acolo.* Acum însă nu mai era copil. Dintr-un anumit punct de vedere era mai „bătrân” decât anii pe care-i avea. Pesemne că toţi cei care treceau pe *acolo* deveneau mai maturi decât vârsta pe care o aveau în realitate. Şi doar el stătuse *acolo* trei ani! Dumnezeule, ce mult însemna trei ani! Până a ajunge *acolo* habar nu avusese ce înseamnă timpul. Abia *acolo* descoperise că totuşi timpul era ca un fel de duşman, pe care nu-l poţi infringe.

De alături venea miros de cafea cu lapte. Mama şi „unchiu” Mitru păstraseră obiceiul să se scoale mai devreme, ca să aibă timp să stea de vorbă la micul dejun. „Unchiu” Mitru vorbea mai mult ca de obicei. Probabil povestea ceva vesel, pentru că din când în când o auzea pe mama râzând cu poftă. Aroma cafelei cu lapte îi gâdila nările. I se făcu foame. Dar până nu plecau ei trebuia să stea culcat. Dealtfel, mult nu mai fu nevoit să aştepte. O auzi pe mama strângând ceştile, farfurioarele.

— Grăbeşte-te, Marta! Să nu întârzii!

— Sunt gata, dragul meu!

Se dădu jos din pat şi se duse să privească jos, pe fereastră. Maşina „unchiului” Mitru era la locul ei. Marea nefericire a „unchiului” Mitru era că nu avea garaj. Iată-i pe amândoi! Mama frumoasă, elegantă. Pentru el cea mai frumoasă şi mai elegantă mamă. Dar în mod „obiectiv” trebuia să recunoască deschis că nu mai era chiar atât de frumoasă.

„Mamă, dragă mamă, nu ştiu de ce, câteodată mi-e tare milă de tine! Şi asta numai din cauza «unchiului» Mitru”.

S-au urcat în maşină. Au plecat.

Capitolul V

Începuse să se întunece. Sta la fereastră şi privea în jos, în stradă. Era joi, şi joia „unchiu” Mitru avea zi lungă. Îl văzuse plecând cu maşina. Mama dormea, încă dormea. După-amiaza marna nu avea niciodată serviciu. Nu se ducea decât atunci când se întâmpla vreo şedinţă.

Ce linişte era în toată casa! De când se întorsese de *acolo,* îi plăcea atât de mult să stea în camera lui fără să facă nimic şi să asculte liniştea... Mai înainte habar nu avusese că liniştea se putea auzi, ca şi zgomotele, ca şi

muzica. Ei, dar câte lucruri nu i se păreau acum *altfel,* acum, când se întorsese de *acolo!*

Auzi paşii mamei, apropiindu-se de uşă.

— Ionuţ, eşti acasă?

— Da, mamă.

— De ce stai pe întuneric?

Şi îl privi bănuitoare.

— Dar încă nu e întuneric, mamă!

— Şi ce făceai?

— Cred că am adormit fără să-mi dau seama.

Degeaba. Privirea mamei nu mai era aceeaşi. Oricum s-ar fi purtat, nu-l mai privea decât bănuitoare. Hotărât, nu mai avea încredere în el. Nu-i nimic. Până la urmă se va convinge că trebuie să-i acorde din nou încredere, toată încrederea ei.

— Ai mâncat ceva?

— Nu, mamă.

— Şi nu ţi-e foame?

— Ba parcă mi-ar fi. Am să mănânc mai bine la cină.

El simţi că mama venise nu ca să-l întrebe dacă îi este foame.

„Probabil că acum iarăşi are să înceapă cu ceasornicăria ei”.

— Ei, te-ai hotărât, Ionuţ?

— Ţi-am spus, mamă, nu mă interesează meseria de ceasornicar! Vreau să învăţ, să urmez liceul...

— În cazul acesta să te duci să stai la taică-tu. Noi nu te mai ţinem.

— Dar, mamă, ştii că acum nu mai pot sta la el. Apartamentul ţi l-a lăsat ţie...

— Legea l-a obligat. În definitiv, eşti şi copilul lui. De ce să mă sacrific numai eu?

— Când s-a putut şi a vrut să mă ia la el, te-ai opus. Nu te supăra, mamă, că ţi-o spun, dar numai din ambiţie n-ai vrut să mă dai...

— Am făcut atunci, recunosc, o mare prostie. O prostie pentru care am plătit cu vârf şi îndesat. De atunci, puţine necazuri am avut cu tine?

— Am avut şi eu necazuri, mamă.

— Auzi, ce neobrăzat! Dar ce, din cauza mea le-ai avut? Ce, eu te-am pus să te înhăitezi cu toţi golanii şi să faci toate prostiile pe care le-ai făcut? M-ai făcut de râsul lumii, iar tu, tu ai ajuns ruşinea familiei noastre.

— Cum nu-ţi poţi da seama, mamă, cum nu-ţi poţi da seama?

— Şi mă rog, ce nu sunt în stare să-mi dau seama?

— Nimic, mamă!

Şi se uită la ea cu o tristeţe deznădăjduită, fiindcă înţelegea că nu era în stare să priceapă nimic din ceea ce se petrecea cu el.

— Crezi că nu ştiu ce gânduri cloceşti? Ştiu. În sinea ta, pe mine mă găseşti vinovată. Da, ai neobrăzarea să mă faci pe mine vinovată de tot ceea ce s-a întâmplat. Şi de ce, mă rog? Fiindcă mi-am refăcut viaţa? Dar ce-ţi închipui, că o femeie la treizeci de ani – fiindcă atâţia aveam când am divorţat de taică-tu – trebuie să se sacrifice şi să rămână singură cel puţin până când fiul ei ajunge major?

— (!)

— Nu răspunzi!... Te cred!... În definitiv, parcă ai ce să răspunzi? Egoistule! Fiindcă asta eşti. Şi rău. Numai răutate şi ură e în sufletul tău. În mine ai văzut o duşmancă, nu pe mama ta.

— Taci, mamă! Te rog!

— De ce să tac? Ce, nu-i adevărat? Puţin dacă ai fi ţinut la mine, nu ai fi lăsat să te roadă invidia că mi-am refăcut viaţa.

— Dar cu ce preţ, mamă!

— Cine te-a învăţat să vorbeşti aşa? Pesemne pricopsitu’ de taică-tu.

— Nu da vina pe tata, mamă! Am învăţat *acolo,* mamă. *Acolo* m-am gândit la tot ceea ce s-a întâmplat, şi tocmai fiindcă eram *acolo* am început să văd şi să înţeleg lucrurile altfel decât un copil.

— Şi ce-ai văzut? Ce-ai înţeles, mă rog? În ţara asta sunt mii de copii care, la un moment dat, dobândesc un nou tată sau o nouă mamă, fără să facă din aceasta o tragedie, fără

să ajungă acolo unde ai ajuns tu... Acolo nu ajung nici măcar cei care îşi pierd ambii părinţi şi sunt nevoiţi să trăiască din mila unor vecini cu suflet mare. Pe când ţie ce ţi-a lipsit? Câţi copii n-ar râvni să fie în locul tău?

— După părerea dumitale nu mi-a lipsit nimic, ştiu!

Şi oftă, simţindu-se dintr-o dată tare nenorocit, tocmai fiindcă mama era în stare să rostească asemenea cuvinte.

— Da, ce ţi-a lipsit? N-ai avut ce mânca? Ce îmbrăca? Ţi-ai dorit un lucru care mi-a stat în putinţă să ţi-l procur şi te-am refuzat? N-ai avut un ban pentru o prăjitură, pentru cărţile care ai dorit să ţi le cumperi, pentru un bilet la cinema sau la teatru?

— Recunosc, mamă, nimic nu mi-a lipsit din toate acestea.

— Atunci?

— M-ai lipsit, totuşi, de ceva foarte, foarte important, mamă.

— Mă rog şi cum se numeşte acel *ceva* foarte, foarte important? Pot să aflu şi eu?

— Dacă dumneata nu-ţi dai singură seama, eu n-am să-ţi spun. Şi apoi, chiar dacă ţi-aş spune, tot nu m-ai înţelege, tot nu mi-ai da dreptate.

— Cu alte cuvinte sunt o proastă, o tâmpită, incapabilă să înţeleg complicatul tău suflet! Mă mir că mă pot abţine să nu-ţi cârpesc o pereche de palme, să vezi stele verzi. Dar cine ştie? Dacă te-aş lovi, ai fi în stare să ripostezi. De la tine, după cele ce mi-ai spus, mă aştept la orice.

— Dacă vrei să mă loveşti, fă-o fără grijă! Chiar dacă m-ai călca în picioare nu aş ridica mâna asupra dumitale. Nu sunt chiar atât de ticălos precum mă crezi. Dar nici nu ţi-aş cere iertare. Fiindcă nu mă simt vinovat.

— În schimb ar trebui să mă simt eu vinovată faţă de tine, nu?

— (!)

— Nu cred că există pe lume copil mai rău decât tine!

— Nu mă mai considera copil, mamă. Am cinsprezece ani. Şi apoi...

— Te pomeneşti că te vei fi considerând bărbat...

— Mamă, poate că omul are vârsta pe care şi-o simte.

— Poftim, ce prostii spune! exclamă mama, privind obiectele din cameră, ca şi când le-ar fi luat pe ele martore. Păi bine, măi băiete, tu nu-ţi dai seama că eşti caraghios? Nici n-ai împlinit bine cinsprezece ani şi gata, viaţa te-a blazat în aşa măsură, încât te simţi dacă nu bătrân, în orice caz bărbat. Trăieşte-ţi vârsta, băiete, vârsta pe care o ai, bucură-te de ea! E poate cea mai frumoasă dintre toate.

— Nu şi pentru mine, mamă! Vreau să spun că mi-am trăit vârsta pe care o am acum, mai devreme, pe când eram *acolo.*

— Nu-i nimeni de vină că ai ajuns acolo. Capul face, capul trage. Asta-i o vorbă din bătrâni. Din păcate, la nimic nu ţi-a folosit.

— De unde ştii că nu mi-a folosit?

— De la tine. Nu mi-ai spus tu mai adineaori că nu te interesează meseria de ceasornicar?

— Ţi-am spus că vreau să învăţ.

— Şi eu ţi-am răspuns că vei putea învăţa şi meserie, şi carte... Una n-o exclude pe cealaltă. De ce crezi că există licee serale? Eu cred că ţi-ar prinde chiar foarte bine. Te-ai aduna de pe drumuri, nu te-ai mai întâlni seara cu toţi derbedeii.

— Dar bine, mamă, doar vezi că, de când m-am întors, aproape nu mai ies din casă.

— Şi ce dovedeşte asta? Până acum trei ani cum erai? Ca o fată, nu alta. Eu eram aceea care te îndemnam: „Mai ieşi şi tu puţin pe afar, Ionuţ, de te mai joacă!” Până într-o zi, când parcă ar fi intrat diavolul în tine. Şi te-ai tot înrăit, până ai ajuns acolo unde ai ajuns.

— Dar acum, mamă, e cu totul altceva.

— Lasă că am mai auzit eu cântecul acesta.

— De data asta, mamă, e cu totul altceva. Ştii, mamă... Şi se opri nehotărât. Să-i spună sau să nu-i spună?...

— Ce să ştiu?

— Anul trecut, când dumneata şi cu „unchiu” Mitru eraţi plecaţi la mare, eu am fugit de *acolo...* Am venit aici, la Bucureşti... Atunci, mamă, s-a întâmplat...

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce ticăloşie ai mai făcut? îl întrerupse ea alarmată.

Simţi cum îl cuprinde ciuda.

„Cât de rău mă crede!”

Şi el, care fusese gata să-i mărturisească totul!... Dar acum, gata! O clipă de slăbiciune care trecuse. O clipă taina pe care o ascundea în el se voise mărturisită. Era doar mama lui. Dacă nu ei, atunci cui i s-ar putea destăinui? Da, era mama lui! O privi atent. Fiecare trăsătură a chipului ei frumos îi era familiară. Totuşi mama lui cea adevărată n-ar fi manifestat atâta neîncredere în el. Mama lui cea adevărată de pe vremea când era „mica mea păsăruică”, când cânta toată ziua, şi când îl striga pe tata „dragule”. Mama aceea nu mai exista. Acesteia de acum prea rău nu i-ar fi părut dacă ar fi murit *acolo.* Mama din faţa lui trăia în umbra „unchiului” Mitru, trăia numai pentru „unchiu” Mitru. Mama din faţa lui vedea cu ochii „unchiului” Mitru şi simţea cu inima lipsită de simţire a „unchiului” Mitru.

Şi el, care mai adineaori fusese gata să izbucnească în plâns... Acum, însă, iată că zăvorise în el plânsul! Se simţea aproape la fel ca atunci când era acasă „unchiu” Mitru. Se simţea întocmai ca ariciul în ţaţa pericolului.

Târziu răspunse întrebării ei, cu vocea obişnuită, calmă:

— Să nu-ţi fie teamă! N-am făcut nicio „ticăloşie”.

— Zici că n-a fost ticăloşie? Mă rog... Dar ceva foarte grav trebuie că a fost de vreme ce, după aceea, ţi-a venit mintea la cap şi te-ai întors singur. Haide, mărturiseşte... Haide, mărturiseşte!

— Nu insista, mamă, că nu-ţi spun!

— Mai adineaori însă ai vrut.

— Adineaori, dar acum nu mai pot. Şi în gând: „Adineaori am vrut să-ţi spun, fiindcă mi s-a părut că eşti mama căreia tata îi spunea «mica mea păsăruică». Dar între timp am descoperit că eşti soţia lui «unchiu» Mitru”. Pe urmă din nou tare: Mamă, chiar nu eşti în stare să crezi că de data asta ar putea să fie altfel decât altădată, când ţi-am promis şi nu m-am ţinut de cuvânt?

Se uită la el lung, cercetător, îmblânzită oarecum.

— Nu ştiu! M-ai dezamăgit de atâtea ori, încât... Şi apoi chiar dacă aş fi dispusă să te cred, să-ţi acord pentru ultima dată credit, singură nu pot să hotărăsc.

— De ce nu spui, mamă, că, independent de ce vrei dumneata, hotărârea o va lua numai „unchiu” Mitru?

— Frumos gândeşti despre mine, n-am ce spune! Vasăzică, tu îţi închipui că eu mă supun orbeşte lui Mitru.

— Câteodată, mamă...

Şi se opri, dându-şi seama că ar jigni-o profund.

— Câteodată ce?

— Câteodată mă întreb dacă totuşi n-ar fi fost mai bine pentru voi dacă aş fi rămas *acolo.* Şi în gând: „Câteodată tare mi-e milă de dumneata, mamă!”

— Atunci de ce te-am luat de acolo, ingratule?

Şi supărată ieşi din cameră.

Acum e din nou singur. S-a întunecat de-a binelea. Pe aleile dintre blocuri şi pe stradă s-au aprins luminile. Copiii încă se mai joacă. În faţa blocului – patru fetiţe şi doi băieţi. Fetiţele s-au prins de mâini şi se învârtesc, ţopăind. Băieţii bat o minge. Troleibuzul se opreşte din când în când în staţie, coboară multă lume, în special femei cu sacoşe, şi porneşte mai departe aproape gol.

La blocul de peste drum s-a aprins lumina numai la un singur apartament. La apartamentul lui „Faust”. Doar fereastra laboratorului rămâne întunecată. Dar el ştie că, în curând, şi de la fereastra aceea lumina va privi mirată întunericul nopţii. Şi, într-adevăr, chiar aşa se întâmplă. Iată-l pe „Faust”! Poartă halatul de culoarea vişinei coapte. Se află dinaintea mesei pe care sunt aşezate o mulţime de aparate, a căror întrebuinţare el, Ionuţ, n-o cunoaşte, cu excepţia unuia singur: microscopul.

„Faust” se aşează în fotoliu, deschide o carte şi începe să citească. Din când în când întrerupe lectura să facă însemnări într-un caiet. Alteori întrerupe lectura să se plimbe, să privească ceva la microscop, sau să manevreze vreunul din nenumăratele aparate. Nu peste mult timp va intra în cameră „Margareta” să-i aducă un pahar cu lapte.

Când uşa se va deschide, „Faust” se va grăbi în întâmpinarea ei. Se va înclina adânc în faţa „Margaretei” şi, după ce îi va lua din mână paharul cu lapte, o va conduce până la fotoliu, radiind de fericire. Se va aşeza jos, pe covor, lângă fotoliu, şi va sorbi cu înghiţituri mici laptele fierbinte din pahar. Până să termine de băut va vorbi tot timpul numai el, gesticulând entuziast. „Margareta” îl va asculta şi, din când în când, va da din cap aprobativ. În sfârşit, după ce laptele va fi băut, „Faust” îşi va culca obrazul în poala „Margaretei” şi va închide ochii. Atunci ea va începe să-i mângâie părul ondulat şi încărunţit prematur. Îl va mingii a şi, ceva mai târziu, poate atunci când va fi sigură că a adormit, din ochii „Margaretei” vor începe să curgă lacrimi pe obrajii ei palizi şi slăbiţi. Şi va lăcrima până când „Faust” singur se va trezi din somn. Atunci îşi va lua rămas bun de la el. „Faust” o va conduce până la uşă, cu braţul petrecut pe după mijlocul ei. După aceea, frecându-şi mâinile de satisfacţie, va contempla fericit aparatele, eprubetele şi retortele de pe masă. Pe urmă se va apuca imediat de lucru. Va lucra până târziu, până când avea să-l doboare somnul. Şi va dormi în fotoliu, cu capul pe masă, până dimineaţa, când „Margareta” îl va trezi şi-l va convinge să-şi continue somnul în pat.

Ştie că toate acestea aşa se vor întâmpla, fiindcă nu o dată – de la fereastra sa – fusese martor nevăzut la scena descrisă mai sus. Şi de fiecare dată îşi simţise sufletul tălăzuit de milă pentru profesorul Barbu Pitaru.

Acesta era numele adevărat al lui „Faust”. Faust era o poreclă. Până în urmă cu câţiva ani, Barbu Pitaru fusese unul dintre cei mai apreciaţi profesori de chimie. Într-o zi, însă, ceva s-a dereglat în complicatul angrenaj al conştiinţei sale. Din ziua aceea a început să se creadă „Faust”. Soţia lui a devenit „Margareta”. El, „Faust”, avea menirea să descopere elixirul tinereţii veşnice. Din clipa când i s-a fixat în minte această convingere, zilele, dar mai ales nopţile, până târziu, combină în eprubete şi retorte apă colorată cu diferite vopsele care, în închipuirea sa bolnavă, reprezintă diferite substanţe, în speranţa că până la urmă va

descoperi elixirul căutat. Eşecurile nu-l deprimă. Este convins că într-o zi va triumfa şi atunci va putea dărui omenirii nemurirea.

Acesta era singurul ghem de beznă în conştiinţa profesorului. În rest se comportă ca un om natural. Toată lumea din cartier îl ştie. Toată lumea îl respectă şi îl compătimeşte. Nici măcar copiii, care în asemenea împrejurări manifestă o inconştientă cruzime, nu-şi bat joc de el, ci, dimpotrivă, îl iubesc.

La treizeci şi trei de ani ai săi, „Faust” este un bărbat de o rară frumuseţe. Femeile, când îl întâlnesc, nu se pot abţine să nu lăcrimeze, sau cel puţin să nu ofteze. Unele susţin că e frumos ca Adonis, iar altele, cele mai trecute, susţin că e mai frumos decât Rudolf Valentino.

În fiecare zi, cam pe la ora când oamenii din cartier se înapoiază de la lucru, „Faust” iese să se plimbe. Îl însoţeşte „Mefisto”. „Mefisto” e un dog de Bordeaux, superb în urâţenia sa clasică, care îşi merită, fără discuţie, numele. Are o privire rea, dar disimulată parcă de o anumită indiferenţă, izvorâtă dintr-un fel de dispreţ faţă de tot ceea ce se referea la propria sa persoană. Masiv, dar şi suplu, cu părul strălucitor, asemenea unui cal ţesălat, „Mefisto” păşeşte totdeauna în dreapta lui „Faust”, aliniat cu acesta, niciodată depăşindu-l, niciodată rămânând în urmă.

„Faust” se plimbă pe aleile dintre blocuri sau în parcul din apropiere.

Când poposeşte în parc, se aşază de fiecare dată pe aceeaşi bancă. Deschide o carte, totdeauna aceeaşi, şi începe să citească, mişcând buzele, precum copiii sau adulţii, ce au deprins de puţin timp buchile. Din când în când citeşte tare anumite pasaje, pe care vrea să le audă şi „Mefisto”. Atunci câinele ciuleşte urechile, se ridică pe labele dinainte şi se uită la stăpânul său cu ochii săi răi, care acum nu mai simulează indiferenţă, ci o atenţie ipocrită. Pe urmă, când nu mai aude glasul stăpânului său, „Mefisto” îşi culcă botul pe labe, închide ochii şi doarme.

Cartea din care citeşte profesorul se numeşte *Faust,* şi autorul ei Goethe. Este legată în piele de culoare albastră,

iar titlul este scris cu litere aurite. Citeşte o oră, două. După aceea închide cartea, o vâră sub braţ şi, însoţit de „Mefisto”, se întoarce acasă. În cartier nu cunoaşte pe nimeni, dar salută pe toată lumea. Pe femei le salută reverenţios. Dacă vreuna dintre ele se întâmplă să nu fie din cartier, se îmbujorează de plăcere. În definitiv, cum să nu se îmbujoreze dacă „Faust” este frumos ca Adonis, sau mai frumos decât Rudolf Valentino?

*

De la fereastra odăii sale se vede ce se petrece în laboratorul lui „Faust”. Iată, s-a deschis uşa şi a intrat „Margareta” cu paharul de lapte. „Faust” îi iese în întâmpinare. Chipul lui radiază numai bucurie. Îi ia paharul din mână. Dar de data asta se întâmplă ceva ce nu se mai întâmplase niciodată. „Faust” scapă paharul din mână. Paharul se sparge, laptele se împrăştie pe covor. Exact cum i se întâmplase şi lui mai demult.

Şi retrăieşte din nou întâmplarea.

Era tot într-o seară, acasă la tata: o garsonieră, sus, la etajul cinci al unui bloc de pe strada Nicolae Iorga. Se mutase la tata de două săptămâni. Mama şi „unchiul” Mitru plecaseră la mare fără el. Nu-i păruse deloc rău. Dimpotrivă, era foarte mulţumit că, timp de aproape o lună de zile, nu avea să-l mai vadă pe „unchiul” Mitru. Tata însă fusese tare indignat că mama pleca la mare fără să-l ia şi pe el.

— De ce nu-l luaţi şi pe Ionuţ cu voi? Ce, ei nu are nevoie de mare, de munte? ţipase tata la telefon.

— Te rog să nu-mi vorbeşti pe un asemenea ton.

— Scuză-mă, dar de ce nu-l luaţi cu voi?

— L-am înscris într-o tabără, pleacă în luna septembrie, minţi ea.

— În septembrie taberele de la mare se închid.

— Da?! Mie mi s-a spus că nu se închid.

— Marta, ia băiatul cu tine! Eşti doar mama lui, nu o străină.

— Şi tu tatăl lui. De ce nu-l iei tu?

— Eu n-am concediu decât în decembrie. Altfel fii sigură că l-aş lua...

— Şi apoi ţi-am spus că nu prea avem posibilitatea.., materială.

— Te rog, Marta, ia-l! Îţi dau eu banii pentru întreţinerea lui. Spune-mi numai ce sumă... pretinzi.

— Imposibil! Mitru nu are să accepte. Şi apoi, vrea să se simtă cu adevărat în concediu.

— Presupun că, prin prezenţa lui, Ionuţ v-ar călca la amândoi pe nervi. Poate ţie chiar mai mult decât lui.

— George, nu are rost să ne certăm pentru fleacuri!

— Poftim! O discuţie despre sănătatea copilului ei, dumneaei o califică drept... fleacuri! Şi apoi crezi că altceva mai bun nu am de făcut decât să mă cert cu tine? Sunt pur şi simplu revoltat.

— Mă rog, te priveşte. Mie răspunde-mi, te rog, dacă vrei sau nu să-l primeşti!

— Bineînţeles că vreau. Trimite-l!

După ce închise telefonul, întorcându-se să iasă din cameră, mama dădu cu ochii de el.

— Aici erai?

Mamei i se înroşise fruntea şi lobii urechilor. Totdeauna, când mama se găsea într-o situaţie neplăcută, se înroşea în felul acesta.

— Cât timp vom lipsi noi, tu vei sta cu tata. Presupun că nu-ţi pare rău.

— Deloc, mamă. Dimpotrivă!

Mama ieşi din cameră, trântind uşa.

El era fericit. O lună de zile avea să stea cu tata. De bucurie, începu să cânte. Tocmai intra pe uşă „unchiu” Mitru. Trecu în camera sa şi continuă să cânte toate cântecele pe care le ştia. Cântă cu o şi mai mare plăcere, fiindcă ştia că „unchiu” Mitru nu putea suferi să-l audă cântând.

— Ce l-a găsit? vru să ştie „unchiu” Mitru.

— E vesel că va merge să stea la taică-su, îi explică mama.

— Mă enervează. Cântă fals.

— Fals? Da' de unde! protestă mama. Are o voce tare frumoasă!

— Atunci probabil mi se pare mie. Totuşi, ai putea să-i spui să înceteze. Te rog, Marta!

Mama veni până la uşa lui:

— Ionuţ, te rog să nu mai cânţi. „Unchiu” Mitru a avut mult de lucru la birou şi e obosit.

— Probabil şi puţin nervos!

— Da, şi puţin nervos, recunoscu ea, nesesizând ironia.

— Bine, mamă, n-am să mai cânt.

Săptămâna trecu repede. Duminică, în drum spre gară, „unchiu” Mitru l-a dus cu maşina până acasă la tata, fiindcă avea bagaj: un geamantanaş în care mama îi pusese rufe şi haine.

Pe tata l-a găsit dormind. Duminica îi plăcea să doarmă mult, până aproape de prânz. Tata spusese odată mamei, când ea îl mustrase mai în glumă, mai în serios că lenevește atâta: „Mica mea păsăruică, dacă moartea e dulce ca somnul, atunci zău că e bine să mori!”

În duminica aceea au mâncat la restaurant. A doua zi, înainte de a pleca la birou, tata i-a lăsat nişte bani.

— Asta până găsesc pe cineva care să-ţi gătească, Ionuţ.

— Nu-i nevoie, tată. Îmi pregătesc singur.

— Ce te pricepi tu, Ionuţ!

— Mă pricep, tată, zău că mă pricep. Am învăţat, uitându-mă, de la mama.

— Serios, Ionuţ?

— Ai să te convingi.

Dimineaţa se deştepta devreme, făcea cumpărături, gătea. La început numai pentru sine. Dar în prima duminică a vrut să-i facă o surpriză tatii. S-a sculat, ca de obicei, dimineaţa, a făcut piaţa şi s-a apucat de gătit. Când tata s-a îndurat să se dea jos din pat, totul era gata.

— Ia să ne gândim, Ionuţ, unde să luăm masa la prânz?

— Acasă, tată. Ţi-am pregătit un meniu pe cinste.

— Serios, Ionuţ?

— Dacă îţi spun...

— Ei, atunci, bravo!

Tare s-a mai minunat tata când a gustat ciorba, ghiveciul şi budinca de orez cu dulceaţă.

— Ionuţ, băiete, eşti un artist! Nici maică-ta nu gătea mai bine.

Din ziua aceea tata n-a mai mâncat la cantină, ci acasă, mâncărurile pregătite de Ionuţ. Când se întorcea de la birou, tata trebuia doar să le încălzească. Pe seară, când Ionuţ venea de la ştrand, de cele mai multe ori îl găsea acasă. Dar câteodată se întâmpla să fie plecat şi să întârzie în oraş până după miezul nopţii.

Dimineaţa, tata totdeauna se scuza:

— Aseară am întârziat, Ionuţ. M-am încurcat cu nişte prieteni la un şpriţ. Tu ce-ai făcut?

— Am citit şi pe urmă, pe la zece, m-am culcat.

Dar nu spunea adevărul. Îl aşteptase, necăjit că întârzie, până când somnul îl furase.

Mult îl mai iubea acum! Nu-l iubise atâta nici înainte, până a nu pleca de acasă. Pe atunci şi mama îl iubea mult. Nu de puţine ori o auzise spunându-i cu un fel de duioşie, de parcă tata ar fi avut vârsta lui, a lui Ionuţ: „Dragule, tare mai eşti tu zăpăcit!” Şi de fiecare dată îl săruta de parcă i-ar fi fost mamă şi nu soţie.

Atunci nu fusese în stare să înţeleagă de ce credea mama că tata este un mare zăpăcit. Dar acum, de când venise să stea cu el, înţelegea. Şi câteodată îi venea şi lui să-l spună:

„Tată dragă, tare mai eşti tu zăpăcit!”

Şi să-l sărute cu duioşie, aşa cum îl săruta mama când încă mai era „mica mea păsăruică”.

Tata era un om care nu mergea pe pământ. Tata plutea pe deasupra pământului. Nu prea sus, dar plutea. Numai din când în când picioarele lui atingeau pământul şi atunci, dezmeticit parcă brusc dintr-un vis, devenea nefericit. Tata umbla totdeauna cu cărţi în buzunare şi în servietă. Îl cunoşteau toţi responsabilii de anticariate, precum şi toate librăresele de pe traseul casă-institut. Pleca de acasă să-şi cumpere cămăşi sau vreo cravată, dar dacă, în drum,

descoperea în vreun anticariat niscai cărţi care îl interesau, le cumpăra, uitând în ce scop plecase în oraş. Nu-şi amintea decât acasă şi numai dacă era întrebat, sau abia peste câteva zile când descoperea că îi lipseşte acel obiect de care avea neapărată trebuinţă.

Pentru tata existau două lumi. Pe de o parte lumea în care trăia, institutul unde era cercetător, familia, cunoştinţele, pe de alta, lumea cărţilor. Pentru el, însă, lumea reală era aceea a cărţilor. Ca să poată trăi în ea, nu pierdea nicio clipă. Citea în timp ce mânca, citea în autobuz, citea în pauze la teatru, sau până la începerea spectacolului, la cinematograf, citea la frizer, la dentist, citea pe stradă. Numai la institut nu citea decât atunci când era obligat s-o facă. La institut lucra în laborator. Asta nu-l împiedica să mediteze asupra celor citite. Dacă îi trecea prin minte un gând care i se părea interesant, sau pe care îl considera vrednic de a fi adâncit, îl aşternea repede pe o bucată de hârtie. La prânz, când venea acasă, în fiecare zi scotea din buzunar multe asemenea hârtiuţe pe care le vâra într-un sertar al biroului, în speranţa că într-o zi îşi va putea face timp să le trieze. Cum asta nu se întâmpla niciodată, nu după mult timp sertarul se umplea. Atunci îl scotea şi răsturna conţinutul într-un cufăr mare, cu cercuri de alamă, anacronic, pe care îl moştenise de la bunica lui. Din cauza acestui cufăr, mama şi tata discutaseră, aproape certându-se, In mai multe rânduri. Mama încercase să-l convingă că trebuie să renunţe la „vechitura oribilă”, dar tata, recunoscând că e o „relicvă oribilă”, susţinea că nu se va despărţi de ea decât atunci când nu va mai fi în viaţă. Când tata trebuise să se mute de acasă, printre puţinele lucruri pe care ţinuse să le ia fusese şi cufărul.

Trăind în realitatea ireală a cărţilor, nu simţea nevoia să aibă prieteni, cunoştinţe. Pe de altă parte, simţindu-l deosebit de ei, deosebit prin aceea că nu manifesta interes decât doar pentru cărţi, cei cu care stabilea relaţii de muncă sau de altă natură îl considerau cumva mărginit.

Până a nu se muta, pe timpul vacanţei, la tatăl său, nu crezuse defel că acesta era – aşa cum pretindea mama – un

mare zăpăcit. Abia după aceea a înţeles că era într-adevăr. Zăpăcit în sensul că trebuia neapărat să existe cineva care să aibă grijă de el. Cineva care să-i atragă atenţia că venise ora prânzului, că nu putea pleca pe stradă îmbrăcat cu paltonul şi cu papucii de casă, că rufele trebuiau date la spălat, că telefonul trebuia plătit până la o anumită dată, şi aşa mai departe.

Şi cum tata era singur, îşi luă pe umerii săi sarcina de a avea grijă de el. Se descoperi astfel necesar, şi lucrul acesta îi făcu mare plăcere. Îi făcea, de pildă, mare plăcere să ştie că atunci când tata se va întoarce de la institut va găsi prânzul pregătit, prânz care nu aştepta decât să fie încălzit. Totuşi, ştiindu-l un „mare zăpăcit”, ca nu cumva furat de lectura vreunei cărţi, recent achiziţionată, să uite să mănânce, când pleca la ştrand, îi lăsa mai multe bileţele cu următorul conţinut: *Tată, nu uita! Mâncarea te aşteaptă în cuptor. Trebuie numai s-o încălzeşti!”*

Lăsa un bilet în vestibul, prins cu un bold de cuier. Un altul în cameră, agăţat la vedere, de perdea, în fine un altul în baie. Aşa că, oricât de distrat era tata, era imposibil ca până la urmă să nu descopere măcar unul din bileţele.

Pentru învăţatul lecţiilor, depusese mult mai puţin efort decât acum, ca să studieze cartea de bucate pe care o cumpărase, din economii, de la anticariat. Cunoştinţele anterioare şi le completase consultând în prealabil, apoi experimentând, multe din reţetele indicate în ea. Rezultatele fură, pe măsură ce dobândea îndemânare, din ce în ce mai bune. Şi dacă tata le găsea excelente, aceasta nu se datora faptului că fiind un om distrat, atât de distrat încât, absorbit de lectură, adesea se întâmpla să ducă la gură, în loc de lingură sau furculiţă, solniţa sau borcănaşul cu muştar, ci fiindcă, într-adevăr, bucatele pregătite de el erau gustoase.

Pe de altă parte, se străduia nu numai să gătească bine, dar să cheltuiască cât mai puţini bani.

— Tată, ai putea să-mi dai nişte bani pentru gospodărie? trebuia până la urmă să-i aducă aminte.

— Aşa-i, scuză-mă, Ionuţ! Trebuia, singur să-mi dau seama. Ia deocamdată, o sută de lei! Mâine luăm chenzina. Să-mi aduci aminte mâine să-ţi dau bani până la chenzina următoare.

— Bine, tăicuţule, am să-ţi amintesc.

A doua zi, îi prezenta bugetul pe două săptămâni.

— Cum, Ionuţ, numai atâta?

— Da, tată!

— Ionuţ, băiete, de când te ocupi tu de gospodărie, deşi suntem două persoane, cheltuiesc doar jumătate din cât cheltuiam când eram singur.

Tata habar nu avea cu câtă grijă chivernisea el fiecare leu. Când se ducea în piaţă, în prealabil se informa de preţuri, întrebând peste tot. Iar când se hotăra să cumpere, se tocmea cu înverşunare, încât, până la urma, obţinea marfa cea mai bună la preţul cel mai ieftin. Îl cunoşteau cei care vindeau fructe, cei care vindeau legume, vânzătorii de la Alimentara, de la magazinul ce distribuia pâine. Îl cunoşteau şi îl *serveau î*n accepţia adevărată a cuvântului, fiindcă le devenise tuturora simpatic.

— Ei, Ionuţ, astăzi cu ce te servesc?

— Cu un kilogram de carne pentru tocat.

— Bucata asta îţi place?

O examina din ochi şi se declara satisfăcut:

— În regulă, tovarăşe!

— Dacă-i în regulă, du-te şi plăteşte la casă douăzeci de lei.

Dimineaţa, deodată cu tata, se scula şi el, ca să-i pregătească micul dejun: să-i prăjească trei felii de pâine, să i le ungă cu unt, să-i fiarbă cafeaua.

— Măi Ionuţ, de ce te vei fi sculând tu aşa de dimineaţă?

— Mi-e destul cât dorm, tată!

Şi tata îl credea. În timp ce-şi bea cafeaua, îl întreba.

— La prânz ce mâncăm, Ionuţ?

Îi spunea. Tata asculta distrat, fiindcă răsfoia o carte cumpărată în ajun. Poate că nici nu-l asculta.

Răspunsul era mai totdeauna acelaşi:

— Straşnic meniu, Ionuţ!

La ştrand, se întreba de fiecare dată cu nelinişte:

„Oare tata n-a uitat să mănânce?”

Tata nu uita niciodată, fiindcă până la urmă îi amintea unul din bileţele. În schimb, câteodată nu venea acasă la prânz şi mânca la cantină sau la vreunul din restaurantele-pensiune. Asta se întâmpla când se ducea la Biblioteca Academiei. Şi cel puţin o dată pe săptămână se ducea să citească vechi documente scrise cu litere chirilice, din acelea cu cerdacuri. Marea lui plăcere era să descifreze hrisoave, acte de danie sau diate, în care se vorbea de moşii, de vii, de sate şi de sălaşe de ţigani. Custozii bibliotecii erau convinşi că el cercetează hrisoavele colbuite în vederea întocmirii unei lucrări de specialitate. În realitate o făcea doar pentru plăcerea ce i-o producea lectura documentelor, multe dintre ele în slavona veche. Şi, desigur, tare s-ar mai fi mirat custozii dacă ar fi aflat că specialistul în paleoslavă era, de fapt, chimist!

În zilele când nu se ducea la Biblioteca Academiei, după-amiezile nu mai pleca de acasă. Citea în pat. Şi în timp ce tata citea, el dezlega probleme.

Câteodată tata îl întreba, fără convingere, dar nu din dezinteres, ci numai fiindcă ştia că băiatul său este premiantul clasei:

— Ionuţ, nu ai nevoie să te ajut la ceva?

— Mă descurc şi singur, tată!

— Măi, măi, ce băiat deştept are tata!

Trei săptămâni trecură repede. „Ca un vis”, avea să spună el mai târziu. Mai erau câteva zile până când mama şi „unchiu” Mitru urmau să se întoarcă din concediu.

În ultimul timp tata era schimbat. Observase el. Părea preocupai, frământat de ceva. De multe ori îl surprinsese privind în gol, pe deasupra paginii de carte.

„Trebuie că tata are necazuri!” îşi spuse el.

Dar, pe urmă, se linişti. Se linişti, descoperind strălucirea nouă din ochii tatălui, alta decât aceea pe care i-o ştia. Unui om care are necazuri nu-i strălucesc ochii astfel. Trebuie că altceva era la mijloc. Dar ce? Însă oricât se strădui, nu izbuti să înţeleagă. Nedumerirea crescu în seara când îl

auzi cântând. Tata nu cânta mai niciodată. Dealtfel, chiar faţă de el tata era acum schimbat. Devenise mai prietenos. De fiecare dată când întârzia – şi acum întârzia mai des – îi aducea prăjituri, ciocolată sau bomboane. Odată i-a adus un vintiac „din pachet”.

— Îţi place, Ionuţ?

— E grozav, tăicuţule!

Şi îl îmbrăţişă.

— Dar cum de ai ştiut măsura mea?

Tata râse amuzat:

— Am luat-o după balonul tău, băiete.

— Cum de ţi-a dat prin minte, tată! se miră el, ştiindu-l cât este de zăpăcit.

Tata râse amuzat, apoi schimbă vorba.

Trei zile mai târziu, seara, la cină, tata fu tare stingherit, cum nu-l mai văzuse niciodată. Îl întrebă: „Ce se mai aude la voi pe la şcoală?” deşi era vacantă. Apoi ce va găti pe a doua zi şi, mai târziu, când tocmai revenea din bucătărie cu un pahar cu lapte, îi spuse:

— Ionuţ, aş vrea să-ţi dau o veste.

— Ce veste? întrebă, simţind că inima începe să-i bată mai repede ca de obicei. S-a întors mama?

— A, nu-i vorba de ea. Ştii, Ionuţ, mă recăsătoresc.

Acum scăpă din mână paharul cu lapte. Vestea fusese prea pe neaşteptate. „Lovitură”, avea să spună el mai târziu.

— Nu ştiu cum naiba l-am scăpat! se necăji el şi vocea îi tremura.

Tata înţelese. Oftă şi se aplecă să-i ajute la strânsul cioburilor. Pe urmă el aduse apă caldă într-un lighean şi tata spălă covorul în locul unde se pătase cu lapte. Cât timp dură operaţia aceasta nu-şi vorbiră deloc. El era palid ca după boală, tata roşu la faţă ca atunci când se întorcea târziu acasă şi se scuza că a întârziat la un şpriţ.

După ce făcură ordine, se aşezară din nou la masă. Faţă în faţă. Ionuţ se uita la untieră şi i se părea că are culoarea unei gulii. Tata învârtea linguriţa în paharul cu lapte să se răcească. Dar laptele era rece, direct din frigider. Prin

fereastra deschisă răzbeau până la ei zgomotele străzii. Treceau multe maşini. Din când în când linguriţa, pe care tata nu se plictisea s-o tot învârtească, lovea buza paharului şi atunci se auzea un clinchet, înăbuşit ce-i drept, dar vesel.

„Acum chiar că mă doare sufletul!” îşi spuse el. Niciodată nu se simţise atât de trist.

— Ionuţ, ia haidem să vorbim noi ca doi bărbaţi! propuse tata.

— Să vorbim, tată!

— Ionuţ, măi băiete, trebuie să mă însor. Zău că trebuie! Te rog să mă înţelegi!

— Da, tată, ai mare nevoie să te însori.

Şi era, într-adevăr, convins că tata avea nevoie să se însoare. Singur nu se putea descurca. Un om cu capul în nori ca tata... Parcă putea să uite cum arătase garsoniera până a nu veni el? Praf mult şi totul alandala, în ciuda faptului că o dată pe săptămână o femeie venea să facă ordine şi curăţenie. Dar numai după câteva zile garsoniera arăta de parcă ar fi fost devastată. De când stătea cu tata, ordinea şi curăţenia se statorniciseră în bucătărie, în dormitor, în baie. Rufele murdare erau date săptămânal la spălat, covorul curăţat tot la două zile cu aspiratorul, cărţile nu mai puteau fi găsite acolo unde te aşteptai mai puţin, ci le făcuse la toate loc în bibliotecă şi pe o poliţă, în debara. Sigur, tata avea nevoie de cineva care să-i poarte de grijă. Ei, dacă ar putea rămâne el cu tata, ar fi cu totul altceva. Dacă lucrul acesta ar fi posibil, tata nu ar mai avea nevoie să se însoare. Dar peste câteva zile mama şi „unchiu” Mitru terminau concediul, şi atunci el trebuia să se reîntoarcă acasă. Atunci tata va reîncepe să mănânce la cantină sau la restaurante-pensiune, garsoniera iarăşi va arăta de parcă nişte borfaşi ar fi răvăşit totul în căutarea vreunui lucru de preţ, cărţile se vor rătăci pretutindeni, până şi în cuptorul aragazului, iar lenjeria murdară nu va fi dată la spălat decât atunci când nu va mai încăpea în coşul de rufe, praful se va depune în strat pe mobile, patul va rămâne nefăcut cu zilele, chiuveta din bucătărie va fi cu ceşti, căni şi farfurioare

murdare de joi până joi – ziua când femeia venea să facă ordine. Da, tata era prea neajutorat ca să rămână singur.

— Ai dreptate, tată, trebuie să te însori!

Şi simţi nevoia să-l îmbrăţişeze, dar să şi plângă. Să-l îmbrăţişeze fiindcă acum, mai mult ca oricând, simţea cât de mult îl iubeşte... Şi să plângă, fiindcă totuşi tata trebuia să se însoare.

„Dacă se însoară – îşi spuse – abia atunci am să fiu cu adevărat singur.”

— Mă bucur, Ionuţ, că ai judecat ca un bărbat. Pe urmă, imediat, cu alt ton: Când ai să te faci mai mare, ai să înţelegi multe lucruri, pe care acum încă nu eşti în stare să le pricepi.

— Poate că pricep mai mult decât îţi închipui, tată.

— Se poate, Ionuţ, se poate, nu zic nu. Viaţa asta însă...

Şi se opri brusc. Tata avea acum ochii trişti şi în colţul gurii se ivise un rid la fel ca acela care se săpase, tot în acel loc, în anul când fusese tare bolnav şi avusese migrene îngrozitoare.

— Ce-ai vrut să spui, tată, în legătură cu viaţa?

— Am vrut să spun că viaţa este câteodată tare ticăloasă. Cel puţin cu unii oameni. Dar e totuşi viaţă. Şi asta, să ştii, Ionuţ înseamnă foarte mult.

— Pot să te întreb ceva, tată?

— Desigur, Ionuţ. Întreabă-mă!

— O iubeşti mult?

— Fiindcă discutăm ca între bărbaţi, îţi pot spune că mi-e dragă. Pe mama ta însă am iubit-o mult, cu adevărat.

— Dar ea te iubeşte, tată?

— Ea aşa pretinde. Ei, dar parcă poţi să ştii... E o femeie frumoasă. Ai s-o cunoşti. Mâine va veni să ne ia cu maşina. Vom face o plimbare până la Sinaia. Are să fie straşnic. Nu?

Nu-şi putea explica de ce, dar avea impresia că rolurile se inversaseră şi că, de fapt, tata era acela care trebuia protejat.

— Sigur că are să fie straşnic, tată!

Liniştea se întinse între ei ca o albă faţă de masă. În stradă, de asemenea, se statornicise liniştea. Rar de tot

mai trecea câte o maşină. Un fluture cu mult maro şi bleumarin pe aripi intră prin fereastra deschisă. Navigă elegant, circular, în jurul lustrei, pe urmă se aşeză pe coşuleţul de pâine. Oricât de frumoşi erau fluturii, el nu-i putea suferi. Fluturii făceau larve, şi larvele îi produceau repulsie.

— Alt loc de aterizaj nu ţi-ai găsit, măi caraghiosule! îl certă tata. Nu prea sunt deştepţi fluturii! Nu crezi, Ionuţ?

— Nu sunt deloc, răspunse el, încercând să zâmbească, dar fără să izbutească.

— Acum te gândeşti la ceva, Ionuţ? vru să ştie tata.

— Nu mă gândesc.

Nu se gândea. Dar tare se mai simţea trist!

Capitolul VI

Ionuţ, de la fereastră, privea cum apune soarele. Un mac uriaş acolo, la orizont. De la unul din apartamente venea miros de mămăligă. O fetiţă, jos, în stradă, striga: „Nu-i gata!... Nu-i gata!” Adineaori sunase telefonul.

— Ionuţ, tu eşti? întrebase Smaranda.

— Eu, Smaranda.

— Nu ieşi? Hai să dăm o fugă până la „Ruină”!

Extraordinar, ce voce avea Smaranda! Mai ales la telefon nimeni nu şi-ar fi putut da seama că avea cincisprezece ani. Ai fi putut jura că vorbeşti cu o fetiţă de opt ani.

— Astăzi nu pot, Smaranda.

— De ce, Ionuţ? Eşti bolnav?

— Propriu-zis bolnav, nu. Mă doare capul.

— Bine!... Atunci pe mâine.

— Da, pe mâine.

Şi închisese telefonul. De fapt o minţise. Nu-l durea capul, dar pur şi simplu, nu avea chef să se ducă la „Ruină”. Prefera să stea acasă şi să privească, de la

fereastră, cum apune soarele. Dealtfel, în general, când se întorsese de *acolo,* îi plăcea să stea singur. Poate fiindcă *acolo* nu prea avusese prilejul. *Acolo* totul se petrecea în comun. Dormitoare comune, lavabou comun, şi aşa mai departe. Acum, de când se întorsese, putea fi şi singur. Singurătatea avea şi ea voluptatea ei. Stimula gândurile, spăla de uitare amintirile, îl ajuta să descopere farmecul şi neliniştea tăcerilor. Înainte trăise în camera lui fără s-o preţuiască. I se păruse firesc să aibă una, aşa cum mama şi „unchiu” Mitru aveau pe a lor. Dar pe atunci încă nu-l cunoscuse pe Milică. Pe atunci nici nu se întrebase dacă există băieţi care nu au camera lor. Şi nici nu avusese habar ce lucru îngrozitor este să nu ai un interior, care să fie numai al tău. Aflase de la Milică, *acolo.*

Înainte, niciodată nu se întrebase dacă odaia lui este frumoasă sau urâtă, dacă este sau nu curată, ordonată. Se mulţumise doar să ştie că *are* una a lui. Îi fusese însă indiferentă, precum o cameră de hotel. Dar de când se întorsese, începuse s-o iubească. Şi o iubea, fiindcă descoperise că era frumoasă, în *mod obiectiv* frumoasă. Era luminoasă, tapetul era odihnitor, mobila nouă. Panorama de la fereastră minunată. Se vedea până departe cohorta de blocuri noi, cu faţadele pastelate. La celălalt punct cardinal, opus, câmpul, şi acolo, undeva, nu prea departe, „Ruina” unde se ducea cu Smaranda să privească trenurile.

Înainte nu vedea dacă în camera lui era dezordine, dacă era praf, sau dacă nu era măturat. De când se întorsese, de când descoperise că, *obiectiv,* era frumoasă, se străduia să şi arate frumoasă, să nu devină urâtă din motive *subiective.* Şi mai ales îi plăcea să nu lipsească măcar o floare din mica vază pe care o găsise uitată şi prăfuită pe un raft din cămară. În piaţă, la ţigănci, putea cumpăra flori cu bani puţini. Se pricepea să se tocmească. Învăţase atunci când stătuse la tata – în anul când mama şi „unchiu” Mitru plecaseră numai ei la mare – să se tocmească la sânge cu fructarii, zarzavagiii, precupeţele ce vindeau ouă. De fiecare dată când cumpăra flori, lui îşi oprea doar una sau două lalele, unul sau doi bujori, unul sau doi trandafiri. Cele

mai multe erau pentru mama. Mama, prima dată când a găsit florile, i-a spus: „Mersi, Ionuţ!” Pe urmă aproape că nu le mai băga în seamă. Dar când „unchiu” Mitru îi aducea o floare, mama se îmbujora de plăcere. Totuşi, Ionuţ continua să aibă grijă ca în vasul din dormitorul mamei să fie totdeauna flori proaspete, şi nu numai în văsuţul anacronic şi cu smalţul căzut de pe masa din odaia lui, unde îşi făcea lecţiile.

La el se simţea mai bine decât oriunde. Până a nu ajunge *acolo,* de nenumărate ori mama îl certase:

— Nu ai de gând să te mai aduni de pe drumuri, Ionuţ?

Acum nu-i mai dădea prilej să-l certe. Acum se „adunase” de pe drumuri în camera lui. Dar se aduna şi în el însuşi: ca să se gândească, ca să-şi reamintească. Se mira de unde plăcerea aceasta de a-şi reaminti. O plăcere ciudată. Un fel de voluptate dureroasă. Ceva dulce şi amar în acelaşi timp.

Bujorul de la orizont nu mai era bujor: un ochi însângerat, uriaş şi obosit de moarte, sau poate un incendiu. Ardea, acolo, Troia incendiată de aheii lui Agamemnon.. Acolo, departe, la orizont. Aici în cartier, oamenilor nici nu le păsa de tragedia ce se petrecea la orizont. Mulţi nici nu auziră de Troia. „Nu-i gata!... Nu-i gata!” striga fetiţa. În balcoane, gospodinele ieşiseră să stropească florile din jardiniere. Tot mai mirosea a mămăligă. O maşină opri în dreptul scării B. Un „Fiat 1300” de culoarea petrolului. De culoarea petrolului era şi „Fiat”-ul lui „tanti” Mara. Şi tot 1300. Cu ce mână sigură conducea „tanti” Mara!

Şi i se limpezi dintr-o dată amintirea călătoriei la Sinaia cu tata şi cu „tanti” Mara, a doua zi, după ce tata îl vestise că avea să se reînsoare.

*

Maşina gonea pe şoseaua asfaltată. „Tanti” Mara la volan. Tata în dreapta lui. Pe bancheta din spate el, Ionuţ, „Tanti” Mara conducea cu o mână sigură. Dealtfel, făptura lui „tanti” Mara emana siguranţă. Mersul îi era sigur, la fel vocea, ochii, mâinile.

Tata avusese dreptate. „Tanti” Mara era foarte frumoasă. În prima clipă, când i-a făcut cunoştinţă, s-a bucurat că este atât de frumoasă. Desigur, mama avea să fie invidioasă că tata se va însura cu o femeie frumoasă. Mai frumoasă decât ea, mai frumoasă decât fusese ea când avusese douăzeci şi trei de ani, exact câţi avea acum „tanti” Mara. Da, mama va fi invidioasă, puţin va suferi chiar. Şi lui îi părea bine că se va întâmpla aşa. Mă rog, să sufere. Nu i-ar părea rău să ştie că, din când în când, mama suferă, dar nu prea mult. Şi asta numai din cauza „unchiului” Mitru. Din cauza „unchiului” Mitru se înstrăinase mama de el. Şi dacă o simţea înstrăinată, se înstrăinase şi el de ea.

— Îţi place să mergi cu maşina? îl întrebă „tanti” Mara.

— Îmi place!

Tata întoarse capul spre el şi-i zâmbi. Îi zâmbi şi el. Zâmbetul tatii era parcă sfios, şi el dori să-l îmbrăţişeze. De când porniseră cu maşina simţise de mai multe ori dorinţa de a-l îmbrăţişa.

„Să fie oare din cauza ei?” se întrebă, neputându-şi dezlipi ochii de pe şuviţele de păr negru, pe care vântul i le flutura de-a lungul tâmplelor.

„Tanti” Mara i-a găsit la micul dejun.

— Încă nu sunteţi gata, leneşilor?

— Gata, Mara, suntem gata. Uite, el e Ionuţ…

„Tanti” Mara îl învălui într-o privire distrată, dar amabilă, aşa cum amabil îi fu şi zâmbetul.

— Un băiat drăguţ. Seamănă mult cu tine, George! Sper că ne vom înţelege.

— Ea e Mara, Ionuţ! Tanti Mara, ţinu să-i explice tata, parcă puţin

jenat.

De fapt, acum, a simţit Ionuţ, pentru prima dată, dorinţa de a-l îmbrăţişa. Îl iubea pe tata tot timpul. Dar numai în anumite împrejurări era conştient cât de mult îl iubeşte.

— Vrei, Mara, o cafea?

— Când pleci la drum, o cafea în plus nu strică. Dar numai dacă te pricepi s-o prepari repede. Nu vreau să întârziem.

— Ţi-o prepară Ionuţ imediat. E un artist. Nu-i aşa, Ionuţ?

— Cum o doriţi: mai amară sau mai dulce?

— Mai amară.

Şi îi zâmbi. De câte ori se uita la el şi privirile li se încrucişau, „tanti” Mara îi zâmbea. În mod automat îi zâmbea şi el. Îi zâmbea şi el pentru că observase că ori de câte ori îşi zâmbeau, tata părea mulţumit. Când tata era mulţumit, clipea din ochi mărunt, într-un fel tare simpatic. Tata era mulţumit, clipea în felul acela simpatic, dar nu-şi dădea seama că, de fapt, zâmbetul amândurora era automat. Nu „tanti” Mara, ca fiinţă îi zâmbea, ci zâmbetul, cuta aceea abia perceptibilă, acea mişcare reflexă a pielii din colţul gurii, care nu avea nicio legătură cu ceea ce era „tanti” Mara. Da, zâmbetul lui „tanti” Mara era un act reflex ce acţiona în anumite împrejurări şi care nu avea nicio importanţă pentru ea, aşa cum dealtfel nu avea nici pentru el. Doar şi el când zâmbea, parcă nu el îi zâmbea, ci pur şi simplu muşchiul din colţul gurii, ce se contracta într-un anumit mod, fără să-l angajeze în vreun fel sufleteşte.

Şi doar mult ar fi vrut ca „tanti” Mara să-i fie simpatică, s-o iubească numai şi numai fiindcă o iubea tata. Din păcate, n-o putea iubi. În schimb, de când o cunoscuse, mereu simţea nevoia să-l îmbrăţişeze pe tata, ca şi când abia acum descoperise cât de mult îl iubeşte. De ce n-o putea iubi, nu-i era foarte clar. În orice caz, oamenii mari îi puneau probleme mai greu de rezolvat decât cele din cartea de aritmetică.

La început i-a fost greu să înţeleagă de ce mama fusese pentru tata „mica mea păsăruică”, tata pentru mama „dragule”, şi într-o zi tata să-i spună mamei un cuvânt urât, al cărui înţeles îl aflase abia la şcoală, investigând printre băieţii mai mari, iar mama mereu să-l certe şi să-i spună că îl dispreţuieşte. Fusese aceasta o problemă, care mult timp i se păruse de nerezolvat. A putut-o descurca până la urmă, dar abia după ce tata a plecat de acasă, abia după ce a venit să locuiască la ei „unchiu” Mitru. Abia atunci, când a observat că mama se uită la noul ei soţ aşa cum îl privise pe tata cât timp el fusese „dragule” a înţeles că tata şi

mama au început să se certe, să-şi spună cuvinte urâte şi să sfârşească prin a se despărţi când între ei n-a mai existat dragoste. Dar şi cuvântul acesta „dragoste” a constituit o problemă greu de rezolvat. Cum se face că doi oameni, care ţin atât de mult unul la altul, într-o zi încetează să se mai iubească? Ce se întâmplă cu ei? De ce li se stinge dragostea precum luminările? Dar a rezolvat şi această problemă, şi tot atunci, când a venit să locuiască la ei „unchiu” Mitru. Oamenii mari, bărbaţi şi femei, încetau să se mai iubească când începeau să ţină la altcineva. De pildă, tata încetase să mai fie pentru mama „dragule” de când ea începuse să-l iubească pe „unchiu” Mitru. Dar pentru tata, când încetase mama să mai fie „mica mea păsăruică”? Desigur, că atunci când o cunoscuse şi începuse s-o iubească pe „tanti” Mara. Dar până atunci? Trebuia să presupună că până atunci încă o mai iubise? După toate probabilităţile, da. Dar în cazul acesta înseamnă că acela care continuă să iubească şi după ce, la celălalt, dragostea încetează, suferă şi încă mult. Aşa ajunse să înţeleagă, pe de o parte, că oamenii mari nu se iubesc pentru totdeauna, iar pe de alta că, atunci când dragostea se stinge la unul, nu în mod automat încetează să mai existe şi la celălalt. Cu alte cuvinte, descoperi că dragostea poate fi şi izvor de suferinţă.

Ionuţ mai înţelese că atunci când oamenii mari se iubeau, totul era bine, iar când nu se mai iubeau începeau să se mintă, să se urască, să se jignească reciproc şi, în cele mai multe cazuri, să sfârşească prin a se despărţi, aşa cum procedaseră tata şi mama. Totuşi se vede că oamenii mari nu puteau trăi fără dragoste, de vreme ce o dragoste moartă însemna naşterea alteia.

Până în dimineaţa când o cunoscuse pe „tanti” Mara fusese convins că rezolvase complicata problemă a dragostei dintre bărbaţi şi femei. Dar după ce o cunoscu, îşi dădu seama că lucrurile erau şi mai complicate. În timp ce maşina gonea spre Ploieşti, stând pe bancheta din fund, singur, din nou începu să examineze datele problemei:

Vasăzică, la baza relaţiilor dintre un bărbat şi o femeie stătea dragostea, iubirea. Când un bărbat şi o femeie se iubesc, el devine „dragule”, iar ea „mica mea păsăruică”. Când însă încetează să se mai iubească, ea se transformă în cuvântul acela urât, al cărui înţeles îl aflase abia la şcoală, iar el un om vrednic de dispreţ. Dar cum oamenii nu pot trăi fără dragoste, din cenuşa unei iubiri moarte renaşte o alta. Dar aşa cum dragostea nu moare concomitent la amândoi partenerii, noua dragoste de asemenea nu se naşte în acelaşi timp. Până aici totul i se părea clar. Dar înceta să mai fie aşa dacă se gândea la relaţiile ce se stabiliseră între tata şi „tanti” Mara. Tata sigur că o iubea pe „tanti” Mara. În schimb, era tot atât de sigur că „tanti” Mara nu-l iubea. „Tanti” Mara nu se uita la tata aşa cum se uitase tata la mama pe vremea când fusese „mica mea păsăruică”, sau cum se uita acum mama la „unchiu” Mitru. „Tanti” Mara se uita la tata aşa cum se uita „unchiu” Mitru la mama. Or, „unchiu” Mitru sigur că n-o iubea pe mama.

Sigur? De unde această siguranţă? Nu cumva se înşela? Nu se înşela. Doar el *studiase* privirile oamenilor mari. Studiase privirile soţilor şi soţiilor din blocul lor, studiase privirile perechilor din parc, la cinematograf, ale celor ce se plimbau pe stradă. Studiase şi ajunsese la concluzia că bărbaţii îndrăgostiţi se uitau la partenerele lor aşa cum se uita tata la „tanti” Mara, iar femeile îndrăgostite aşa cum se uita mama la „unchiu Mitru. Cu alte cuvinte, ajunsese să-şi dea seama că oamenii se iubesc şi după felul cum se privesc. Bazat pe această constatare, acum, când „Fiatul” gonea cu o sută de kilometri pe oră, Ionuţ se întreba în ce categorie trebuie încadraţi oameni ca „unchiu” Mitru sau ca „tanti” Mara? „Unchiu” Mitru n-o iubea pe mama, şi totuşi se însurase cu ea. „Tanti” Mara nu-l iubea pe tata, şi, cu toate acestea, acceptase să se mărite cu el. De ce? De ce, apoi, „unchiu” Mitru o minţea pe mama că o iubeşte, de ce „tanti” Mara, la rândul ei, îl minţise pe tata că-l iubeşte?

— Ionuţ! se auzi strigat.

— Da, „tanti” Mara.

— Curând ajungem la Ploieşti. Ai să-i cunoşti pe tanti mare, mama mea, pe unchiu-bătrân, tatăl meu. Să ştii că atunci când ai să vrei, ai să te poţi duce la ei să stai o săptămână, două. Lor are să le facă plăcere. Dar, bineînţeles, numai dacă va fi de acord şi maică-ta.

Ionuţ voi să răspundă ceva, dar nu-i veni nimic în minte. Se mărgini doar să zâmbească, exact în clipa când tata întoarse capul spre el, şi numai ca să-i facă acestuia plăcere.

Pe urmă, când tata nu se mai uită la el, începu din nou să se gândească. „Dacă «tanti» Mara nu-l iubeşte, de ce se mărită cu tata? Cât timp tata fusese pentru mama «dragule», ea avusese grijă de el. Pe urmă, când a încetat să-l mai iubească, nu i-a mai păsat de el. Nu s-a mai îngrijit să aibă măcar cămăşi curate. Asta însemna că şi «tanti» Mara, de vreme ce nu-l iubea, îl va neglija?”

Şuviţele de păr ale lui „tanti” Mara fluturau în vânt. Şi cu câtă siguranţă conducea! Avea mâini frumoase „tanti” Mara. Cu degete lungi şi cu unghii roşii, de parcă şi le-ar fi muiat în sânge.

— Aprinde-mi, te rog, o ţigară! ceru ea.

Tata îi aprinse una, dar, fiindcă nu era fumător, se înecă şi tuşi de câteva ori.

— Uf, domnişorule! râse ea de el. N-ai fumat niciodată?

— În adolescenţă... din curiozitate. Nu mi-a plăcut şi n-am mai încercat.

— Măi, măi, ce băieţaş cuminte am eu!

Tata râse de gluma ei. Ionuţ, în schimb, se înroşi. De fapt, tata ar fi trebuit să se înroşească. Fiindcă „tanti” Mara îl jignise, făcându-l „domnişor”.

„Tăicuţule, tare mult mai ţin eu la tine!” îi vorbi în gând.

Dar tata nu-i auzi gândul. Vorbea cu „tanti” Mara. Mai precis, asculta ce spune ea, puţin distrat, aşa cum îi era obiceiul. „Tanti” Mara îi explica de ce, după părerea ei, motorul „Fiat” era superior motorului „Renault”.

La câteva zile după excursie, mama şi „unchiu” Mitru se întoarseră din concediu. Mama era neagră ca fundul

ceaunului, „unchiu” Mitru ciocolatiu. Pe mama bronzarea exagerată o urâţise. În schimb „unchiu” Mitru arăta mai tânăr şi, după părerea Bârsăneascăi, mult mai „distins”.

În aceeaşi zi mama telefonă tatii, ca el, Ionuţ, să vină acasă.

— Ei, ţi-a fost dor de noi? îl întrebă ea sărutându-l.

— Nu, mamă, nu mi-a fost dor de voi. Şi în gând: „Vreau să spun, mamă, că nu mi-a fost dor de amândoi”.

— Auzi, Mitrule?

— Aud, dar nu mă mir.

— Desigur, la taică-tu te simţi mai bine. El îţi satisface toate capriciile. Şi casei dacă i-ai da foc, el tot nu ţi-ar spune nimic.

— Într-adevăr, mamă, m-am simţit foarte bine la tata.

— Ingratule!... Răule!... Marş la tine în cameră!

Trecură câteva zile. Într-o seară, când se întoarse de la şcoală, îi spuse:

— Să ştii că taică-tu se însoară.

Tare prost dispusă era mama!

— Ştiam!

— Ştiai şi mie nu mi-ai spus nimic! se revoltă ea, străfulgerându-l cu o privire rea.

— Nu mi-am închipuit, mamă, că te-ar putea interesa, minţi el. Dinadins nu-i spusese, să-i facă în ciudă.

— Chiar că nu mă interesează. Totuşi erai obligat să mă informezi şi pe mine, ca să n-o aflu de la alţii.

— Trebuie să se însoare, mamă! Nu spuneai tu că oamenii, dacă se despart, trebuie să-şi refacă viaţa?

— Da, bineînţeles! Sunt chiar foarte bucuroasă. Adică... vreau să spun că aş fi tare bucuroasă pentru el, dacă nu mi-ar fi teamă că a făcut o alegere nu prea fericită.

— Şi de ce crezi asta? E foarte frumoasă, o lăudă el, bănuind că aceasta nu-i va face plăcere.

— O cunoşti, vasăzică!

— Da! Am fost toţi trei cu maşina la Sinaia. Are un „Fiat 1300”, continuă el s-o laude.

— E tânără, e frumoasă, chiar prea tânără şi prea frumoasă pentru taică-tu.

— De ce vorbeşti aşa despre el? Crezi că nu merită să se însoare cu o femeie frumoasă, ca „tanti” Mara?

— Aşa! Văd că şi pe tine te-a cucerit!

„Nu pot s-o sufăr, mamă! O urăsc. Fiindcă nu-l iubeşte pe tata. Şi, săracul de el, are atâta nevoie să fie iubit de cineva!”

Dar aşa, numai în gând îi vorbi. Mama nu trebuia să afle că „tanti” Mara nu-l iubeşte pe tata.

— E foarte simpatică, mamă, şi cred că îl iubeşte mult.

— Aşa crezi tu? Se mărită cu el ca să primească buletin de Bucureşti. Lasă că am aflat eu!

O clipă inima lui încetă parcă să mai bată.

Vasăzică asta era! „Tanti” Mara se mărită cu tata numai ca să capete buletin de Bucureşti. Mai mult ca sigur că informaţia mamei era exactă. Parcă el nu observase că nu ţine la tata!

„Uf, tată, tăicuţule, mare zăpăcit mai eşti!” îl căină, simţind o dorinţă aprigă de a-l avea aproape, ca să-l îmbrăţişeze şi să-i spună cât de mult îl iubeşte.

Totuşi, faţă de mama nu se dădu bătut.

— „Tanti” Mara să ştii, mamă, are un suflet ales. Cine ţi-a spus că se mărită cu tata numai ca să primească buletin de Bucureşti te-a minţit. Trebuie că e vreo caţă, vreo mahalagioaică.

— Bine!... Bine!... Vom vedea noi până la urmă.

La atâta s-a rezumat discuţia dintre ei.

Trecură câteva săptămâni. Trecură, deci, şi câteva duminici. Duminicile erau zile când, în mod obişnuit, se vedea cu tata, zile aşteptate cu multă nerăbdare. Dar din patru duminici numai într-una singură tata şi-a putut face timp şi pentru el.

Îi telefona de fiecare dată sâmbătă seara, la ora când ştia că va răspunde el la telefon.

— Ionuţ, eu sunt, tata. Ştii, mâine nu putem să ne vedem.

— Nu-i nimic, tată. Ne vom vedea duminica viitoare.

— Nu eşti supărat, Ionuţ?

— Nu, tată!

— Atunci te pup. Te sărută şi Mara.

Sâmbăta următoare iarăşi îi telefona:

— Îmi pare rău, Ionuţ, dar nu ne vom putea vedea nici duminica asta. Suntem invitaţi la Ploieşti, la părinţii Marei. Nu eşti supărat, Ionuţ?

— Deloc, tată! Trebuie să vă duceţi dacă v-au invitat.

— Nu-i aşa? Atunci la revedere, Ionuţ. Pe duminica viitoare!

— Pe duminica viitoare, tată.

Dar în curs de două luni numai de două ori a venit să-l ia la plimbare. Odată, când l-a răzbit dorul, s-a dus el la tata.

— Treceam întâmplător pe stradă şi am urcat pentru o clipă să te văd. Poate vă deranjez?

— Da’ de unde! Ai făcut foarte bine că ai venit să ne vezi. Nu-i aşa, Mara?

— Bineînţeles!

Şi îi zâmbi. Se purtă amabilă cu el şi, la plecare, îi ceru să mai vină. Cu toate că nu avea ce să-i reproşeze, totuşi îşi propuse să nu se mai ducă pe la ei, oricât de mult îl va mistui dorul de taică-su. Şi asta numai din cauză că „tanti” Mara îi zâmbea foarte des. De fiecare dată, când se uita la ea, îi zâmbea. „Zâmbet ca la fotograf”, îşi spunea. Tata era fericit când o vedea că-i zâmbeşte. Interpreta zâmbetul ca un semn de simpatie din partea ei, o străină, faţă de copilul său. Dar tata era un „mare zăpăcit”, cu buzunarele sacoului totdeauna deformate de cărţile de care nu se despărţea niciodată. Tata, „marele zăpăcit”, vedea zâmbetul, dar nu sesiza că, în timp ce „tanti” Mara zâmbea, ochii ei rămâneau străini, indiferenţi. Dar pe el nu-l putea înşela cu zâmbetul ei „ca la fotograf”. Şi fiindcă nu-l putea înşela, îşi propuse să nu se mai ducă pe la ei.

În duminica următoare tata îi dădu întâlnire la Universitate, lângă ceas. Când ajunse, îl găsi aşteptându-l.

— Am întârziat, tată!

— N-ai întârziat deloc. Eu am venit mai devreme. Ei, ce program propui pe ziua de astăzi, Ionuţ?

— Nu ştiu. Eu sunt tare bucuros să te văd. Mi-e indiferent ce facem. Principalul este că sunt cu tine.

Tata se întunecă şi oftă:

— Am fost foarte ocupat, Ionuţ. Am lucrat şi duminica acasă. Eşti supărat tare?

Şi fiindcă, vorbindu-i, evita să se uite la el, înţelese că minţea. Dar tata nu ştia să mintă. Se înroşise până în vârful urechilor, ca un băiat mic prins cu lecţia neînvăţată.

„Tăicuţule, tare mai eşti tu zăpăcit! Nici măcar nu ştii să minţi.”

— Nu, tată, nu sunt supărat! Parcă eu nu ştiu că numai fiindcă ai fost foarte ocupat nu ne-am putut vedea?

— Vrei, Ionuţ, să mergem la Băneasa? Stăm acolo toată ziua. Vrei?

— Şi seara vom asculta privighetorile?

— Se poate altfel?

— Atunci e în regulă, tăicuţule!

Tata se însenină puţin. Îl apucă de mână, trecură strada când stopul fu pe verde.

„Mă ţine de mână, de parcă aş fi un băiat mic. Chiar dacă nu mă mai vede în fiecare duminică, tata mă iubeşte. «Tanti» Mara n-a izbutit să-l facă să se răcească de mine, aşa cum s-a întâmplat cu mama din cauza «unchiului» Mitru.”

După ce trecură strada, tata îşi petrecu braţul pe după umerii lui. Tare mult îi plăcea să-i simtă braţul petrecut pe după umeri! Se simţea mai înalt, de parcă ar fi crescut pe neaşteptate.

Tata privea distrat lumea de pe stradă şi zâmbea vag. Era frumos când zâmbea şi când privea trecătorii fără să-i vadă. Totuşi „tanti” Mara nu-l iubea.

„De ce nu l-o fi iubind «tanti» Mara?” se întrebă, oftând.

Şi pentru câteva clipe mâhnirea din sufletul său, asemenea unui nor, se călători sus de tot, întunecând strălucirea soarelui.

Ajunseră la staţia de troleibuze. Dacă îl lăsa pe tata să ia iniţiativa urcatului în troleibuz, sigur că aveau să scape câteva până când să izbutească să se urce. Aşa se întâmpla totdeauna. Tata nu ştia să se „înghesuie”, să se descurce.

— Aşa sunt eu, Ionuţ. Mie totdeauna mi-au mâncat câinii din farfurie, recunoscuse el odată, zâmbind stânjenit.

De data asta se hotărî să acţioneze el.

— Ţine-te după mine, tată!

Şi, apucându-l strâns de mână, izbuti să se urce mai întâi pe scară, apoi să pătrundă înăuntru, trăgându-l după sine.

— Uf, iată-ne urcaţi!

— Bravo, Ionuţ! Văd că ştii să te descurci, nu glumă. Nădăjduiesc, măi băiete, că şi în viaţă, mai târziu, ai să te pricepi să răzbeşti, la fel de uşor.

— Ştiu, tată! Trebuie neapărat?

— Trebuie, Ionuţ. Un proverb din bătrâni spune: Dumnezeu îţi dă, dar nu-ţi vâră în traistă.

La sfârşitul zilei, făcând bilanţul, ar fi trebuit să se declare mulţumit. Fuseseră la grădina zoologică, mâncaseră la „Parcul privighetorilor”, se plimbaseră prin pădure şi, după apusul soarelui, ascultaseră, fermecaţi, concertul privighetorilor. Cu toate acestea, nu se putuse bucura cu adevărat, de vreme ce tata fusese tot timpul altfel ca de obicei. Parcă preocupat, parcă neliniştit. Parcă voia să-i spună ceva, dar, din anumite motive, ezita.

La masa de prânz băuse singur o sticlă de vin. Din cauza vinului privirile i se împăienjeniră şi de aceea ochii păreau şi mai trişti.

În schimb, deveni mai vorbăreţ:

— Să ştii Ionuţ, că nu mulţi băieţi de vârsta ta sunt ca tine.

— Dar cum sunt, tată?

— În primul rând eşti inteligent. Şi ştii cum am constatat asta?

— Nu!

— Eşti inteligent fiindcă nu vorbeşti mult. Vreau să spun că nu vorbeşti mult în afară, cu alţii. În schimb vorbeşti mult cu tine. Aşa-i, Ionuţ?

— Nu ştiu, tată! Nu mi-am dat seama.

Tata nu-l crezu. Râse îngăduitor:

— Tu nu ştii, dar eu ştiu. Şi nu ştii, fiindcă tu nu poţi vedea cum privesc ochii tăi. Ai nişte ochi, măi Ionuţ!... Tu ştii ce-i aia nictalopie?

— Ştiu. Însuşirea de a vedea şi noaptea.

— Exact!... Ei bine, Ionuţ, ochii tăi au o însuşire pe care n-o au ochii tuturor oamenilor.

— Dar eu nu văd noaptea, tată.

— Stai puţin! Desigur, nu eşti nictalop. Nici n-am vrut să spun asta. În schimb ochii tăi au o altă însuşire, pe care aş numi-o „vitalopie”. Îţi dă prin minte, Ionuţ, ce ar putea să însemne cuvântul ăsta „vitalopie”?

— Habar n-am, tată.

— Dar pe latineşte ştii ce înseamnă substantivul *vita?*

— Abia într-a noua facem latina, tată.

— Atunci să-ţi spun eu: înseamnă viaţă. *Vita-vitae.* Substantiv feminin, de declinarea întâi, iar *ops,* pe greceşte, ochi. Combinând aceste două substantive, a ieşit unul nou: „vitalopie”. Deci, „vitalopie” ar însemna facultatea pe care o au ochii tăi de a vedea acea parte a vieţii care nu se vede cu ochi obişnuiţi.

Şi tata începu să râdă încetişor, ca şi când descoperirea făcută îl amuza foarte mult.

„Trebuie că tata s-a cherchelit”, îşi spuse el.

— E clar, Ionuţ?

— Nu prea, tată.

— Cum, Ionuţ, chiar nu înţelegi?

— Nu! recunoscu el.

— Atunci să-ţi explic de ce cred eu că ochii tăi au însuşirea de a fi „vitalopi”.

— Ce caraghios sună cuvântul ăsta, tată!

— Se poate. Dar exprimă o realitate, cum ai să te convingi imediat. Află, Ionuţ, că ochii tăi nu privesc. Ochii tăi cercetează. Şi pentru că ei cercetează şi nu se mulţumesc doar să privească, observă, sesizează şi ceea ce oamenii obişnuiţi, care se mărginesc să privească, nu bagă de seamă. Acum ai înţeles, Ionuţ?

— Dacă ei cercetează, cum spui, şi nu se mărginesc doar să privească, n-ar trebui să ştiu şi eu, tată?

— Mai târziu ai să ştii. Deocamdată eşti la vârsta când n-ai cum să-ţi dai seama de aceasta. Ţine minte ce-ţi spun, Ionuţ! Mai târziu ai să fii conştient de această însuşire cu care te-a înzestrat natura.

— Zău, tată, dacă n-au fost împrejurări când am invidiat pe alţi colegi pentru spiritul lor de observaţie. Şi dumneata, care pretinzi că eu...

— Mi-e teamă, Ionuţ, că tu confunzi spiritul de observaţie cu perspicacitatea. Aceia poate că dovedeau, în împrejurările respective, că sunt perspicaci. Şi asta e cu totul altceva. Cel perspicace se caracterizează printr-o înţelegere orizontală a lucrurilor şi se referă la fenomenele materiale ce ocupă un loc în spaţiu. Pe când cel înzestrat de natură cu spirit de observaţie are o viziune verticală şi în adâncime asupra orizontului sufletesc omenesc.

— Şi e bine sau rău pentru cel care are spirit de observaţie?

— Iată o întrebare inteligentă, Ionuţ! Vasăzică vrei să ştii dacă este noroc sau neşansă să fii înzestrat de natură cu o asemenea însuşire?

— Da tată!

— Vezi, tocmai de aceea am spus că e o întrebare inteligentă. Din zece băieţi de vârsta ta, nu ştiu dacă vreunuia i-ar fi trecut prin minte să pună o asemenea întrebare. Nu ştiu, de asemenea, dacă tu, întrebând, ţi-ai dat seama cât este de importantă. Probabil că nu. Ea totuşi rămâne o întrebare inteligentă. Întrebarea ta, altfel formulată, ar suna aşa: Cel înzestrat de natură cu o asemenea însuşire se poate considera un om norocos? Cu alte cuvinte, însuşirea aceasta îl face pe om mai fericit? Te-ai gândit la aşa ceva când m-ai întrebat, Ionuţ?

— O, nu, tată! Te-am întrebat... aşa... fiindcă mi-a venit în minte. Dar dacă asta se înţelege, atunci să-mi răspunzi, tată, ca şi când m-aş fi gândit să te întreb dacă e bine pentru cineva să vadă şi ceea ce oamenii ceilalţi, în mod obişnuit, nu bagă de seamă.

— În regulă, Ionuţ! Numai că răspunsul nu-i mai puţin complicat decât întrebarea. Dacă spun: „Ionuţ e şi bine, dar e şi rău”, nu prea te-am lămurit, aşa-i?

— Deloc, tată!

— De aceea, haide să pornim de la un caz concret: de la tine. Ţi-am spus că ochii tăi au facultatea de a vedea şi acea parte a vieţii care nu se vede cu ochii obişnuiţi. Este o însuşire destul de rară, Ionuţ, să ştii. Ochii tăi sunt lentilele de care sufletul tău se foloseşte ca să vadă şi ceea ce scapă neobservat celorlalţi oameni. Legat de aceasta, aş vrea să-ţi pun o întrebare: Ce-ai vrea să te faci când vei fi mare?

— Încă nu m-am gândit, tată, niciodată până acum.

— Foarte bine! Mai ai timp. Şi îţi dau un sfat. Să nu-ţi spui niciodată: „Vreau să mă fac inginer, medic, profesor!” numai fiindcă ţi-a spus unul sau altul că e bine să fii inginer, ori medic, sau mai ştiu eu ce, gândindu-te la eventualele avantaje. Tu să aştepţi până vei descoperi care este adevărata ta chemare. Şi atunci când vei fi absolut sigur, să ai curajul să-ţi urmezi chemarea, oricât de greu ar fi acest lucru şi indiferent de sacrificii. Şi acum să revin la ceea ce spuneam mai înainte, acum după recomandarea pe care ţi-am făcut-o nu de dragul recomandării, ci ca un punct câştigat în discuţia noastră. Trebuie să ştii că există mai multe profesiuni pe care pot să şi le apropie cei ale căror suflete, deosebite, se folosesc de ochi ca de nişte lentile, spre a vedea şi ceea ce scapă neobservat celorlalţi oameni. Una dintre ele – cea mai nobilă – este profesiunea de scriitor. Gândindu-mă la tine, Ionuţ, mă întreb dacă nu cumva tu, care în mod cert posezi asemenea lentile, nu eşti sortit să ajungi, cândva, un mare scriitor.

— Eu, tată? întrebă, şi de uimire rămase cu gura căscată.

— Tu, Ionuţ, tu! Dar să fim înţeleşi. Nu pun mâna în foc că neapărat aşa se va întâmpla. Dar în mod cert ai însuşirea esenţială: un extraordinar spirit de observaţie care nu se iroseşte în afară, printr-o pălăvrăgeală sterilă, ci se înmagazinează în interior, constituind, eventual,

rezervorul creaţiilor viitoare. Şi dacă la aceasta se adaugă şi harul, adică talentul, atunci sigur vei deveni scriitor.

— Da’ de unde, tată! protestă el. Când trebuie să fac pentru şcoală o compoziţie sau o lucrare de sinteză, transpir de şapte ori şi niciodată nu iese grozavă. Pe când Smaranda face nişte compoziţii de-ţi vine să aplauzi după ce le asculţi.

— Asta nu dovedeşte nimic, Ionuţ! Numai puţini dintre scriitori, şi nu dintre cei mai mari, făceau ca elevi compoziţii frumoase. Băieţii, de la o anumită vârstă, încep să-şi schimbe vocea. Dar nu există o anumită vârstă când talentul începe să se manifeste. Aşa că, în ciuda îndoielilor tale, eu nu exclud posibilitatea ca tu să ajungi cândva scriitor. Într-o zi vei simţi nevoia să iei cunoştinţă de ceea ce există în tine, ca experienţă de viaţă acumulată, interpretând-o prin optica ta personală. Înţelegi, Ionuţ?

— Da, tată!

În realitate, chiar foarte bine nu înţelegea. Era însă în aşa măsură convins că tata se înşela presupunând că va ajunge cândva scriitor, încât nu simţea nevoia să ceară explicaţii suplimentare spre a lămuri.

— Prin optica ta personală, neapărat prin optica ta personală, Ionuţ! Altfel înseamnă pierdere de vreme. Ei, dar tot nu ţi-am răspuns la întrebare, şi probabil eşti nerăbdător să afli răspunsul. Nu?

— Da, tată! minţi el.

Confirmase în mod mecanic. Tata făcuse atâtea digresiuni, încât uitase pur şi simplu la ce întrebare ar fi trebuit să capete răspuns.

„Uf, tăicuţule, săracule, trebuie că te-ai magnetizat rău de tot!” îl certă în gând, cu duioşie.

— Păi, da! Încă nu ţi-am explicat de ce pe de o parte e bine să vezi şi ceea ce, în mod obişnuit, ceilalţi oameni nu văd, iar pe de alta este rău. Dar acum, după precizările pe care le-am făcut, răspunsul a devenit simplu. Iată-l: Este bine, mai întâi, numai şi pentru simplul fapt că, de vreme ce poţi vedea mai mult decât ceilalţi oameni, înseamnă că ai un instrument de cunoaştere superior acestora. Este

bine, în al doilea rând, fiindcă, având facultatea de a vedea mai mult decât ceilalţi, ai în acelaşi timp posibilitatea de a-i face să vadă şi acele aspecte ale realităţii pe care ei, cu propriile lor instrumente de cunoaştere, nu sunt în stare, deşi doresc teribil de mult. Şi tocmai în aceasta constă nobila misiune a unui adevărat scriitor. Să ştii, Ionuţ, până acum au existat multe genii care au adus omenirii asemenea servicii. Dar cel mai mare dintre toţi, încă neegalat, a fost bătrânul Will. Vreau să spun Shakespeare. Desigur, ştii cine a fost Shakespeare, nu-i aşa, Ionuţ?

— Ştiu, tată! Am văzut la cinematograf *Hamlet* şi *Richard al III-lea.* Smaranda mi-a povestit subiectul piesei *Romeo şi Julieta.*

— Foarte bine, Ionuţ. Sunt convins că într-o zi nu ai să te mai mulţumeşti să ţi se povestească piesele bătrânului Will, ci ai să începi să le citeşti. Are să merite osteneala, Ionuţ. E încă cel mai mare scriitor al lumii. După el vine Dostoievski. Şi pe el într-o zi ai să-l citeşti şi ai să-l iubeşti, sunt sigur. Şi acum să-ţi spun de ce e şi rău să vezi ceea ce, în mod obişnuit, oamenii ceilalţi, cei mai mulţi, nu văd. Fiindcă omul înzestrat cu un asemenea dar nu poate rămâne doar spectator. Văzând mai mult decât ceilalţi, suferă mai profund decât ei.

Da, tata îi vorbise atunci ca unui om mare. Poate fiindcă băuse o sticlă de vin. Dar poate nu numai din acest motiv. În definitiv, totdeauna tata se purta cu el în aşa fel, încât se simţea mai mare decât vârsta pe care o avea.

După ce-au luat masa, s-au dus să vadă căprioarele. Şi în timp ce priveau gingaşele şi elegantele animale, tata începu să recite încet, parcă pentru sine:

Cerbul ţâşni... clocot din munte,
Şuvoiul picioarelor spre văi adânci.
Cu năluci de crengi, unduind în frunte,
Torentul fugii piere-ntre stânci.

Rămas pe creste cumplitul centaur,
La ochi cu arcul, cată-n zadar.
Domol îl plouă cu sânge şi aur

Înaltul codru de chihlimbar.

— Tată, poezia asta ai compus-o tu? întrebă el.

— Nu, Ionuţ. Poezia asta a scris-o un mare poet. Îl cheamă V. Voiculescu şi este intitulată *Vânătoare mitologică.*

După ce s-au săturat să se uite la căprioare, au intrat în pădure. Tata a întins fâş-fâşul la umbra unui salcâm înalt.

— Tare mai e răcoare aici, Ionuţ!

— Este, tată. Îmi place aici.

Stăteau unul lângă altul, culcaţi pe spate, cu mâinile sub cap. Tata închise ochii şi adormi repede. Ce curios somn avea tata! Aproape nici nu se observa că răsuflă. Şi când dormea, pe chip i se aşternea o paliditate ciudată, de parcă ar fi fost muncit de o suferinţă care îl cotropea numai în timpul somnului.

„Trezeşte-te, tată!” îl strigă, dar numai în gând, puţin speriat că tata dormea un asemenea somn ciudat, somn în care parcă nici nu mai simţea nevoia să răsufle. Pe urmă se linişti. Ar fi voit să doarmă şi el, dar nu izbutea. Adânc mai dormea tata! Din când în când ofta prin somn. Şi de fiecare dată când ofta, simţea că începe să-l doară inima, atât de mult îi era milă de el. Pesemne ofta, fiindcă, în somn, îl durea capul. Băuse, oricum, prea mult: o sticlă întreagă. Acasă, până a nu înceta să fie „dragule”, nu venise niciodată beat. Oare să fie adevărat că, atunci când omul are necazuri, încearcă să şi le „înece” în băutură? Dacă era adevărat, atunci însemna că tata avea un mare necaz. Altfel n-ar fi băut singur o sticlă întreagă. În acest caz, necazul sau necazurile lui porneau numai de la „tanti” Mara.

„Uf, tăicuţule, de ce vei fi fiind tu atât de mare zăpăcit?” îl certă în gând.

Dar tata continua să doarmă şi, din când în când, să geamă prin somn. Se trezi mult mai târziu, abia când soarele începea să apună. Îl trezi trilurile privighetorilor. Deschise ochii, îl privi şi-i zâmbi. Ochii îi erau limpezi, de parcă nu ar fi dormit defel.

— Mi se pare că am aţipit, Ionuţ.
— Aşa mi se pare şi mie, tăicuţule.
— Tu n-ai dormit, Ionuţ?
— Nu!
Ridicându-se în capul oaselor, se rezemă cu spatele de trunchiul salcâmului şi întrebă:
— Dar ce-ai făcut?
— Te-am privit cum dormi. M-am gândit la una, la alta...
— Auzi, Ionuţ, privighetorile?
Şi-l trase lângă el.
De când nu mai stătuse cuibărit la pieptul tatii! De mult, de pe când tata mai era „dragule”, iar mama „mica mea păsăruică”. De bucurie abia mai îndrăznea să răsufle.
Stătură aşa, unul lângă altul, până când nu mai auziră privighetorile. Abia atunci tata vorbi din nou:
— Aş vrea să-ţi spun ceva, Ionuţ.
Tresări, inima începu să-i bată mai tare.
„Iată, i-a trebuit tatii o zi întreagă ca să se hotărască.”
Apoi tare:
— Te ascult, tată!
— Mai întâi, aş vrea să te întreb dacă mama nu ţi-a spus nimic, nimic?
— Nu tată! Ce să-mi spună?
— Ceva în legătură cu tine...
— Nu mi-a spus nimic, tată.
— Ştii, Ionuţ, mama m-a căutat ieri, ca să-mi spună că, acum, este de acord să vii să stai la mine.
— Adevărat, tată? Grozav de bine îmi pare! se bucură el.
— Numai că acum, Ionuţ, acum...
Şi nu mai continuă. Era ruşinat, stingherit. Dar nici nu era nevoie să mai continue. El înţelese ce voia să spună.
— Înţeleg, tată, acum nu se mai poate.
De fapt, nu înţelegea decât atât: că mama, care se opusese cu atâta înverşunare, acum era de acord să i-l cedeze tatii. Ba nu, mai înţelegea ceva: că tata *acum* nu-l mai voia.
În pădure începuse să se lase întuneric. Întuneric mai mare era în el. Şi jale. O jale atât de mare, încât auzea cum

plângea înăuntrul său sufletul în hohote, cu toate că ochii îi erau uscaţi, fără o lacrimă.

— Vreau să-ţi explic, Ionuţ... Trebuie să mă înţelegi... Tu ştii cât de mult am dorit să te iau cu mine, nu?

— Ştiu, tată!

— În speranţa că o voi putea convinge pe maică-ta, am mers până acolo încât te-am furat... Am insistat, am rugat-o, am ameninţat-o, dar n-a fost chip s-o înduplec. S-a încăpăţânat, pur şi simplu s-a încăpăţânat să nu mi te dea.

— De ce, tată, de ce?

— Nu ştiu, Ionuţ! Fiindcă vorbim ca între bărbaţi, pot să-ţi spun că n-a vrut, ca să-mi facă mie în ciudă. Totuşi, nu trebuia să-i porţi pică. Nu trebuia să uiţi că e mama ta şi că s-a chinuit mult să te crească.

— Ştiu, tată! E mama mea, o respect, dar n-o iubesc. Din clipa aceasta n-o mai iubesc.

— Eu sunt convins, Ionuţ, că nu-i adevărat! O spui acum, la supărare...

— Nu, n-o spun la supărare. N-o mai iubesc.

— Atunci nici pe mine nu trebuie să mă mai iubeşti. Fiindcă explicaţia pe care am să ţi-o dau mi-e teamă că nu are să fie convingătoare pentru tine. Totuşi ea se impune ca un imperativ. Tu ştii ce-i acela un imperativ?

— Ştiu.

— Da, ca un imperativ. Crezi că nu te-aş lua la mine? Dar acum nu mai este posibil. Cum să stăm trei inşi într-o singură cameră? Mara s-a mutat la mine. Ea nu avea locuinţă în Bucureşti.

„Mama spune că s-a măritat cu tine ca să capete buletin de Bucureşti.”

Dar asta o spune numai în gând. Mai bine şi-ar smulge singur limba din gură decât să-l jignească.

— Dacă aş mai fi avut o cameră, Ionuţ – continuă tata – sigur te luam. Dar aşa... Mara spune că nu e moral să stăm toţi trei într-o singură încăpere, şi cred că are dreptate. La maică-ta ai unde să înveţi, unde să-ţi faci temele, poţi să te culci şi să te scoli când vrei, pe scurt, ai o cameră care este numai a ta. Noi te-am stânjeni. Mara e o fiinţă sociabilă. Are

o mulţime de prietene şi prieteni care pică atunci când te aştepţi mai puţin. Şi când vin, uită să mai plece. Marei îi plac mult şuetele şi nici că-i pasă. Pe mine, însă, drept să-ţi spun, prezenţa lor mă oboseşte. Închipuie-ţi cum te-ai simţi tu care, oricum, eşti un copil! Te rog să înţelegi, Ionuţ, că numai din acest motiv nu te pot lua.

— Înţeleg, tată!

Înţelegea. Înţelegea adevărul-adevărat. Tata spusese că nu era moral să locuiască toţi trei în aceeaşi cameră. Da, era acesta un argument. Dar dacă tata ar dori cu adevărat să stea cu ei, sigur ar găsi o soluţie. Când plecase de acasă, făcuse rost de garsonieră. O garsonieră în plin centru. Dacă ar vrea să facă schimb, sigur i s-ar oferi un apartament de două camere, dacă nu tot în centru, atunci fără îndoială într-unui din cartierele noi: Balta Albă, Drumul Taberei, Floreasca.

Adevărul-adevărat era altul: „tanti” Mara nu era de acord ca el să vină să locuiască la ei. Ea, numai ea se opusese, numai ea îl convinsese pe tata că ar fi imoral să locuiască toţi trei într-o garsonieră. Dar oare îl convinsese cu adevărat? Probabil că nu, de vreme ce-a fost necesar să bea o sticlă întreagă de vin de unul singur şi să lase să treacă o zi întreagă până să se hotărască să-i vorbească. Categoric nu-l convinsese, de vreme ce tata îi vorbise de parcă ar fi repetat o lecţie învăţată pe dinafară.

Tata spusese că el, Ionuţ, are un spirit de observaţie dezvoltat şi că vede ceea ce nu este dat tuturor oamenilor să vadă. Dacă aceasta era adevărat, atunci sigur că tata evitase să se uite la el numai fiindcă se simţea vinovat. Vorbind de fapt tot timpul, nu făcuse altceva decât încercase să-l convingă de ceea ce el însuşi nu era convins.

— Îmi pare bine, Ionuţ, că am izbutit să te fac să înţelegi...

— Nici nu era greu, tată. Sigur, ar fi imoral să locuim toţi trei într-o singură cameră.

— Nici nu-ţi închipui, Ionuţ, cât de rău îmi pare...

— Şi mie, tată! Dar dacă nu se poate...

— În schimb ne vom vedea în fiecare duminică.

„Au trecut atâtea săptămâni fără să-ţi faci timp şi pentru mine, tată!”

Mustrarea i-o adresă numai în gând.

Tare:

— Ne vom distra straşnic, tată! Numai noi doi, tată!

— Şi la anul, tu vacanţa, iar noi concediu] îl vom petrece împreună. Am să vorbesc şi cu Mara, se înflăcăra tata.

— Vom merge mai întâi la mare şi pe urmă la munte, nu voi Ionuţ să-i risipească iluzia.

— Desigur, Ionuţ!

— Straşnic mi-ar plăcea să stăm la cabana aceea din Retezat, unde am fost acum doi ani cu mama. Oare cum îi spunea?

— Pietrele.

— Îţi spun eu, tată, că are să fie straşnic!

Capitolul VII

Numai două ore strălucise soarele în înaltul cerului. După aceea iarăşi biruise ceaţa, năvălind ca nişte cohorte de fum alb din toate părţile, asemenea unei armate apocaliptice.

Plecase de acasă aproape de ora prânzului. Dormise toată dimineaţa un somn liniştit, fără vise. Noaptea, în schimb, avusese coşmare. De nenumărate ori se trezise leoarcă de transpiraţie, şi pe urmă tot de atâtea ori adormise ca să viseze coşmarul. Ultima dată sărise speriat din pat la ora când jos, în stradă, „unchiu” Mitru pornea motorul „Fiatului” să plece la slujbă. Mai întâi o conducea pe mama. De aceea plecau de acasă cu un sfert de oră mai devreme.

După ce nu mai auzi motorul, adormi din nou. Somnul fu de data asta liniştit, fără coşmare, odihnitor. Când se trezi, la prânz, fiindcă tot îi era somn, se vârî sub duş, lăsând să curgă apă pe el până începură să-i clănţăne dinţii în gură.

Duşul îl învioră. Dar avu şi asupra moralului său un efect salutar: acum situaţia nu i se părea chiar atât de disperată. Îi era foame. Mama îi lăsase mâncare, dar lui îi era lene să şi-o încălzească. Mâncă în fugă un colţ de pâine şi câteva măsline, după care plecă de acasă.

— Unde te grăbeşti aşa, Ionuţ? îl întrebă Bârsăneasca de la fereastră – postul ei de observaţie – pe care nu-l părăsea decât la orele de masă, sau când se ducea să se culce.

— Am puţină treabă în oraş, madam Bârsănescu.

— Grăbeşte-te, Ionuţ, grăbeşte-te! E târziu şi tare mi-e teamă că până diseară nu ai să izbuteşti să-ţi îndeplineşti norma de tăiat frunze la câini.

Dintre toate familiile din bloc, Bârsăneasca avea limba cea mai ascuţită.

Troleibuzul îl lăsă la *Patria.* Căscă gura la pozele ce anunţau un nou film românesc, pe urmă o porni agale spre Universitate. Înăuntru, la anticariatul de lângă cinematograful *Republica,* îşi zări tatăl. Răsfoia o carte şi pe figura lui se putea citi o încântare deosebită, aşa cum se întâmpla ori de câte ori avea prilejul să descopere un volum care îl interesa.

De când nu-l văzuse, îl găsea schimbat. Tata slăbise, tâmplele îi încărunţiseră puţin şi parcă-parcă era un pic palid.

„Trebuie că a fost bolnav!” îşi spuse, dar fără emoţie, doar ca o simplă constatare. De mult nu mai simţea nevoia să-l îmbrăţişeze şi să-i spună în gând: „Uf, tată dragă, de ce vei fi fiind tu atât de zăpăcit?”

Tatăl său se schimbase în ultimii trei ani. Dar parcă el nu se schimbase cât timp stătuse *acolo?*

Îşi aminti de discuţia pe care o avusese cu mama şi brusc se hotărî să stea de vorbă cu el.

„Poate că m-ar putea ajuta”, îşi spuse, dar tare sceptic.

Intră în anticariat. Absorbit de lectură, tata nu-l băgă în seamă chiar şi atunci când fu lângă el.

— Bună ziua, tată!

Câteva clipe îl privi cu nişte ochi ca de pe altă lume. Când, în sfârşit, îl recunoscu, faţa i se lumină. Dar numai pentru o clipă.

— Ionuţ, tu eşti?

— Eu, tată.

— Vasăzică te-ai întors!

— M-am întors, tată.

— Te rog, numai un moment...

Se uită la preţul cărţii pe care o răsfoise, însemnat cu creionul, îşi pregăti banii şi se duse la casă.

— Numai pe asta, tovarăşe Istrate?! se miră responsabilul.

— Pentru astăzi atât. Sunt grăbit.

Ieşiră împreună în stradă. Merseră, alături, fără să-şi vorbească. Din când în când tata se uita la el cu coada ochiului. Pesemne se mira cât de mult crescuse în cei trei ani de când nu-l mai văzuse. La cei cincisprezece ani ai săi, Ionuţ aproape îl întrecuse în înălţime.

— Când te-ai întors, Ionuţ?

— Sunt două săptămâni, tată.

— Şi eu care n-am ştiut nimic!

— Mama nu ţi-a spus?

— Mi-a spus că a făcut o cerere ca să te lase acasă. Dar asta mai de mult. Habar n-am avut că te-ai şi întors. Şi tu, tu nu ai venit să ne vezi?

— Am vrut să trec, dar mereu s-a ivit câte ceva, se scuză el din vârful buzelor.

— Aşa! (Dar era sigur că nu-l crede.) In orice caz, e frumos din partea ei că s-a zbătut să te aducă acasă.

— Şi din partea „unchiului” Mitru. Cred că numai datorită relaţiilor lui cazul meu a putut fi soluţionat atât de repede.

— Şi dintr-a lui, bineînţeles. Chiar dacă nu te simpatizează, totuşi trebuie să recunoşti că, cel puţin în acest caz, a făcut ceva pentru tine. N-am dreptate?

— Pentru mine... pentru el... pentru ei, mai ales.

— Nu înţeleg ce vrei să insinuezi, Ionuţ!

— Îl deranja că mă aflam *acolo.*

— Crezi?

— Nu-i plăcea să se ştie la el la birou că fiul său vitreg a fost trimis *acolo.*

— Dacă vrei să-mi cunoşti părerea, cumva avea dreptate, Ionuţ. Nu a fost plăcut pentru maică-ta, pentru mine...

— Ştiu, tată!

Şi în gând:

„V-a fost atât de neplăcut, tată, ţie şi mamei, încât timp de trei ani nu aţi venit o dată *acolo* să mă vedeţi.”

— Îmi pare tare bine că eşti acum acasă!

— Dar dumneata, tată, ce faci? Eşti bolnav?

— Nu! Dar ce te face să crezi că sunt bolnav?

— Atunci ai necazuri?

— Nu mai multe ca de obicei. În definitiv, într-un fel sau altul, fiecare om are necazuri. Dar de ce presupui că am necazuri?

— Te găsesc schimbat. Dar, dacă nu eşti bolnav şi nu ai necazuri, înseamnă că m-am înşelat.

— Îţi spun că nu sunt bolnav, şi necazuri, în afară de acelea cauzate de tine, altele nu am avut.

— Dar, tată, în ultimii trei ani nu ţi-am mai dat motive să te plângi de mine. Presupun că te-ai interesat *acolo* şi ţi s-a spus că m-am purtat bine.

— Da, m-am interesat, se grăbi el să confirme, înroşindu-se, fiindcă nu se interesase. Şi adăugă imediat: Dealtfel, dacă te-ai fi purtat rău, nu-ţi dădeau drumul. Şi acum ce ai de gând, Ionuţ?

— Tată, trebuie să mă ajuţi!

Poate că de data asta tata l-ar putea ajuta. Poate...

— Bineînţeles că vreau să te ajut. Spune-mi numai ce trebuie să fac pentru tine!

— Tată, „unchiu” Mitru şi mama – fiindcă vrea „unchiu” Mitru – s-au hotărât să mă dea să învăţ meseria de ceasornicar. Şi eu nu vreau, tată! Vreau să urmez liceul.

— Şi doreşti să te prezinţi la examenul de admitere în clasa a noua?

— Da, tată. La toamnă.

— Toamna sunt al naibii de puţine locuri. Acolo aţi învăţat ceva carte, sau ai pospăit-o numai?

— Am fost şi *acolo* primul în clasă.

— În cazul acesta ai şanse să reuşeşti la examen. Dealtfel, până la toamnă ai tot timpul să te pregăteşti. Poate că e nevoie să iei lecţii la matematică o dată sau de două ori pe săptămână... Plătesc eu profesorul, Ionuţ.

— Nu-i nevoie, tată!

— Atunci poate la gramatică! Am auzit că la examen se cere gramatică, nu glumă.

— Nu mi-e teamă, tată, nici la gramatică! Dacă mă prezint la examen reuşesc.

— Şi mamă-ta de ce ţine să facă din tine ceasornicar?

— Nu atât mama, cât „unchiu” Mitru. El a influenţat-o şi pe ea.

— Poate nu crede că ai să reuşeşti la examen?

— Nu ştiu, tată! Poate numai fiindcă e rău, fiindcă mă urăşte. Sigur, tată, că nu-mi vrea binele. El doar îşi dă seama cât de mult doresc să învăţ.

— Mă bucur când te aud vorbind astfel, Ionuţ.

— Tată, tu mă crezi în stare să reuşesc la examen, oricât de puţine locuri vor fi la toamnă?

— Te cred, Ionuţ!

— Atunci ajută-mă, tată! Vorbeşte cu mama. De fapt... nu cu mama. Ea nu mai are voinţă. Mama nu face decât ce spune „unchiu” Mitru. Cu el trebuie să stai de vorbă. Pe el trebuie să-l convingi. Se laudă că o face fiindcă îmi vrea binele. Dar dacă îmi vrea binele, să mă lase să dau examenul de admitere. Dacă nu mă lasă, mă nenoroceşte.

— Bine, Ionuţ, am să vorbesc neapărat cu el! Dar, în prealabil, am să discut problema şi cu maică-ta. O cunosc bine. Dacă izbutesc s-o conving, pot să te asigur că se va arăta energică.

— Fă, tată, cum crezi că e mai bine! Numai convinge-o, convinge-i.

— Îţi făgăduiesc, Ionuţ, că de data asta am să mă bat pentru tine. Ai să vezi că am să mă bat pentru tine!

— Să te baţi, tată! Te rog! Tu nu ştii ce înseamnă pentru mine examenul acesta.

Şi în gând:

„Tată, dacă ai şti ce mi s-a întâmplat vara trecută, când am fugit de *acolo,* ai înţelege.”

Se despărţiră la Universitate.

— Să treci pe la noi, Ionuţ!

— Am să trec, tată. Într-una din zilele acestea neapărat am să trec.

Şi privi în altă parte, ca nu cumva tatăl său să înţeleagă că era o făgăduială mincinoasă.

— În orice caz am să te ţin la curent, Ionuţ. Apoi cu alt ton: Desigur că ai nevoie de nişte bani.

Şi îi strecură în buzunar două hârtii a douăzeci şi cinci de lei.

— Mulţumesc, tată!

Tata se depărtă şi repede îl pierdu din ochi. El rămase locului, privind distrat puhoiul de maşini ce se scurgea pe bulevard în ambele sensuri. Acum nu mai ştia ce să facă. Plecase de acasă grăbit, deşi nu avea vreo treabă, şi acum îl bătea gândul să se întoarcă. În ultimul timp de multe ori aşa i se întâmpla: când era acasă, voia să fie în oraş, şi când ajungea în oraş, plictisit, nu ştia cum să se întoarcă mai repede acasă.

Totuşi, acum, trebuia să-şi omoare timpul. O clipă îi trecu prin minte să ia troleibuzul şi să se ducă să privească, pe furiş, casa unde anul trecut trăise întâmplarea aceea extraordinară, clar nu avu curaj.

„Mai bine mă duc să văd un film.”

După ce trecu în revistă pozele din vitrinele tuturor cinematografelor de pe bulevard, optă pentru filmul *Zorba Grecul,* fiindcă juca Anthony Quinn. Anthony Quinn şi Kirk Douglas erau actorii lui favoriţi. (Filmul *Ultimul tren din Gun-Hil* îl văzuse de opt ori).

Zorba Grecul îl impresionă foarte mult. În scena când oamenii din sat hăituiesc văduva, hotărâţi s-o omoare, Ionuţ nu-şi putu înăbuşi un geamăt atât de puternic, încât vecinul din stânga întoarse repede capul să-l privească, închipuindu-şi că i se făcuse rău. Nu, rău nu-i era, dar îl îneca plânsul de mila femeii ucisă de oamenii unui sat

întreg, numai pentru vina de a fi iubit. Iar ceva mai târziu a plâns de-a binelea. A plâns la scena când femeile din sat, aflând că Bubulina este pe moarte, năvălesc în casă ca nişte păsări de pradă şi-i golesc încăperile de mobilă şi de boarfe, încă înainte ca bătrâna să-şi fi dat duhul.

Plecă de la film aşa de tulburat, încât, mergând pe stradă ca un somnambul, în vreo două rânduri dădu peste oameni. Unul vru să ştie dacă este chior, iar altul îl înjură cumplit şi îl îmbrânci cu atâta furie, încât numai puţin a lipsit să intre cu capul într-o vitrină.

În Cişmigiu se simţea primăvara numai după cum mirosea pământul. Lumina, în schimb, nu era deloc o lumină de primăvară. Era mai curând o lumină murdară de toamnă târzie. Linse de ceaţă şi goale, băncile erau umede. Apele lacului păreau moarte în nemişcarea lor cenuşie. Iluzia dispărea numai când vreo frunză uscată – pe care vântul nu izbutise s-o scuture, decât abia acum, primăvara (poate ca să facă loc unui mugur) – desprinsă de pe o creangă scheletică, plutea mai întâi prin aer în zbor dezorientat, ca de pui de vrabie, apoi ameriza pe lac. Numai în clipa aceea, pe o suprafaţă minusculă, oglinda se înfiora, semn că apa nu era moartă.

Aleile erau pustii, băncile goale, ceaţa deasă, umedă, rece, târându-se, rostogolindu-se, plutind ca într-o veritabilă toamnă. Şi cu toate acestea se simţea că venise primăvara. Se simţea după cum mirosea pământul, după cum ciripeau vrăbiile.

„Vine ea, primăvara, acuşi-acuşi!” îşi spuse, aşezându-se pe o bancă şi aspirând adânc mirosul de pământ reavăn.

În el murmura molcomă bucuria că primăvara nu este departe. Pe urmă îşi aminti de film şi din nou se întristă. Retrăi scena morţii văduvei şi din nou se cutremură de oroare. Pe retină i se prinse imaginea băiatului prost, căindu-se deznădăjduit, fiindcă satul omorâse pe acea unică fiinţă care nu-şi bătuse joc de el.

„Băiatul din film semăna – cu cine semăna?” se întrebă.

Îşi aminti. Da, semăna cu Nucu. Nucu era băiatul pe care îl bătuse rău de tot.

Şi dintr-o dată îşi aminti ce se mai întâmplase după ce tatăl său îi spusese că e imoral să locuiască toţi trei într-o singură cameră. El, tatăl său şi „tanti” Mara.

*

Tata îl conduse până la colţul străzii.

— Să nu fii supărat pe mine, Ionuţ!

— Nu sunt, tată.

— Atunci rămânem înţeleşi: ne vedem duminica viitoare.

— Da, tată.

— Noapte bună, Ionuţ!

— Noapte bună, tată!

De data asta tata nu-l mai îmbrăţişă la despărţire. Îi strânse numai mâna, ca unui om mare.

Deşi era târziu, nu se duse acasă. Se plimbă prin cartier până la miezul nopţii. Dinadins. Să-l aştepte mama. Să fie neliniştită. Tare mult ar fi vrut să poată muri acum. Dar nu pentru totdeauna. Numai aşa, pentru o săptămână. Şi, înainte de a muri, să lase la amândoi câte un bileţel: „Din cauza ta, mamă, m-am omorât!” „Din cauza ta, tată, mi-am pus capăt zilelor!” Desigur, l-ar plânge şi tata, şi mama... Ar avea amândoi remuşcări. Apoi într-o zi să apară şi să le spună că n-a murit de-adevărătalea, ci numai a vrut să-i facă să sufere puţin, fiindcă nu se gândeau decât numai la ei.

Când, în sfârşit, s-a întors acasă, mama îl aştepta. „Unchiu” Mitru se culcase.

— Unde mi-ai umblat până la ora asta?

— Am fost cu tata.

— Ce, chiar nu i-a mai rămas minte deloc? Să te ţină pe tine, un copil, până la miezul nopţii?!

— Tata m-a adus până la colţul străzii pe la zece. Dar eu am stat pe o bancă. E o noapte frumoasă, mamă!

— Te poftesc, domnule, ca altă dată să nu mai faci una ca asta! Tu visezi la lună, iar eu stau aici, mă frământ şi-mi trec fel de fel de gânduri prin minte. Apoi cu alt ton: Taică-tu ţi-a spus ceva?

— Ce să-mi spună? se prefăcu el că nu pricepe.
— Nu ţi-a spus ce am vorbit cu el?
— Ba da! Mi-a spus că eşti de acord să mă dai lui.
— Şi?
— Tata mi-a explicat că acum e prea târziu.
— Ce înseamnă „prea târziu”? Poveşti! Nu vrea să te ia. Ar fi fost mai cinstit din partea lui dacă ar fi recunoscut-o deschis.
— Tata are dreptate, mamă! Dacă a apucat să se însoare, acum e prea târziu.
— Şi ce dacă s-a însurat a doua oară! Ce, ai încetat să mai fii şi copilul lui?
— N-ai dreptate, mamă! Tata nu poate să mă ia la el, fiindcă e imoral să stăm trei inşi în aceeaşi cameră.
Susţinea argumentul pe care i-l adusese tata nu fiindcă îl considera just, ci numai fiindcă îi era ciudă pe ea. În fond voia să scape de el.
— Aşa ţi-a spus el?
— Da, şi are dreptate. Apoi cu ton de reproş: Vezi, mamă, atunci când s-a putut să mă ia, n-ai vrut dumneata; iar acum când vrei să scapi de mine, nu mai poate el să mă ia.
— Poftim ce-ţi trece prin minte! I-am propus să te ia numai fiindcă m-am gândit că tu te-ai simţi mai bine la el. Dar dacă acum nu mai vrea, să fie sănătos. De aici din casă nimeni nu te dă afară doar, copil prost ce eşti!
Şi plecă să se culce.
După câteva minute se vâra şi el în aşternut. Visă un vis ciudat. Se făcea, în vis, că mama şi tata jucau mingea pe spaţiul verde din faţa blocului. Mama avea în mână o minge mare, roşie, pe care i-o arunca tatii. Tata o prindea şi i-o arunca înapoi pentru ca mama, imediat, să procedeze la fel. Cu toate că se jucau – altfel de ce îşi pasau mingea? – erau amândoi mânioşi. El, Ionuţ, sta deoparte şi era necăjit că mama şi tata, ei, oameni mari, jucau mingea tocmai acolo, pe spaţiul verde, unde până şi copiii mici ştiau că este interzis. Voia să le atragă atenţia, dar cu toate sforţările pe care le făcea nu izbutea să articuleze măcar un singur cuvânt. Era necăjit că dintr-un moment într-altul ar

putea să-i vadă careva dintre locatarii blocului, poate nesuferita de Bârsăneasca, şi să-i facă de ruşine.

Dar, la un moment dat, nu mai fu necăjit că părinţii săi erau pe punctul de a se face de ruşine. Era acum disperat fiindcă descoperise, între timp, că, de fapt, mingea nu era minge, ci el, Ionuţ, în chip de minge. Că, de fapt, mama şi tata îşi aruncau, mânioşi, unul-altuia, nu mingea, ci pe el, copilul lor.

Şi în clipa aceea se deşteptă lac de transpiraţie. Îi era tare sete! Se duse la bucătărie şi bău lacom două pahare de apă, unul după altul. Când se vârî din nou în aşternut simţi că-l cuprinde frigul. Trase peste cearceaf pledul şi-şi spuse:

„Tare aş vrea să mă îmbolnăvesc! Poate că atunci mama va avea ochi şi pentru mine”.

Închise ochii să doarmă. Voia să doarmă şi să viseze din nou visul. Voia să afle ce avea să se întâmple cu el care, în mâinile părinţilor săi, se metamorfozase în minge. Adormi greu, visă, dar nu visul cu mingea.

Dimineaţa, când se trezi, constată că e sănătos. Şi îi păru rău că oamenii nu se pot îmbolnăvi după voinţă.

Pe alee trecu o bătrână care ducea de mână o fetiţă încotoşmănată ca în toiul iernii. Fetiţa nu era cu mult mai mare decât păpuşa Anitei, fetiţa de la apartamentul zece. Tatăl Anitei, care lucra într-un minister, călătorea mult în străinătate, în interes de serviciu. Dintr-una din călătorii, când s-a întors, i-a adus Anitei păpuşa mare. Mare, cum nu mai exista o alta în întreg cartierul. Păpuşa spunea „mama”, scâncea şi lăcrima. Fetiţele celelalte o invidiau pe Anita pentru păpuşa ei şi – ca s-o înduplece să le-o dea şi lor s-o ţină puţin-puţin în braţe – îi dăruiau bomboane şi ciocolată.

Dacă ar fi fost fată, sigur că i-ar fi dat şi el Anitei bomboane şi ciocolată, numai să-l lase să se joace cu păpuşa. Era, într-adevăr, o păpuşă cum nu mai văzuse alta.

Şi dintr-o dată îşi aminti de Smaranda. Familia Smarandei se mutase în cartier nu de mult timp, într-un apartament de pe scara B, făcând schimb de locuinţă.

Când a oprit camionul cu mobila noilor locatari, el tocmai se întâmplase să fie la fereastră. Din cabina şoferului văzu coborând o fată. Fata s-a dat puţin deoparte, ca să nu-i încurce pe cei ce descărcau mobila şi începu să examineze blocul. Pesemne că aspectul lui exterior n-o prea încântă, fiindcă lăsa să-i atârne buza inferioară într-un anumit fel care, evident, însemna decepţie.

„Cam mofturoasă dumneaei, făcu el remarca. De ce Dumnezeu nu i-o fi plăcând blocul?”

După ce examină clădirea câteva minute, fata luă un fotoliu dintre cele descărcate din camion, se aşeză şi, deschizând o carte pe care până atunci o purtase sub braţ, începu să citească. Şi citi până când fu cărată, sus, toată mobila, şi până când jos, în stradă, nu mai rămăsese decât fotoliul pe care stătea ea. Atunci un bărbat foarte elegant, care purta nişte ochelari cu ramă groasă şi neagră, se apropie de ea şi, punându-i mâna pe umăr, îi spusese câteva cuvinte pe care el, de sus de la etaj, nu le putu auzi. Fata tresări, închise cartea cu vădită părere de rău, pe urmă se ridică exact în clipa când un vlăjgan, îmbrăcat într-un halat albastru şi plin de pete, tocmai se apropiase să care sus fotoliul.

Bărbatul îmbrăcat elegant, cu ochelari cu ramă groasă şi neagră, îşi petrecu braţul peste umerii fetei şi amândoi dispărură în bloc.

A doua zi, la şcoală, câteva minute înainte de a intra profesoara la oră, fata, care se mutase în ajun în bloc, intră pe uşă.

— Mă numesc Smaranda Cumpănă – se prezentă ea – şi sunt noua voastră colegă. Există vreun loc liber şi pentru mine?

Exista, bineînţeles. Carmen Melinte stătea singură în bancă. Banca a doua, rândul din mijloc. El stătea tot în banca a doua, însă în rândul de la fereastră. De Smaranda nu-l despărţea decât spaţiul dintre cele două bănci.

Ştefăniţă, colegul său de bancă, îi şopti:

— A-ntâia fată, nu?

— E mai frumoasă decât toate celelalte, fu el de părere.

O constatare obiectivă, neutrală. Pur şi simplu constata că Smaranda Cumpănă era frumoasă cu aceeaşi indiferenţă cu care ar fi constatat că tabla nu fusese bine ştearsă, sau că afară se lăsase ceaţă.

— Să ştii că ai dreptate! E într-adevăr cea mai frumoasă. Eu nu mi-am dat seama de la început, recunoscu Ştefăniţă.

Încercă să-şi aducă aminte cum arătase Smaranda cu trei ani în urmă, atunci când se mutase la şcoala lor. Arătase ca o fetiţă. Nu chiar ca o fetiţă, ci aproape ca o fetiţă. Când pentru prima dată, o văzuse citind în stradă, în timp ce hamalii cărau mobila în apartament, lui i se păruse că seamănă cu o fată de viking. (Smaranda se mutase în bloc a doua zi după ce văzuse la cinematograf filmul *Vikingii).* Şi i se păruse că seamănă pentru că era blondă. Şi câteva zile după aceea, pentru toată lumea din bloc Smaranda avea să devină subiect de discuţie şi de mare mirare, fiindcă amândoi părinţii erau bruneţi.

Bârsăneasca mai ales nu obosea să se mire:

— Cum se brodi, domnule! Tatăl brun, mama brunetă, şi fata blondă, ca o Ileană Cosânzeană. Hm! Mare minune, zău aşa! Să vezi şi să nu crezi.

Pentru întreg cartierul, inclusiv pentru toţi colegii lui de clasă, Smaranda era blondă ca o Ileană Cosânzeană. Numai pentru el era blondă ca o fată de viking.

Smaranda, fata de viking, avea ochii verzi şi migdalaţi, fruntea înaltă, poate puţin cam prea înaltă pentru o fată, şi era suficient să schiţeze doar un zâmbet ca imediat să-i apară gropiţe în obraji. Cu trei ani în urmă, când se mutase la şcoala lor, Smaranda, dintre toate fetele, fusese cea mai măruntă. La aceasta se adăuga vocea. O voce caraghioasă şi simpatică în acelaşi timp de fetiţă nu mai mare de opt ani. Statura puţintică, vocea şi gropiţele erau darurile naturale cu care ea cuceri simpatiile întregii clase, inclusiv ale profesorilor şi profesoarelor.

La numai două săptămâni de la venirea ei, Smaranda se situă în plutonul fruntaş al clasei. Unele fete, invidioase, susţineau că o protejau profesorii. Într-o oarecare măsură, în afirmaţia aceasta, exista un pic de adevăr. Profesorii şi profesoarele, fără voia lor, se lăsau cuceriţi de farmecul elevei cu boiul mic care, atunci când era scoasă la tablă, spunea lecţia cu o atât de serioasă gravitate, izbitor contrastantă cu vocea de fetiţă, încât o notau cel puţin cu un punct mai mult decât merita.

Băieţii însă, cuceriţi de farmecul ei, nu erau de părere că Smaranda obţinea note superioare cunoştinţelor ei. Mai ales în ceea ce priveşte limba română. Nota zece – nota maximă – li se părea lor prea mică în raport cu temeinicele ei cunoştinţe. Smaranda era în stare să-ţi reproducă ore întregi versuri din Eminescu, Coşbuc, Bacovia, Arghezi, sau să povestească, într-un mod captivant, conţinutul ultimului roman pe care îl citise. Marea pasiune a Smarandei era literatura. Citea mult. Citea şi la şcoală până intra profesorul în clasă, citea în recreaţii, citea chiar şi în timpul orelor, pe ascuns, ţinând cartea pe genunchi. Smarandei însă nu-i plăcea numai să citească, ci să şi povestească. Dacă ei doi se împrieteniseră, aceasta se datorase faptului că, pe de o parte, ei îi plăcea mult să povestească, iar pe de alta, lui să asculte.

Smaranda povestea cu atâtea amănunte, încât el izbutea să vadă eroii, nu numai să-i urmărească în desfăşurarea palpitantă a acţiunii. Pe urmă, Smaranda nu povestea păstrând o atitudine neutră faţă de eroi. Chiar de la început el îşi dădea seama care dintre personajele cărţii îi erau ei simpatice şi care nu. Povestind, Smaranda se emoţiona, se înflăcăra, se indigna.

Când începea să povestească, ochii ei verzi ca frunza crudă începeau să strălucească şi se îmbujora ca o fetiţă după ce a sărit coarda o jumătate de oră. Atât de mult îi plăcea să povestească, încât, dacă i-ar fi stat în putinţă, o noapte întreagă nu s-ar fi oprit. Cum, însă, la o anumită oră ea trebuia să se ducă acasă, îi povestea o carte mai multe seri în şir, ca pe un roman în fascicole. Povestea detaliat,

reproducând pasaje întregi, bineînţeles dialoguri, pe care, rostindu-le, îşi schimba vocea, îngroşându-şi-o sau subţiindu-şi-o, în funcţie de personaj, bărbat sau femeie.

Smaranda mai avea o calitate. Se pricepea să întrerupă povestirea tocmai atunci când acţiunea devenea mai palpitantă. Fără să fie conştientă de aceasta, Smaranda era, în felul ei, o Şeherezadă.

— Mâine ai să afli ce s-a mai întâmplat cu Edgar când, întors de la poştă, a constatat că mama lui plecase cu baronul fără să-l mai aştepte.

— Dinadins l-au trimis la poştă, ca să se scape de el, nu-i aşa, Smaranda?

— Dinadins, sigur că dinadins, Ionuţ.

— Grozav îmi place povestirea asta a lui Ştefan Zweig, Smaranda!

— Ei, dar să vezi ce se întâmplă mai departe.

— Îmi povesteşti mâine seară?

— Mâine seară. Noapte bună, Ionuţ.

— Noapte bună, Smaranda.

După ce îşi făceau lecţiile, coborau şi stăteau pe o bancă de pe una din aleile dintre blocuri. Smaranda povestea, şi el asculta. Şi fiindcă Smaranda citise mult, ştia o mulţime de lucruri, despre care el habar nu avea. Dar cel mai mare câştig pentru el fu că, datorită Smarandei, începuse să ia mai întâi cunoştinţă de numele unor scriitorii români şi străini despre care, cu excepţia Smarandei, aproape nimeni din clasă nu auzise, iar apoi să şi înceapă a-i citi. Citea mai ales cărţile ce-i fuseseră povestite şi-i plăcuseră cel mai mult. Totuşi lectura nu deveni pentru el pasiune. Singura lui pasiune, constantă, era matematica. Între a citi o carte şi a rezolva probleme, prefera ultima. Preferinţa aceasta mai avea, în afară de înclinaţia înnăscută, şi o altă cauză. După ce rezolva o problemă, pentru el nu mai rămânea nimic neclar. Ca s-o rezolve trebuise să înţeleagă datele ei, diferitele relaţii ce existau între termenii daţi. La început, într-adevăr, exista ceva „nebulos”. Dar în momentul când sublinia cifra care reprezenta rezultatul totul devenea clar. Putea să treacă la rezolvarea unei alte probleme fără să

mai fie preocupat de aceea pe care o rezolvase. Cu o carte însă era altceva. O carte reprezenta tocmai contrariul unei probleme rezolvate. „Misterul” dăinuia, mai exact sesiza existenţa lui abia după ce închidea cartea. O carte citită nu însemna pentru el o carte „rezolvată”. Şi ceea ce i se părea mai curios era faptul că oricât de mult se gândea la conţinutul ei, tot mai rămânea ceva „neînţeles”. De pildă, romanul *Crimă şi pedeapsă.* Când Smaranda îi povestise cartea, de fiecare dată când amintise de Sonia lăcrimase. Se părea că, pentru Smaranda, Sonia însemna ceea ce însemna pentru el o problemă rezolvată. Dar nu şi pentru el. Când termină de citit cartea, îşi dădu seama că pe Sonia n-o înţelesese, după cum de neînţeles rămăsese şi Raskolnikov. Abia după lectură descoperise că există un „mister” al cărţii, pe care el nu era în stare să-l înţeleagă în întregime. La fel i se întâmplă şi cu alte cărţi.

Discută o dată cu tatăl său:

— Tată, de ce lectura unei cărţi nu-mi dă satisfacţia pe care mi-o dă o problemă rezolvată?

— Şi ce fel de satisfacţie ai când rezolvi o problemă, Ionuţ?

— Cum să-ţi explic, tată? O problemă rezolvată încetează de a mai fi pentru mine problemă. Pe când o carte, abia după ce am citit-o, începe să devină problemă. O problemă pe care, de cele mai multe ori, nu sunt în stare s-o dezleg.

— Poţi să-mi dai un exemplu, două de cărţi care au devenit probleme pentru tine?

— De pildă *Crimă şi pedeapsă.* Sau *Ulenspiegel.*

— Păi, Ionuţ, tu nu ai decât doisprezece ani. Dacă ţi-aş da o problemă de algebră ai putea-o rezolva?

— Nu, tată.

— N-ai putea, fiindcă cunoştinţele tale sunt neîndestulătoare. Când ai să ajungi în clasa a noua şi când ai să dobândeşti noţiuni de algebră, ai să poţi rezolva ecuaţii şi sisteme cu una, două şi chiar trei necunoscute. La fel se întâmplă şi cu multe-multe cărţi pe care tu, la vârsta ta, nu eşti în stare să le înţelegi şi îţi apar ca nişte probleme imposibil de rezolvat. Mai târziu însă, pe măsură ce vei

creşte, pe măsură ce te vei obişnui nu numai să citeşti, ci să şi reflectezi asupra a ceea ce citeşti, ai să le înţelegi. Vreau însă să-ţi atrag atenţia, Ionuţ, că există cărţi mari, pe care încă niciun om nu se poate lăuda că le-a înţeles deplin, că le-a „rezolvat” deplin, aşa cum se poate rezolva o problemă de matematici, oricât de complicată ar fi ea.

— Adevărat, tată?

— Adevărat, Ionuţ! Şi ştii de ce? Fiindcă în ele e vorba despre oameni. Şi despre oameni, să ştii, încă nu s-a scris totul.

— Dar ce este omul?

Auzindu-l că pune o asemenea întrebare, tatăl său fu mai întâi atât de surprins, şi pe urmă atât de bucuros, încât, bătându-l pe umăr, îi spuse cu o satisfacţie pe care nici nu căuta să şi-o ascundă:

— Bravo, Ionuţ! Nu cred că există mulţi copii care, la vârsta ta, să-şi fi pus o asemenea întrebare. Şi-au pus-o însă înţelepţii. Ce este omul m-ai întrebat? Ei bine, îţi mărturisesc că nu ştiu! Şi află că, până în prezent, niciun gânditor n-a fost în stare să dea un răspuns complet la această întrebare.

Duminica, pentru el, era ziua cea mai lungă, cea mai urâtă, cea mai plictisitoare. Duminica, Smaranda nu venea pe bancă să-i povestească. Duminica, Smaranda mergea cu părinţii la teatru, în vizită la rude sau cunoştinţe. În schimb el, în cele mai multe duminici, rămânea singur acasă. Mama şi „unchiu” Mitru plecau afară din oraş cu maşina.

— Astăzi e ziua când ieşi cu taică-tu, îi spunea mama, în chip de scuză.

— Da, mamă! Astăzi vine tata să mă ia la plimbare.

Dar tata nu venea. Deşi îi făgăduise că va veni să-l ia absolut în fiecare duminică, numai în vreo două rânduri se ţinuse de promisiune. Şi în amândouă rândurile însoţit de „tanti” Mara. „Tanti” Mara continua să fie amabilă cu el. De câte ori li se întâlneau privirile îi zâmbea. Îi zâmbea numai cu zâmbetul, nu şi cu sufletul. Sufletul îi era ca un sipet ferecat, unde nu era loc şi pentru el. Pentru el nu avea

decât zâmbetul acela amabil, acel joc mecanic al muşchiului din colţul stâng al gurii, de care tata, crezându-l sincer, se bucura tare mult.

De aceea, decât să vină tata însoţit de „tanti” Mara, mai bine să nu vină deloc. Până la urmă, greu ce-i drept, duminica trecea. Venea lunea şi lunea, după ce îşi terminau lecţiile, se întâlneau cu Smaranda pe bancă.

Într-o zi Smaranda n-a mai venit la şcoală. N-a venit nici seara pe bancă să povestească, în continuare, ce s-a mai întâmplat cu doamna de Nucingen, după ce ambiţiosul Rastignac, jucând la ruletă în locul ei, câştigă suma de şapte mii de franci.

După ce o aşteptă pe bancă o jumătate de oră, se duse să sune la uşa apartamentului ocupat de familia Cumpănă. Mama ei îl informă că Smaranda se îmbolnăvise de scarlatină şi fusese internată la spital. Fu atât de trist, încât rătăci prin cartier până aproape de ora zece, fără să-şi dea seama cât de târziu este. O porni în goană spre casă, încredinţat că mama îl va certa, iar „unchiu” Mitru va da neapărat un exemplu din care să reiasă clar că „derbedeii” începuseră toţi prin a întârzia seara pe maidane.

Dar când se întoarse nu i se întâmplă nimic din toate acestea. Găsi acasă musafiri, colegi de-ai „unchiului” Mitru cu soţiile. „Unchiu” Mitru fusese decorat şi îi invitase să sărbătorească evenimentul.

„Unchiu” Mitru era atât de bucuros, încât, în ciuda faptului că nu prea obişnuia să i se adreseze decât indirect, prin intermediul mamei, de data asta, arătându-i decoraţia prinsă de reverul hainei, îi spuse:

— O vezi? Asta este recompensa pentru activitatea mea depusă la instituţia în care lucrez timp de cincisprezece ani. Ia exemplu, şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!

Iar mama, prezentă şi ea, îi ceru:

— Felicită-l pe „unchiu” Mitru!

În rochia ei nouă, şi fiindcă era tare bucuroasă că „unchiu” Mitru fusese decorat, arăta mult mai tânără, arăta ca pe vremea când fusese „mica mea păsăruică”.

— Felicitări! murmură el, fără niciun fel de entuziasm.
— Spune: „Şi la mai mare, unchiule Mitru!” insistă mama.
— Şi la mai mare, „unchiule” Mitru, repetă el mecanic.
— Mulţumesc!
După aceea el, Ionuţ, se retrase în camera sa, se dezbracă şi stinse lumina. Închise ochii, dorindu-şi să poată adormi imediat, ca să nu se mai gândească la nimic. Dar nu izbuti.
„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”
Îl vedea pe „unchiu” Mitru în hainele lui negre, cu decoraţia pe piept, bine dispus cum nu mai fusese niciodată. Fruntea îi strălucea ca fildeşul. Şi obrajii îi străluceau. Numai că obrajii străluceau altfel decât fruntea. Străluceau aproape tot aşa cum strălucea faţa mamei când, înainte de culcare, şi-o ungea cu cremă. Din sufragerie răzbiră până la el exclamaţiile de surpriză ale asistenţei.
— Uite şi familia Stamate! Ruşine să vă fie că aţi întârziat atâta!
O invitată râse tare, Dumnezeu ştia din ce motiv, şi râsul ei semăna cu al actriţelor, la teatru. Un alt invitat îi ţinu isonul cu râsul său gros.
„Râde ca Mefisto din opera *Faust!”* îşi spuse Ionuţ.
Cineva bătu din palme. Iarăşi râsete, aceleaşi. Pe urmă, câteva clipe, dincolo, fu linişte. Apoi o altă invitată, vorbind tare, să se facă auzită, întrebă:
— O ştiţi pe aia cu olteanul ajuns la Paris?
— Veche!
— Fumată!
— S-o spună!... S-o spună! Eu încă n-am auzit-o.
Se făcu linişte. Vocea care mai adineaori întrebase începu să povestească anecdota cu olteanul ajuns la Paris. N-o cunoştea şi era curios s-o audă, dar până la el nu răzbea decât un murmur din care numai arar izbutea să înţeleagă câte un cuvânt. Poanta anecdotei fu subliniată de un hohot de râs general.
„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

De alături auzi cum ciocneau paharele.
— Să ne trăieşti, Mitrale!
— Şi la mai mare!
— Mulţumesc!... Vă mulţumesc tuturora!
Vocea „unchiului” Mitru trăda emoţia de care era stăpânit.
— Vrem să dansăm! Vrem să dansăm! ţipă o invitată, poate aceea al cărei râs semăna cu un râs de actriţă.
Aude cum masa e trasă la perete. Scaunele la fel. Cineva porneşte magnetofonul. Magnetofonul e al „unchiului” Mitru. Nimeni în afară de el nu are voie să umble la magnetofon. Au început să danseze. Oare cu cine dansează mama? Dar, „unchiu” Mitru? Troleibuzul a oprit în staţie. De fiecare dată, când opreşte în staţie, frâna ţipă. Sau mai curând ţipă roţile. Parcă simt durere atunci când saboţii le strânge în menghine. Dincolo iarăşi a râs cineva.
„Ăsta e râsul mamei!” îşi spuse şi oftă.
Mama râde ca nişte zurgălăi de sanie. Ca nişte zurgălăi? Dar el n-a apucat săniile cu zurgălăi despre care povestea tata. Da, nu le-a apucat. Dar i-a auzit într-un film sovietic.
Magnetofonul a fost oprit. Iarăşi vorbesc toţi deodată. Cum s-or fi înţelegând? Cineva deschide uşa odăii sale. E fără îndoială mama. Închide ochii, se preface că doarme, dar priveşte printre gene. În cameră e întuneric şi mama nu are cum să observe. Mama s-a oprit în prag. În mână duce o farfurie cu sandvişuri. Probabil n-a uitat să-i aducă şi o felie din tortul pe care l-a meşterit toată dimineaţa. Grozav tort se pricepe să facă mama!
— Dormi, Ionuţ?
Continuă să se prefacă adormit. Mama străbate încăperea în vârful picioarelor şi depune farfuria pe masa improvizată în birou, pe care îşi face temele. Pleacă apoi închizând uşa cu multă grijă, să nu se trântească şi să-l trezească din somn. Până s-o închidă, de alături răzbate un murmur ciudat, de parcă sufrageria ar fi sala de aşteptare a unei gări neînsemnate.
I s-a făcut foame. Gândul la felia de tort, pe care presupune că i-a adus-o mama, îl face să saliveze

abundent. Şi apoi sigur că în farfurie i-a pus cel puţin un sandviş cu salam de Sibiu. Poate că şi unul cu icre de Manciuria. „Unchiu” Mitru a cumpărat, de dimineaţă, o jumătate de kilogram.

— În definitiv, dragă Marta, icrele de Manciuria nu numai că sunt spornice: sunt, pe deasupra, şi săţioase. Zău că merită banii, căutase s-o convingă „unchiu” Mitru, când mama îl certase că a cumpărat o cantitate prea mare.

Teribil îi este foame! Dar nu se va atinge de sandvişuri. Şi nici de felia de tort. Îi este ciudă pe mama.

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

I-a adus sandvişuri. Bine că şi-a adus aminte de el. Dar când? Abia când i-a servit pe musafiri. De ce nu s-a gândit mai devreme? Ştia doar că de la prânz nu pusese nimic în gură. Sigur, oricât de somn i-ar fi fost, ar fi trebuit să aştepte până când mama avea să-şi aducă aminte de el. Sau să se resemneze şi să se culce nemâncat, aşa cum dealtfel s-ar fi întâmplat, dacă i-ar fi fost cu adevărat somn? Dar dacă îl crezuse adormit, de ce îi mai lăsase mama farfuria pe masă? Doar nu-şi închipuise că se va scula noaptea să mănânce. Aşa ceva, – ştia doar – nu mai făcuse niciodată. Atunci? Uite-aşa. Pur şi simplu, ca să nu aibă motiv să-şi reproşeze că-l lăsase nemâncat. Naiba să le ia de sandvişuri, naiba s-o ia de felie de tort! Nu se va atinge de nimic, deşi îi este grozav de foame.

Se dă jos din pat, ia farfuria şi se duce cu ea la fereastră. O deschide. Ia un sandviş. E cu icre de Manciuria. Îl zvârle afară pe fereastră. Sandvişul nimereşte pe capota unui „Trabant”. Asta îl amuză. Ia în mână altul. Un sandviş cu salam de Sibiu. Îl aruncă, de data asta cu intenţia de a nimeri capota. Dar nu izbuteşte. Din câte sandvişuri îi pusese mama în farfurie, numai două nimeresc ţinta. Felia de tort se turteşte pe aripă.

Joaca îl amuză în aşa măsură, încât uită că-i este foame. Abia când farfuria e goală îşi dă seama cât este de hămesit. Nu-i nimic. Va adormi şi va uita de foame. Închide fereastra,

se vâră în aşternut, trage cuvertura peste cap, ca să nu audă zgomotul pe care îl fac musafirii în sufragerie.

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

„Unu... doi... trei... patru... cinci...”

Aşa i s-a spus. Dacă începi să numeri, până la urmă somnul te fură, Numără până la cinci sute, până la o mie, până la două mii. Abia după aceea somnului i se face milă de el şi îl înscutecă. Dar e un somn cu intermitenţe. Doarme, îl trezeşte gălăgia de alături, iarăşi adoarme, iarăşi se trezeşte, şi aşa mereu până spre dimineaţă, când pleacă ultimii musafiri. Abia atunci adoarme cu adevărat.

Se trezi aproape de prânz. Mama şi „unchiu” Mitru dormeau duşi. Îi era o foame de lup. În bucătărie, pe o tabla, găsi nişte sandvişuri. Nu se atinse de ele. Probabil le oprise mama să le mănânce ei când se vor trezi din somn. Unse câteva felii cu pâine cu unt, presără deasupra multă sare şi le hăpăi. Era grăbit, nerăbdător să afle veşti în legătură cu Smaranda.

Când sună la apartamentul familiei Cumpănă, veni să-i deschidă tatăl Smarandei. Era îmbrăcat cu un halat de casă foarte frumos, cu nişte desene geometrice, unele verzi, altele maro.

— Nu vă supăraţi, am venit să întreb cum se mai simte Smaranda.

— Tu eşti Ionuţ, nu-i aşa?

— Da!

— Mi-a vorbit de tine Smaranda. Spunea că eşti cel mai bun prieten al ei. Nu vrei să intri puţin?

Nu era un timid. Totuşi, tatăl Smarandei, cu halatul lui elegant, cu ochelarii aceia cu ramă atât de groasă, îl intimida.

— Mă iertaţi, sunt grăbit, minţi el. Am un comision urgent pentru mama.

— În cazul acesta chiar trebuie să te grăbeşti. Cât priveşte pe Smaranda, pot să-ţi dau veşti bune. Am vorbit la telefon cu medicul şi m-a asigurat că boala evoluează normal.

— Nu vă deranjează dacă am să mai trec să mă interesez de sănătatea ei?

— Deloc! Vino când doreşti!

Ceaţa se lăsase şi mai mult. Umezeala îl pătrunsese pe nesimţite, începu să tremure. De cât timp stătea pe bancă? Mai bine de o oră. Iarăşi îl furaseră amintirile. De când se întorsese, mereu se întâmpla aşa. Se ridică şi porni grăbit spre ieşire, ca să se mai încălzească. Era primăvară, dar ceaţa era o ceaţă de toamnă: rece, perfidă.

O ţigancă îl îmbina cu zambile:

— Ia, conaşule, zambilele!

Cumpără un buchețel pentru mama. „Mica mea păsăruică, ţi-am adus în casă primăvara", spunea, pe vremuri, tata când îi dăruia mamei primul buchețel de ghiocei. Acum, desigur, dăruieşte zambile lui „tanti" Mara.

Mama nu era acasă. Nu era nici „unchiu" Mitru. „Faust" revenea şi el din plimbarea lui cotidiană. Îl văzu prin fereastră cum salută pe toată lumea, deşi nu cunoştea pe nimeni. „Mefisto" mergea alături, plictisit parcă. Smaranda trecea şi ea strada. Ce înaltă se făcuse Smaranda! Cine ar fi crezut... În urmă cu trei ani! Numai vocea îi rămăsese de fetiţă. Din cauza ei l-au poreclit la şcoală Johnny Boambă!... Din cauza ei? Da' de unde! În orice caz, din cauza ei l-a bătut rău de tot pe Nucu. După ce l-a bătut pe el, a început să i se ducă vestea de mare bătăuş.

*

Smaranda era atunci la spital, bolnavă. Într-o zi i s-a năzărit lui Nucu s-o poreclească „dop".

— Ce-i spui, mă, aşa? se supără el.

— Aşa îmi place. Ce, nu-i mică, cât un dop? Şi, în definitiv, ce-ţi pasă ţie?

L-a bătut atât de tare, încât s-a aflat şi la cancelarie. Directorul, dirigintele au fost decepţionaţi. Tocmai el să aibă asemenea atitudini huliganice? El, premiantul clasei, fala şcolii? Fiindcă era prima lui abatere gravă şi fiindcă era

un elev eminent l-au iertat. Totuşi dirigintele a anunţat-o pe mama.

— Bine, Ionuţ, să mă cheme dirigintele la şcoală, ca să se plângă de tine.

— (!)

— Pur şi simplu mi-a crăpat obrazul de ruşine. Sper că a fost pentru prima şi ultima oară.

Auzi vocea lui „unchiu” Mitru şi îl văzu cu decoraţia pe piept, ca atunci când sărbătorise evenimentul: primirea decoraţiei.

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

Iar mama adineaori:

— Pur şi simplu mi-a crăpat obrazul de ruşine!

De fapt, îşi dădea seama că îl bătuse pe Nucu nu fiindcă o poreclise pe Smaranda, ci mai curând fiindcă voia să i se ducă vestea în şcoală că este huligan.

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

Când îl bătuse pe Nucu nu se gândise la recomandarea pe care i-o făcuse „unchiu” Mitru, „să nu ne faci de ruşine...” Dar, sigur, adevăratul motiv pentru care îl bătuse acesta fusese.

Bătaia aceea a fost începutul. Dar oare a fost într-adevăr începutul? Oare abia din ziua aceea s-a schimbat, n-a mai fost cel dinainte? Nu, în niciun caz. Schimbarea a venit pe nesimţite.

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

„Unchiului” Mitru puţin i-ar fi păsat dacă, evident, o făcea de ruşine numai pe mama. Ştia însă că „ruşinea”, indirect, s-ar fi răsfrânt şi asupra lui. Era doar soţul mamei şi tatăl vitreg al fiului ei!

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

Cu alte cuvinte, îi atrăgea atenţia să nu facă vreo faptă care i-ar putea ştirbi reputaţia de care se bucura în cartier.

Numai că „unchiu” Mitru era atât de grijuliu în ceea ce priveşte propria sa reputaţie, încât până şi cele mai neînsemnate sau neintenţionate fapte deveneau „tentative deliberate”, pe care el, Ionuţ, le comitea numai şi numai fiindcă urmărea să-i ştirbească prestigiul. Aşa, de pildă, a doua zi, după ce „unchiu” Mitru sărbătorise importantul eveniment – obţinerea decoraţiei – când neintenţionat a trântit uşa de la lift, „unchiu” Mitru, care întâmplător cobora tocmai atunci pe trepte, l-a certat cu asprime:

— Văd că ţii cu tot dinadinsul să mă faci de ruşine, şi în primul rând pe maică-ta! Ce, n-ai mâini s-o închizi ca oamenii?

— Mi-a scăpat din mână din cauza curentului.

— Lasă, ştiu că minţi! Dar te întreb: dacă te-ar fi văzut careva, ce ar fi crezut! Că noi nu suntem în stare să te deprindem cu cele mai elementare reguli de bună-cuviinţă.

Probabil că „unchiu” Mitru avea dreptate. Locatarii din bloc ar putea crede că ei nu se pricep să-l educe. Cu alte cuvinte, dacă el s-ar purta ca un prost crescut, pe ei i-ar face de ruşine.

...Şi începând din ziua aceea, de fiecare dată când folosea liftul, în mod intenţionat trântea uşa de se auzea bufnitura până la etajul şapte. Din ziua aceea n-a mai salutat pe nimeni şi nici nu s-a ruşinat să dea cu tifla sau să arate limba bunicilor din bloc.

Da, aşa a început. Bătaia s-a întâmplat ceva mai târziu, după ce prinsese gustul să-i facă de ruşine.

— Parcă a pus stăpânire pe el un duh rău, spunea mama.

La început, directorul, dirigintele, profesorii, cu toţi, au fost consternaţi. La şcoală venea numai când avea chef. În timpul orelor nu era atent, făcea gălăgie, îi împiedica şi pe ceilalţi să asculte. Dacă i se făcea observaţie de către profesor, răspundea cu cinism:

— Nu mă interesează obiectul pe care îl predaţi! E bine?

Câţiva dintre colegi, luând obrăznicia drept curaj, începură să-l admire. Deveni „vedetă”. Se iviră şi imitatorii. Cei care îl admirau, ca să-l răsfeţe, i-au spus Johnny. Şi fiindcă reacţiona prompt, folosindu-se de pumni ori de câte

ori i se părea că cineva îl jigneşte, i-au spus şi Boambă. Începu să fie cunoscut în cartier sub aceste nume: Johnny Boambă. Adică Johnny, care explodează uşor, ca o „boambă”.

Consternarea celor din conducerea şcolii se transformă repede în îngrijorare. Ce era de făcut? Dintr-un elev eminent, care avusese în catalog aproape numai nota zece, dintr-o dată o asemenea bruscă şi de necrezut cădere. Ce se întâmplă cu el? Directorul, dirigintele căutară să găsească potecuţa ce ducea la sufletul său, dar toate metodele folosite în acest scop se dovediră ineficace.

„Să vă ia dracu’ pe toţi, de spus nu vă spun nimic.”

Şi se închidea şi mai mult în el, mai mult se înrăia.

Acasă, mama, de fiecare dată când se întorcea de la şcoală, unde fusese chemată să ia cunoştinţă de o nouă ispravă de-a lui, se răstea la el:

— Pentru numele lui Dumnezeu, Ionuţ, când are să-ţi vină mintea la cap? Mi-a spus directorul că, dacă nu te vei schimba, va fi nevoit să te elimine definitiv. Spune-mi, ce se întâmplă cu tine? De ce te-ai înrăit în aşa hal?

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

Veneau vecinii să se plângă împotriva lui: că le bătuse odraslele sau că, „înhăitându-se” cu el, se înrăiseră la rândul lor.

— Nu vă supăraţi, vecină, dar fiul dumneavoastră a ajuns o adevărată pacoste pentru cartierul nostru! Dacă nu sunteţi în stare să-l stăpâniţi, avem să cerem noi, cartierul, să fie trimis la şcoala de corecţie.

După ce plecau vecinii, mama se ruga de el, plângea, îl ameninţa. „Unchiu” Mitru, la rândul său, încerca să-l convingă cu argumente cât mai uşor de înţeles că „ţi-o faci cu mâna ta”. Dar el îl privea drept în ochi, într-un anumit fel, ca să-i dea să înţeleagă că îşi răceşte gura de pomană. Ce, parcă nu ştia că şi-o face cu mâna lui? Parcă nu-şi dădea seama ce-l aşteptă dacă va mai continua? Ce, parcă nu erau momente când îi părea rău şi când, pur şi simplu, i se făcea silă de sine însuşi? De câte ori, după ce îşi

exaspera profesorii cu mojiciile nu-i venea să le ceară scuze şi să le promită că nu se va mai purta ca un derbedeu! De câte ori, ştia lecţia de zece, dar o făcea pe prostul, ca să ia nota cinci, sau când alţii se împotmoleau la câte o problemă mai grea – şi el ar fi putut-o rezolva în cinci minute – nu-i venea să dea naibii ambiţia şi să le arate tuturora ce este în stare! Şi apoi de câte ori nu plângea noaptea în pat de ciudă şi părere de rău... Nu-i plăcea să se bată, dar nu pierdea ocazia – ba o căuta – să ciomăgească pe careva. Nu mai putea de părere de rău că nu numai Ştefăniţă, dar şi încă mulţi alţii i-o luaseră înainte doar fiindcă se încăpăţâna să răspundă la lecţii numai atât cât să capete notă de trecere. Nu-i plăcea să fumeze, şi cu toate acestea fuma, ca să se grozăvească faţă de cei ce îl admirau. Nu-i plăcea să vorbească urât cu fetele, şi cu toate acestea nu pierdea nicio ocazie s-o facă. Nu-i plăcea să poarte părul pe frunte, şi totuşi îl purta. Nu se prăpădea după muzica uşoară, şi cu toate acestea cunoştea numele tuturor cântăreţilor şi cântăreţelor de pe mapamond, precum şi ultimele şlagăre lansate de aceştia. Cumpăra şi vindea discuri cu Beatles, Rolling Stones, Animals, Kinks, Hallyday, Adamo, etc., mijlocea înregistrări pe benzi după discurile cu aceşti cântăreţi, sau procura fotografiile unor vedete contra cost, fotografii pe care le reproducea singur din revistele şi magazinele apărute în străinătate, cu toate că niciuna din aceste îndeletniciri nu-i făcea plăcere.

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

Cum naiba nu înţelegeau că se purta aşa dinadins, ca să-i facă de ruşine?

Într-o zi, surprinse o discuţie dintre mama şi „unchiu” Mitru:

— Spune-mi, Mitrale, ce se întâmplă cu copilul ăsta? Îi vorbesc, îl rog, îl ameninţ, şi el se uită la mine de parcă nici nu mă vede! Câteodată mă întreb dacă mai este în toate minţile.

— E un mic monstru, dragă Marta! Îmi pare nespus de rău că trebuie să ţi-o spun, dar acesta este adevărul. Nu are sentimente, nu are ruşine.

Mama voi să mai spună ceva, dar nu izbuti. Izbucni în plâns.

Pe el îl cuprinse mila. Aproape că-i venea şi lui să plângă.

— Unde va ajunge, Dumnezeule, unde va ajunge? o mai auzi pe mama ceva mai târziu.

De multe ori, noaptea, când somnul îl ocolea, se întreba şi el unde va ajunge. Noaptea îşi spunea că venise timpul să se oprească.

„I-am făcut destul de ruşine, ajunge!”

Da, numai noaptea îşi spunea că era timpul să se oprească. Dimineaţa, însă, când îl vedea pe „unchiu” Mitru mulţumit şi plin de sine, când observa cu cât dispreţ îl privea iarăşi, se înverşuna.

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

Nu, încă nu-i făcuse de ruşine în suficientă măsură. Trebuia să se poarte şi mai urât.

Şi se hotărî să lipsească o noapte întreagă de acasă. Şi lipsi. Îşi petrecu noaptea dormind într-un boschet din Herăstrău. Se întoarse acasă abia a doua zi, seara. Mama voise să anunţe miliţia, dar n-o lăsase „unchiu” Mitru. Mai bun psiholog decât ea, fusese convins că se va reîntoarce singur.

Când l-a văzut intrând pe uşă, mama izbucni în plâns. El, înduioşat, fu gata să-i ceară iertare. Dar îl auzi pe „unchiu” Mitru:

— Vezi, Marta, că s-a reîntors singur derbedeul? Ţi-am spus eu că aşa are să se întâmple.

Şi pentru prima dată l-a lovit. Două palme, care l-au făcut să vadă stele verzi.

— Să ştii că mama ta m-a autorizat să te cârpesc! l-a informat „unchiu” Mitru.

Veni vacanţa mare. Clasa o trecu cu medii între cinci şi şapte, el, care în toţi anii luase numai premiul întâi. „Brânză bună în burduf de câine”, asta era acum părerea unanimă a

profesorilor. Odată cu venirea verii, mama şi „unchiu” Mitru începură să-şi facă planuri în legătură cu zilele de concediu. Discutau mai ales în timpul mesei.

„Lasă că am să fac eu una boacănă, ca să nu vă priască de fel concediul!”

Şi o făcu. Într-o zi fugi de-acasă. Mai întâi cu trenul, până la Brăila. Hoinări prin oraş două zile. Nopţile le dormi prin boschete, în grădina Monumentului. Apoi plecă cu vaporul la Galaţi. Fu prins o săptămână mai târziu la Tecuci, rupt de foame şi murdar. L-a adus acasă un miliţian.

— Ce-a furat, tovarăşe miliţian? vru să ştie Bârsăneasca.

— N-a furat nimic. A fost prins vagabondând.

De data asta, „unchiu” Mitru nu l-a mai bătut.

— Ţie nici bătaia şi nici altceva nu-ţi mai foloseşte. Eşti pierdut, iremediabil pierdut, băiete!

— Am ajuns de râsul lumii, copil nerecunoscător ce eşti! Să fugi tu de-acasă! Dar de ce? N-ai ce mânca? N-ai ce îmbrăca?

— Nu de asta, mamă!

— Atunci, de ce?

— (!)

— Lumea ar putea crede că ai fugit, fiindcă te persecut. Te persecutăm?

Şi mama iarăşi izbucni în plâns.

— Degeaba îţi răceşti gura, dragă Marta! Îţi spun eu, ăsta s-a ticăloşit în aşa hal, încât nu ştiu dacă măcar cei de la şcoala de corecţie ar mai putea face om din el. Acolo e locul lui.

— Şi lumea ce are să zică, Mitrule?

— Bine, dar eu nu-ţi propun să ceri internarea lui la o şcoală de corecţie. Ţi-am spus doar – şi îţi repet – că acolo e locul lui.

— Atât ar mai lipsi!

— Numai nişte metode severe ar mai putea avea asupra lui, poate, un efect pozitiv. Dar să dea ăl de sus, dragă Marta, să fiu profet mincinos. Tare mi-e teamă însă că, până la urmă, tot acolo are să ajungă...

La câteva zile după ce l-a adus miliţianul acasă, s-a întors şi Smaranda de la spital. Acum, după boală, slăbită cum era, părea chiar o fetiţă.

El află numai întâmplător că era din nou acasă. De când începuse să i se aducă faima de „maidanagiu” şi de când porecla de Johnny Boambă i se transformase în „renume”, nu se mai interesase de starea sănătăţii Smarandei. Îi era ruşine să dea ochii cu tatăl sau cu mama ei. Ruşine, dar şi teamă. Îi era teamă ca nu cumva mama Smarandei, care părea a fi o femeie foarte severă, să nu-l repeadă: „Cu un maidanagiu ca tine, măi băiete, nu-mi place ca fiică-mea să aibă de-a face”.

După vreo două zile s-au întâlnit întâmplător la staţia de autobuze.

— Te-ai făcut bine, văd.

— M-am făcut. A durat mai mult, fiindcă s-au ivit complicaţii.

— Dar acum eşti sănătoasă de tot?

— Sunt!

— Mă bucur, Smaranda.

— Tu ce faci?

— Ce să fac? Mai nimic. Ca în vacanţă.

— Clasa ai trecut-o?

— Închipuie-ţi, am trecut-o.

— Iartă-mă, n-am vrut să te jignesc.

— Bine!... Bine...!

O lăsă în staţie şi plecă singur mai departe. Auzi, să-l întrebe dacă a trecut clasa... Ei, dar, în definitiv, ce vină avea ea, săraca! Cine ştie ce i s-o fi spus despre el...

Peste câteva zile din nou se întâlniră, şi tot întâmplător.

— Mergi în oraş? o întrebă el.

— Mă duc la bunica. Dar tu, Ionuţ?

— Şi eu mă duc în oraş. Am chef de o talpă!

— De o ce?! întrebă ea, care nu mai auzise expresia.

— Vreau să spun că mi-a venit chef să mă plimb.

— Aşa!... Şi îţi plac mult expresiile astea şmechereşti?

— Îmi plac.

De fapt nu-i plăceau. Le folosea numai atunci când voia să se grozăvească, mai ales faţă de fete.

Troleibuzul opri în staţie. Se urcară şi avură norocul să găsească amândoi loc.

— Unde locuieşte bunica ta?

— Pe Dionisie Lupu. Mă conduci?

— Te conduc.

Coborâră la *Patria.* Când ajunseră în capul străzii Dionisie Lupu, Smaranda îi propuse:

— Ştii ce? Haide mai bine să ne plimbăm în Cişmigiu! Vreau să văd lebedele.

— Bine! Dacă vrei tu să vezi lebedele, haidem şi-n Cişmigiu!

Au privit lebedele până când Smaranda s-a săturat. Pe urmă închinară o barcă, contribuind amândoi.

— Te-ai lungit! observă Smaranda, în timp ce el vâslea.

— Cam!

— Şi te-ai sfrijit.

— M-am!

— Mama mi-a interzis să stau de vorbă cu tine. Zice că nu e frumos să mă vadă lumea cu un maidanagiu.

— Puţin îmi pasă ce crede maică-ta, ce cred toţi despre mine. În cot mă doare, aşa, să ştii...

— Toţi te consideră pericolul numărul unu.

— Poate inamicul numărul unu.

— Tot un drac! Dar eu despre tine ştii ce cred?

— Ce?

— Că eşti un prost.

— Mă rog, nu sunt deştept ca tine. Tu, însă, eşti atât de „deşteaptă”, încât dacă prostia ta s-ar transforma acum în apă, ar acoperi pământul ca pe vremea potopului. Ştii, potopul de pe vremea lui taica Noe.

— Politicos mai eşti, n-am ce zice!

— Dar ce, eu te-am făcut, mai întâi, proastă? Tu ai început, recunoaşte!

— Bine, nu eşti prost! Dar că te-a pălit amocul nu mai încape nicio îndoială.

— Ce fel de mâncare de peşte este amocul ăsta?

— Tu nu l-ai citit pe Ştefan Zweig?

— Nu sunt cult ca tine, o ironiză el. Odată mi-ai povestit tu o nuvelă de-a lui. Mai ţii minte?

— Da, ţi-am povestit nuvela *Secret arzător.* Dar mai bine ţi-aş fi povestit nuvela *Amoc.* Dar de unde era să ştiu eu atunci că într-o zi te va păli tocmai pe tine amocul!

— Spune-mi odată ce înseamnă *amoc?* se răsti la ea.

— Amocul e un fel de nebunie la malaezi. Un om blajin, căruia îi este milă să strivească până şi o muscă, într-o zi, aşa din senin, pune mâna pe cuţit, dă buzna în stradă şi ucide pe oricine îi iese în cale, până când, la rândul său, este omorât, fiindcă alt mijloc ca să poată fi potolit ucigaşul nu există.

— Dar, mă rog, am omorât eu pe cineva? Nu! Atunci de ce spui că m-a apucat şi pe mine amocul?

— Fiindcă şi ţie, ca şi aceluia pălit de amoc, ţi s-a tulburat sufletul. Şi de vrei să ştii, dacă până acuma n-ai omorât pe nimeni, până la urmă ai să sfârşeşti prin a te distruge singur, ceea ce înseamnă tot un fel de crimă.

— Nu mai spune! Măi, măi, dar deşteaptă te-ai mai făcut! Ştii ce, Smaranda? Sunt sătul până în gât de morală. Acasă, mama, „unchiu” Mitru, de dimineaţa şi până seara, nu mă slăbesc o clipă. Îi dau într-una cu morala. Nu se lasă mai prejos nici tata, când îşi aduce aminte de mine şi vine să mă vadă. Nu mai vorbesc la şcoală: directorul, dirigintele, profesorii… Norocul meu că acum e vacanţă. Zău că mi-e lehamite! Aşa că, te rog, cel puţin tu cruţă-mă!

— Dar eu nu-ţi fac morală, măi deşteptule! Nu sunt mama, ci prietena ta. Şi nu înţeleg de ce te porţi ca un derbedeu.

— Da, sunt un derbedeu, un maidanagiu, un vagabond fiindcă îmi place să fiu aşa. E bine?

— Bine, dar tu nu eşti aşa, Ionuţ.

— Ba sunt. Şi puţin îmi pasă de tine şi de toţi.

— Nu-i adevărat, Ionuţ. Tu te-ai înrăit abia în ultimele luni, naiba ştie din ce motiv.

— Recunosc, m-am înrăit. Dar să ştii că am să mă mai înrăiesc, se înfurie el. Atâta am să mă înrăiesc, încât aveţi

să vă miraţi cu toţii. Da, al naibii să fiu dacă n-am să mă înrăiesc într-atâta, încât să mi se ducă vestea ca de popă tuns!

— Dar de ce, Ionuţ?

— De-aia! Cine ştie multe îmbătrâneşte repede.

Capitolul VIII

Sublinie cu trei linii groase rezultatul, apoi, aruncând pixul deasupra caietului, răsuflă satisfăcut. Rezolvase, fără prea mare dificultate, problema care fusese dată la olimpiada de matematică pe Capitală elevilor din clasa a opta. O rezolvase şi acum era atât de bucuros, încât simţi nevoia s-o împărtăşească şi altcuiva:

Îl chemă la telefon pe Ştefăniţă:

— Ştefăniţă, am rezolvat-o. Pe ceas: patruzeci de minute.

— Vezi? Ţi-am spus eu că pentru tine are să fie floare la ureche. Bravo, Ionuţ!

— Mulţumesc. Să ştii, tare mă mai bucur! La examenul de admitere probabil că n-are să se dea probleme atât de grele. Tu ce crezi?

— Sigur n-are să vă dea! Dar acum ce faci? Nu vrei să mergem la un film?

— Aş merge, dar mi se pare că sunt gripat. Mai rezolv o problemă, şi după aceea mă vâr în pat.

— Îţi urez sănătate, Ionuţ!

— Poate că totuşi nu e gripă. În orice caz, îţi mulţumesc.

Ştefăniţă participase la olimpiada de matematică. Trecuse prin toate fazele, acumulând maximum de puncte. El, însă, în timpul concursului se aflase *acolo.* Da, trei ani stătuse *acolo!*

Acolo! În ureche îi suna cadenţa paşilor: Rrrap!... Rrrap!... Rrrap!... Rrrap!... Când a păşit pe poarta coloniei, cel mai

mult l-a impresionat cadenţa. În coloană de marş şi în cadenţă erau duşi la masă, în coloană şi în cadenţă la ateliere sau în clase.

Prima impresie acesta fusese, şi era cea mai puternică: Rrrap!... Rrrap!... Rrrap!... Rrrap! Da, chiar şi acum, când stătea în pat, îi suna în urechi, la fel de neplăcut ca prima dată.

— Vezi? Ţi-ai făcut-o cu mâna ta! Ţi-am spus eu – i-am spus-o şi maică-tii – că, până la urmă, n-ai să scapi de şcoala de corecţie. Şi uite că am avut dreptate.

Da, avusese dreptate „unchiu” Mitru, *acolo* ajunsese. Şi mai avusese dreptate, afirmând că şi-o făcuse cu mâna sa. Spunându-i Smarandei: „Al dracului să fiu eu dacă n-am să mă înrăiesc într-atâta, încât să se ducă vestea de mine ca de popă tuns”, nu se lăudase. Fiindcă, la numai puţine zile după aceea, l-a cunoscut pe „Pistil”. „Pistil” era un găligan de şaptesprezece ani, blond şi cu pistrui pe faţă. Numele lui era Butnaru – Niculae Butnaru – dar „ucenicii” din gaşca lui îl porecliseră „Pistil”, sau „Nae-Pistil”.

„Pistil” avea totdeauna pe lângă el cel puţin trei „ucenici”, care îl admirau şi îl ascultau cu sfinţenie. La început, până le câştiga încrederea, se purta cu ei „ca un domn”, cum obişnuia el să se laude. Îi ducea la filme şi le plătea biletele de intrare, îi trata cu suc, gogoşi şi îngheţată „Polar”, îi împrumuta cu bani – niciodată cu o sumă mai mare de zece lei – şi dacă unul avea un ghimpe împotriva vreunui alt băiat, „Pistil” se oferea să „aranjeze puţin mutra” rivalului.

Mai târziu însă, după ce îi îndatora în fel şi chip, şi după ce aceştia începeau să ţină la el şi să-l admire, îi punea la treabă. De pildă, îi trimitea, cu noaptea în cap, să stea la coadă pe la cinematografe, unde rulau filme de mare succes, să cumpere cât mai multe bilete, pe care apoi să le vândă cu suprapreţ. În general, „Pistil” se pricepea să facă rost de bani fără să se compromită direct, scoţând castanele din foc... cu mâinile „ucenicilor” săi.

„Pistil” terminase, cu chiu cu vai, opt clase, după care fusese dat să urmeze şcoala profesională de poligrafie. Dar

numai după câteva luni dădu bir cu fugiţii, explicând părinţilor – tată-su era saxofonist, iar mamă-sa coafeză – că nu are „stofă” de tipograf, dar că, în schimb, i-ar plăcea mult meseria de ospătar. Îi convinse, şi amândoi se făcură luntre şi punte ca odrasla lor să-şi urmeze vocaţia. Curând însă „Pistil” fu nevoit să constate că nu avea nici aptitudini de ospătar. Dar mai înaintea lui fuseseră convinşi cei ce trebuiau să-l înveţe meseria. Aşa că renunţarea lui „Pistil” coincise cu intenţia acelora care tocmai voiau să scape de un element leneş, recalcitrant şi, într-o oarecare măsură, încă de pe atunci necinstit.

Bătaia zdravănă pe care i-o administră tatăl lui nu-i folosi la nimic. Următoarele încercări ale părinţilor „de a face om din el” se soldară tot cu eşecuri. După o lună sau două, ori pleca el, de bunăvoie, ori era dat afară. Până la urmă, părinţii lui, care, dealtfel, câştigau bine, se resemnară, în speranţa că, pe măsură ce va mai creşte, îi va veni mintea la cap. În ultimă instanţă, nădejdea lor era că armata va face om din el, aşa cum făcuse din atâţia alţii şi mai răi. Până atunci însă acceptau să-l hrănească şi să-l îmbrace.

Când l-a cunoscut pe „Pistil”, acesta se bucura de o asemenea faimă rea în cartier, încât nu erau deloc puţine acele voci care cereau ca miliţia să-i scape de unul ca el. Dealtfel, cu miliţia „Pistil” avusese de-a face în vreo două rânduri. Părinţii lui însă atâta se rugaseră, şi el făgăduise cu atâta prefăcută convingere că se va cuminţi, încât izbutiră să găsească înţelegere. Bineînţeles, optimismul sincer al părinţilor se dovedi de fiecare dată iluzoriu, iar „angajamentele” lui „Pistil” mincinoase şi prefăcute.

În fond, pe „Pistil” el, Ionuţ, nu-l putea suferi. Îl ştia de mult, de când se mutase cu ai săi în cartier. Dar pe atunci nici nu-i trecuse prin minte că, într-o zi, se vor „împrieteni”. Pe atunci era prieten cu Ştefăniţă, cu Niculiţă şi cu încă un alt coleg de clasă. În schimb „Pistil” încă de pe atunci era cunoscut în tot cartierul ca cel mai mare derbedeu, de care băieţii de treabă trebuiau să se ferească. De fapt nu din acest motiv, în primul rând, nu-l putea suferi pe „Pistil”. Pur şi simplu nu-i plăcea defel găliganul acesta cu părul blond,

spălăcit, aspru şi băţoş ca fânul uscat, nici pistruii de pe obrajii lui supţi şi cu atât mai puţin nasul ascuţit, ca de Ţăndărică. Şi cu toate că nu-l putea suferi, el a fost acela care a căutat să se împrietenească neapărat cu el. Asta se întâmplă la numai câteva zile după ce se lăudase faţă de Smaranda că avea să se înrăiască în aşa măsură, încât să i se ducă vestea ca de popă tuns.

La început intenţionase doar să fie văzut în tovărăşia lui „Pistil”.

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

Păi chiar asta urmărea. Când se va afla în cartier că se „înhăitase” cu „Pistil”, sigur îi va face de ruşine.

Când a apărut prima dată pe stradă în tovărăşia lui „Pistil”, Bârsăneasca, nelipsită de la fereastră, ca de obicei, i-a strigat cu vocea ei piţigăiată:

— Bravo, Ionuţ! Ăsta zic şi eu prieten. Mult l-ai căutat până l-ai găsit?

„Pistil” se uită la ea cu ochii lui cam spălăciţi şi se răsti:

— Ia mai tacă-ţi fleanca, madam! Ce te legi de mine? Că nu ţi-am făcut nimic. Nici măcar bună ziua nu ţi-am dat.

Atunci Bârsăneasca se înfurie şi începu să ţipe la el:

— Ticălosule! Haimana!... Pungaşule!... Aşa vorbeşti, mă, cu mine? Lasă că te dau eu pe mâna miliţiei, golanule şi derbedeule.

„Pistil” îi râse în nas, îi arătă cotul şi se strâmbă la ea, scoţându-şi limba, iar el, Ionuţ, ca să facă în ciudă Bârsăneascăi, pe care n-o putea suferi, îi ţinu hangul, râzând cu gura până la urechi.

La prânz, când mama se întoarse acasă, Bârsăneasca, de la fereastra de unde nu se clintise, ca nu cumva s-o scape, o luă în primire cu vocea ei, de data asta prefăcut mieroasă:

— Dragă madam Marta, să ştii că Ionuţ al dumitale are să ajungă rău de tot.

— Dar ce-a mai făcut? se nelinişti mama, înroşindu-se de ruşine, fiindcă de faţă mai erau câteva locatare din bloc.

— Ce-a făcut? S-a înhăitat cu „Nae-Pistil”. Da, dragă madam Marta, tocmai cu unul ca el s-a găsit să se înhăiteze! Ştiu, nu am dreptul să mă amestec, nefiind copilul meu. Dar când i-am văzut împreună, nu m-a răbdat inima şi i-am spus: „Dar bine, dragă Ionuţ, tocmai cu un derbedeu ca ăsta te-ai găsit să te împrieteneşti?” Atunci golanul de Nae a început să mă insulte, iar Ionuţ, fiul dumitale, ce crezi că a făcut? Ei bine, dragă madam Marta, Ionuţ i-a ţinut partea.

— Mulţumesc, madam Bârsănescu, că mi-aţi spus! Am să-l pedepsesc. Fiţi sigură că am să-l pedepsesc, îi făgădui mama, supărată tare că din cauza lui Bârsăneasca, vecina pe care n-o putea suferi, o făcuse de ruşine faţă de locatarele din bloc.

Dar Bârsăneasca nu se mulţumi numai cu atât. O oră mai târziu, când „unchiu” Mitru se întoarse acasă, îl luă şi pe el în primire.

— Dragă domnule Pandelescu – îl acostă cu o voce conspirativă – aveţi timp două minute? Aş vrea să vă spun ceva!

— Vă ascult, doamnă Bârsănescu.

— Nu vreţi să poftiţi în casă? îl invită ea.

— N-aş vrea să vă deranjez la o oră atât de nepotrivită, făcu „unchiu” Mitru.

— Niciun deranj, dragă domnule Pandelescu, niciun deranj! Dar înţeleg, sunteţi obosit, flămând...

— Într-adevăr, sunt tare obosit.

— Atunci, în câteva cuvinte, iată despre ce-i vorba! Vreau să vă informez că Ionuţ s-a înhăitat cu derbedeul de „Nae-Pistil”. Probabil că îl cunoaşteţi.

„Unchiu” Mitru auzise vag de „Pistil”.

— Parcă am auzit ceva de el.

— Un golan, un derbedeu. Vă spun eu că, până într-un an, ajunge la puşcărie. Am ţinut să vă informez şi pe dumneavoastră, că sunteţi bărbat, ca să luaţi măsuri. I-am spus şi doamnei Marta. Dar, să mă iertaţi, am avut impresia că nu s-a formalizat. Înţeleg, o mamă e totuşi o mamă, mai ales când e vorba de unicul copil. Inimă largă.

Dumneavoastră, în schimb, puteţi judeca lucrurile la rece. Nu-i aşa, dragă domnule Pandelescu?

— Şi ce mă sfătuiţi să fac, doamnă Bârsănescu?

— Ştiţi, eu n-aş putea să vă dau vreun sfat. Eu am ţinut numai să vă informez. Desigur, veţi găsi o soluţie mai înainte ca băiatul să facă cine ştie ce boroboaţă, şi pe urmă dumneavoastră, părinţilor, să vă fie ruşine să mai scoateţi capul în lume. Dacă ar exista, ca înainte, internate, v-aş spune fără niciun fel de ezitare: „Daţi-l la un internat, dragă domnule Pandelescu!” Dar, de vreme ce ele nu există, îmi pare rău, însă n-am ce sfat să vă dau.

— În orice caz, vă sunt recunoscător că m-aţi sesizat. Am să discut şi cu mama lui, ne vom sfătui şi vom vedea ce este de făcut. În ultimul timp de pe urma lui nu avem decât necazuri.

Ionuţ se întoarse acasă mai târziu, dinadins, când mama strângea masa. Între timp el aflase de la Ileana, femeia de serviciu a familiei Urseanu, că Bârsăneasca îl „încondeiase” faţă de mama şi de „unchiu” Mitru.

„Acum, sigur că fiecare are să-mi ţină o predică”, îşi spuse, urcând cu liftul.

Fu însă mai mult decât o predică. „Unchiu” Mitru era atât de furios, încât nu apucă să intre bine pe uşă şi îl şi luă la bătaie.

— M-a autorizat maică-ta! îl anunţă, şi-i trase patru palme, care îl făcură să vadă stele verzi.

Mama, ca să-l pedepsească la rândul ei, a refuzat să-i dea de mâncare şi i-a interzis să mai iasă din casă fără învoirea ei. Dar imediat ce ei se retraseră în dormitor să se odihnească, se îmbrăcă şi plecă.

Patru zile n-a mai dat pe acasă. Ziua hoinărea pe unde se nimerea, iar noaptea dormea la „Pistil” într-o magazie, fără ca părinţii acestuia să aibă habar.

Când, după patru zile, s-a întors, mama atâta i-a spus:

— Să ştii că de azi înainte nu te mai consider copilul meu!

S-a încuiat în camera lui tare amărât. Îi părea rău că mama era atât de necăjită, dar îi părea nu mai puţin rău de

sine însuşi. De sine însuşi chiar mai mult decât de mama. În definitiv, mama nu era singură, îl avea pe „unchiu” Mitru. Tata o avea pe „tanti” Mara. Dar el pe cine avea? Pe nimeni! Cui să i se destăinuiască? Lui Ştefăniţă? Ştefăniţă îi era prieten. Totuşi nu putea să-şi deschidă sufletul faţă de el. Atunci faţă de cine? Faţă de Smaranda? Cu atât mai puţin. Era doar fată. Nu putea înţelege ce se petrece în sufletul unui băiat. Şi apoi cu Smaranda se certase.

A doua zi, după ce s-au plimbat cu barca pe lac, întâlnind-o din nou, ea l-a anunţat de la început:

— Să ştii că părinţii iarăşi mi-au interzis să stau de vorbă cu tine!

— Dar dacă părinţii tăi nu ţi-ar fi interzis ai sta?

— Nu! Până nu-ţi trece amocul nu vreau să ştiu de tine.

— Nici eu nu vreau, şi poţi să te duci dracului, învârtindu-te într-un picior, sau cum ţi-o plăcea!

Şi s-au despărţit. De atunci, chiar dacă se întâlneau întâmplător, amândoi întorceau capetele în direcţii opuse.

Da, spre deosebire de mama, de tata, numai el era singur. Acum mama îi spusese că nu-l mai considera copilul ei. Acum se apropiase şi mai mult de „unchiu” Mitru. Cât priveşte pe tata, trecuseră săptămâni de când nu-l mai văzuse. Şi tata se îndepărtase de el, necăjit că se purta ca un derbedeu. Bietul tata, avea el destule necazuri din cauza lui „tanti” Mara! Oricât încerca să se prefacă, îşi dădea el seama că ceva nu era în regulă între tata şi „tanti” Mara. Cine ştie, poate înţelesese că îl luase de bărbat numai ca să obţină buletin de Bucureşti. Şi, ca şi când atâta nu ar fi fost destul, îl mai amăra şi el cu purtarea lui de băiat fără căpătâi. În vreo două rânduri fusese ispitit să se ducă şi să-i spună:

— Tată, nu fi amărât din cauza mea! Să ştii că nu sunt de-adevăratelea rău! Mă comport ca un derbedeu dinadins, ca să-i fac de ruşine pe „unchiu” Mitru şi pe mama.

De dus însă nu s-a dus, fiindcă s-a gândit că tata i-ar putea replica:

„Dar bine, Ionuţ, nu te gândeşti că dacă îi faci pe ei de ruşine, implicit mă faci şi pe mine?”

Şi la o asemenea întrebare n-ar mai fi avut ce obiecta.

„Totuşi, într-un fel trebuie să se termine!” îşi spuse, oftând de necăjit ce era.

Cum, nu ştia. Desigur, totul ar deveni simplu dacă s-ar putea convinge că îi făcuse destul de ruşine. Dacă s-ar putea convinge de acest lucru, s-ar cuminţi, şi gata. Dar nu putea. Era convins că este posibil să-i facă în şi mai mare măsură de ruşine. Cum însă, nu ştia, nu se pricepea. Mulţumit nu s-ar putea declara decât numai dacă oamenii i-ar arăta cu degetul şi ar spune:

„O vezi pe aia? E mama băiatului care a făcut cutare şi cutare.”

Sau:

„Domnul ăla bine e tatăl vitreg al băiatului care a scăpat caii. Nici că-i pasă, deşi, dacă te gândeşti, vina e în primul rând a lor, a părinţilor.”

Dar întâmplarea se pricepu să aranjeze lucrurile în aşa fel, încât să găsească singur răspuns la întrebarea care îl frământa: „Cum să-i facă în şi mai mare măsură de ruşine.”

Ideea a fost a lui „Corcoduş”. „Corcoduş” era „ucenicul” lui „Pistil”. Avea treisprezece ani, numele lui adevărat era Petru – acasă îl strigau Truţă – dar băieţii îl porecleau cu toţii „Corcoduş”.

Porecla nu se datora unui capriciu, ci faptului că în perioada când se coc în grădină fructele, el devenea negustor de corcoduşe. „Corcoduş” nu avea tată. Tatăl lui murise, călcat de tren, într-o noapte când, beat fiind, îl surprinsese pe linie o locomotivă de manevră. Mama lui mătura străzile noaptea, cărând după ea tomberonul, ale cărui roţi, cu şine metalice, cam deranjau vara somnul celor ce obişnuiau să doarmă cu ferestrele deschise. „Corcoduş” şi cu mama sa locuiau într-o casă, care, din cauză că era pe jumătate scufundată în pământ. semăna mai curând cu un bordei. Coşmelia aceasta avea şi o curte, unde, cu ani în urmă, existaseră o mulţime de pomi fructiferi. În decursul anilor se uscaseră, nemaiizbutind să supravieţuiască decât doi corcoduşi.

Când corcoduşele mari şi galbene aproape ca renglotele se coceau, Truţă le culegea, le punea într-un coşuleţ de nuiele şi dădea fuga la piaţă să le vândă. Şi era atât de lacom de câştig, încât nu se îndura să guste măcar un singur fruct. Porecla de „Corcoduş” i se trăgea de la această îndeletnicire sezonieră.

Lui „Corcoduş” îi veni ideea unui *week-end,* de câteva zile, la Mamaia. Cu excepţia lui, a lui Ionuţ, nici „Pistil”, nici „Corcoduş” şi nici „Carasul” nu văzuseră marea. Aşa că ideea lui „Corcoduş” li se păru celorlalţi grozavă. La rândul lor, „Corcoduş” şi „Carasul” găsiră nu mai puţin grozavă ideea lui „Pistil” de a se deplasa până acolo cu o „ocazie”. Prin „ocazie”, „Pistil” înţelegea să fure o maşină, pe care – odată ajunşi la destinaţie – s-o abandoneze. Cine să conducă maşina nu constituia o dificultate, deoarece printre multele meserii încercate succesiv şi abandonate de „Pistil” fusese şi aceea de şofer. Singura dificultate rămânea procurarea maşinii. Dar o dificultate relativă, dat fiind faptul că lui „Pistil” îi veneau în minte o mulţime de idei atunci când voia ceva cu tot dinadinsul.

Pe Ionuţ nici ideea lui „Corcoduş”, şi cu atât mai puţin a lui „Pistil” nu-l entuziasmară defel. Toată noaptea chibzui, fără să poată închide ochii. Îşi dădea seama că era pe punctul de a trece un prag peste care simţul lui moral îl împiedica să treacă, deşi, într-un anumit fel, îl trecuse cu un alt prilej: când fugise pentru prima dată de acasă. Atunci luase din poşeta mamei, fără ştirea ei, două sute de lei. Dar luase banii de la mama lui. Există o diferenţă între un furt şi celălalt. Şi apoi el luase banii numai ca mama să se necăjească tare. Îşi închipuise atunci următorul dialog dintre ea şi „unchiu” Mitru.

„Îngrozitor! Să facă el una ca asta?!! Şi apoi dacă cel puţin ar fi o rătăcire, fără consecinţe în viitor...”

„În privinţa asta, dragă Marta, să nu-ţi faci prea multe iluzii! Cunoşti proverbul: «Cine fură azi un ou, mâine va fura un bou.» în orice caz, pe viitor va trebui să ţii încuiat tot ceea ce reprezintă cât de cât o valoare!”

De fapt, tocmai dialogul acesta imaginar l-a hotărât să ia atunci banii.

Acum, însă, situaţia era cu totul alta. Acum trebuia să devină complice la un furt „de-adevăratelea”, să devină „de-adevăratelea” hoţ. Şi pentru ce? Pe el doar nu-l interesa un asemenea *week-end* la Mamaia. Cât timp mama fusese „mica mea păsăruică”, iar tata „dragule” se dusese cu ei în fiecare an la mare. Pe urmă nu ţinea să devină complicele lor nici măcar din punct de vedere al aventurii. Prea era înrădăcinat în sufletul său simţul moral. Pe urmă exista riscul să fie prinşi. Şi atunci? va trebui să-şi primească pedeapsa, cu alte cuvinte însemna să devină infractor în mod „oficial”. Dar dacă nu erau prinşi?

„Dacă nu ne prind, situaţia devine şi mai gravă”, îşi spuse, zvârcolindu-se pe o parte şi pe alta.

Da, situaţia devenea mai gravă, pentru că peste o săptămână sau peste o lună lui „Pistil” îi va veni o altă „idee” şi din nou va trebui să-i fie complice la un alt furt. Apoi la altul, şi aşa mai departe. Avea să se întâmple ceea ce pronosticase „unchiu” Mitru: „Cine fură azi un ou, mâine va fura un bou!”

Bine, dar tot „unchiu” Mitru spusese:

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

Ei, da! Nu-l interesa să vadă marea în compania lui „Pistil”, „Corcoduş” şi „Carasul”. Nu-l ispitea să participe la furtul maşinii, fiindcă îi repugna să fie hoţ. Dar putea oare altfel să-i facă mai rău de ruşine pe „unchiu” Mitru şi pe mama decât devenind în mod „oficial” hoţ?

„În definitiv, într-un fel tot trebuie să se termine”, îşi spuse, închizând ochii, hotărât să nu se mai gândească la nimic şi să doarmă.

Îl usturau ochii. Pesemne că erau roşii de nesomn. Roşii ca ai tatălui în seara când l-a întâlnit întâmplător pe stradă. Tata ieşea dintr-o bodegă. El şi „Corcoduş”, de la cinematograf.

— Ionuţ!

— Bună seara, tată!

Şi-a dat seama imediat că tata e beat. Avea ochii roşii, roşii îi erau şi pometţii obrajilor. „Parcă ar fi gripat”, îşi spusese atunci, cu toate că nu avea nicio îndoială cu privire la starea adevărată a tatălui său.

— Îmi pare bine că te văd, Ionuţ! Dar ăsta cine-i?

— Un prieten.

— Nu-mi place prietenul ăsta al tău! Seamănă cu un iepure bătrân. Haide, şterge-o, măi băiete! Am ceva de vorbit cu băiatul meu.

„Corcoduş” se uită întrebător la el.

— Du-te, „Corcoduş”!

Tata îi luă braţul.

— Să facem câţiva paşi împreună, Ionuţ! Mi se pare că puţin, puţin sunt beat.

— Mi se pare şi mie, tată.

— Sunt!... În ultimul timp mi se întâmplă cam des, Ionuţ, cam des... Şi nu e bine... Adică, de fapt, numai dintr-un anumit punct nu e bine. Din altul, da... Vezi tu, Ionuţ, asta-i marea nenorocire! Când judeci faptele oamenilor, nu totdeauna îţi apar la fel. Depinde din ce unghi de vedere le priveşti... Mă iau pe mine drept pildă. Iată, m-am îmbătat. Privită dintr-un anumit punct de vedere, beţia mea poate să pară un lucru bun... Din alt punct de vedere, ceva foarte rău, ceva imoral, iar dintr-un alt punct de vedere, şi bună, şi rea în acelaşi timp. Asta înseamnă că nu există judecăţi absolute. Or, fir-ar să fie, natura l-a făcut pe om să aibă nevoie de judecăţi absolute atunci când analizează faptele semenilor! Apoi cu alt ton: Ionuţ, ce face mama?

— Bine, tată! Cred că bine. Dar de ce mă întrebi?

— Da, într-adevăr, de ce te întreb pe tine? Tu eşti un copil... Ce ştii tu!... Ce poţi înţelege tu! Sau poate înţelegi?

— Depinde la ce anume te referi, tată.

Niciodată nu-i vorbise tata astfel. Hotărât, era mai beat decât arăta.

— Crezi că ei sunt fericiţi, Ionuţ?

— Cred, tată, că mama e mulţumită. Îl iubeşte.

— Şi nu se ceartă niciodată?

— Nu! Se înţeleg foarte bine în totul. Dar fiindcă a venit vorba, spune-mi, tată, mama, înainte, avea păreri?

— Sigur că avea. De ce mă întrebi?

— Fiindcă acum mama nu are alte păreri decât ale „unchiului” Mitru.

— Da? Atunci înseamnă că ţine mult la el.

— Aşa mi se pare şi mie.

— Deci nu are motive să fie nemulţumită de viaţă.

— Nemulţumiri, altele decât acele pe care i le cauzez eu, nu cred că are.

— Nemulţumit de tine sunt şi eu, Ionuţ!

— Ştiu, tată! Toată lumea e nemulţumită de mine.

— Eu însă, Ionuţ... Eu sunt mai nemulţumit de mine. Dacă aş putea fi mulţumit de mine, ştiu că nici tu nu mi-ai da motive să fiu nemulţumit de tine. Înţelegi, Ionuţ?

— Nu, tată.

— Poate e mai bine că nu înţelegi... Dar tu să ştii, Ionuţ, că în viaţă un om trebuie să tindă, printre altele, să nu fie niciodată nemulţumit de sine însuşi, în raport cu semenii săi... Tu, Ionuţ, eşti copilul meu... Eşti, cu alte cuvinte, cel mai semen dintre toţi semenii mei...

El înţelegea, dar destul de vag, ceea ce voia să spună tata. În schimb înţelegea foarte bine că undeva, în sufletul acestuia, era multă suferinţă dintr-un motiv sau mai multe motive, ce lui nu-i stătea în putinţă să le înţeleagă. Şi ca să-i abată gândurile, ştiind dinainte că lucrul acesta îi făcea mare plăcere, întrebă:

— „Tanti” Mara ce face?

Tata nu răspunse imediat. Îl strânse de braţ, silindu-l să meargă ceva mai repede.

— Tanti-ta Mara... tanti-ta Mara... ei bine, tanti-ta Mara e sănătoasă şi îţi transmite salutări.

— Mulţumesc!

Răspunsul acesta îl făcu să înţeleagă că tata suferea din cauza lui „tanti” Mara.

„Trebuie că şi-a dat şi el seama că nu-l iubeşte”, îşi spuse, privind din nou ochii trişti ai tatălui.

Şi îi fu milă cum suferă. Atâta suferea, încât încerca să-şi astâmpere durerea în băutură, el care, înainte, niciodată nu se îmbătase.

— Să nu-i spui mamei că m-ai întâlnit, Ionuţ. Adică, să nu-i spui că eram beat. Dacă ai să-i spui, ea are să înţeleagă ceea ce tu probabil n-ai înţeles. Şi eu nu vreau. Mama e bună, bineînţeles. Dar câteodată, şi mai ales în legătură cu anumite chestii, găseşte motive de satisfacţie când, de fapt, ar trebui să simtă compasiune. Îmi făgăduieşti, Ionuţ?

— N-am să-i spun, tată! Poţi să fii sigur.

— *El* probabil nu se îmbată niciodată.

— Nu l-am văzut niciodată beat.

— Ei da, el e un om cumpătat, raţional. El ştie totdeauna ce vrea. Şi când vrea ceva, nu se lasă până nu obţine. Acum mă duc acasă. Du-te şi tu, Ionuţ! Şi nu care cumva să-i spui mamei.

Tata l-a lăsat în drum şi a alergat să prindă autobuzul. Nu însă mai înainte de a-l săruta. De mult nu-l mai sărutase tata.

„M-a sărutat, fiindcă era beat”, îşi spuse, dar fără să fie prea convins.

Acasă nu i-au spus nimic, nici mama, nici „unchiu” Mitru, deşi întârziase. Dar se părea că mama care, în general, nu ieşea din cuvântul „unchiului” Mitru se convinsese că acesta avusese dreptate atunci când îi recomandase: „Dragă Marta, ascultă-mă pe mine! Nu are rost să-ţi răceşti gura de pomană cu el. Pe o ureche îi intră, şi pe alta îi iese”.

Amintindu-şi de întâlnirea cu tatăl său, din nou îşi spuse:

„Într-un fel tot trebuie să se termine!”

Şi acesta fu ultimul gând înainte de a-l fura somnul.

Fu un somn greu, adânc şi fără vise.

„Pistil” ochise maşina pe care trebuiau s-o „împrumute”. Un „Fiat 1100” parcat, din lipsă de garaj, pe stradă. Dealtfel, pe strada aceea mai erau două maşini în aceeaşi situaţie. Dar, spre deosebire de acestea, cea asupra căreia

se fixase „Pistil” nu era utilizată de către proprietar decât doar sâmbăta după-amiază, când pleca din oraş cu familia.

„Pistil” era de felul său meticulos. De aceea, înainte de a acţiona, studie în prealabil topografia străzii, obiceiurile proprietarului maşinii, ale vecinilor. Abia pe urmă elaboră „planul de acţiune”, cum îl numise. Un plan foarte amănunţit, în care rolul fiecăruia era bine precizat, până la cele mai mici detalii. După ce se convinse că „ucenicii” săi şi însuşiseră la perfecţie rolurile, hotărî două repetiţii generale, care se consumară fără niciun fel de defecţiuni şi incidente.

Maşina trebuia „împrumutată” dimineaţa, când proprietarul era la birou şi când şi ceilalţi locatari, în majoritate, lipseau de acasă. Pe de altă parte, trebuiau să intre în posesia maşinii dimineaţa şi din alt punct de vedere: să poată părăsi oraşul înainte ca proprietarul să reclame dispariţia ei.

Când, în sfârşit, „Pistil” se convinse că totul este bine pus la punct, fixă pentru a doua zi „acţiunea finală”. Deci, a doua zi, el, Ionuţ, avea să participe la furt, avea să devină „oficial” hoţ. Şi fiindcă nu se putea împăca defel cu acest gând, în ajun, seara, după ce se despărţi de „Pistil” şi de ceilalţi, chemă de la un telefon public secţia de miliţie în raza căreia intra strada pe care urmau să opereze.

— Tovarăşe, vreau să vă informez – anunţă el cu vocea sugrumată – că mâine dimineaţă, între orele opt şi nouă, patru băieţi vor încerca să fure un „Fiat 1100” de pe strada Sapienţei. Luaţi măsuri!

— Cine telefonează? întrebă vocea de la capătul celălalt al firului.

— Nu pot să spun! Dar să ştiţi că nu este o farsă.

Şi închise telefonul.

A doua zi, dimineaţa, în timp ce se îndrepta spre locul întâlnirii, îl φ preocupa doar un singur gând:

„Oare cei de la miliţie au luat în serios sesizarea telefonică, sau au crezut că cineva a vrut să facă o farsă?”

Îi întâlni pe ceilalţi în staţia de tramvai de la podul Mihai Vodă. După ce „şeful” îi dăscăli pentru ultima oară, porniră

la acţiune. Dar tocmai în clipa când „Pistil” se pregătea să se urce la volan, fu înhăţat. Înhăţaţi fură şi ei, ceilalţi trei.

„...şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!”

Ei, da! Acum chiar că-i făcuse de ruşine. Era arestat pentru complicitate la furtul unei maşini. Desigur, acum se aflase în cartier nu numai că fusese arestat, dar probabil se şi cunoştea motivul. Aflaseră sau aveau curând să afle directorul şcolii, dirigintele, profesorii. Aflase desigur şi Smaranda, Ştefăniţă, părinţii lor. Ei, şi ce dacă? Să gândească despre el ce poftesc profesorii, colegii, locatarii din cartier, Smaranda. Îi părea rău că Ştefăniţă şi părinţii lui – aceştia mai ales – îl vor crede hoţ.

În închipuire, cu Ştefăniţă purta următorul dialog.

— Să ştii, Ştefăniţă că nu sunt un hot de-adevăratelea!

Ştefăniţă ţine la el. Ştefăniţă nu vrea să-l amărască mai tare. De aceea încearcă să-i justifice fapta:

— Da, desigur! Nu te-ai gândit că ceea ce aţi pus la cale înseamnă totuşi un lucru grav, un furt? Pe tine te-a ispitit acţiunea în sine, ai considerat-o un fel de aventură. Înţeleg, desigur că înţeleg!

— Tu, Ştefăniţă, eşti un băiat al naibii de bun! Fiindcă mă vezi amărât, vrei să mă consolezi. În sinea ta însă gândeşti altceva.

— Ba chiar aşa gândesc, Ionuţ! Crede-mă!

— Mă rog, chiar dacă aşa gândeşti, îţi spun că lucrurile s-au petrecut altfel. Crezi poate că mă consider nevinovat, fiindcă nu mi-am dat seama că, de fapt, mă făceam părtaş la un furt?

— Atunci? întreabă Ştefăniţă, a cărui curiozitate este acum mai puternică.

— Să ştii, o clipă nu mi-a trecut prin minte să le devin cu adevărat complice la furtul maşinii.

Ştefăniţă face ochii mari, nu pricepe:

— Bine, dar ai fost prins... asupra faptului.

— Da, am fost prins asupra faptului.

— Acum înţeleg. N-ai un amestec direct la furt. Tocmai atunci treceai întâmplător pe acolo şi din greşeală ai fost şi tu implicat. Aşa-i?

— Da’ de unde! Află că toţi patru am pus la cale furtul. De fapt, planul a fost al lui „Pistil”. Eu însă am fost de acord cu el, de acord cu rolul pe care urma să-l joc. Dar, să ştii, nu *să devin* hoţ de-adevăratelea, ci doar *să trec* drept hoţ.

Ştefăniţă se miră, tot nu pricepe nimic:

— Tu vorbeşti într-adevăr serios, Ionuţ? Zău dacă n-am impresia că vrei să-ţi baţi joc de mine.

— Crede-mă, am vrut să trec drept hoţ, fără să devin *efectiv* hoţ. Ăsta-i adevărul-adevărat, Ştefăniţă!

— Totuşi, nu pricep. Zău dacă nu-mi vine să cred că ori eu m-am prostit de tot, ori tu te-ai scrântit.

— Nici una, nici alta, Ştefăniţă! Uite, să-ţi explic mai pe larg. Ţi-am spus că planul de a fura maşina a fost o treabă serioasă, la care m-am angajat de bunăvoie. Dacă reuşea, deveneam de-adevăratelea hoţ. Numai că, faţă de conştiinţa mea, nu voiam să devin hoţ. Şi atunci ce crezi că am făcut? Am telefonat la o secţie de miliţie şi am denunţat furtul. M-am autodenunţat, Ştefăniţă!

— Eşti complet nebun, Ionuţ! se revoltă Ştefăniţă.

— Singura mea temere a fost – continuă el, ca şi când n-ar fi auzit întreruperea – ca nu cumva cei de la miliţie, crezând că e vorba de o farsă, să nu dea curs reclamaţiei.

— Şi i-au dat curs!

— Sigur că da, de vreme ce ne-au prins pe toţi. Acum sunt considerat hoţ fără să fi avut, măcar o singură clipă, intenţia.

— Bine, dar de vreme ce ai fost prins, faptul că nu intenţionai să şi furi nu te absolvă de vină.

— Sigur că nu mă absolvă.

Pe urmă, Ştefăniţă luminându-se la faţă:

— Stai puţin! În definitiv, de ce să nu te absolve? Doar tu i-ai anunţat prin telefon. Fără doar şi poate că ei vor trebui să ţină seama de acest fapt.

— Dar ei nu ştiu că eu le-am telefonat. Nu ştiu, şi eu nu am de gând să le-o spun.

— Dacă nu le spui, atunci te vor considera vinovat.
— Da! Ei şi?
— Cum ei şi? Nu te gândeşti la urmări?
— Să lăsăm deocamdată la o parte urmările.
— Bine, să le lăsăm, dacă vrei tu!
— După tine sunt sau nu hoţ?
— Nu eşti, categoric.
— Dar faţă de conştiinţa mea trebuie să mă consider sau nu hoţ?
— Ce mai întrebi! Bineînţeles că nu.
— Atunci, ce crezi că e mai important: faptul că ei mă cred hoţ, sau că, faţă de conştiinţa mea, nu am ce-mi reproşa?
— Cred că amândouă sunt la fel de importante, Ionuţ. Ce Dumnezeu, nu-ţi dai seama ce te aşteaptă?
— Ce mă aşteaptă?
— În cel mai bun caz şcoala de corecţie.
— Miră-te, dar să ştii că vreau să ajung *acolo.*
— Dar ce-ţi închipui tu, că şcoala de corecţie e pension?
— Nu-mi închipui deloc.
— Atunci?
— Nimic! Pur şi simplu vreau să ajung la şcoala de corecţie. Am eu o socoteală.
— Ce socoteală, Ionuţ? Încerc să pricep ce se petrece în capul tău, dar nu izbutesc. Se petrece însă ceva foarte grav.
Să-i spună? Da, să-i spună! Ştefăniţă va şti să păstreze secretul. Ştefăniţă îl va înţelege.
— Ştefăniţă, tu ştii să păstrezi un secret, aşa-i?
— Cred că ştiu.
— Atunci am să-ţi spun. Ştii de ce vreau să ajung la şcoala de corecţie? Ca să-i fac de ruşine pe „unchiu” Mitru, pe mama... Nu de mult, „unchiu” Mitru a primit o decoraţie. În ziua când a primit-o mi-a spus: „Ia exemplu şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine!” Dar eu vreau să-i fac de ruşine. Ca să-i fac de ruşine, am devenit huligan. Ca să-i fac de ruşine, din premiantul clasei am ajuns undeva, pe la coadă. Ca să-i fac de ruşine m-am

înhăitat cu „Pistil” şi, în fine, ca să-i fac de ruşine vreau să trec drept hoţ. Vreau să-i fac pe amândoi de râs, în special pe „unchiu” Mitru. Să-i arate cu degetul oamenii din cartier şi să spună despre „unchiu” Mitru: „Nevasta lui are un băiat care a ajuns un derbedeu şi un hoţ, şi ce băiat bun era! Premiant din clasa întâi. Dar dacă s-a înrăit într-atâta, sigur că numai din cauza lui. Îl bate poate, poate nu-i dă să mănânce”. Iar Bârsăneasca – o ştii pe Bârsăneasca – locatara de la parter, cu cea mai ascuţită limbă din tot cartierul, ca să-i facă în ciudă mamei, pe care n-o poate suferi, o va opri de fiecare dată când o va vedea, ca s-o întrebe: „Dragă doamnă Marta, ce se mai aude cu Ionuţ al dumitale? E tot la şcoala de corecţie, tot? Lasă, nu mai fi necăjită! Până la urmă scot ei om din el”. Ei, acum cred că ai înţeles, Ştefăniţă, de ce nu-mi pasă dacă ajung la şcoala de corecţie, de ce doresc să ajung acolo: Ca să-l fac de ruşine pe „unchiu” Mitru. Şi pe mama. Ştii, pe mama puţin, măcar puţin şi tot îmi pare rău c-o fac de ruşine. Dar altfel nu se poate.

În închipuire purta asemenea discuţii cu Ştefăniţă. Dar dacă l-ar avea aievea în faţă, tot aşa ar discuta? Nu, în niciun caz. Ştefăniţă nu l-ar putea înţelege. Ştefăniţă l-ar crede nebun, aflând că se ambiţionează să ajungă la şcoala de corecţie numai şi numai să-l facă de ruşine pe „unchiu” Mitru. În casă la Ştefăniţă exista aceeaşi atmosferă ca pe vremea când mama era „mica mea păsăruică”, iar tata „dragule”. Dacă pe vremea aceea ar fi cunoscut un băiat care i-ar fi destăinuit ceea ce destăinuise el lui Ştefăniţă în conversaţia închipuită, sigur că n-ar fi fost în stare să înţeleagă că putea exista un băiat, care să vrea să treacă dinadins direct infractor numai fiindcă odată „unchiu” Mitru spusese:

„... şi bagă de seamă să nu ne faci de ruşine, pe maică-ta şi pe mine”!

Telefonul sună. Era o prietenă de-a mamei. Vocea semăna cu a Smarandei. Curios cum vocea unei femei în toată firea putea semăna cu a Smarandei. Dar, în definitiv,

de ce se mira? Nu era tot atât de curios că vocea Smarandei semăna cu a unei fetiţe? Smaranda era acum mare, avea, ca şi el, cincisprezece ani. Dacă era adevărat ceea ce se spunea, că fetele sunt mai precoce decât băieţii, atunci Smaranda, cu toate că avea aceeaşi vârstă, era totuşi mai mare decât el.

De jos, din stradă, se auzeau copiii. Se jucau de-a v-aţi ascunselea.

— Gata? întreba un băiat.

— Nu e!... Nu e! răspundea o fetiţă.

La fereastra de peste drum se arătă „Faust”. Cu gândurile în altă parte, absent, privi în jos, strada, cu ochi trişti. Parcă era tristeţea din ochii unui copil care, bolnav, se mulţumeşte să privească de departe şi neputincios joaca altor copii.

Ionuţ se vârî în pat, se acoperi şi închise ochii. Dar nu să doarmă, ci ca să-şi aducă aminte. De când se întorsese de acolo, mereu simţea nevoia să-şi reamintească întâmplări *dinainte.*

„Oare la ce mă gândeam când a sunat telefonul”?

Şi îşi reaminti.

*

Dacă atunci, când fuseseră arestaţi, ar fi avut prilejul să stea de vorbă cu Ştefăniţă, tot nu i-ar fi spus nimic, convins fiind că Ştefăniţă, care avea nişte părinţi ce îşi spuneau „mamă” şi „tată” şi îşi revărsau, deopotrivă, dragostea asupra lui nu ar fi fost în stare să înţeleagă că, în mod deliberat, devenise rău pe dinafară numai să-i facă de ruşine pe „unchiu” Mitru şi pe mama. Atunci aşa s-ar fi întâmplat. Dar acum? Acum, după ce se întorsese de *acolo?*

Răspunsul nu era deloc uşor de dat. Da, fusese rău pe dinafară, ca să-i facă de ruşine pe „unchiu” Mitru şi pe mama. Dar cu ce preţ i Trei ani stătuse *acolo.* Pentru ceilalţi băieţi, *acolo* era, în cele mai multe cazuri, un loc necesar. *Acolo* erau învăţaţi – sau reînvăţaţi – să facă deosebire între bine şi rău, să-şi descopere, sau să-şi redescopere dem-

nitatea prin muncă. Dar el ajunsese *acolo* nu fiindcă îşi pierduse demnitatea şi nici fiindcă fusese necesar să şi-o redescopere. Cu alte cuvinte, nu fusese necesar să fie *reeducat,* în sensul în care era nevoie pentru ceilalţi. El fusese doar pe dinafară rău, şi în mod voit.

Totuşi!... Dintr-un anumit punct de vedere, locul acela avusese şi asupra sa influenţă. Într-un anumit sens fusese şi el *reeducat.* Dacă ar fi trecut pe *acolo,* dacă *acolo* n-ar fi cunoscut atâţia băieţi, mai mult ca sigur că nu şi-ar fi dat seama – poate mai târziu şi cu preţul unor compromisuri – că, străduindu-se să fie rău pe dinafară, îşi făcuse, în primul rând, sieşi rău. În fond îşi bătuse joc de el însuşi. Şi asta de ce? Numai ca să-l facă de ruşine pe „unchiu” Mitru. E drept, îl ura pe „unchiu” Mitru. Din cauza „unchiului” Mitru mama încetase să mai fie „mica mea păsăruică”, iar „tata „dragule”. Din cauza „unchiului” Mitru tata plecase definitiv, iar, după plecarea lui, „unchiu” Mitru se instalase în casa lor, de parcă a lui ar fi fost de când lumea. Îl ura fiindcă mama îl iubea, şi încă în aşa măsură, încât băiatul ei, el, aproape nu mai exista pentru ea.

Şi totuşi meritase să-şi bată joc de el însuşi? Fiindcă îşi bătuse. Stătuse acolo trei ani, dar ar fi putut rămâne încă trei, până la vârsta de optsprezece ani, dacă mama nu ar fi izbutit să-l înduplece pe „unchiu” Mitru.

În cei trei ani pe care îi petrecuse *acolo,* ascultând ce povesteau ceilalţi despre taţii şi despre mamele lor, înţelese că existau taţi, că existau mame numai cu numele şi că dacă ei, copiii lor, ajunseseră huligani, vagabonzi sau hoţi, aceasta se datora faptului că asemenea buruienilor de pe câmp crescuseră singuri, la voia întâmplării. În definitiv, ce vină îi aducea el mamei? Că îl iubea pe „unchiu” Mitru! Că, iubindu-l, pentru copilul ei nu mai avea niciun strop de afecţiune!

Totuşi!... Totuşi preţul pe care îl plătise fusese prea mare. Numai *acolo* şi-a dat seama cât de mare fusese preţul pe care îl plătise. Multe lucruri înţelesese el doar după ce ajunsese *acolo. Î*nţelesese, ascultând ce povesteau ceilalţi băieţi, cât de egoişti puteau fi, câteodată, oamenii

mari şi cum el niciodată, absolut niciodată nu va trebui să le semene, atunci când va înceta să mai fie copil. Şi mai înţelesese că o iubea încă pe mama şi că, tocmai fiindcă o iubea, îi era într-un fel milă de ea. Milă fiindcă ea îl iubea mult pe „unchiu” Mitru, în timp ce „unchiu” Mitru ţinea doar la ea.

Şi acum era din nou acasă. Pe „unchiu” Mitru tot îl ura. Dacă acum devenise înţelegător faţă de slăbiciunea mamei pentru „unchiu” Mitru, în schimb faţă de „unchiu” Mitru nu putea, şi nici nu voia să fie înţelegător. Îl ura pur şi simplu. Motivelor dinainte, acum, de când se întorsese, li se adăugase încă unul, poate cel mai puternic: neîncrederea acestuia în „reeducarea” lui. „Unchiu” Mitru era convins că nu peste mult timp „îşi va da din nou în petic, dragă Marta!”

„Unchiu” Mitru era în aşa măsură încredinţat că nimic nu se mai putea face cu el, încât, ca s-o convingă pe mama să nu-l lase să dea examen de admitere la liceu, îi ţinuse următorul discurs:

„Dragă Marta, crede-mă, mă pricep la oameni! Şi şeful şi-a dat seama. Când vrea să-şi facă o părere despre cineva, totdeauna mă consultă: «Dragă Pandelescule, tu cum îl vezi pe X...?» Aşa că pe mine nu mă poate prosti fiu-tu, cu mutra lui spăsită! Se poartă aşa, numai să te înduplece şi să-l laşi să meargă la liceu. Îi convine şcoala, decât să se integreze în muncă. Fiindcă prost nu este. Recunosc. S-ar putea chiar să reuşească la examen fără să se omoare prea mult cu învăţatul. Dar, după ce şi-o atinge scopul, să vezi cum îşi dă din nou arama pe faţă. Până la urmă, tot la colonie ajunge. Îmi pare rău că trebuie să ţi-o spun, dar e mai bine să priveşti adevărul în faţă decât să-ţi faci iluzii”.

„Degeaba se laudă «unchiu» Mitru că se pricepe la oameni. Sau chiar dacă se pricepe, nu în cazul meu”, îşi spuse el, oftând.

În realitate, „unchiul” Mitru nu era în stare să fie obiectiv. „Unchiu” Mitru lua dorinţele drept realitate. „Unchiu” Mitru nu-l putea suferi. Pentru „unchiu” Mitru el, Ionuţ, fusese o prezenţă nedorită în casă. Asta până a nu fi trimis *acolo.* Pe

urmă, timp de trei ani, „unchiu” Mitru răsuflase uşurat. Dar, până la urmă, la insistenţele repetate ale mamei, trebuise să cedeze şi să fie de acord cu readucerea lui din colonie, îşi dăduse consimţământul, convins fiind însă că, nu după mult timp, „ipocritul” va călca din nou strâmb şi din nou va ajunge *acolo.* „Unchiu” Mitru însă habar nu avea că fusese rău numai pe dinafară, şi în mod deliberat. Şi fiindcă habar nu avea, trăgea nădejdea că foarte curând va scăpa din nou de el, de data asta poate definitiv. „Unchiu” Mitru era atât de convins că aşa se va întâmpla, încât atunci când îl vedea învăţând sau dezlegând probleme din *Gazeta matematică,* zâmbea dispreţuitor şi-l privea ironic. Ochii „unchiului” Mitru, despre care mama spunea că sunt frumoşi, îi vorbeau parcă astfel:

„Degeaba, ipocritule! Pe mine nu mă poţi păcăli cu chestii de-astea. Ca mâine-poimâine te înhaţă din nou miliţia”.

Imaginea ofiţerului de miliţie care îl anchetase se proiectă dinaintea ochilor. Un bărbat foarte înalt, foarte slab, cu un nas un pic semeţit în vânt, cu buze groase aproape ca ale unui om de culoare, cu părul în vălurele atât de perfecte, încât părea încreţit de frizer.

Când fu introdus în biroul acestuia, pur şi simplu i se strivise inima de nelinişte. Chipul ofiţerului era al unui om aspru. Dar curând după aceea îi descoperi ochii. Ochii căpitanului Suciu erau blânzi, prietenoşi, îl priveau fără niciun fel de asprime. Începu să prindă curaj. Se linişti cu totul când ofiţerul îi vorbi. Vocea era şi ea prietenoasă, nu ca a ofiţerului dinainte, răstită parcă dinadins, ca să-l sperie.

— Ei, băiatule, cum s-a întâmplat?

— Am vrut să furăm o maşină, dar am avut ghinion şi ne-aţi prins.

— Ca să daţi o fugă cu ea până la Mamaia?

— Da!

— Şi pe urmă, presupunând că ajungeaţi până acolo, ce aveaţi de gând să faceţi cu ea?

— Păi, după ce ajungeam acolo o abandonam.

— Şi de întors, cu ce v-aţi fi întors? N-ar fi fost mai bine s-o fi păstrat s-o folosiţi la înapoiere?

— Credeţi că ar fi fost prudent? Între timp maşina ar fi fost dată ca furată şi sigur riscam să fim prinşi, lămuri el, de fapt nefăcând altceva decât să repete ceea ce ştia de la „Pistil”.

— Şi înapoi cu ce v-aţi fi întors? Aţi fi furat o altă maşină?

— Ne-am făcut planul să ne întoarcem cu trenul. La Mamaia nu-i nicio greutate să faci rost de nişte bani.

— Dar ce, la Mamaia cresc bani pe plajă?

— Nu cresc ei pe plajă, desigur. Dar sunt mulţi străini. Le cari un geamantan, le mai faci vreun alt mic serviciu, şi ei se simt, continuă el să explice folosind exact cuvintele lui „Pistil”. Făceam noi uşor rost de bani de tren.

— Spune-mi! Tu ai mai făcut asemenea „voiajuri-fulger”?

— Nu!

— Vasăzică nu cunoşti Mamaia.

— Ba da! Am fost acolo câţiva ani cu părinţii.

— Şi anul ăsta nu se duc?

— Ba da, au să se ducă. Dar fără mine. Nici anul trecut nu m-au luat. Adică mama, fiindcă părinţii sunt despărţiţi.

— Mda! Vasăzică, fiindcă anul trecut nu ai fost la mare, iar anul acesta tot nu te-ai fi dus cu maică-ta, ţi s-a făcut dor de mare.

— Mi s-a făcut, confirmă el cu jumătate de gură fiindcă nu dorul de mare îl determinase să se înhăiteze cu „Pistil”.

— Ţi s-a făcut dor şi atunci te-ai gândit să pleci pe cont propriu.

— (!)

— De când eşti prieten cu „Pistil”, cu ceilalţi doi? Ăluia gras cu ce poreclă i-aţi dat?

— Corcoduş.

— Şi celui mic?

— Carasul.

— Ei, când te-ai împrietenit cu ei?

— Sunt vreo două luni.

— Vasăzică numai de două luni.

— Numai.
— Măi, băiete, ştii ce spun ceilalţi trei despre tine?
— Ce spun, tovarăşe căpitan?
— Spun că tu eşti tartorul. Cu alte cuvinte că tu i-ai îndemnat să fure maşina.
— Eu?! se sperie el, gândindu-se că, în cazul când ofiţerul îi credea pe ei, urma ca pedeapsa cea mai mare el s-o primească.
— Da, aşa spun ei. Şi mai spun că şi planul cum s-o şterpeliţi tot al tău a fost. Este adevărat?
— Păi dacă m-au dat ei de gol, ce rost are să neg? minţi el mai departe, bravând.
— Dar eu nu i-am crezut. Ştii tu, măi Ionuţ, ce cred eu în legătură cu tine? Cred că în chestia asta urâtă cu maşina te-ai vârât ca musca în lapte.
— Cum, adică, m-am vârât ca musca în lapte, tovarăşe căpitan?
— Vreau să spun că tu te-ai luat după ceilalţi. Este?
— (I)
— Mă întreb însă, de ce ţi-o fi plăcând să te grozăveşti, luând asupra-ţi o vină care nu este a ta.
— Când m-am grozăvit, tovarăşe căpitan?
— Păi adineaori, când ai afirmat că tu ai fost tartorul. Ai afirmat sau nu?
— Da, tovarăşe căpitan!
— Şi este adevărat?
— Nu!
— Atunci nu înseamnă că te-ai grozăvit?
— M-am grozăvit, recunoscu el.
— De ce?
— (!)
— Măi Ionuţ, tu nu ai încă treisprezece ani, aşa-i?
— N-am!
— Şi până la optsprezece, câţi mai ai?
— Aproape şase.
— Tu ce crezi? Şase ani trec repede, sau încet?
— Depinde, tovarăşe căpitan.

— Îmi place răspunsul. De pildă, şase ani într-o şcoală de reeducare...

— Asta-i pedeapsa, vasăzică?

— Pedeapsa o hotărăsc cei ce vă vor judeca. Dar tare mi-e teamă că acolo ai să ajungi!

— E tare rău acolo, tovarăşe căpitan?

— Am spus eu că e rău? În orice caz, să ştiţi că nu-i chiar ca acasă.

— Depinde!

— Aha, iarăşi! Depinde de ce?

— De ce fel de casă este vorba.

— Vrei să spui, cu alte cuvinte, că tu, acasă la tine, nu te simţi mai bine decât într-o colonie de minori?

— Nu chiar asta am vrut să spun. Am vorbit aşa, în general!

— Spune-mi, tatăl tău vitreg te bate?

— Nu!

— Te înjură, ţipă la tine?

— Nici.

— Poate te bate mamă-ta...

— Nu mă bate nici ea.

— Atunci, ce motive te nemulţumesc?

— Nu sunt nemulţumit, se încăpăţână el. De ce aş fi dacă mama, şi „unchiu” Mitru se poartă frumos cu mine?

— Totuşi, măi Ionuţ, ceva trebuie să fie la mijloc.

— Nimic, tovarăşe căpitan.

— Vezi, iarăşi te grozăveşti!

— (!)

— Te încăpăţânezi să te grozăveşti. De ce?

— (!)

— Bine, Ionuţ, Dacă nu vrei să vorbeşti, eu nu te silesc. Ştii tu de câţi ani am eu de-a face cu băieţi care fac fel de fel de boroboaţe, unele foarte grave? De doisprezece ani. Prin biroul ăsta s-au perindat mulţi ca de-alde tine. Unii buni, alţii mai puţin buni, unii răi, alţii chiar foarte răi. Acum vreo trei ani am avut un caz care semăna mult cu al tău. Un băiat, tot cam de vârsta ta, bun la învăţătură, într-o zi a început să scape caii. N-a mai învăţat, a rămas mai întâi

corigent, pe urmă repetent. Şi a tot scăpat caii până când a ajuns la puşcărie. Şi ştii când a început să scape caii? După ce părinţii lui s-au despărţit şi maică-sa s-a căsătorit din nou. Exact ca tine, Ionuţ.

— Eu... n-am scăpat caii fiindcă mama s-a măritat a doua oară, ci fiindcă m-am plictisit să tot fiu dat ca exemplu de element pozitiv.

— Şi atunci te-ai hotărât să devii exemplu de element negativ…

— Nu m-am hotărât. Am devenit aşa… nici eu nu ştiu cum.

— Ba n-ai devenit, Ionuţ, exemplu de element negativ. *Încă* n-ai devenit. Dar s-ar putea să devii. Eu însă nu cred. Nu cred că are să se întâmple cu tine ce s-a întâmplat cu băiatul de care ţi-am vorbit.

— Cu el ce s-a întâmplat? întrebă aproape fără voie.

— Cu el s-a întâmplat rău de tot, Ionuţ! Se află şi acum în puşcărie. A intrat acum un an pentru a treia oară, la numai opt luni de la ispăşirea unei pedepse de doi ani.

Se înfioră fără voie, şi tot fără voie exclamă:

— Cu mine nu are să se întâmple aşa ceva!

— Ştiu, Ionuţ! De aceea ţi-am spus adineaori că nu cred ca tu să devii vreodată cu adevărat un element negativ. Când ai să te loveşti de pragul de sus, ai să-ţi redescoperi adevărata ta fire şi atunci ai să-ţi dai seama că nu-ţi este permis să-ţi baţi joc de tine însuţi numai fiindcă în viaţă nu toate se întâmplă aşa cum ţi-ai dorit tu. Fiindcă, să ştii, Ionuţ, viaţa nu este o carte numai şi numai cu poze frumoase.

— Şi când credeţi că am să mă lovesc cu capul de pragul de sus? întrebă impresionat nu atât de cuvinte, cât şi de blândeţea cu care ele fuseseră rostite.

— De fapt, Ionuţ, dacă ai ajuns aici, la mine, înseamnă că deja ai început să te loveşti cu capul de pragul de sus. Numai că tu eşti tare încăpăţânat şi nu vrei încă să recunoşti. Dar acum, în alte ordine de idei, spune-mi, de ce crezi tu că ceilalţi trei s-au înţeles să arunce pe tine toată vina?

— Nu-mi dau seama. Poate ca să scape ei cu o pedeapsă mai uşoară!

— Ar putea fi aceasta o explicaţie, dar nu-i, Ionuţ! Să ştii, sunt tare porniţi împotriva ta. Trebuie că le-ai făcut tu ceva.

— Eu? Nimic! Ce-aş fi putut să le fac?

— Ia spune-mi! În afară de voi patru, cine a mai ştiut că intenţionaţi să furaţi o maşină?

— Cred că nimeni. Doar dacă vreunul dintre noi nu şi-a ţinut gura. Poate „Pistil”, sau poate „Corcoduş”...

— Tu nu?

— Nu!

— Sigur?

— Dacă vă spun!

— Bine, Ionuţ! În orice caz eşti un băiat ciudat, tare ciudat. Dar vom mai sta noi de vorbă. Pentru astăzi cred că e suficient.

Sună şi veni un miliţian să-l ia.

Ionuţ îşi aminti cum îl ameninţase „Pistil”, atunci când, după anchetă, se revăzu cu el şi cu ceilalţi.

— Vasăzică ne-o făcuşi, bă Boambă!

— Ce v-am făcut? se miră el, fiindcă, într-adevăr, o clipă nu-i trecuse prin minte că ceilalţi îl bănuiau.

— Uită-te la el cum o face pe aia din Orleans! se revoltă „Pistil”. Ce zici, „Corcoduş”?

— Ce să zic? Zic, mă, că ne crede proşti!

— Ce proşti, bă, ce proşti? Tâmpiţi ne crede, „Corcoduş”! Adică vrei să spui că nu tu ai ciripit caraliilor?

— Vorbeşte ca oamenii, că eu nu pricep ce vreţi de la mine.

— L-auzi, bă „Corcoduş”? Asta nu ştie ce înseamnă caralii. Explică-i, bă, explică-i I

— Vrea să spună că tu ne-ai vândut ălora de la miliţie.

— Prostii! Ce rost avea să-mi tai singur craca de sub picioare?

— Zău, bă? se prefăcu „Pistil” că-l crede. Să-ţi moară, bă, puriul şi puria că nu tu ai făcut vânzarea?

— Adică, tată-tu şi mamă-ta, explică din nou „Corcoduş”.

— Dacă vă spun! Dacă vreţi să mă credeţi, bine. Dacă nu, treaba voastră!

— Ascultă, bă! Caralii nu aveau de unde să ştie că noi vrem să facem o „gaură”. Că doar nu stau să păzească toate maşinile parcate pe străzi. Ai văzut cum ne-au înhăţat? Ca din oală. Clar că a fost „vânzare”. Şi dacă a fost, cine ne-a vândut, bă? Eu, bă? „Corcoduş”, bă? „Carasul” bă? Ăştia doi n-au făcut-o, bă, că-i ştiu cum mă ştiu pe mine.

— Poate că vreunul dintre voi nu şi-a ţinut gura, sugeră el, amintindu-şi de întrebarea pe care i-o pusese căpitanul Suciu.

— Ai spus cuiva, bă „Corcoduş”?

— Ce întrebi? Parcă tu nu ştii că eu în chestii de-astea-s mormânt?

— Dar tu, „Carasule”?

— Să-mi moară puria dacă am spus cuiva.

— Vezi, bă? Nici tu n-ai vorbit cu nimeni, zici?

— Nu!

— Atunci? Atunci de unde au ştiut caralii locul şi ora exactă unde urma să facem „gaura”? Înseamnă, bă, că unul dintre noi a ciripit. Şi dacă eu n-am făcut-o, şi nici ăştia, cine altul dacă nu tu?

— Bine, dar în ce scop? întrebă el, fără să se tulbure, convins că „Pistil”, oricât de şiret era, nu se putea să-i dea prin minte ce motiv avusese să anunţe miliţia.

— Tocmai asta-i hiba: nu ştiu! Dracu poate că ştie ce s-o fi petrecut în capul tău...

— A ciripit ca să se pună bine cu caralii îşi dădu cu părerea „Corcoduş”, privindu-l cu ură.

— Stai în bancă, „Corcoduş”! Acu’ eu vorbesc. Bă, de ce-ai făcut-o, nu ştiu. Dar că ai făcut-o tu, asta ştiu precis. Dar află, bă, că nu ti-o iert. Să n-am noroc, bă, dacă ţi-o iert. Când am să ies, bă, am să-ţi coc un buboi de-ăl mare! Mare-mare!

*

Nu-şi dădu seama că se înapoiase mama decât în clipa când ea deschise uşa.

— Dar ce se întâmplă cu tine de eşti în pat la ora asta? se interesă ea, mai curând mirată decât alarmată.

Mama era îmbrăcată într-o rochie nouă. Poate din cauza rochiei arăta mult mai tânără. Dar nu numai din cauza rochiei. Pesemne şi din cauza coafurii. Mama îşi schimbase coafura.

— Mi-e teamă că am răcit puţin.

— Ai temperatură?

Mama îi puse palma pe frunte. Dumnezeule, de când nu mai simţise pe frunte palma ei! De mult, de când venise să locuiască la ei „unchiu” Mitru. Palma mamei odihnea pe fruntea lui şi el tare mult ar fi vrut să fie bolnav, să stea în pat şi mama să vină să-i pună palma pe frunte, să se convingă dacă are sau nu febră.

— Nu cred să am temperatură, mamă.

— Ba da! Multă nu, dar câteva liniuţe în plus ai, sigur.

Mama aduse termometrul şi i-l vârî la subsuoară. Pe urmă se aşeză pe marginea patului, aşteptând să treacă cele cinci minute. Se uita de jur împrejur prin cameră, ca şi când voia să verifice dacă totul este în deplină ordine, pe urmă ochii ei, despre care tata, pe vremea când fusese „dragule”, spunea: „«Mica mea păsăruică», tu ai ochii cei mai frumoşi din câţi există”, se opriră, în sfârşit, şi asupra lui. Ochii li se întâlniră. Mama îl privea acum aşa cum nu-l mai privise de mult timp. Puţin, măcar puţin părea îngrijorată. Şi atunci el simţi cum i se umflă pieptul de ceva care era şi durere, dar şi altceva, poate un fel de bucurie.

„De m-aş îmbolnăvi, ca mama să mă bage în seamă”, îşi spuse simţind nevoia să plângă, să plângă, nici el nu ştia de ce, dar să plângă. Îşi spuse că, dacă ar începe să plângă, s-ar simţi aşa cum se simte pământul, vara, după ploaie. Voia să plângă, dar îi era ruşine să-l vadă mama plângând, pe el un băiat de cincisprezece ani. În clipa următoare, dând ascultare unei porniri irezistibile, apucă mâna mamei, o duse la gură şi o sărută. Şi atunci voinţa îl părăsi.

Asemenea unui şuvoi îndelung zăgăzuit, plânsul se dezlănţui. Îi săruta mâna şi plângea, plângea.

Mama, surprinsă, nu reacţionă în niciun fel. Abia după câteva clipe, fără să-şi retragă mâna, mişcată, întrebă:

— Ce s-a întâmplat, Ionuţ? De ce plângi?

— Nu ştiu, mamă! Mi-a venit aşa să plâng, mamă, dragă mamă!

Şi atunci se întâmplă ceva la care el nu se aşteptase. Ochii ei se umeziră mai întâi, apoi începu să plângă de-a binelea.

Mama plângea! Plângeau amândoi şi el era atât de fericit, încât dacă ar fi trebuit să moară în clipa aceea, nu i-ar fi părut rău deloc.

— Ei haide, Ionuţ, nu mai plânge, că doar nu mai eşti copil! îl mustră ea, continuând totuşi să plângă. E drept, nu atât de tare ca el, dar un plâns adevărat.

Şi poate că ar mai fi plâns amândoi încă mult timp, dacă nu s-ar fi auzit trântindu-se uşa de la intrare. Se întorsese acasă „unchiu” Mitru. Atunci mama îşi şterse repede lacrimile şi îşi aduse aminte de termometru.

— Ia să vedem dacă ai, într-adevăr, febră! Treizeci şi şapte cu cinci. Cred că ai răcit. Am să-ţi dau o aspirină şi un piramidon, am să te fricţionez cu *Carmol* şi mâine dimineaţă ai să te scoli sănătos.

Uşa de la odaia lui se deschise şi în prag se arătă „unchiu” Mitru.

— Bună seara, Marta!

— Bună seara, Mitrale!

— Bună seara, răspunse şi el, Ionuţ, deşi „unchiu” Mitru dăduse bună seara numai mamei.

— Dar ce s-a întâmplat, Marta?

— Ionuţ are puţină temperatură. Treizeci şi şapte cu cinci. Cred că a răcit.

— Ar fi bine să fie doar o răceală. Să nu fie cumva gripă.

— Nu cred, dragă!

— Nu crezi? Află că bântuie gripa. Fir-ar să fie! Asta mai lipsea!

— Dragă, dar nu cred că e cazul să te alarmezi atâta vreme cât nu ştim dacă este sau nu gripă.

— Să nu mă alarmez? Bine, dar tu ştii cât de sensibilizat mi-e organismul, cât de uşor răcesc...

Şi plecă, trântind uşa după el.

Capitolul IX

Era o zi de duminică, neobişnuit de caldă pentru începutul acela de primăvară. Şi doar toată săptămâna oraşul fusese invadat de ceţuri. Mirosea a muguri şi a pământ reavăn. Pământul respira adânc, asemenea unui alergător ajuns la start. Răsuflarea lui mirosea frumos a muguri şi a flori de cireş, de cais... Oraşul rămăsese în spatele lor, nu prea departe, de fapt cartierul lor, nou, numai blocuri. Un oraş de cuburi uriaşe, parcă jucării pentru nişte copii de giganţi.

Zidul pe care stăteau, bălăbănindu-şi picioarele, nu era mai înalt de treizeci de centimetri. Atâta doar apucase să fie ridicat deasupra pământului. Pe urmă, cine ştie din ce motive, proprietarul renunţase să mai înalţe casa. Cine fusese acela şi ce motive avusese să-şi construiască o casă în plin câmp, departe de orice fel de aşezare omenească, nimeni nu era în stare să le-o spună. De când fuseseră puse temeliile, trecuseră cel puţin douăzeci de ani. Pe atunci, cele mai apropiate case, de fapt nişte cocioabe, se aflau în urmă la câţiva kilometri. De la ele şi până la locul tinde fusese pusă temelia, câmp şi iarăşi câmp. Asta până în ultimii ani, când pe o bună parte a acestui teren vast fuseseră ridicate blocuri. Şi până în cel mult doi ani, sigur că noile clădiri aveau să se întindă chiar mai departe de casa asta neterminată, pe care Smaranda o botezase „Ruina”.

„Ruina” avea o suprafaţă de cel mult patruzeci de metri pătraţi. Între zidurile ei pitice, primăvara, creşteau urzici şi

ciuperci, vara buruieni înalte, iar toamna, până târziu, oţetarii tineri, mai mult nişte tufe, îşi păstrau frunzele cu mirosul lor specific.

Smaranda fusese aceea care descoperise „Ruina”. O descoperise în mod întâmplător, hoinărind singură pe câmpul care avea ceva dezolant, poate din cauza vegetaţiei sărace. Locul îi plăcuse şi revenise apoi des, totdeauna singură. Se aşeza pe zid, privea câmpul dezolat şi aştepta să treacă trenurile. Linia ferată nu se afla mai departe de o sută de metri. Treceau multe trenuri, ba într-o direcţie, ba în alta, trenuri de marfă, trenuri de persoane, trenuri accelerate şi rapide, cu vagoane elegante de culoare albastră.

Pe el Smaranda îl adusese. S-a întâmplat aşa. Într-o zi, curând după ce se întorsese de *acolo,* se întâlniră întâmplător pe stradă.

— Bine ai venit, Ionuţ.

— Bine te-am găsit, Smaranda.

— Când te-ai întors?

— Sunt vreo douăsprezece zile.

— Paisprezece, Ionuţ.

— Dacă ai ţinut socoteala zilelor mai bine decât mine, de ce m-ai întrebat? se miră el.

— Nici eu nu ştiu ce mi-a venit să te întreb.

Smaranda crescuse, se schimbase, se făcuse mai frumoasă. Şi nici vocea nu-i mai era chiar de fetiţă mică, voce care pe el, înainte, îl iritase, poate fiindcă bănuia că Smaranda afecta o voce de fetiţă dinadins, ca să câştige simpatia tuturora.

— Te-ai schimbat... Aproape să nu te mai recunosc, îi spuse, măsurând-o din cap până în picioare.

— Iar tu te-ai lungit nu glumă!

— M-am cam lungit. Am aproape un metru optzeci. Adică, exact, un metru şi şaptezeci şi doi de centimetri.

Pe urmă nu mai ştiură ce să-şi spună. Se priveau, cercetându-se reciproc, stânjeniţi. Nu se văzuseră de trei ani.

— Acum ce faci? îl întrebă Smaranda într-un târziu.

— Plecasem până la Ştefăniţă.
— Haide mai bine cu mine la „Ruină”!
— Ce „Ruină”?
— Am descoperit pe aproape o casă neterminată, pe care am botezat-o „Ruina”. Foarte interesant, Ionuţ! Nu vrei să ţi-o arăt?
— Bine, arată-mi-o!

Acum stăteau pe unul din ziduri, alături. Priveau câmpul, linia ferată şi aşteptau trenurile. De când veniseră, trecuseră trei. Un personal şi două mărfare.
— Îţi place aici, Ionuţ?
— Da! recunoscu el, dar nu cu mult entuziasm, fiindcă nu era prea încântat. În definitiv, câmpul ce se desfăşura dinaintea ochilor lui era mai puţin interesant decât acela pe care îl privise, timp de trei ani, cât timp stătuse *acolo.*
— Mie îmi place foarte mult! Vin deseori aici. Mă aşez pe zid şi aştept să treacă un tren. Când îl aud de departe, inima începe să-mi bată mai tare, mă emoţionez. Mi se pare că aici e o gară, o gară neînsemnată, în plin câmp, că sunt o călătoare şi că aştept cu nerăbdare să mă urc în trenul care se apropie ca să mă ducă departe – unde, nu ştiu – foarte departe, să străbat aşa toată lumea în lung şi în lat.
— Ei, numai cu trenul nu poţi străbate chiar toată lumea, în lung şi în lat. Peste mări şi oceane nu merg trenurile.
Aşa fusese şi aşa rămăsese Smaranda. Cu imaginaţia nestrunită, asemenea unui bidiviu care habar nu are de zăbală şi frâu.
— Bine, dar atunci când spun trenuri înţeleg vapoare, avioane. Dar, dacă vrei să ştii, mie mi-ar plăcea să călătoresc numai cu trenul. Grozav îmi place mirosul fumului de la locomotivă! Ştii, tare rău îmi pare că n-am primit locuinţă în cartierul Gării de Nord! Vara aş fi dormit cu fereastra deschisă, şi sunt sigură că toată noaptea m-aş fi visat călătorind cine ştie prin ce ţări străine. Ţie ţi-ar plăcea să călătoreşti, Ionuţ?
— Cui nu-i place!

— Teribil de mult mi-ar plăcea! Tu, Ionuţ, ce-ai vrea să te faci când vei fi mare. Te-ai gândit?

— Nu, încă nu m-am gândit.

— Eu m-am gândit, dar încă nu m-am hotărât. Mi-ar plăcea o meserie care să-mi dea posibilitatea să călătoresc tot timpul.

— Fă-te aviatoare! Sau stewardesă, sugeră el.

Smaranda strâmbă din nas:

— Aviatoare nu mi-ar plăcea să fiu. Şi nici stewardesă. Şi apoi ca să te faci stewardesă nu este nevoie să termini o facultate. Or eu vreau să urmez măcar două.

— Atunci ce-ar fi să te faci marinar? Să comanzi un vas. Ai fi prima femeie comandant de vas din flota noastră comercială, dacă, bineînţeles, până atunci nu ţi-o lua-o înainte altcineva.

— Aşi! E o meserie care nu mă ispiteşte. Din trei motive.

— Din trei motive?

— Da, din trei motive: Primul: îmbarcat fiind pe un vas, nu poţi vedea decât numai porturile unde acesta face escală. Al doilea: bunicul dinspre partea mamei a fost marinar. Înainte de a muri – asta s-a întâmplat acum trei ani – ascultă ce i-a spus mamei: „Eu mult n-o mai duc. Câteva zile, o săptămână cel mult. Se cheamă că am să mă îmbarc pentru *dincolo.* La vârsta de şaizeci şi cinci de ani. Am plecat prima dată pe mare când aveam douăzeci. Dacă scad ultimii cinci ani de când n-am mai pus piciorul pe puntea vreunui vas, înseamnă că am navigat timp de patruzeci de ani. În aceşti patruzeci de ani, escalele în diferite porturi, toate la un loc, nu fac mai mult de cinci ani. Asta înseamnă că mai bine de jumătate din viaţă mi-am petrecut-o pe puntea unor vase, slugă la dârloagă. Ce fel de viaţă a fost a mea, dacă timp de treizeci şi cinci de ani nu am simţit sub picioare pământul, ci puntea unor vase păcătoase? N-a fost viaţă, asta-i! Dacă ai să mai ai un copil şi va fi băiat, să nu-l laşi, fata mea, să se facă marinar! Orice, numai marinar nu”. Aşa i-a vorbit bunicul mamei. Eu îl înţeleg. Pentru că mie mi-e frică de mare. Acesta e al

treilea motiv pentru care nu mă ispiteşte deloc meseria de marinar.

— Ţi-e frică de mare! Pe mine mă impresionează. Dar să-mi fie frică...

— Mie mi-e frică de ea, deşi n-am privit-o decât de pe plaja de la Mamaia. Marea e rea, Ionuţ! De prima dată când am văzut-o, mi s-a făcut frică, deşi nu-mi dădeam seama de ce. Am înţeles abia anul trecut, când am fost din nou la Mamaia cu părinţii.

— De ce?

— Fiindcă e răzbunătoare. Marea e o mamă rea, Ionuţ.

— O ce?

— O mamă rea. Te uiţi la mine de parcă nu m-ai crede în toate minţile. Dar am să-ţi demonstrez că marea este o mamă rea.

— Demonstrează! Chiar m-ai făcut curios.

— Din cele ce am învăţat, reiese că viaţa a apărut mai întâi în mare. Este adevărat?

— E o ipoteză. Ei, şi ce dacă viata a apărut mai întâi în mare?

— Păi dacă viaţa a apărut mai întâi în mare, înseamnă că marea este mama tuturor vieţuitoarelor ce trăiesc pe uscat. Şi mama mea, şi a ta, şi mama tuturor oamenilor...

— Mă rog, în sens foarte general! nu voi s-o contrazică. Dar de ce spuneai că-i mamă rea?

— Păi nu-i rea? Nu-i răzbunătoare? Nu-ţi dai seama că nu suferă deloc uscatul, fiindcă pe el s-a refugiat o parte din vieţuitoarele ei? Se consideră frustrată şi, în furia ei înverşunată, se îndârjeşte împotriva uscatului, repezindu-şi neîncetat valurile neobosite. Şi geme şi chiuie de satisfacţie atunci când izbuteşte să rupă din el puţin câte puţin. Şi geme şi chiuie de satisfacţie, fiindcă de fiecare dată, când smulge o bucată din uscat, duce cu ea şi germeni de viaţă, recâştigând ceva din ceea ce a fost numai al ei cu milioane şi milioane de ani în urmă. Pe oameni îi urăşte din acelaşi motiv. De fapt, pe ei îi urăşte încă şi mai mult. Ei, oamenii, fiii ei, au trădat-o. Ridică diguri, o sfidează permanent, străbătând-o în lung şi în lat pe fel de fel de ambarcaţiuni,

începând cu pirogile şi terminând cu transatlanticele şi submarinele. Oamenii îi pradă bogăţiile, îi vânează vieţuitoarele. De aceea nu-i poate suferi, de aceea nu-i niciodată liniştită, de aceea se înverşunează împotriva omului care se încumetă s-o sfideze, s-o înfrunte, să nu se dea niciodată bătut. Iată de ce mi-e frică de ea, de ce nu-mi place defel meseria de marinar. Dealtfel, dacă mă gândesc bine, bine, cred că nici nu există pe lume o meserie care să-ţi permită să călătoreşti tot timpul şi absolut unde vrei. Nu-i aşa?

— Ştiu eu? Într-adevăr, nu cred că există o asemenea meserie. Dacă ar exista, toţi oamenii s-ar repezi s-o înveţe, şi pentru celelalte îndeletniciri n-ar mai rămâne nimeni, încercă el să glumească.

Câteva clipe nu-şi mai vorbiră. Unul lângă altul, priveau câmpul dezolant de trist, tăceau şi-şi bălăbăneau picioarele.

— Ionuţ! îl chemă ea ceva mai târziu.

— Da, Smaranda.

— Ionuţ, aş vrea să-ţi fac o confesiune. Dar să nu râzi de mine.

— N-am să râd. Niciodată n-am râs de tine.

— Ştii, Ionuţ, mi-ar plăcea să am o profesiune care, pe de o parte, să-mi dea posibilitatea să călătoresc, iar pe de alta să nu fie în contradicţie cu o anumită vocaţie a mea.

— Pianul? Pesemne, Smaranda, că în ultimii trei ani ai avansat mult!

— Da’ de unde! Vocaţia mea nu e pianul. Cred că am o oarecare îndemânare în a compune. Aş vrea să devin scriitoare, Ionuţ! Te rog să nu râzi de mine.

— Ce-i de râs în asta? Când ai să devii scriitoare, am să-ţi citesc absolut toate cărţile pe care ai să le scrii.

— Am să scriu şi despre tine, Ionuţ.

— Ce naiba ai putea să scrii despre mine?

— Dacă vrei să ştii, am şi încercat să scriu despre tine.

— Da? Şi mă rog... ce-ai scris?

— Am scris despre amocul tău. La început a mers. Dar la un moment dat m-am împotmolit. Ştii când m-am împotmolit?

— De unde vrei să ştiu?

— Când a fost vorba despre mine. Fiindcă m-am introdus şi eu în povestire... ca al doilea personaj. Te superi?

— Adică, de ce să mă supăr? Nu înţeleg.

— Fiindcă m-am introdus şi eu în povestire ca un al doilea personaj.

— Pentru asta nu mă supăr. Dar poate că ar trebui să fiu supărat că tocmai despre... amocul meu ţi-ai găsit să scrii. Nu-mi dau seama ce-ai scris. Dar dacă ai scris despre amocul meu, atunci n-are nicio valoare. Fiindcă tu habar n-ai în ce a constat el. În definitiv, ce ştii tu despre mine? Nimic, absolut nimic!

— Eu cred că ştiu, Ionuţ. Şi dacă paginile pe care le-am scris sunt proaste – şi probabil că sunt – aceasta nu se datorește faptului că nu ştiu nimic despre tine, ci fiindcă în povestire nu m-am priceput să înţeleg fata, adică cel de-al doilea personaj.

— Cu alte cuvinte pe tine?

— Pe mine, dar nu în general, ci în cazul concret. În povestire, fata se comportă ca o proastă. Şi doar nu e proastă...

— Nu, Smaranda, tu nu eşti proastă! Numai că prea vezi în jurul tău numai cai verzi pe pereţi.

— Crezi?

— Sunt sigur.

— Ei bine, află că te înşeli. Mă uit după cai verzi pe pereţi, cum spui tu, dar numai după ce am privit bine la cele ce se întâmplă în jurul meu. Şi după ce am privit bine la oamenii din jurul meu, încep să mă uit şi după cai verzi pe pereţi. Dacă nu m-aş uita şi după ei, nu m-aş fi încumetat să-fi spun că am o oarecare îndemânare la scris.

Nu prea ştiu ce să-i replice. În orice caz era convins că în ultimii trei ani, cât el fusese *acolo,* în lipsa sa, Smaranda se cam „aiurise”.

Pe urmă tot ea fu aceea care vorbi:

— Ştii, Ionuţ, tare mult mă bucur că te-ai întors! Nici n-ai idee ce mult mă bucur.

— Smaranda, până acum nu ţi-am mulţumit pentru pachetele pe care mi le-ai trimis. Am vrut s-o fac imediat cum te-am întâlnit, dar m-am… m-am jenat.

— Să vorbim despre altceva, Ionuţ. Te rog!

— Smaranda, părinţii tăi ştiau de pachete?

— Numai tata. Tata este confidentul meu. Faţă de el nu am niciun fel de secret. Cel puţin deocamdată.

— Ştii, Smaranda, am vrut să-ţi scriu, ca să-ţi mulţumesc. Dar m-am gândit că, dacă ai să primeşti o scrisoare de la mine, părinţii tăi au să te certe.

— Mama poate că nici nu mi-ar fi dat scrisoarea. Dar, Ionuţ, aş vrea să te întreb ceva!

— Întreabă, Smaranda!

— Cum e acolo?

— *Acolo?*

*

Rrrap!... Rrrap!... Rrrap!... Rrrap!...

Paşi în cadenţă. Spre sala de mese... Spre dormitor... Spre sălile de clasă... Spre ateliere... Şi noaptea, prin somn, i se părea că aude cadenţa paşilor. Proprii săi paşi, paşii celorlalţi. Prima impresie, dureroasă, de panică, acesta a fost: cadenţa, „rap-rapul” paşilor. Când a intrat pe poarta coloniei era ora prânzului şi băieţii se îndreptau spre sala de mese pe grupe şi în cadenţă.

Rrrap!... Rrrap!... Rrrap!... Rrrap!...

Treizeci de băieţi încălţaţi cu bocanci, în coloană de marş, mergând în cadenţă, supravegheaţi de un educator. Câţiva îi aruncară priviri indiferente, dar cei mai mulţi nici nu-l băgară în seamă. „Rap-rapul” îl impresiona în aşa măsură, încât la un moment dat i se păru că şi inima lui începuse să bată în cadenţa paşilor celor treizeci de băieţi. Abia peste câteva zile şi-a putut explica de ce atâta emoţie. Fiindcă ea, cadenţa, însemna constrângere. Gata! Din clipa când păşise pe poarta coloniei, trebuia să se supună unor anumite discipline. Afară era cald, dar pe el îl cuprinse

frigul. Şi frica de ceea ce putea să reprezinte viaţa în colonie, despre care el nu ştia absolut nimic.

Prima amintire, din prima zi de colonie, aceasta fusese: teama nelămurită de cadenţa paşilor. Pe urmă, când a intrat şi el într-o coloană, supunându-se disciplinei ei – a cadenţei – a înţeles că, de fapt, nu făcea decât să se integreze în disciplina unei alte lumi decât aceea de acasă: lumea coloniei, care purta numele de „Institutul special de reeducare a minorilor”.

O altă amintire – la fel de puternică – era dialogul dintre el şi asistentul social. Asistentul social este acela care verifică dacă actele minorului adus în colonie sunt bine întocmite, dacă faptele consemnate în dosar corespund cu realitatea, şi tot el este acela care face propuneri de repartizare a băiatului venit în colonie la una din meseriile ce se puteau învăţa în atelierele proprii.

Asistentul social care îl luă pe el în primire era tânăr, avea cel mult douăzeci şi cinci de ani, purta ochelari şi, în ciuda tinereţii sale, avea o calviţie pronunţată. Vocea îi era prietenoasă şi simpatică, deoarece pronunţa pe *r* graseiat.

— Ei, cum stăm, băiete?

(!)

Nu răspunse, fiindcă nu ştia ce să răspundă. Habar nu avea că întrebarea era stereotipă şi că asistentul social o punea, de la început, fiecărui băiat.

Fără să mai aştepte răspunsul, asistentul social deschise dosarul şi începu să citească hârtiile dinăuntru. Din când în când sublinia câte un cuvânt sau rânduri întregi cu un creion roşu. Abia după ce termină de citit şi ultima hârtie din dosar se uită la el cu o privire ce îi aminti pe-a căpitanului Suciu, ofiţerul care îl anchetase. Dar amintindu-şi de privirile lui îşi aminti şi ultimele cuvinte ale ofiţerului:

„Tu, Ionuţ, eşti un băiat ciudat. Dar îmi menţin părerea că nu poţi deveni un exemplu de element negativ. De aceea am să caut să te ajut. Am să te ajut scriind în hârtia pe care trebuie s-o întocmesc părerea mea despre tine!”

Văzând cu câtă simpatie se uită la el asistentul social, se întrebă dacă aceasta nu se datora tocmai căpitanului Suciu,

care, pesemne, nu se mărginise doar să-i promită că-l va ajuta, ci în vreun fel îl şi ajutase.

După ce asistentul social îi puse mai multe întrebări, la care lui nu-i iu deloc greu să răspundă, deoarece îi mai fuseseră puse, încheie:

— Istrate Ionuţ, eu cred că nu vom avea cu tine probleme. Te avertizez că, la început, ţie îţi va fi mai greu să te adaptezi. Dar, dacă ai să fii convins că tovarăşul director, profesorii şi, în general, noi toţi de aici îţi vrem doar binele, perioada de aclimatizare are să treacă mai repede.

— Pot să întreb ceva?

— Întreabă, Istrate!

— De ce credeţi că mie îmi va fi mai greu?

— Fiindcă tu ai o sensibilitate care n-a fost tocită de mediul în care ai trăit. Înţelegi?

— Nu! recunoscu el.

Asistentul social oftă şi ochii arătară dintr-o dată parcă mai obosiţi înapoia ochelarilor.

— Ai dreptate, nu m-am exprimat suficient de clar. Pentru cei mai mulţi dintre băieţii care ajung la noi, aici e mai bine decât la ei acasă. Aş putea spune că foarte mulţi dintre ei abia aici capătă, în sfârşit, o casă. În schimb pentru tine, în comparaţie cu ceea ce ai avut acasă, aici este mai rău. Fiindcă tu acasă ai avut totul, în afară de un singur lucru: dragostea părinţilor tăi. Este adevărat?

— Adevărat, recunoscu el, mirându-se cât de bine înţelege totul asistentul social, în cazul când nu se afla scris în dosar.

— Da, băiete! Deoarece acasă nu ţi-a lipsit nimic, aici ţi se va părea mai rău decât acasă. Dar să ştii, aici vei avea şi mâncare, şi îmbrăcăminte, şi învăţătură, şi cinematograf – distracţii cu alte cuvinte. Dar fiindcă noi suntem preocupaţi să asigurăm toate acestea în primul rând acelor care au fost lipsiţi de ele până a nu veni la noi, ţie, fiindcă le-ai avut, aici ţi se vor părea altfel decât acasă. Acum înţelegi, Istrate?

— Înţeleg!

— Foarte bine. Când îţi va fi greu, să te gândeşti la cele ce ţi-am spus eu acuma.

Pe urmă l-au tuns, l-au dus la baie, i-au dat alte haine, i-au dat bocanci. Şi când a intrat în coloană, bocancii lui sunară la fel de sonor pe pietrele din curte, la fel ca ai celorlalţi: Rrrap!... Rrrap!...

O altă amintire din prima zi de colonie era dormitorul. Pentru prima oară vedea un dormitor comun, şi încă un dormitor cu paturi suprapuse.

— În patul ăsta vei dormi! îi spuse educatorul.

I-au dat în primire cearşafuri, o pătură, pernă. I-au repartizat o despărţitură în dulapul de pe coridor, unde a găsit o pijama, un prosop, periuţa şi pasta de dinţi, saboţii-papuci. Seara, când a îmbrăcat pijamaua, a constatat că mirosea a săpun de rufe şi nu a lavandă, ca pijamaua de acasă. A încălţat saboţii-papuci să se ducă la lavabou să se spele pe picioare, îndeletnicire obligatorie în programul de seară, dar aceştia erau altfel decât papucii de acasă. Altfel era lavaboul decât baia de acasă, unde mirosea a lavandă şi a apă de gură; altfel era salteaua – tare – în comparaţie cu cea de acasă, altfel era totul, totul. Totul era altfel, dar pesemne că şi el le apărea altfel celorlalţi băieţi care, de pildă, atunci când l-au văzut că se spală pe dinţi seara, înainte de culcare – ei, care nu se spălau decât dimineaţa, şi nu regulat – au râs de el, iar unul, măsurându-l din cap până în picioare cu un aer de mere mirare, a spus, adresându-se celorlalţi:

— Ia uitaţi-vă ce mai „pui” de raţă!

Când s-a stins lumina în dormitor, el era de-acum culcat. Pe spate, privind tavanul alb, zugrăvit nu de mult timp. Măcar atâta şansă avusese, că i se dăduse un pat dintre cele de deasupra. Încet, încet larma din dormitor se potoli. Unul câte unul băieţii adormiră. Numai el nu putea dormi. Treaz, nemişcat, cu ochii larg deschişi, fixa tavanul pe care nu-l mai vedea, fără gânduri. La început fără gânduri, absolut fără gânduri. Nu era în stare să se gândească la nimic. Înregistra doar zgomotele. Şi într-un dormitor comun, chiar dacă toată lumea doarme, câte zgomote nu se aud!

Vecinul din dreapta s-a întors prin somn şi patul a scârţâit... Băiatul de sub el scrâşneşte din dinţi... Un altul tuşeşte, dar doarme mai departe... Câţiva sforăie... Unul, mai ales, sforăie cumplit... Oare cum o fi arătând la faţă?... În capătul celălalt al dormitorului un băiat râde prin somn... Trebuie că visează ceva foarte comic... Poate o comedie cu Stan şi Bran... Careva începe să mormăie cuvinte disparate, fără nicio legătură între ele... Din când în când, cineva se scoală să se ducă la closet... Saboţii-papuci bocăne tare pe podele... Buimac de somn, uită să închidă uşa şi ea se trânteşte cu zgomot... Izbitura îi trezeşte pe unii pentru o clipă... Se răsucesc în pat, oftează sau mormăie cuvinte de neînţeles, poate frânturi de înjurături...

Şi clipele trec... Apoi orele... E miezul nopţii şi pe el somnul încă îl ocoleşte... Deloc nu-i este somn... Dimpotrivă, abia acum, la miezul nopţii, vin de departe gândurile... O clipă, sau poate câteva clipe se crede acasă, în odaia sa, în patul său.

„Oare ce-o fi făcând la ora asta «Faust»?”

Şi uitând unde se află, este gata să sară din pat, să se ducă la fereastră, să se convingă dacă nefericitul lor vecin mai amestecă la ora aceea, în eprubetele sale, diverse vopsele, convins că până la urmă, va descoperi elixirul tinereţii veşnice.

Dar îşi aminteşte unde se află mai înainte de a apuca să sară din pat. Timp de şase ani de zile de acum încolo aceasta avea să fie casa lui.

„Până la optsprezece ani? Aproape şase ani!... Dumnezeule, dar şase ani înseamnă o veşnicie!”

Prostii!... Are să se obişnuiască. În definitiv asta şi voise. Acum, în fine, îi făcuse de ruşine pe „unchiu” Mitru, pe mama... Tot cartierul ştia că fusese trimis la „şcoala de corecţie”, fiindcă împreună cu „Pistil” şi alţi maidanagii încercaseră să fure o maşină.

Băiatul din capătul celălalt al dormitorului iarăşi începu să râdă prin somn. Un râs vesel, râs de copil fără griji. Poate că mai târziu, după ce se va obişnui, va râde şi el, prin somn, tot aşa cum râdea acum băiatul din capătul

celălalt al dormitorului. Patul, tare... Perna, de asemenea... Camera lui mirosea a levănţică... În dormitor mirosea urât a trupuri multe şi transpirate, a picioare nespălate, iar cearşaful pe care îl trăsese până sub bărbie a săpun de rufe... Şi dintr-o dată îşi simţi obrajii uzi de lacrimi. Începuse să plângă, fără să-şi dea seama că plânge. Un astfel de plâns parcă nu mai plânsese niciodată. Un plâns mut, ca nu cumva să se trezească vecinii săi de pat şi să-l audă plângând. Mai mare ruşinea!... Înăuntrul său jalea se zbuciuma neputincioasă şi fără speranţă.

„Numai din cauza «unchiului» Mitru”, îşi spuse, oftând.

Oare numai din cauza „unchiului” Mitru? Nu, şi din cauza mamei. Şi din cauza tatălui. Totuşi pe el nu-i era ciudă. Şi nu-i era ciudă, fiindcă îl ştia nefericit. Din cauza lui „tanti” Mara. De fapt, numai el şi tata erau nefericiţi. Tata, acolo, în garsoniera unde se mutase şi „tanti” Mara; el, aici. În schimb mama şi „unchiu” Mitru erau fericiţi. Sau poate numai mulţumiţi. În orice caz nefericiţi nu erau.

Băiatul din capătul celălalt al dormitorului continua să râdă prin somn, ca la un film cu Stan şi Bran.

În cele din urmă somnul îl fură. Adormi fără să-şi dea seama. Dimineaţa, la şase, când sună „deşteptarea”, fu convins că nu închisese ochii toată noaptea. Era îngrozitor de obosit.

La micul dejun nu mâncă nimic.

Un băiat cam de vârsta lui, dar mult mai scund, îi spuse în chip de consolare:

— Aşa mi s-a întâmplat şi mie la început. Două zile nu m-am atins de mâncare. Dar după ce m-am obişnuit, mi-a revenit foamea. Aici e aer curat şi toată ziua ţi-e foame. Mie, cel puţin, mi-e foame de dimineaţa şi până seara. Apoi, după câteva clipe: Chiar nu mănânci nimic?

— Nu mi-e foame!

— Atunci pot să mănânc eu porţia ta?

— Bineînţeles!

— Să trăieşti!

Şi băiatul se grăbi să-şi tragă dinainte farfuria şi cana cu lapte.

În sufragerie erau mese de câte patru persoane. Ceilalţi doi de la masa lui, când îl văzură pe băiatul cel mic repezindu-se la porţia noului venit, începură să râdă:

— Ăsta-i găman.

— Aşa îl cheamă? întrebă el cu naivitate.

— Îl cheamă Milică. Noi l-am poreclit „găman”. E în stare să mănânce cât patru. E chiar de mirare unde bagă atâta mâncare. Şi nu se vede. Uită-te la el! E slab să-l doboare vântul.

— Ce-aveţi cu mine? Ia mai lăsaţi-mă în pace! Dacă mi-e foame, mănânc. Ce, mănânc porţia voastră? Apoi către Ionuţ: Dar pe tine cum te cheamă?

— Ionuţ!

— Îmi place de tine, Ionuţ. Să mor eu dacă nu-mi place de tine!

Milică era un băiat slab, cu obrajii supţi, cu ochii înfundaţi în cap, dar mari, cu fruntea bombată, cu umeri lăsaţi şi înguşti. Mâinile în schimb îi erau frumoase, cu degete lungi, delicate şi cu noiţe pe fiecare unghie.

Din primele zile Milică s-a ataşat de el ca o umbră, săritor, gata să-i facă mici servicii pentru a-şi dovedi ataşamentul. La început se opuse. Dar văzând că Milică stăruie şi că lui nu-i rămâne altceva decât să protesteze ulterior, îl lăsă în apele lui. Dealtfel, curând începu să ţină şi el la Milică.

La colonie venise cu ceva bani. Îi dăduse tata.

— Poate ai să ai nevoie de ei acolo. Mai cumperi ceva de mâncare, niscai dulciuri...

Banii nu aveau voie să-i păstreze ei, elevii. Trebuiau predaţi la administraţia şcolii. Săptămânal, cei ce aveau bani depuşi, erau întrebaţi ce doresc să li se cumpere din oraş, în contul sumei aflate în păstrare, şi li se cumpăra. Dealtfel, cât timp a stat în colonie el n-a prea dus lipsă de bani. Tata i-a mai trimis în două rânduri, iar mama o dată. Mama i-a trimis şi pachete. În decurs de trei ani, trei pachete. În schimb Smaranda i-a trimis cinci.

Milică nu primea bani, nu primea pachete. Nu primea nici scrisori şi nici nu venea vreo rudă să-l viziteze. În schimb, o dată pe lună, scria mamei sale o scrisoare care începea aşa: „Draga mea mămică...”

După ce s-au împrietenit, nu de puţine ori se întâmpla ca Milică să-l întrebe:

— Ionuţ, tu mai ai ceva bani la „bancă”? (Prin „bancă” Milică înţelegea administraţia şcolii.)

— Mai am, Milică!

— Şi ai fi dispus să cheltuieşti ceva din ei?

— Ce-ţi pofteşte inima, Milică?

— Tare mi-e poftă de nişte dulceaţă de căpşuni!

Sau altă dată, mai pe ocolite:

— Ionuţ, tu n-ai avea poftă de nişte halva de-aia bulgărească?

— Parcă aş mânca, Milică.

De fapt, nu avea poftă de halva. Dar cumpăra halva numai ca Milică să-şi poată satisface pofta de halva bulgărească. Banii pe care îi primea îi cheltuia în cea mai mare parte cumpărând de-ale mâncării pentru Milică. Fiindcă Milică mereu poftea câte ceva. În special dulciuri. Când obţinea ceva la care râvnise, începeau să-i sticlească ochii de plăcere. Şi el, Ionuţ, se simţea tare mulţumit că putea să satisfacă toate apetiturile gastronomice ale prietenului său.

Milică fusese adus în colonie cu un an mai înainte.

— Faţă de tine sunt deşcă bătrână, se lăudă el, cu un fel de amărăciune.

Deşi mai vechi în colonie, nu se împrietenise cu nimeni. Dealtfel, toţi îşi băteau joc de el şi îl cam dispreţuiau din cauză că era ahtiat după mâncare. Milică avea o foame permanentă. Tot timpul mesteca, iar în buzunare ascundea totdeauna câte ceva de mâncare, măcar un morcov sau o bucată de pâine. Bucătăresele îl protejau şi aveau grijă să-i umple farfuria cu ciorbă sau cu mâncare. Dacă se ducea la bucătărie, niciodată nu pleca de acolo cu mâna goală. Căpăta o bucată de carne sau măcar un cotor de varză. Nici

dacă ar fi fost iepure lui Milică nu i-ar fi plăcut aşa de mult cotorul de varză.

Timid de felul său, pe de o parte, pe de alta ştiindu-se cam dispreţuit din cauza apetitului său de nepotolit, nu căuta prietenia nimănui. Despre el nu se ştia decât că este un mâncăcios fără pereche. Încolo era considerat atât de neinteresant şi de dispreţuit, încât nimeni nu-şi mai amintea pentru ce vină ajunsese în colonie. Or, dacă nimeni nu-şi mai amintea, însemna, pe de altă parte, că în niciun caz pentru vreo vină importantă. Fiindcă „prestigiul” de care se bucurau unii în colonie era în raport direct cu gravitatea vinei pentru care ajunsese acolo.

La vreo săptămână după ce se împrieteniră, într-o seară, Milică, bine dispus fiindcă abia îşi satisfăcuse pofta de marţipan, îi mărturisi:

— Cum te-am văzut mi-am zis că trebuie să ne împrietenim.

— Da? Şi de ce-ai vrut neapărat să te împrieteneşti cu mine?

— Fiindcă te-am simţit eu că eşti altfel. De ce crezi că te-au poreclit băieţii „pui” de raţă?

— Habar n-am. Merg cumva legănat ca o raţă?

— Da’ de unde! Chiar nu-ţi dă prin minte de ce ţi-au zis aşa?

— Nu!

— E simplu! Alde maică-ta lasă cloştile?

— Noi stăm în bloc.

— Dar ai auzit poate că unele femei, când le cad găinile cloşti, pun la clocit şi câteva ouă de raţă?

— Parcă.

— Asta-i! De aceea ţi-au zis „pui” de raţă. Tu eşti printre noi ca un boboc de raţă printre nişte pui de găină. Toţi cred că ai ajuns aici numai fiindcă ai avut ghinion.

— Vasăzică de aceea m-au poreclit aşa?

— Păi de ce altceva? Pe noi ne-au adus aici să ne reeduce. Dar pe tine de ce? Să te reeduce? Aiurea! Dacă aveai nevoie de aşa ceva, ăştia, băieţii, nu te porecleau aşa. Se pricep al naibii să „citească” după ochi hramul

fiecăruia. Oricât ai sta aici, pentru ei tu, Ionuţ, tot „pui” de raţă ai să rămâi. Tu nu eşti ca mine. Eu, măi Ionuţ, aici nu mă simt prea rău. Ba pot să spun că, faţă de cum o duceam înainte, aici mă simt fain. Numai un lucru îmi lipsea până ai venit tu. Nu aveam un prieten. Dar de când ne-am împrietenit, chiar că nu-mi mai doresc nimic. Să mor dacă te mint!

— Nu-ţi doreşti chiar nimic, nimic? Nu-ţi doreşti să poţi pleca de aici?

Milică ridică din umeri şi oftă:

— Unde să mă duc, Ionuţ?

— N-ai părinţi? Mamă? Tată?

— Tată n-am. Adică oi fi având. Dar eu nu-l ştiu. În acte sunt trecut ca fiu natural şi port numele de familie al mămicăi. Cu tata asta-i povestea. Cu mămica... Cu mămica povestea e mai lungă. Mămica n-a fost bună cu mine. Dar nu-i port pică. În sinea ei nu e rea. Am simţit-o eu. Dar are, săraca, fire slabă de la natură. Mămica nu are voinţă nici de doi bani. Bea de stinge. De speriat cât de mult este în stare să bea mămica. Săraca, spune că s-a deprins cu băutura de la taică-meu, care o fi fost ăla... Pe urmă, după ce-a părăsit-o, ea a rămas cu patima. Nu s-a mai putut dezbăra. Când se îmbăta la circiumă, venea acasă totdeauna cu un bărbat, beţivan şi el. Venea cu el şi mie îmi spunea: „Uită-te bine la el, că de azi înainte ăsta-i taică-tu”. Am avut din ăştia o mulţime de taţi, fiindcă ei stăteau ce stăteau şi pe urmă plecau, îşi luau lumea în cap numai să scape de mămica. Că dacă apuca să bea un pahar, mămica începea scandalurile şi bătăile. Tu, Ionuţ, ai răbdat vreodată de foame?

— Nu, Milică.

— Atunci nu ştii ce înseamnă foamea.

— Nu ştiu!

— Mie, află, de când am început să-mi dau seama că exist pe lume mi-a fost foame. Ba pot să spun că mi-am dat seama că exist fiindcă mi-a fost foame. Mămica îmi dădea să mănânc numai când îşi aducea aminte de mine. Adică numai atunci când era trează. Şi numai pe sponci, fiindcă

banii, puţini câţi avea, îi dădea pe băutură. Eu am crescut mai mult din mila vecinilor. Din ce-mi dădeau ei mai apucam, câteodată, să mă satur. Şi atunci când furam şi făceam rost de ceva bani. Furam de la şcoală, de la colegi, un fular, un basc, mănuşi sau vreun stilou. Niciodată nu m-au prins. Pe mine nu mă bănuiau deloc. Aveau încredere în mine.

Mămicăi, săraca, nici că-i păsa. Îi da într-una cu băutura şi cu scandalurile. Până într-o zi, când s-au săturat vecinii şi au reclamat-o la miliţie că-i imorală şi că n-are grijă de mine. A avut şi judecată. La judecată au găsit-o vinovată şi au degradat-o din drepturile părinteşti, iar pe mine m-au dat la casa copilului. Rău nu era acolo, dar eu nu-mi dădeam seama. Nu-mi plăcea acolo că totul era după program. Am fugit. Câtva timp n-au pus mâna pe mine. Mă găzduia o bătrână, o ţigancă din. Tei. Nu de pomană, că ce furam împărţeam cu ea. Până la urmă m-au înhăţat şi m-au internat aici: pentru furturi şi vagabondaj. Nu mi-a părut rău când au pus mâna pe mine. Mă săturasem. Să mor eu că mă săturasem! Nu e bine să fii mereu ca frunza pe apă. Nu e bine defel. Ajungi într-o zi să ţi se facă lehamite. Până la urmă, un rost tot trebuie să-ţi faci în viaţă. Nu-i aşa?

— Bineînţeles!

— Tractorist nu-i rău. Îmi place meseria asta. Tovarăşul maistru mă apreciază. Zice că sunt brânză bună. La optsprezece ani, când mi-or da drumul de aici, o să am o meserie. Cu meseria la mână n-am grijă de nimic. Numai cu cartea însă nu prea mă împac. Încolo, n-am treabă! Mai ales de când eşti şi tu aici. Dacă îmi pare rău de ceva, îmi pare rău de mămica, săraca!

— Dacă ar urma o cură de dezintoxicare, sugeră el. Numai să vrea.

— Acu', acolo unde este, face cură fără voia ei.

— Dar unde-i acum?

— La penitenciar. A făcut o „gaură” la întreprinderea unde lucra şi au prins-o. Are să iasă peste doi ani.

Şi Milică oftă. Ochii lui trişti îl priviră din fundăturile orbitelor.

Milică se ataşa de el din zi în zi mai mult. Dar şi el de Milică. Fără Milică i-ar fi fost mai greu să se adapteze. În ciuda faptului că toţi ceilalţi ori îl ignorau, ori îl dispreţuiau, Milică avea un dar deosebit de a sesiza ce anume însuşire sau defect deosebea un ins de celălalt, fie că era vorba de băieţi, de educatori sau de profesori. Caracterizându-i pe fiecare, Milică îl ajuta, într-un fel, să se adapteze. Să se adapteze la situaţii cu totul noi pentru el, adoptând comportamentul cel mai potrivit. Fu astfel ferit de unele experienţe neplăcute în raporturile sale, inevitabile dealtfel, cu acei băieţi asupra cărora efectele reeducării întârziau să se arate. La început mai ales, în special asupra acestora persoana lui avu un efect cumva de iritare, pentru simplul fapt că îl simţeau altfel decât ei, „pui” de raţă. Cu timpul însă se obişnuiră cu el, îl acceptară, ba chiar începu să crească în ochii lor, spre marea mirare a lui Milică. Băieţii aceştia, asupra cărora procesul reeducării întârzia să-şi dea roadele, începură să-l preţuiască tocmai pentru ceea ce ei preţuiau cel mai puţin, dacă nu chiar deloc: rezultatele la învăţătură.

Un băiat proaspăt venit în colonie dobândea un anumit „prestigiu” în ochii celorlalţi, în raport cu gravitatea infracţiunii. Se stabilea astfel în mod tacit o anumită ierarhie care se schimba de fiecare dată când erau aduşi alţi băieţi. De aceea, nu de puţine ori se întâmpla ca cei ambiţioşi, aspirând la rolul de „vedetă”, întrebaţi fiind ce anume infracţiune au comis, să brodeze pe canavaua fanteziei. Aşa, de pildă, furtul unei sume de bani, neînsemnată dealtfel, devenea delapidare, iar vagabondajul şi şterpelitul câtorva ciorchini dintr-o vie, tâlhărie la drumul mare.

Despre toate acestea Ionuţ află de la Milică, prietenul său, chiar din primele zile. Şi întrucât între vedetism şi gravitatea infracţiunii exista un raport direct, mirarea fu cu atât mai mare pentru Milică, dar mai mult pentru conducerea şcolii, atunci când se observă că el, Ionuţ, deveni vedetă datorită unor merite care nu fuseseră considerate ca atare de când exista colonia: excepţionalele

sale rezultate la învăţătură. Dintr-un anumit punct de vedere se putea spune despre el că devenise vedeta-vedetelor, adică a celor mai recalcitranţi, mai înrăiţi.

În colonie băieţii nu prea se omorau cu învăţătura. A asista la ore şi a învăţa constituiau pentru ei obligaţii faţă de care nu aveau niciun fel de tragere de inimă. De aceea sarcina profesorilor nu era deloc uşoară. Fără exagerare, se poate spune, dar într-un alt sens decât în trecut, că munca pe care o depuneau profesorii pentru ca elevii să-şi însuşească măcar minimum de cunoştinţe echivala cu un adevărat apostolat.

Tocmai de aceea surpriza a fost mare pentru profesori când şi-au dat seama că el, elevul Istrate Ionuţ, manifestă un interes deosebit faţă de învăţătură, aceasta pe de o parte, iar pe de alta, că poseda cunoştinţe mult superioare celorlalţi. Însă cel mai plăcut surprins dintre toţi profesorii fu acela de matematici, deoarece faţă de materia pe care el o preda, elevii coloniei manifestau o lipsă de interes aproape unanimă.

— Cum te cheamă, elev? îl întrebă, după ce îi verifică, la prima oră, cunoştinţele.

— Istrate Ionuţ.

— Istrate Ionuţ, tu eşti o *rara avis.* Ştii ce înseamnă asta?

— Ştiu, tovarăşe profesor.

— Dar voi ştiţi?

— (!)

— Pe latineşte înseamnă „pasăre rară”. Ei bine, aflaţi că la obiectul meu Istrate Ionuţ e o *rara avis.*

În scurtă vreme deveni o *rara avis* şi pentru profesorii de la celelalte materii, fără ca el, datorită nivelului destul de scăzut al clasei, să trebuiască a depune eforturi prea mari. În aşa măsură profesorii erau impresionaţi de această *rara avis,* încât la cancelarie, în timpul recreaţiilor, i se lăudau progresele la învăţătură, inteligenţa, iar cel de matematici, talentul.

Preţuirea aceasta concretizată în evidenţieri şi laude în diferite prilejuri nu stârni invidii, ci, dimpotrivă, simpatii,

care ulterior se transformară într-un fel de admiraţie de un fel deosebit.

Milică îi dădu următoarea explicaţie:

— Acum se uită la tine ca la un campion!

— Cum asta, Milică?

— Ascultă aici la mine, să-ţi explic! Tu ştii, dacă nu ştii ţi-o spun eu, că nimeni nu se omoară cu învăţătura. Ce să ne mai ascundem după degete? Sport da, filme da, două pe zi dacă s-ar putea, dar cu învăţătura mai încet. Nu ne place şi pace. Ţi-o spus eu, dacă ne-ar fi plăcut învăţătura nu ajungeam aici. Sunt şi excepţii. Ca de-alde tine. Dar câte? Le numeri pe degete. Profesorii ştiu şi ei că ne place învăţătura ca sarea în ochi. Oftează şi fac şi ei ce pot să vâre în căpăţânile noastre ceva învăţătură. Şi pentru ei, pentru noi, când spui elev de colonie e ca şi când ai spune cap de varză. Asta până a nu veni tu aici. De când te afli printre noi, am început să vedem în tine pe ăl de apără obrazul coloniei. Când începi tu să dai drumul la papagal şi să spui lecţia mai ca în carte, să mor eu dacă nu ne bucurăm şi nu ne vine, la sfârşit, să batem din palme ca la teatru. Când umfli un zece, e ca şi când l-am lua noi, cu toţii. Ce mai, ai devenit campionul nostru la învăţătură, Ionuţ, şi de acum încolo nimeni n-are să mai poată spune că suntem toţi o apă şi-un pământ de proşti.

Unul dintre educatori, care îi arăta multă prietenie, îi dădu o altă explicaţie:

— Iată că acum tu, Ionuţ, preţuieşti în ochii celor mai mulţi măcar atât cât vedetele obişnuite. Ei au ajuns, datorită ţie, să preţuiască şi înclinarea spre învăţătură, nu numai dibăcia de a şterpeli un geamantan din gară, baticuri sau ciorapi dintr-un magazin, ori un portofel din buzunarul cuiva. Nu-ţi mai spun că ai devenit, într-o oarecare măsură, model de urmat. Îmi spuneau câţiva profesori că în trimestrul acesta numărul celor care au răspuns mulţumitor la lecţii a crescut.

Printre cei care înregistrau progrese la învăţătură se număra şi Milică. Îl ajuta. Mai ales la matematică, materie

la care Milică nu izbutise să-şi însuşească decât numai nişte noţiuni vagi şi aproximative.

— Ştii, Ionuţ, „armetica” parcă nu-i chiar aşa de afurisită.

— Când îi prinzi gustul, Milică, te pasionează.

— Zău, mă? Apoi resemnat: Eu, la tractor, ce nevoie am să-i prind gustul!... Să ştiu atâta mi-e destul cât să-mi spună o dată profesorul: „Ei, brava, Milică! Văd că ai început să pricepi câte ceva!”

Faptul că îl ajuta la lecţii fu pentru Milică un motiv în plus să ţină şi mai mult la el. Pe de altă parte, Milică era mândru că numai el era prieten adevărat cu „campionul” coloniei. De aceea, de multe ori îi cerea să i-o confirme:

— Ionuţ, sunt eu prietenul tău?

— Eşti, Milică!

— Să nu te mai împrieteneşti şi cu altcineva.

— Nu mă împrietenesc.

— În ziua când i-a propus să-i împrumute bani ca să trimită mamei sale un pachet, Milică mai că a plâns de bucurie.

Era într-o după-amiază, la orele de meditaţie. Se împlinise o lună de când Milică trimisese mamei sale ultima scrisoare. Acum scria o alta. Milică era colegul său de bancă.

— Săraca mămica, nu are de la cine primi scrisori decât de la mine! Sigur că se bucură când le citeşte. Apoi, după câteva clipe, oftând. Ce s-ar mai bucura săraca, dacă aş avea bani să-i trimit un pachet cu ceva alimente!

— Păi atunci să-i trimiţi, Milică. Îţi împrumut eu bani.

— Nu se poate.

— Şi de ce nu se poate?

— Pentru că mie mi-ar plăcea să-i trimit un pachet din banii mei, câştigaţi de mine, pricepi, Ionuţ?

— Tu crezi că are importanţă dacă banii pentru pachet sunt câştigaţi de tine sau împrumutaţi de mine? Important e să-i faci ei o bucurie. Am sau n-am dreptate?

— Ai, Ionuţ! Apoi imediat, nefiind în stare să-şi învingă scrupulele. Adică vrei să dai tu bani de la tine? Că înapoi de

unde să ţi-i dau? Doar peste şase ani, din prima leafă de tractorist...

— Ţi-am spus că nu asta are importanţă. Dacă mama ta primeşte pachetul are să se bucure sau nu?

— Cred şi eu că are să se bucure. Să mor eu că are să se bucure! Ştii, i-am scris despre tine. I-am spus că eşti prietenul meu şi că ţin foarte mult la tine. Am să-i scriu că banii mi i-ai împrumutat tu.

Pachetul pe care îl trimiseră prin administraţia şcolii costă nouăzeci şi şase de lei. După aceea, lui Ionuţ nu i-au mai rămas în cont la „bancă” decât douăzeci şi trei de lei.

Din ziua aceea Milică deveni literalmente „umbra” lui. Unde era unul, trebuia să fie şi celălalt. De aceea, la un moment dat, fură porecliţi „Fraţii”.

— Mă, i-ai văzut cumva pe „Fraţi”?

Sau:

— Uite că „Fraţii” joacă ţintar.

Şi aşa trecură săptămânile, lunile, trecu şi primul an.

*

Toate acestea le retrăi fulgerător, prin amintire, după ce Smaranda îl întrebă:

— Cum e, Ionuţ acolo?

— *Acolo?*

— Să nu te superi că-ţi pun o asemenea întrebare. N-o fac din curiozitate. Vreau numai să-mi dau numai seama cât de mult ai suferit.

Fără voia sa zâmbi. Ironic. Auzi ce pretenţie avea Smaranda! Că va putea înţelege cât de mult a suferit, povestindu-i doar *cum este acolo.*

— Crezi că ai să-fi poţi da seama, Smaranda?

— Cred că da.

— Aştepţi să-ti spun dacă a fost *bine* sau *rău?*

— Chiar aşa de proastă mă crezi? Nu-ţi cer... o concluzie. Concluzia că am s-o trag eu, la urmă. Vreau să-mi povesteşti câte ceva despre viaţa de acolo. Parcă tu nu înţelegi ce vreau să spun!

— Înţeleg! Numai că nu ştiu cu ce să încep. Te-ar interesa programul unei zile?

Întrebarea o pusese ca să-şi bată joc de ea. Curiozitatea Smarandei îl irita, deşi nu-şi putea explica motivul.

— Bine, începe cu asta! fu de acord Smaranda, care nu sesiză ironia.

— Dimineaţa, la ora şase, deşteptarea. Până la orele opt, gimnastica de înviorare, spălarea, aranjarea ţinutei, curăţenia în dormitoare. Pe urmă, micul dejun. După aceea, program de clasă şi de atelier. Masa de prânz. După aceea, până la orele şaisprezece, activitate, hai să-i spunem culturală: lectură, şah, sport. De la orele şaisprezece până la cină, meditaţie în sălile de clasă. La orele douăzeci: cina. După cină, ca şi dimineaţa, program administrativ. La orele douăzeci şi unu, stingerea.

— Culcarea?

— Da, culcarea. Am uitat să-ţi spun că există şi o cameră de detenţie.

— Ce-i aceea? Carceră?

— Mai curând o cameră de arest. Camera de detenţie are pat cu cearşafuri, fereastră. Cel pedepsit primeşte aceeaşi hrană şi, dacă îi place, nu i se interzice să citească ziare şi cărţi. Maximum de pedeapsă în camera de detenţie: cinci zile. Asta e tot. Ce vrei să mai ştii?

Smaranda nu-i răspunse. Se părea că acum n-o mai interesează decât trenul care se apropia. După ce acesta se îndepărtă şi după ce nu se mai văzu decât fumul pe care îl scotea locomotiva, fum care, acolo departe, semăna cu un zmeu confecţionat din hârtie cenuşie şi într-o formă neobişnuită, întrebă:

— Bine, dar tu?

— Nu înţeleg!

— Tu cum te-ai simţit? Vorbeşte-mi despre tine, fiindcă programul văd că nu-mi spune nimic.

— În definitiv, ce-ai vrea să-ţi spună programul?

— Nu ştiu! E un program raţional... un program uman, care...

— De ce? Ai fi vrut să fie inuman? Băieţii de acolo sunt doar cu toţii oameni.

— M-ai întrerupt şi nu m-ai lăsat să termin ceea ce am vrut să spun...

— Atunci spune!

— Am vrut să spun că programul este raţional, uman, un program care nu se deosebeşte de programul oricărei şcoli cu internat.

— Da. Şi?

— Când ţi-am trimis pachete, adresa a sunat aşa: „Institutul special de reeducare a minorilor...”. Or programul zilei, de care mi-ai vorbit, nu mă lasă să văd că e vorba de un Institut „special”.

— Vasăzică, tu te-ai aşteptat, fiind vorba de un Institut special, la un program „special”.

— Nu chiar asta am vrut să spun.

— Dar ce?

— Dar nu mă tot întrerupe – se supără ea – şi lasă-mă să-mi exprim gândul până la capăt!

— Bine, n-am să te mai întrerup!

— Îţi spuneam că programul este un program obişnuit pentru o şcoală obişnuită şi nu pentru un Institut special. Dar dacă e un Institut „special” de reeducare, înseamnă că băieţii de acolo sunt un pic altfel decât ceilalţi de vârsta lor, care nu au ajuns acolo. Da?

— Sunt! Într-un anumit fel.

— Or dacă sunt un pic altfel decât ceilalţi, şi dacă îmi spui: „Dimineaţa, la orele şase, deşteptarea, până la orele opt gimnastică de înviorare etc”. Sau: „De la orele şaisprezece până la cină meditaţie în sălile de clasă”, eu nu văd nimic, nu izbutesc să *văd* decât nişte băieţi puţin altfel, de vreme ce au fost trimişi la un Institut special de reeducare.

— Ştii, Smaranda, când m-am întors de *acolo,* oamenii din cartier care mă cunoşteau şi ştiau de unde vin, se uitau la mine într-un fel tare ciudat. Cel puţin aşa mi s-a părut la început. Pe urmă, însă, am înţeles de ce se uitau aşa la mine. Pur şi simplu fiindcă se căzneau să descopere în

figura mea nu ştiu ce anume, în orice caz *ceva* care să mă deosebească de ceilalţi băieţi ce nu ajunseseră în colonie. În sinea lor erau convinşi că eu, un hoţ – motiv pentru care stătusem la şcoala de corecţie – trebuia neapărat să mă deosebesc de ceilalţi printr-un semn lăsat de natură. Poate după ochi, răi şi fioroşi, după frunte, neapărat teşită, după nas, turtit ca de boxer, după urechi, neapărat clăpăuge şi aşa mai departe. Poate că mă înşel, dar de fiecare dată, după ce mă cercetau îndelung, descopeream parcă în ochii lor un fel de părere de rău că arăt la fel ca ceilalţi băieţi.

— Zău, Ionuţ? Ai observat tu asta?

— Am observat, Smaranda.

— În cazul acesta de vină sunt numai filmele de aventuri. Ai observat că în filmele de aventuri personajele negative au nişte înfăţişări înfiorătoare?

— Nu mă interesează dacă filmele de aventuri sunt de vină. Dar dacă vrei să ştii, chiar eu am fost, fără voia mea, influenţat de o asemenea părere greşită.

— Tu?

— Eu! Atunci când am ajuns *acolo,* colonia avea un efectiv de vreo două sute de minori. În primele zile mă uitam la ei şi nu-mi venea să cred că mă aflu printre nişte băieţi care, într-un fel sau altul, încălcaseră legea. E drept, erau şi câţiva care numai cât te uitai la ei şi îţi dădeai seama că până la urmă tot la închisoare vor ajunge. Dar ceilalţi, marea majoritate, arătau aşa cum arată toţi băieţii pe care îi întâlneşti pe stradă şi care, sigur, nu vor fi trimişi într-o colonie de minori. Dar să ştii că nu numai arătau, dar că şi în sufletul lor chiar aşa erau. Ceea ce îi deosebea, ceea ce ne deosebea de băieţii de afară era că fiecare din noi aveam câte o „hibă”, cum spunea Milică.

— Cine-i Milică ăsta?

— Un prieten de-al meu. Milică a fost singurul băiat cu care m-am împrietenit. Bietul Milică, tare s-a mai simţit nenorocit când am plecat! Ce păcat că nu-l poţi cunoaşte!

— Atunci descrie-mi-l! Vorbeşte-mi despre el. Poate că am să izbutesc să-l *văd.*

— Milică are vârsta mea, dar, ca înălţime, nu-mi ajunge până la umăr. Când te uiţi la el nu-i dai mai mult de doisprezece ani. Nu-i niciun băiat frumos. Este chiar un pic urâţel. Însă imediat îţi devine simpatic, fiindcă are nişte ochi care nu ştiu să privească decât într-un anumit fel: cu nevinovăţie. Milică, băiatul ăsta bun, cu ochii care nu ştiu să privească decât cu nevinovăţie, a furat, şi nu numai o singură dată.

— Ce l-a împins să fure? voi ea să afle.

— Tocmai asta-i problema. Fără să-ţi dai seama, tu ai pus punctul pe *i*, cum spunea educatorul nostru Săftoiu. Şi Săftoiu ăsta, în felul său, ce om interesant...

— În ce fel interesant, Ionuţ?

— Cel mai inteligent dintre toţi, dar şi cel mai sever. Pe deasupra citit. Ştie o mulţime de lucruri. Mai ales este tobă de istorie. Mie îmi plăcea să-l ascult. Eram singurul. Pe ceilalţi îi plictisea de moarte. Şi, în parte, plictiseala lor era justificată. Fiindcă avea o meteahnă: vorbea mult. Pentru o abatere neînsemnată era în stare să-ţi facă morală o jumătate de oră. Trebuie să ştii, Smaranda, că băieţilor nu le plăcea defel să le faci morală. Preferau pedeapsa. Or, Săftoiu, chiar atunci când îi pedepsea, o făcea după un prealabil discurs moralizator de jumătate de oră. Cred că vorbea atâta fiindcă îi plăcea să se asculte.

Mie Săftoiu îmi acorda o atenţie deosebită, fiindcă îşi dăduse seama că îl ascultam cu un interes neprefăcut. Şi, într-adevăr, chiar aşa era. Îmi plăcea să-l ascult. Fiindcă, în ciuda faptului că vorbea atât de mult, de cele mai multe ori spunea lucruri interesante. Multe din cele ce spunea nu le înţelegeam. Erau însă destule care nu depăşeau puterea mea de înţelegere.

Săftoiu avea nevoie de un auditoriu. De aceea nu o dată se întâmpla să-mi ceară să-l însoţesc în plimbările pe care le făcea prin curtea şcolii, de două ori pe zi. Îl însoţeam, şi el vorbea. Ştia că îl ascult. Dacă îl şi înţeleg, asta îl interesa mai puţin. Era mulţumit că are cui vorbi şi mai ales că acela îl asculta cu atenţie. Cum ţi-am mai spus, ştia o mulţime de lucruri. Ceea ce mă făcea să-l ascult cu atenţie nu era atât

faptul că îmi furniza o mulţime de informaţii despre care habar nu avusesem – istorice mai ales – ci faptul că, de multe ori, izbutea să mă facă să văd ceea ce până atunci nu băgasem de seamă. Cum să-ţi explic? Închipuie-ţi că treci în fiecare zi pe aceeaşi stradă. Ştii cum arată fiecare casă... Firmele, vitrinele magazinelor îţi sunt familiare. Şi iată că într-o zi cineva îţi atrage atenţia asupra nu ştiu cărui amănunt, pe care tu nu l-ai observat, dar care acum, dintr-o dată, te ajută să vezi strada în cu totul altă lumină. Ei bine, tocmai un asemenea dar avea Săftoiu, şi de aceea îl ascultam cu interes, chiar atunci când spunea lucruri neinteresante.

Milică, gelos în felul său, mereu mă întreba cum de suport „predicile” lui Săftoiu. „Pe mine dacă m-ar toca atâta la cap – spunea el – aş fugi mai curând din colonie decât să fiu obligat să-l ascult”. De fapt, câştigul era reciproc. Săftoiu găsise în mine pe unul care îl asculta, iar eu, ascultându-l, învăţam câte ceva despre ceea ce numea el filozofia vieţii. Unde mai pui că, la un moment dat, nu m-am mulţumit doar să ascult, ci să şi întreb.

— Îmi închipui că-i făcea plăcere să-i pui întrebări. Abia îi dădeai prilejul să se asculte vorbind.

— Să ştii însă că-i puneam întrebări la care nu-mi răspundea cu plăcere.

— Ce fel de întrebări, Ionuţ?

— Întrebări în legătură cu colonia.

— Şi răspunsurile te satisfăceau, Ionuţ?

— Mă ajuta ca să-mi fie mai uşor.

— Îţi era tare greu?

— Îmi era, Smaranda. Şi nu numai mie. Într-un fel, până la majoratul nostru, nu mai eram liberi. Şi asta e puţin lucru?

— Dar ce-ţi spunea de îţi era apoi mai uşor?

— Nu ştiu cum să-ţi explic. Dar să încerc. Uite, adineaori ai afirmat că nu poţi să-ţi dai seama cum era *acolo,* luând doar cunoştinţă de programul unei zile, deoarece programul, fiind unul normal, pare neobişnuit pentru o şcoală specială, unde sunt aduşi nişte băieţi deosebiţi.

— Dar ţi-am explicat, Ionuţ, că nu asta am vrut să înţeleg protestă ea.

— Mi-ai explicat, dar în fond, e cam acelaşi lucru.

— Nu-i adevărat.

— Bine... Bine!... Dar chiar dacă ar fi adevărat, să ştii că nedumerirea ta ar fi foarte deşteaptă. Şi ai să vezi imediat de ce. E vorba tot de Săftoiu. Trebuie să ştii că el ne numea „îngeri cu feţe murdare”.

— Îngeri cu feţe murdare! Foarte frumos, Ionuţ! Trebuie că Săftoiu ăsta este un tip cu imaginaţie.

— Că avea imaginaţie sunt aproape sigur. Numai că denumirea de „îngeri cu feţe murdare” nu-i aparţine. Mi-a spus că, înainte de război, când noi încă nu ne născusem, a rulat pe ecranele cinematografelor un film cu titlul acesta. Un film despre nişte infractori minori. Pretindea că titlul, pe care îl găsea extraordinar, ni se potrivea.

Mai târziu, când ne-am despărţit, a adăugat: „Ei, ai reflectat? „ „Am reflectat!” i-am răspuns. „Şi?” „Vreţi să spuneţi că suntem numai pe dinafară murdari?” „Sensul cam acesta este. Ascultă, elev, tu ştii ce este un diagnostic?” „Cine nu ştie!” Ei bine, marea majoritate a dosarelor voastre conţine un diagnostic”. „Adică, noi suntem consideraţi bolnavi, tovarăşe educator?” l-am întrebat. „Bolnavi propriu-zis, nu. Cu toate acestea, în dosare e pus un diagnostic. Sau, dacă vrei, un fel de diagnostic. Un acelaşi diagnostic pentru marea majoritate a cazurilor. Ştii cum sună? Ascultă, el sună aşa: *«Tulburări de comportament pe fond de carenţe educative».”*

— Ce voia să înţeleagă prin asta? întrebă Smaranda.

— Îţi explic imediat. Săftoiu spune că noi suntem răi nu fiindcă aşa ne-a creat natura. După părerea lui, comportamentul nostru era de fapt consecinţa fie a unei educaţii greşite, fie a lipsei oricărei educaţii. După el, un organism se dezvoltă în anumite condiţii. Dacă una sau mai multe din aceste condiţii lipsesc, atunci în organismul respectiv se petrec anumite tulburări, care pot fi ori trecătoare, neesenţiale, ori durabile, hotărâtoare, punând în primejdie însăşi existenţa organismului. „Pentru un pui de

om – zicea el – care este cu totul altceva decât un pui de animal, factorul educativ face parte din acele condiţii fundamentale care, dacă lipsesc cu totul, primejduiesc grav partea cea mai frumoasă din om: viaţa lui spirituală şi morală”. Cred că am izbutit să-ţi reproduc, aproape cuvânt cu cuvânt, spusele lui.

— Foarte interesant! Acuma mi-e mai clar ce-i cu diagnosticul acela. Ţie ţi-au pus aceleaşi diagnostice, Ionuţ?

— Cred că da. Dar încă nu cunoşti în întregime punctul de vedere al lui Săftoiu. El îmi spunea că o carenţă totală din punct de vedere educativ nu poate să existe, ci numai unele parţiale, care nasc la rândul lor dereglări sau tulburări parţiale de comportament, unele mai grave, altele mai puţin grave. După el, rostul şcolii ar fi ca printr-un proces de educaţie normal să înlăture carenţele de comportament din pricina cărora Milică, de pildă, ajunsese hoţ şi vagabond. Nu ştiu dacă teoria asta a lui Săftoiu ţie îţi spune mare lucru, însă mie mi-a ajutat mult.

— În ce sens?

— Ţi-am mai spus. După aceea mi-a fost mai uşor.

Smaranda se opri puţin. El îşi dădu seama că ea se gândeşte, fiindcă o văzu boţindu-şi fruntea. Când Smaranda nu înţelegea ceva, îşi boţea fruntea.

— Tot nu înţeleg, Ionuţ!

— Da, într-adevăr, nu e uşor să înţelegi, de vreme ce tu nu ai trecut pe *acolo.* Să-ţi explic. Dar cum? Pentru mine totul este foarte clar. Dar acum, când e vorba să te fac şi pe tine să înţelegi, nu ştiu de unde să încep. Ştii, adică ţi-am spus, la început mi-a fost foarte greu. Din mai multe motive mi-a fost greu. Mi-a fost greu fiindcă *acolo* nu era acasă. Mi-a fost greu fiindcă acolo însemna constrângere, şi mie nu mi-a plăcut niciodată constrângerea. Mi-a fost greu fiindcă proveneam dintr-un alt mediu decât marea majoritate a băieţilor. Mi-a fost greu fiindcă mă consideram altfel decât ei, superior lor. Poate nu era frumos să mă consider aşa. Poate că nici nu aveam dreptul, dar adevărul acesta este. Mă credeam superior lor. Ştiu, ai putea obiecta: „Bine, dar de ce te considerai superior? În definitiv

ajunseseşi acolo fiindcă te făcuseşi complice la furtul unei maşini. Dar ei, de ce fel de greşeli se făceau vinovaţi? Cea mai gravă, tot furtul. Or, în cazul acesta nu aveai niciun motiv să te consideri superior lor”. Foarte adevărat! Numai că vina mea o considera un accident, ceva care nu ţinea de firea mea, pe când a lor exact contrariu. Vreau să spun că, în ceea ce mă privea, mă consideram murdar numai pe dinafară, pe când pe ei îi consideram răi şi pe dinăuntru. Şi fiindcă aşa credeam, îmi era tare greu că trebuia să trăiesc alături de ei. Pe urmă, când Săftoiu mi-a explicat că eram cu toţii nişte „îngeri cu feţe murdare” şi ne găseam acolo numai datorită unor „tulburări de comportament pe fond de carenţe educative”, a fost mult mai uşor.

Se făcuse târziu. Smaranda fu aceea care dădu semnalul de plecare:

— Îţi place aici, Ionuţ?

— Îmi place.

— Dacă am să te mai chem, ai să vii, aici, cu mine?

— Am să vin, Smaranda!

— Acum trebuie să ne întoarcem! Până ajungem, tocmai bine se întunecă.

Capitolul X

Veneau des la „Ruină” să privească trenurile ce treceau ba într-o direcţie, ba în alta. La început venise doar să-i facă pe plac Smarandei. Dar după o săptămână începu să-i placă locul. Să-i placă mirosul fumului pe care coşurile locomotivelor îl împroşcau cu dărnicie; să-i placă balaurul fantastic în care el se transforma, un balaur cenuşiu, ce se zvârcolea ca într-o închipuită agonie; să-i placă zgomotul metalic şi ritmic al roţilor, care se auzea într-un anumit fel când trenul era departe, în alt fel când se apropia, dar, şi

într-un caz şi în celălalt, părând asemenea unei stranii şi grăbite chemări de toacă monahală, pe care nu ştia cine o bătea sus, în clopotniţa vastă şi azurată a cerului, să-i placă hăulitul locomotivei, ce se ostenea gâfâind ritmic, nerăbdătoare să ajungă mai curând la capătul itinerarului ei. Şi asemenea Smarandei, începea să simtă şi el, atunci când trenul se îndepărta, un fel de strângere de inimă că pleca fără el către o destinaţie necunoscută, dar tocmai de aceea mai ispititoare, asemenea unor cetăţi miraculoase din *O mie şi una de nopţi.*

Veneau la „Ruină”, se aşezau pe zid, unul lângă altul şi, bălăbănindu-şi picioarele, aşteptau trenurile. Până să se arate vreunul în depărtare, discutau despre tot ce le trecea prin minte. Şi de fiecare dată Smaranda era aceea care pornea vorba.

— Ionuţ, ai vrea să fii acum major? Să ai, de pildă, douăzeci de ani?

— Nu cred că aş vrea, Smaranda.

— De ce?

— Fiindcă nu ştiu cum este când ai şaptesprezece sau optsprezece ani. De ce să-mi scurtez viaţa cu şase-şapte ani?

— Nici eu n-aş vrea să sar peste atâţia ani. Aş dori să am vârsta de acum, dar să fi dobândit experienţa pe care o are o fată de douăzeci de ani.

— La ce ţi-ar folosi?

— Ca să-i pot înţelege pe cei maturi.

— Şi de ce ţii neapărat să-i înţelegi? n-o slăbea el cu întrebările.

— Dacă i-aş înţelege, poate că nu mi s-ar părea chiar atât de caraghioşi.

Sau altă dată:

— Ştii, Ionuţ, ce mi-aş dori mai mult decât orice?

— Nu!

— Să pot zbura. Nu însă cu vreun vehicul mecanic. Pur şi simplu să întind braţele şi să mă înalţ. Şi nu la o înălţime prea mare. Să zicem, numai cu puţin mai sus decât turnul blocului din Piaţa Palatului. Să planez lin deasupra

pământului, când mai sus, când mai jos, dând din mâini doar din când în când, aşa cum şi vulturul numai din când în când dă din aripi. Tu nu ţi-ai dori, Ionuţ?

— Ca să fiu sincer, nu prea.

Smaranda avea o mulţime de idei năstruşnice. Unele de-a dreptul caraghioase. De aceea n-o lua prea în serios. O lăsa să vorbească şi de multe ori se gândea la altceva. Câteodată venea şi singur la „Ruină”. Era un loc unde putea să se gândească în voie, fără să-l tulbure nimeni. Desigur, „Ruina” i-ar fi plăcut şi lui Ştefăniţă. Dar Ştefăniţă era plecat la mare. Curând avea să plece şi Smaranda. Mama şi „unchiu” Mitru de asemenea se pregăteau de concediu. Cu el încă nu se hotărâseră ce să facă. Mama voia să-l ia cu ei, dar „unchiu” Mitru se opunea.

Îi auzise discutând destul de aprins:

— Dragă Marta, concediu am o dată pe an şi nu vreau să mi-l ratez din cauza golanului tău. Te rog să mă ierţi că mă exprim aşa!

— Bine, dar acum s-a schimbat, i-a venit mintea la cap.

— Aşa crezi tu, că s-a schimbat... E un ipocrit. Dar pe mine nu are să mă înşele el. Văd că nu mă crezi. Dar mai devreme sau mai târziu îmi vei da dreptate. Dacă vrei să ştii, nici nu va trece mult până atunci.

Ca să nu se mai certe, până la urmă cădeau de acord să-l trimită la bunica. Pe bunica n-o putea suferi. Bunica era rea, lacomă şi zgârcită. Bunica nu-i arătase niciodată afecţiune nici cât negru sub unghie. De câte ori l-au trimis să stea la ea, ai lui au trebuit să-i plătească „pensiunea”, cum obişnuia ea să spună. Şi totdeauna suma pretinsă fusese piperată. Dacă tata făcea observaţia că totuşi pretenţiile ei erau exagerate, bunica începea să ţipe la el:

— Prea mult? Cum îndrăzneşti să spui aşa ceva? Dovedeşte-mi, te rog, că ţi-am cerut măcar un leu mai mult decât pretind ceilalţi care „dau pensiune”.

— Dar nici mai puţin, mamă-soacră.

— Nici mai puţin, recunosc. Dar eu nu sunt instituţie de binefacere.

Până la urmă tata plătea suma, pe de o parte fiindcă îl amuza zgârcenia bunicii, iar pe de alta fiindcă bunica era, totuşi, mama soţiei sale.

Bunica locuia la Sinaia, singură într-un apartament de trei camere. Două dintre ele aproape tot anul erau închiriate vilegiaturiştilor, Sinaia fiind o staţiune aglomerată atât iarna, cât şi vara. La chiriile încasate se adăugau pensia – bunica fusese profesoară – şi, lunar, un ajutor pe care i-l trimitea fiul ei adoptiv, medic-primar într-un oraş din regiunea Braşov.

Cu toate acestea, bunica era de o zgârcenie cumplită. De câte ori stătuse la ea, vara îi dăduse să mănânce doar atâta cât era necesar să-i ameţească foamea.

„Îmi număra îmbucăturile”, îşi aduse el aminte.

Şi iată că mama şi „unchiu” Mitru, după toate probabilităţile, se vor hotărî să-l trimită la bunica. Dacă îl trimiteau, sigur că avea să se simtă mai prost decât *acolo.*

„Dacă mama a informat-o că am stat *acolo,* mai mult ca sigur că nu va voi să mă primească, încerca să-şi facă singur curaj. Îi va fi teamă să n-o jefuiesc”.

În orice caz, până la concediul mamei şi al „unchiului” Mitru mai erau două săptămâni, iar până când Smaranda avea să plece cu părinţii, tot la mare, zece zile. Încă zece zile va mai veni cu Smaranda la „Ruină”. Smaranda era prietena lui. În ordinea preferinţei, ea urma după Ştefăniţă. Dacă ea ar fi ştiut lucrul acesta, desigur că s-ar fi supărat. Smaranda îi spusese într-o zi:

— Ştii, Ionuţ, dacă mă gândesc bine de tot, tu eşti cel mai bun prieten al meu, şi nu Marilena. Ţin la tine mai mult decât la ea?

El, în schimb, ţinea mai mult la Ştefăniţă. Explicabil. Ştefăniţă era băiat, şi apoi ei doi se potriveau mai bine la fire.

Cu Smaranda se întâlnea la capătul străzii, în fiecare zi la aceeaşi oră.

— Mergem azi la „Ruină”, Ionuţ?

— Mergem!

Când ajungeau se aşezau pe zid.

— Din care parte are să vină primul tren, Ionuţ? Ghici!

— Din stânga!

— Ba din dreapta.

Câştiga totdeauna Smaranda. Ea ţinea minte toate trenurile.

— În cinci minute trece 204.

Şi, într-adevăr, în cinci minute trecea 204.

— Parcă ai fi impiegată, Smaranda!

De multe ori Smaranda îi povestea conţinutul cărţilor citite. Unele cărţi, pe care ea i le povestea, le citise şi el *acolo. Acolo* citise cu un fel de disperare, dintr-o nevoie cumplită de uitare. La un moment dat, bibliotecara începuse să-l suspecteze că împrumuta cărţi fără să le citească, doar aşa, „ca să-şi dea importanţă că citeşte mult.” Prea repede le înapoia. Dar nu era adevărat Citea chiar şi cărţile care îl plictiseau.

Dacă Smaranda povestea vreo carte pe care o citise şi el, Ionuţ observa că ea adăuga episoade care nu existau în carte.

— Smaranda, dar în carte nu se întâlnesc a doua oară în gară.

— Nu?

— Nu!

— Precis? Precis?

— Dacă îţi spun!

— Curios! Totuşi nu crezi că ar fi fost mai firesc să se întâlnească în gară?

— Mda!... Parcă! n-o contrazicea el.

— Niciun parcă. Sigur.

— Bine, atunci, sigur.

De cele mai multe ori era atent la ce i se povestea, li plăcea s-o asculte Povestea doar tot atât de frumos ca înainte. Dar se întâmplă câteodată să-l fure gândurile. Se întâmplă aşa când vreun personaj sau o anumită situaţie din cartea pe care i-o povestea îi aduceau aminte de colonie. Sau când primea vreo scrisoare de la Milică.

Milică îşi făcuse obiceiul să-i scrie în fiecare săptămână. Şi oricât de lungă ar fi fost scrisoarea, din fiecare nu lipseau

cuvintele: *Tare mai sunt singur, dragă Ionuţ! De când ai plecat tu, mi-e tare greu. Doamne, de ce n-am şi eu pe cineva să mă scoată de aici!*

De când se întorsese, de o lună, lui Milică îi trimisese numai un singur pachet, care costase o sută de lei. Banii îi ceruse tatii, pretextând că vrea să-şi cumpere un stilou de ocazie. Cumpărase cu suta aceea tot ceea ce ştia că îi place cel mai mult lui Milică: biscuiţi, dulceaţă de căpşune, marţipan, zahăr candel. Cumpărase măsline şi costiţă afumată. Din toate câte îi pusese în pachet, Milică se bucurase cel mai mult de costiţa afumată. Lui Milică teribil îi mai plăcea costiţa afumată.

Da, numai un singur pachet îi trimisese. Nu avusese bani. Şi de scris tot numai o singură dată îi scrisese. Dar, în definitiv, ce putea să-i scrie? Milică era *acolo.* El, *aici.* Erau, totuşi, în două lumi. Milică îi spusese că e mulţumit *acolo,* în lumea lui. Ce să-i scrie din lumea aceasta în care revenise, şi care avea să fie şi a lui Milică abia peste trei ani când, la vârsta de optsprezece ani, va părăsi colonia? Să-i scrie cât de mult se bucura că nu mai este *acolo?* Să-i scrie despre Ştefăniţă şi despre Smaranda? Să-i scrie ce mare plăcere simte atunci când izbuteşte să rezolve cele mai grele probleme din *Gazeta matematică?* Dacă i-ar scrie despre toate acestea şi despre altele, de pildă, cum stăteau el şi Smaranda, ore întregi, la „Ruină” să privească trenurile ce veneau de undeva şi care plecau spre undeva, însemna să dea dovadă de egoism şi de nesimţire. De aceea, de fiecare dată când se aşeza la improvizatul său birou, cu intenţia de a-i scrie, sfârşea totdeauna prin a se lăsa păgubaş. Şi cu toate acestea ce mult s-ar bucura Milică dacă, în fiecare săptămână, ar primi câte o scrisoare de la el!

La Milică ţinea acum mai mult decât ţinuse atunci când fusese *acolo.* Şi fiindcă ţinea atâta, de multe ori îl cuprindea un fel de deznădejde neputincioasă că nu putea face nimic pentru el. Ce n-ar fi dat el să-l poată scoate de *acolo?* Din păcate, Milică trebuia să rămână în colonie până la majorat, fiindcă, în afară de mama, Milică nu mai avea alte rude.

Mama lui, era însă la penitenciar şi avea să iasă abia peste doi ani. Dar nici atunci nu-l putea lua acasă, fiind, după lege, „decăzută din drepturile părinteşti”. Şi bietul Milică era sortit ca, până la vârstă de optsprezece ani, să-şi petreacă toate vacanţele la colonie.

„Dacă mama n-ar fi fost sub influenţa «unchiului» Mitru, poate că aş putea-o convinge ca, măcar în timpul uneia din vacanţei Milică să vină să stea la noi”.

„Unchiu” Mitru însă sigur s-ar opune. Pentru „unchiu” Mitru toţi băieţii ajunşi la „şcoala de corecţie” erau „elemente iremediabil pierdute pentru societate”. În fiecare el vedea un „permanent client al închisorilor”. Parcă despre el, Ionuţ, avea altă părere! „Unchiu” Mitru era convins că numai din ipocrizie încă nu-şi dăduse în petic. Dar că mult nu mai era până atunci! Or, dacă „unchiu” Mitru avea asemenea convingeri cum ar putea fi de acord ca Milică să vină să stea la ei în timpul vacanţei? Şi ar fi doar atât de simplu! Mama avea salariu bun, „unchiu” Mitru de asemenea. Ce conta o gură în plus timp de două săptămâni? Nimic! În schimb ce mult ar fi însemnat pentru Milică.

Milică îi ducea dorul. Dar parcă el nu? În orice caz, Milică îi ducea şi mai mult dorul. Doar îi scrisese în ultima scrisoare: *„Ionuţ, mi-e atâta doi de tine, încât, dacă nu m-aş gândi că-i o mare ticăloşie, aş dori să faci iarăşi o chestie ca să te aducă înapoi şi să fim din nou împreună!”*

Da ce simplu s-ar rezolva problema dacă mama ar fi ca mama lui Ştefăniţă, iar „unchiu” Mitru ca tatăl acestuia!

— Ionuţ, ai plecat cu trenul care a trecut adineaori? îl întrebă Smaranda.

— Ei, am plecat! Sunt aici.

— Eşti şi nu prea, Ionuţ! Cu o parte din tine, cel puţin, până mai adineaori ai fost plecat?

— Mă gândeam la Milică.

Şi îi mărturisi cât de amărât era că Milică îşi petrecea toate vacanţele la colonie, fiindcă nu avea unde să se ducă.

— Dacă aş fi băiat, Ionuţ, i-aş convinge pe ai mei să-l primească. Dar aşa...

— Da, nu există nicio posibilitate. Dacă ai şti, Smaranda, ce băiat bun este Milică...

— Ştiu de la tine, Ionuţ!

Tocmai trecea un tren. Priviră după el, fără să mai vorbească, până nu-l mai văzură.

După aceea:

— Ionuţ, vrei să nu te mai gândeşti câteva minute la Milică?

— Ce-ţi veni, Smaranda?

— Eu te întreb: Vrei, sau nu?

— Bine, nu mă mai gândesc.

— Foarte bine. Acum întreabă-mă de ce ţi-am cerut să nu te gândeşti la el!

— De ce să te întreb, de vreme ce ai să-mi spui tu singură?

— Mi-ai dat un răspuns straşnic de logic, Ionuţ. Oare cum izbuteşti tu să gândeşti totdeauna logic?

— Nu ştiu! Ca să-ţi fac pe plac, te întreb: de ce mi-ai cerut să nu mă mai gândesc la Milică?

— Fiindcă vreau să discut ceva cu tine. Adică vreau să te întreb ceva.

— Întreabă-mă!

— Ionuţ, tu te-ai vindecat de amocul tău?

— M-am vindecat.

— De tot? De tot?

— De tot!

— Atunci ce se întâmplă cu tine, Ionuţ?

„Iarăşi vreo aiureală de-a ei”, îşi spuse.

— Asta de unde ai mai scos-o? Nu se întâmplă nimic. Sau dacă da, habar n-am.

— Ar trebui să te cred...

— Desigur, trebuie să mă crezi.

Smaranda rămase câteva clipe pe gânduri, bălăbănindu-şi picioarele şi măcinând între dinţi un fir de iarbă.

— Dacă nu se întâmplă nimic – vorbi ea ceva mai târziu – atunci înseamnă că îmi ascunzi ceva.

— Ce aş putea ascunde faţă de tine?

Dar o spuse numai cu jumătate de gură. Fiindcă de data asta Smaranda ghicise. Ceva îi ascundea.

— Nu ştiu! Dacă aş şti, nu te-aş mai fi întrebat. Ţi s-a întâmplat ceva, Ionuţ?

— Când? întrebă el prosteşte, înroşindu-se.

— Vezi că ţi s-a întâmplat ceva? Ai recunoscut, exclamă ea triumfătoare.

— Ba nu mi s-a întâmplat nimic, se încăpăţână el.

— De ce n-ai încredere în mine, Ionuţ? Chiar dacă ai făcut ceva rău, de mine nu trebuie să te ascunzi. Sunt doar prietena ta.

Faptul că Smaranda credea că făcuse ceva rău, îl înciudă. Se răsti la ea:

— Auzi, ce-ţi trece prin minte! Eşti complet aiurită...

— Chiar n-ai făcut nimic rău?

— Dacă mă mai întrebi o dată, nu mai vorbesc cu tine câte zile oi mai trăi!

— Mi-ai luat o piatră de pe inimă, Ionuţ! Ştii, mă gândeam să nu fi făcut iarăşi o boroboaţă şi acum trăieşti cu teama că nu cumva să se afle. Dar dacă nu-i aşa, atunci trebuie că e altceva la mijloc. Fiindcă eşti schimbat, Ionuţ! Eu nu mă înşel.

— M-oi fi schimbat, nu neg. Dar parcă tu nu te-ai schimbat? Au trecut doar trei ani... E normal să ne fi schimbat amândoi.

— Asta înţeleg şi eu. Desigur, ne-am schimbat. Am crescut eu, ai crescut tu... Avem cincisprezece ani. Dar nu la această schimbare, firească, mă refeream. Simt că e vorba despre altceva. Aş vrea să-ţi explic. În urmă cu trei ani nu ţi-am fost prietenă adevărată. Din cauza amocului tău m-am îndepărtat de tine. Recunosc, îmi era ruşine să mă vadă lumea cu un băiat despre care toţi spuneau că e un golan şi un maidanagiu. Pe urmă, după ce ai făcut boroboaţa aceea şi ai ajuns la colonie, mi-a părut rău. Îmi reproşam că, poate, dacă nu m-aş fi îndepărtat de tine, n-ai fi făcut-o. Probabil e o prostie, dar aşa am gmdit. Dar acum,

după ce te-ai întors, mi se pare că tu nu eşti faţă de mine un prieten adevărat.

— Al naibii să fiu, Smaranda, dacă mai există o fată cu atâta fantezie ca a ta!

— Nu-i fantezie, Ionuţ. Înainte, când îţi povesteam, mă ascultai. Acum mă asculţi cât mă asculţi şi, la un moment dat, gândurile îţi zboară în altă parte. Dar chiar şi atunci când mă asculţi eşti atent numai cu o parte din tine. Eşti şi nu eşti prezent. Ceva te preocupă, te frământă, te îndepărtează. Aşa simt eu, Ionuţ. Câteodată, când te întreb ceva, ai în priviri un fel de năuceală, de parcă te-aş trezi brusc din somn. Spune-mi, Ionuţ, ce se petrece cu tine?

— Nu ştiu să se petreacă, Smaranda, ceva cu mine. Crede-mă că nu ştiu!

Şi totuşi minţea. Era uimit că Smaranda intuise că ceva se petrece cu el. Dar în niciun caz nu-i putea destăinui întâmplarea aceea extraordinară. Nu, despre întâmplarea aceea nu putea sta de vorbă cu nimeni, absolut cu nimeni. Nici măcar cu Ştefăniţă. Era secretul său, marele său secret, pe care nu-l putea încredinţa nimănui.

*

Venise primăvara şi *acolo. Acolo* poate mai curând decât în orăşelul mai-mai cât o cutie de chibrituri de mare, fiindcă *acolo* erau mai mulţi copaci şi mai multă iarbă. *Acolo* descoperise mirosul tare al ierbii. Mai înainte nu ştiuse că mirosul ierbii precede pe acel al florilor, primăvara. Când avea timp liber, se furişa înspre partea aceea a curţii, unde mirosul ierbii se simţea mai puternic. Înspre partea aceea erau brazdele cu iarbă şi aleea străjuită de pomi fructiferi. Mirosea iarba, miroseau mugurii. Nu-şi putea da seama ce mirosea mai tare: iarba sau mugurii? Mai curând şi iarba, şi mugurii. Aspira adânc mirosul de clorofilă, care parcă îi dădea sănătate, deşi nu era bolnav şi nici nu fusese iarna grea, care să se consume greu, ca un coşmar.

Când se ducea să aspire mirosul de iarbă şi de muguri se ferea până şi de Milică. Dealtfel nici Milică şi nici ceilalţi nu băgaseră de seamă că venise primăvara.

— Milică, simţi cum miroase a iarbă? îi atrăsese odată atenţia.

Milică aspiră adânc o dată, de două ori:

— Da! Parcă miroase.

Şi atât. Pe urmă începu să vorbească de meniul pe a doua zi.

Primăvara încă nu se vedea, dacă făceai abstracţie de muguri, de colţul ierbii. Câteodată vremea se zbârlea: frig, cu cer murdar, cenuşiu, cu vânt ce se furişa până şi în dormitoare, unde se mai făcea foc. De aceea nimeni nu pomenea de primăvară. Câteodată se îndoia şi el că venise cu adevărat. Şi atunci, ca să se convingă, dădea fuga în curte, acolo unde erau brazdele, să aspire mirosul crud de iarbă şi de muguri.

Venirea primăverii a însemnat începutul neliniştii. La început nu şi-a dat seama că ceva se petrece cu el. Dar, pe măsură ce primăvara se lăsa nu numai mirosită, dar şi privită, îşi dădu seama că i se tulbură adâncurile. Inima parcă îşi înteţise bătăile, o tristeţe neînţeleasă pusese stăpânire pe el. O tristeţe dureroasă şi dulce. Câteodată era atât de trist şi atât îl durea tristeţea, încât începea să geamă. Alteori tristeţea îi dădea un fel de voluptate de neînţeles. Nu de puţine ori îi cotropea sufletul o ură neputincioasă împotriva nimănui şi a tuturor. Şi de fiecare dată, când i se întâmpla aşa, începea să alerge. Străbătea curtea în lung şi în lat, în pas alergător, cu maxilarele strânse, respirând numai pe nas, privind drept înainte, încruntat, fără să vadă pe nimeni. Alerga cu paşi uniformi, şi tot timpul îşi spunea în gând:

„Alerg ca un câine scăpat din lanţ!... Ca un câine scăpat din lanţ!...

Ceilalţi, când îl vedeau alergând, îl priveau cu simpatie.

— Uite, mă, iarăşi se antrenează!

Nimănui însă nu-i trecea prin minte să se întrebe ce rost avea „antrenamentul” acela, de vreme ce în colonie nu se practica atletismul de performanţă.

„Alerg ca un câine scăpat din lanţ!... Ca un câine scăpat din lanţ!...”

Alerga până obosea, până când abia mai putea să-şi tragă sufletul. Oboseala alunga ura din sufletul său, dar nu şi tristeţea.

Milică, dându-şi seama că se întâmpla ceva cu el, îl întreba:

— Ce-i cu tine, Ionuţ?

— Nu ştiu, Milică, nu ştiu! Mi-e tare urât, atât de urât, încât, dacă m-ar tăia cineva, singe n-ar curge din mine.

— Ţi-e dor de casă, Ionuţ! Să mor eu dacă nu ţi-e dor de casă!

— Nu ştiu!... Nu mi-e dor. Mi-e urât şi mi-e silă de toţi şi de toate.

Dintre toţi băieţii, de fapt era singurul care avea cele mai puţine motive să fie nemulţumit. Directorul îi arăta bunăvoinţă, profesorii, educatorii... Săftoiu îl asigurase că, în timpul vacanţei mari, dacă nu va fi cerut acasă, va figura sigur printre cei pe care şcoala îi va trimite la mare.

— Să ştii, elev, că noi, conducerea, avem o părere foarte bună despre tine! Dacă am avea zece ca tine, rezultatele la învăţătură ar fi cu mult mai substanţiale. Fiindcă tu, elev, ai o influenţă pozitivă asupra celorlalţi.

Da, ştia că cei din conducerea şcolii aveau o părere bună despre el. Şi cu toate acestea îl rodea tristeţea, neliniştea, ura aceea împotriva tuturor şi a nimănui, care îl făcea să alerge prin curtea coloniei până când abia izbutea să-şi mai tragă sufletul.

Timpul trecuse greu. Lunile de toamnă, de iarnă. Şi totuşi neliniştile abia acum încolţiseră, deodată cu iarba. Toţi îi deveniseră nesuferiţi. Toţi, până şi Săftoiu. Îl lăudau pentru nişte calităţi pe care le avusese totdeauna, dar la care de bunăvoie renunţase numai şi numai ca să-i facă de ruşine pe „unchiu” Mitru şi pe mama. Ei, dar de unde să ştie, directorul şi ceilalţi, adevărul-adevărat? Pentru ei, el era un

infractor minor. Probabil că şi în dosarul său cineva pusese diagnosticul, despre care îi vorbise Săftoiu: *tulburări de comportament* pe *fond de carenţe educative.* Dar de vreme ce el, de fapt, nu fusese infractor, mai era valabil diagnosticul? Se mai putea vorbi la el de tulburări de comportament?

„Mă rog, într-un sens larg”, recunoscu el.

Dar dacă tulburările existaseră într-adevăr, nu-şi dăduse seama, şi în orice caz ele dispăruseră în lunile ce se scurseseră de când păşise pe poarta coloniei. Acum însă neliniştea, tristeţea, ura ce erau?

— Ţi-e dor de casă, Ionuţ, asta-i! Să mor eu dacă nu ţi-e dor de casă, diagnosticase Milică.

Dar în timpul iernii nu-i fusese dor de casă? Poate că atunci îi fusese chiar şi mai mult decât acum. Şi cu toate acestea, nu se simţise neliniştit, asemenea unei primejdii ce-i sta în preajmă, dându-i târcoale, fără însă să fie în stare s-o descopere. Da, da, parcă sta să i se întâmple ceva rău. Şi atunci se trezea întrebându-se:

„Oare ce are să mi se întâmple?”

Câteodată, în locul neliniştii, simţea în el un fel de bucurie, care îl însenina. Devenea atunci tare comunicativ, făcea glume, povestea „bancuri” lui Milică, bucuros că-l aude râzând cu toată pofta, încât îi dădeau lacrimile.

— Grozav, Ionuţ, să mor eu dacă am auzit un alt banc mai grozav?

Dar momentele acestea erau rare. Predominau celelalte: de nelinişte, de teamă – teama de o primejdie pe care o presimţea câteodată doar posibilă, altădată inevitabilă.

Acum nici somnul nu-i mai era ca înainte. Acum somnul îl ocolea, adesea până spre miezul nopţii. Stătea culcat pe spate, cu mâinile sub cap şi-l aştepta cuminte. Dar somnul nu venea. Ceilalţi dormeau. El asculta zgomotele. Ciudatele zgomote ce se aud numai într-un dormitor comun. Nările percepeau mirosurile. Şi atunci el se dorea afară, pe aleea cu pomi, cu brazdele de iarbă, unde mirosea a clorofilă. Acum, noaptea, iarba creştea mai repede, creşteau mai repede şi mugurii. Şi îşi făgăduia ca, într-o noapte, să se

furişeze din dormitor, să se ducă pe aleea cu pomii fructiferi, să-şi aplece urechea deasupra pământului, să audă cum creşte iarba cu un fel de zgomot ciudat care – aşa era convins – semăna cu mişunarea unor cohorte de gâze.

Ţinea ochii închişi, dar pleoapele, pe dinăuntru, erau ca un ecran pe care rula continuu – până îl fura somnul – câte un film. De cele mai multe ori unul şi acelaşi film. Iată cartierul lor... Iată blocul în care locuiau cu faţada pastelată în vernil... Iată apartamentul... Iată odaia lui... Masa la care îşi făcea temele... Etajera cu cărţi... Tabloul de deasupra patului, o acuarelă ce reprezenta un luminiş de pădure, unde o lumină cuminte, de culoarea mierii de salcâm, se filtrează printre crengile copacilor.

„Bună dimineaţa, pădure!” ura luminişului din închipuire, aşa cum se obişnuise să facă în fiecare dimineaţă, când deschidea ochii, până a nu ajunge la colonie.

Iată patul... Iată fereastra cu perdelele albe de tul care, dimineaţa, când se filtra lumina printre jaluzele, i se păreau asemenea unei împletituri bizare de funigei... Filmul rula mai departe. Pe ecran se proiectau toate obiectele din odaia sa, unul câte unul. Le vedea pe toate şi de toate îi era dor. De liniştea odăii, de mirosul ei de levănţică, de lumina ei... Ei, dar de ce nu-i era dor!… De pădurea de antene de pe acoperişurile plane ale blocurilor, de somnoroasele troleibuze cu mersul lor discret, de luminile cartierului când începea să se întunece, de „Faust”, de „Margareta”, până şi de gravul şi ipocritul „Mefisto”.

Filmul rula neobosit, somnul întârzia pe aiurea şi când, într-un târziu adormea, se credea tot treaz şi, în somn, se căznea să adoarmă, neliniştit că timpul aleargă, şi că va suna deşteptarea mai înainte de a apuca să aţipească măcar.

Aşa trecură zile şi nopţi. Şi într-o zi descoperi că înfloriseră salcâmii. În incinta coloniei nu existau salcâmi. Dar, noaptea mai ales, dinspre orăşel se călătorea până la el, în efluvii, aroma florilor de salcâm.

Locuitorii orăşelului se culcau devreme. Numai câinii rămâneau treji. Lătrau toată noaptea să se afle în treabă, fiindcă în orăşelul acela noaptea nu se întâmplă nimic deosebit, măcar cât de cât, care să justifice inutila lor zarvă. De la colonie se vedeau luminile puţine şi nu prea strălucitoare ale orăşelului, clipind parcă şi ele tembel a somn. Oamenii dormeau şi, probabil, somnul le era lin, populat numai de vise frumoase din cauza parfumului de salcâm.

Până a nu se muta în bloc, stătuseră şi ei pe o stradă cu salcâmi: *Bulevardul Salcâmilor* se numea strada. Când înfloreau, stăteau casele toată ziua cu ferestrele deschise, iar noaptea măcar cu câte un oberliht, ca salcâmii să parfumeze odăile. Era atât de puternic parfumul salcâmului, încât îmbălsăma părul mamei, iar noaptea aşternutul. El se culca totdeauna pe spate, închidea ochii şi aspira adânc aroma. Adormea repede, parcă îmbătat de mireasmă şi nu visa decât vise frumoase. Dimineaţa, tata, bine dispus, le spunea: „Măi, măi, ce m-am beţivănit toată noaptea cu parfumul de salcâm!”

Când se întuneca, se furişa în curte, înspre partea dinspre oraş, aspira adânc efluviile parfumate şi se gândea la bulevardul cu salcâmi, unde stătuseră pe vremea când mama mai era încă „mica mea păsăruică”, iar tata „dragule”. Şi, într-o seară, îl cuprinsese dorul să revadă bulevardul acela. Era o stradă frumoasă, cu case tip vilă, în faţă, spre stradă, cu grădini, în spate cu minuscule curţi.

De la un capăt la altul al bulevardului, lângă bordura trotuarului, la distanţe egale, se înşirau salcâmii, ca soldaţii la paradă. Partea carosabilă era asfaltată. Şi fiindcă treceau puţine maşini, copiii de pe şapte străzi, acei care aveau biciclete şi trotinete, acolo veneau să organizeze întreceri şi să se joace. Câteodată se organizau chiar întreceri oficiale de trotinete, cu arbitrii şi premii. La o astfel de întrecere participase şi el, când avusese şase ani, izbutind să câştige locul patru.

După ce primiseră noua locuinţă, niciodată nu se mai dusese să revadă strada, să-şi revadă prietenii, de care îşi aducea aminte doar când înfloreau salcâmii.

Şi într-o seară, când privea luminile somnoroase ale orăşelului, aspirând cu nesaţ mireasma de salcâm, iarăşi îşi aminti de bulevardul unde se născuse şi unde îşi petrecuse cei mai frumoşi ani ai vieţii, fiindcă tot timpul, cât locuiseră acolo, mama fusese „mica mea păsăruică”, iar tata „dragule”. Şi-l reaminti, şi iarăşi îl cuprinse o dorinţă să-l revadă. De acolo, de departe, strada aceea exercita asupra lui o atracţie care îl subjugă. Era ca un fel de chemare căreia nu se putea să nu-i dea ascultare.

Trecu o săptămână. Şi într-o zi, într-adevăr, nu mai putea rezista chemării. Trebuia să revadă bulevardul cu salcâmi care anul acesta înfloriseră mai devreme. Trebuia! Cu alte cuvinte, trebuia „să facă aripi”.

În argoul coloniei, *a face aripi* însemna a fugi. Şi se întâmplă deseori ca unii dintre ei să facă aripi. După câtva timp erau prinşi şi aduşi înapoi, sau reveneau singuri. Cei mai răi, „vedetele”, nu se reîntorceau niciodată de bunăvoie. „Vedetele” aveau la activul lor şi numărul cel mai mare de fugi din colonie. Când erau aduşi înapoi se lăudau cu ceea ce făcuseră cât timp „zburaseră”. Ceilalţi, care nu erau „vedete”, pentru a nu rămâne mai prejos, fabulând, îşi atribuiau infracţiuni grave, pe care, de fapt, nu le făptuiseră în timpul „zborului”.

Milică, parcă presimţind ce gânduri dospeşte, îl întrebă odată:

— Ionuţ, nu cumva ţi s-a abătut să faci aripi?

— N-ai nicio grijă, că nu mi s-a abătut…

Dar el ştia că i se şi abătuse. Puţin îi păsa de consecinţe. Trebuia neapărat să vadă bulevardul cu salcâmi. Acum Smaranda chiar că ar fi avut motiv să spună că l-a apucat amocul. Ei, da, îl apucase amocul. Şi de ce? Trebuia doar să vadă cum arată bulevardul acum, când înfloriseră salcâmii. Sigur, conducerea şcolii va anunţa miliţia că a făcut aripi, sigur va fi căutat acasă, sigur mama se va necăji că iarăşi a

făcut-o de ruşine, sigur „unchiu” Mitru va spune mamei, cu un aer triumfător:

„Vezi tu, dragă Marta, că am avut dreptate? Băiatul tău e pierdut, iremediabil pierdut!”

Desigur, va afla şi Bârsăneasca. Ea, care stă tot timpul la fereastră, sigur va vedea miliţianul venit să-l caute acasă, sigur se va pricepe să-l tragă de limbă. Sigur că după aceea de la ea va afla toată strada, bineînţeles şi Smaranda. Ei, şi ce dacă! Nu aveau decât să afle. În fond, ce rău era în faptul că voia să vadă bulevardul cu salcâmi înfloriţi? Niciun rău, absolut niciun rău.

În ziua următoare se hotărî. Sări gardul şi, făcând un ocol mare, ieşi tocmai în partea cealaltă a orăşelului, pe şoseaua ce duce la Bucureşti. Făcu semn unei autobasculante şi şoferul opri.

— Ia-mă şi pe mine până la Bucureşti!

— Haide, urcă!

Şoferul era tânăr. Era stropit pe basc şi pe faţă de var. Bine dispus, fluiera tot timpul.

— Eşti de la colonie? îl întrebă ceva mai târziu, în timp ce-şi aprindea o ţigară.

— Da! recunoscu el cu jumătate de gură.

— Ai văzut că te-am fumat?

— (O

— Şi „ai făcut aripi”?

— M-am învoit pe două zile.

— Io-te! se miră el prefăcut. Te-au învoit, vasăzică, „n-ai făcut aripi”...

— M-au învoit.

— Şi de ce te-au învoit, mă? A murit mă-ta?

— E bolnavă. A telegrafiat.

Şoferul începu să râdă:

— De mine nu te feri, mă. Am trecut şi eu pe acolo. O dată „am făcut” şi eu „aripi”. Dar m-au adus înapoi. Aşa se întâmplă totdeauna. Tu de câţi ani eşti acolo?

— Al doilea an.

— Aşa-i în primii ani. Tot timpul îţi vine „să faci aripi”. Să ştii...

După aceea, până la Bucureşti şoferul n-a mai deschis gura. A fluierat şi a fumat, a fumat şi a fluierat.

Când intrară în Bucureşti, îl întrebă:

— Unde îţi convine să te las?

— Mi-e indiferent.

— Am înţeles. Asta înseamnă că n-ai cuib, nici măcar de pupăză.

— N-am!

— Da' ceva lozuri ai?

— N-am.

— Na, ţine douăzeci şi cinci de lei.

— Lăsaţi, nu-mi trebuie! Mă descurc eu, încercă el să refuze.

— Dacă vrei să nu mă supăr, ia banii! Şi acum coboară, că eu rămân aici, pe o stradă.

Îl lăsă pe Ştefan cel Mare, în apropierea Circului. De aici nu mai avea mult de mers. Scurtă drumul prin parcul Tonola. Era o căldură cuminte, de primăvară. Verdele era crud.

Când ajunse la capătul bulevardului, se opri emoţionat. În sfârşit! Doar pentru ca să trăiască aievea clipa aceasta fugise din colonie. Valuri nevăzute de mireasmă plecau să parfumeze străzile laterale, până departe. Privi în lungul străzii. Era aşa cum o ştia. Nimic nu se schimbase, absolut nimic. Şi deodată simţi o mare dezamăgire. Iată, era aici, unde îşi dorise atâta să se afle, şi cu toate acestea nu simţea niciun fel de emoţie, niciun fel de satisfacţie. Dimpotrivă, strada îl dezamăgea, aşa cum îl dezamăgise Diana, cu vreo şase ani în urmă, când o întâlnise făcând coadă la Alimentara.

Diana era „zburătoare" la Circul de Stat. Împreună cu alţi trei „zburători" făcea asemenea acrobaţii, sus, pe nişte trapeze, aproape de cupola circului, încât el mai că nu era în stare să răsufle de emoţie. Diana era îmbrăcată într-un tricou împodobit cu paiete aurii. Când se arunca în aer să prindă trapezul, paietele emanau parcă raze aurii de lumină. Sus, pe trapeze, şi chiar jos, în arenă, Diana îi apăruse lui, spectator uimit şi uluit, la fel de uimit şi de uluit

ca toţi ceilalţi băieţi de vârstă lui, frumoasă şi puternică, asemenea unei zeiţe din cartea de istorie. Dar iată că numai peste câteva zile, când mama îl trimisese la Alimentara să cumpere un pachet de zahăr, o văzu din nou. De data asta stătea la rând, la casă, şi în mâna stângă ţinea o sacoşă încărcată cu pachete. Fu de-a dreptul dezamăgit. Acum, când nu mai era îmbrăcată în tricoul cu paiete aurii, acum, când nu mai zbura de pe un trapez pe altul, Diana era o femeie ca oricare alta.

Oprit în capul bulevardului, privea strada străjuită pe margini de salcâmi şi dezamăgirea lui nu era mai mică decât aceea pe care o simţise când o văzuse pe „zburătoarea” Diana stând la coadă. Strada nu avea nimic extraordinar, nimic *altfel.* Era, rămăsese, aşa cum o ştia el. Şi ca să facă asemenea constatare fugise de *acolo?* Nu simţea nimic, niciun fel de emoţie. Aceeaşi stradă, pustie la ora aceea, aşa cum ştia că fusese cu şase ani în urmă!

„Dumnezeule, ce prostie am făcut că am fugit din colonie!”

Profund dezamăgit, îşi continuă drumul. Mergea şi privea când în dreapta, când în stânga. Aceleaşi case, nicio schimbare. Nici măcar faţadele nu fuseseră văruite în cei şase ani care trecuseră. Sigur, nu simţea nici cea mai mică emoţie. Când ajunse la capătul celălalt al străzii se opri nehotărât, deprimat.

„Şi acum ce fac?” se întrebă, privind încă o dată în lungul străzii.

O turturică începu să gungurească. Multe turturele îşi făcuseră cuiburile în salcâmi. Dimineaţa, oamenii de pe bulevard nu erau treziţi de cocoşi, ci de gunguritul turturelelor. Pe urmă, toată ziua, până asfinţea soarele, nu se mai opreau. Conversau între ele, una într-un salcâm, alta într-altul, de la un capăt la celălalt al străzii.

— Ionuţ, tu eşti?

— Eu, doamnă Ursu. Sărut mâna!

„Naiba mi-a scos-o şi pe asta în cale”, îşi spuse în gând.

Doamna Ursu fusese vecina lor de apartament. Era rea, cicălitoare, în permanent război cu toţi vecinii. Nimeni n-o

agrea, dar nici ea nu agrea pe nimeni. Cu mama se certase în vreo două rânduri şi pe urmă nu şi-au mai vorbit. Când s-au mutat din cartier, numai de la ea nu şi-a luat mama rămas bun.

— Ce mai face mama?

— Mulţumesc, bine.

— Şi tata?

— Şi el la fel, doamnă Ursu!

— De când v-aţi mutat, mama ta nu mi-a telefonat şi nu a trecut pe la mine să mă vadă.

De uimire, câteva clipe rămase cu gura căscată. Se uită la ea bănuitor. Oare voia să-şi bată joc de el? Sau pur şi simplu uitase că se despărţiseră, fără să se mai împace?

— Mama e ocupată cu serviciul, cu gospodăria, îşi recăpătă el graiul până la urmă. Parcă dumneavoastră nu ştiţi cât de puţin timp liber are o femeie din câmpul muncii...

— Să-i transmiţi din partea mea multe complimente, Ionuţ!

— Mulţumesc, doamnă Ursu. Sărut mâna!

Doamna Ursu se îndepărtă. Dar abia apucă să facă doi-trei paşi, se opri şi, întorcând doar capul, începu să-l chestioneze:

— Am uitat să te întreb. Cu taică-tu de-al doilea cum te împaci?

— Bine, doamnă Ursu.

— Ei bravo!... Ei bravo!... Nu te bate?

— Nu, doamnă Ursu.

— Nici nu te înjură?

— Nici, doamnă Ursu.

— Atunci trebuie că e un om bun. Asta înseamnă că a avut noroc maică-ta. Ei, ce să-i faci? Se întâmplă în viaţă ca tocmai cei care nu-l merită să aibă parte de noroc.

Dar el n-o mai ascultă. Fugi pur şi simplu. Ce caţă afurisită! Mai ceva ca Bârsăneasca. Dacă mai rămânea s-o asculte, cine ştie ce i-ar fi fost dat să mai audă...

Strada pe care mergea acum se asemăna cu bulevardul salcâmilor. Acelaşi tip de case. Case tip, de speculă, care,

pe vremuri, aduseseră câştiguri grase unui ministru. Lipseau numai salcâmii. Dar mireasma era şi aici prezentă. Salcâmii de pe bulevard parfumau întreg cartierul.

Încetini pasul. Scăpase de doamna Ursu. De ce se mai grăbea atunci? În definitiv, parcă avea ce să facă! Fugise de la colonie doar ca să vadă cum arată bulevardul cu salcâmi înfloriţi. Îl văzuse şi fusese decepţionat. Gata! Şi acum?

„Dacă la colonie ar fi existat o alee cu salcâmi, nu făceam aripi.”

Dar o spune numai aşa, ca să mintă. Din păcate nu izbuteşte! Parcă spre începutul primăverii, când alergase prin curtea coloniei, ca un dulău scăpat din lanţ, se întâmplase din cauză că-i fusese dor de bulevardul cu salcâmi? Pe atunci nici nu se gândea la salcâmi. Atunci?

Şi brusc îşi aminti de Pluton. Pluton fusese o corcitură de prepelicar. Îl găsise pe stradă, îl mângâiase, şi javra se luase după el. A ademenit-o în curte, pe urmă nu i-a mai dat drumul. Tata şi mama l-au certat, au vrut să gonească dulăul vagabond, dar atâta s-a rugat de ei să i-l lase, încât până la urmă s-au înduplecat. Îngrijit şi hrănit, câinele de pripas deveni o frumuseţe. Începură să ţină la Pluton şi tata, şi mama. Dar într-o zi, când poarta fu uitată deschisă, Pluton o zbughi pe stradă şi se făcu nevăzut.

Dacă se gândea bine, fugise din colonie din acelaşi motiv pentru care fugise Pluton din curtea lor. Fugise mânat nu de dorul bulevardului cu salcâmi, ci de dorul de a fi liber.

Şi iarăşi se întrebă:

„Şi acum ce să fac?”

Era o întrebare care nici de data asta nu-i sugeră vreun răspuns.

Se urcă în troleibuzul 88, care îl lăsă la Universitate. O porni pe bulevardul Bălcescu, agale, ca omul ce nu are altceva mai bun de făcut. Descoperi, plimbându-se, că aceasta îi făcea mare plăcere, tocmai fiindcă nu avea altceva mai bun de făcut. I se făcuse foame. Şi ce dacă? Important era că se putea plimba după pofta inimii. Se oprea la toate vitrinele, chiar acelea care nu prezentau pentru el vreun interes, privea oamenii şi i se păreau

cunoscuţi, cu toate că acum îi vedea pentru prima dată. Unele figuri i se păreau atât de familiare, încât de mai multe ori salută în dreapta sau în stânga.

Din cofetăria Scala, pe uşa care mereu se închidea şi se deschidea, năvălea aromă de cozonaci. O clipă îl ispiti gândul să intre, dar îşi aminti că nu are în buzunar decât douăzeci şi cinci de lei. Deoarece încă nu se hotărâse ce va face în următoarele douăzeci şi patru de ore, era mai prudent să-şi înfrâneze pofta de a mânca o prăjitură. Când ajunse în faţa cinematografului *Republica,* o nouă ispită. Juca un film italian cu Claudia Cardinale. După pozele expuse, filmul părea interesant. Dar şi de data asta se înfrână. În definitiv, nu fugise de la colonie ca să vadă un film cu Claudia Cardinale.

Plecă mai departe. Când ajunse în dreptul restaurantului Ambasador, iarăşi îşi aduse aminte că-i este foame. Distrat, privi în local. Şi atunci, câteva clipe, încremeni locului, ca hipnotizat. La o masă, ceva spre fundul sălii, îi descoperi... pe „unchiu” Mitru şi pe mama.

Erau probabil la pauza dintre felurile de mâncare, fiindcă stăteau de vorbă. Mama părea a fi într-o excelentă bună dispoziţie. Zâmbea, aşa cum zâmbea ea numai „unchiului” Mitru.

„Trebuie că «unchiu» Mitru a primit o primă”, îşi spuse, retrăgându-se din faţa vitrinei, ca nu cumva să fie descoperit.

Aşa se întâmpla totdeauna când „unchiu” Mitru primea primă. O invita pe mama să ia masa împreună la restaurant. Şi mama, de fiecare dată când „unchiu” Mitru o invita, era fericită.

În vitrina restaurantului era panoul-reclamă al unui bar de noapte. Panoul îl ferea de privirile celor dinăuntru. În schimb, putea el să vadă. pe ascuns, ce se petrecea pe la mese.

Un chelner aduse la masa „unchiului” Mitru, pe o tăviţă de formă elipsoidală, probabil friptură de miel la tavă, cu multe garnituri. Friptura de miel la tavă îi plăcea mult. Şi

acum, când îi era tare foame, îi plăcea şi mai mult. Ar fi fost în stare să devoreze o pulpă întreagă.

Dar dintr-o dată nu-i mai fu foame. Îl năpădi mai întâi tristeţea, pe urmă ciuda şi ura. Ciudă împotriva mamei, ură împotriva „unchiului” Mitru. Ce le păsa lor! Scăpaseră de el, ruşinea familiei, cum îl numise mama într-un moment de mare supărare. Era la colonie şi acolo avea să rămână până când îi va veni mintea la cap, „dacă avea să-i revină vreodată”. Rezerva aceasta fusese făcută de „unchiu” Mitru. Acum nu mai exista niciun fel de motiv de neînţelegere între ei. El, „mărul discordiei”, fusese înlăturat. E drept, probabil în primele luni nu fusese uşor nici pentru ei. Adică mai mult pentru mama, fiindcă totuşi „unchiu” Mitru era un străin. Da, nu fusese uşor, de vreme ce îi făcuse de ruşine. În definitiv, pentru care mamă e uşor atunci când băiatul ei este trimis la o şcoală de corecţie? Pe urmă, probabil că ea se obişnuise cu ruşinea, iar „căţele” din cartier, gen Bârsăneasca, se plictisiseră să-i tot bârfească. Gata, scăpaseră de el şi acum erau mulţumiţi, răsuflau uşuraţi! Mama o dată nu simţise nevoia să vină să-l vadă. Şi nici să-l ia în vacanţă. E drept, îi trimisese câteva pachete. Dar pachete – mai multe – îi trimisese şi Smaranda. Şi doar Smaranda era o străină. Acum, când scăpaseră de el, mama şi „unchiu” Mitru se duceau probabil măcar o dată pe săptămână la teatru. Nici vorbă că acum ieşeau regulat cu maşina afară din oraş, sâmbăta şi duminica. Chiar şi un orb îşi putea da seama câtă mulţumire exprima chipul mamei. Întinerise parcă de când n-o mai văzuse.

Oftă şi plecă mai departe. Lumea trecea pe lângă el, dar acum nu vedea pe nimeni. În schimb, cu ochii închipuirii, îi vedea pe cei doi, mâncând tacticos şi, din când în când, zâmbindu-şi, ca doi logodnici. Îl învenina mai ales zâmbetul de mulţumire de pe buzele mamei.

„Sigur, e mulţumită că a scăpat de mine”, îşi spuse, vorbind de data asta tare, fără voia sa.

Trecuse de Piaţa Victoriei. Mergea acum pe străzile din partea dreaptă a şoselei Kiseleff, la întâmplare. În ciuda faptului că era amărât şi înveninat de ură, iarăşi i se făcu

foame. Dintr-un magazin care vindea pâine cumpără o franzelă. Franzela era caldă. În apropiere era un mic scuar cu două bănci. Se aşeză pe una din ele şi muşcă dintr-un colţ. Dar gura îi era uscată, fără pic de salivă, poate din cauza oboselii, poate din cauza amărăciunii. Înghiţi cu eforturi dumicatul şi renunţă la al doilea. În schimb i se făcu somn. Totdeauna când e tare necăjit i se face somn. Aproape i se închideau ochii. În definitiv, putea să tragă un pui de somn. Numai un sfert de oră dacă izbutea să doarmă, oboseala avea să dispară sigur. Închise ochii. Dar imediat îi deschise, dezmeticindu-se.

„La noapte undei voi dormi?”

Acasă în niciun caz nu se putea duce. Dar chiar dacă, prin absurd, s-ar hotărî să se ducă, „unchiu” Mitru era în stare să cheme la telefon secţia de miliţie şi să anunţe că fugise din colonie. Atunci poate la tata? Nu, nici la el nu se va duce. Parcă tata venise vreodată să-l vadă la colonie!... E drept, în vreo două rânduri îi trimisese bani. Asta nu însemna mare lucru. Poate că totuşi ar fi vrut să vină, dar nu-l lăsase „tanti” Mara... Sigur că ea nu-l lăsase. Totuşi, nu se va duce nici la tata. Dacă s-ar duce, va trebui să-i spună că a fugit din colonie. Săracul tata, avea necazurile lui, de ce să-l mai amărască şi el? În fond, dormitul nu era o problemă de nerezolvat. Parcul Fierăstrău e mare, sigur va găsi un culcuş. Exista, fără îndoială, riscul de a fi descoperit de vreun miliţian, dar altă soluţie nu exista. Trebuia să rişte, deşi i-ar părea teribil de rău să fie prins mai înainte de a se răzbuna pe „unchiu” Mitru şi pe mama. În orice caz, voia o răzbunare diferenţiată. Răzbunarea faţă de mama trebuia însă să fie mai mică. Dar cum? Pe mama nu era uşor să se răzbune. Ba da: să se arunce în lac. Să se înece. Dar, în prealabil, să lase pe mal un bilet pe care să scrie: „Îmi pun capăt zilelor din cauza ta, mamă „ Oare n-ar fi o pedeapsă prea aspră pentru ea?

„Mama ar suferi, ştiind că mă are pe conştiinţă”.

Şi apoi de ce să moară? Existau, ele, şi alte răzbunări mai puţin tragice. Dar pe „unchiu” Mitru cum să se răzbune? De pildă, dacă ar găsi o posibilitate să-l determine pe

directorul lui să nu-i mai dea niciodată prime. Ar fi, într-adevăr, o răzbunare grozavă. Ar omorî, cum se spune, două muşte dintr-o singură lovitură. Pe de altă parte, bugetul „unchiului” Mitru s-ar diminua cu o sumă importantă, iar pe de alta, nemaiprimind primă nu ar mai invita-o pe mama la restaurant. Da, ar fi o răzbunare pe cinste! Numai că, din păcate, nu vedea cum l-ar putea determina pe directorul „unchiului” Mitru să nu-i mai acorde primă.

O viespe, venită cine ştie de unde, începu să-i dea târcoale. O alungă, agitând franzela. Frumoasă mai era strada pe care se afla scuarul! Casele, toate, vile, fiecare cu individualitatea ei. Nu existau două să semene. Pe stradă nu se zărea niciun copil, să crezi că în niciuna din clădirile acelea frumoase oamenii nu ţineau să aibă urmaşi.

Dintr-o casă, peste drum de scuar, ieşi un bărbat înalt, cu tâmplele cărunte şi cu faţa lată, arsă de soare. Coborî câteva trepte, în curte, după care dispăru în garajul aflat la subsol. Câteva minute mai apoi aduse la suprafaţă un Taunus de culoare neagră, pe care îl scoase în stradă. După aceea reintră în casă, urcând sprinten treptele, câte trei odată. Peste câteva minute apăru din nou, de data asta însoţit de o femeie, tot atât de înaltă ca şi el, şi de o fată: probabil soţia şi fiica. Toţi trei aveau mâinile ocupate cu bagaje. Soţul ducea într-o mână o valiză, iar sub braţul celeilalte nişte rachete de tenis. Soţia avea în mâna dreaptă o sacoşă mare, burduşită probabil cu mâncare, iar în stânga un termos. În fine, mâinile fetei erau ocupate cu un radio-portativ şi cu nişte pleduri.

„Pleacă în excursie toată familia”, îşi spuse, amintindu-şi că e sâmbătă şi că urmau consecutiv două zile de sărbătoare.

„Ai încuiat, Ana?” întrebă tatăl pe fiică-sa. „Am încuiat, tată!” „Sigur?” „Sigur, tată!” „Bine!... Dar tu, Laura, ai verificat dacă n-a rămas vreun robinet deschis la baie sau la bucătărie?” „Am verificat! Dar dacă m-ai întrebat, iaca nu mai ştiu. Să mă duc să mai verific o dată”. „Lasă, mă duc eu, se oferi soţul, urcând din nou treptele, tot câte trei odată”. „În regulă!” anunţă, ieşind din casă.

Urcă apoi la volan, porni motorul şi, după câteva clipe, Taunusul dispăru după colţul străzii. Liniştea se aşternu din nou peste strada pe care, de când se aşezase pe bancă, nimeni nu trecuse.

Tare îi mai era foame! Rupse un colţ de pâine, încercând să-l mănânce, dar gura îi era tot atât de uscată. Renunţă. Trebuia să caute pe aproape vreo fântâniţă şi să bea apă. Poate că după aceea va putea mânca. Părăsi banca nu fără părere de rău, fiindcă era obosit. Dar încotro să pornească acum în căutarea unei fântâniţe? Prin partea aceasta a oraşului nu mai fusese niciodată. O porni în direcţia parcului Herăstrău. Acolo, ştia precis, existau fântâniţe.

„Şi pe urmă – îşi spuse – trebuie să caut, încă de cu ziuă, culcuşul meu pentru la noapte.”

Când ajunse, se simţi şi mai obosit. Bău apă pe săturate, pe urmă plecă să descopere o bancă la umbră, chiar în imediata apropiere a lacului, să se odihnească şi să mănânce. Acum, după ce-şi potolise setea, gura nu-i mai era uscată. Găsi una umbrită de o salcie plângătoare. Era plăcut sub salcie: linişte şi răcoare. Îşi scoase tunica, fiindcă se încălzise pe drum. Dealtfel era o căldură dogoritoare, nefirească, o căldură care prevestea ploaia, în ciuda faptului că pe cer nu se vedea măcar o băsmăluţă de nor.

Începu să mănânce. Muşca din franzelă şi privea oglinda nemişcată a lacului, pe care pluteau numai puţine ambarcaţiuni: două iole cu pânzele desfăşurate şi trei bărci ce înaintau greoaie, ca nişte ciudate broaşte ţestoase. Undeva, cam pe la mijlocul lacului, sclipea o fâşie aurie, de parcă acolo un straniu animal acvatic ieşise din apă să-şi sorească spinarea acoperită cu solzi de aur.

Ce mult i-ar fi plăcut să fie şi el acum pe lac, într-o barcă! În ciuda faptului că era tare obosit, tot ar fi tras la rame, voiniceşte, ca un veritabil barcagiu, aşa cum îl învăţase tata pe când el, Ionuţ, avea vârsta de numai şapte ani. Primele lecţii i le dăduse pe lacul din Cişmigiu. Da, îşi amintea bine ce mare satisfacţie avusese atunci când, pentru prima dată, n-a mai atins cu vâslele fundul lacului. Desigur, nu fusese o treabă din cale-afară de dificilă. Dar el se simţise tare

mândru, deoarece încă de pe atunci era conştient de neîndemânarea lui faţă de unele activităţi practice.

Şi îşi mai aminti ceva. Îşi aminti cum, după ce învăţă bine să vâslească, de fiecare dată, când avea prilejul s-o facă, se închipuia un naufragiat în largul unui ocean, de fapt totdeauna Pacificul. Vâslea şi se închipuia singur într-o barcă, rupt de foame, mort de sete, istovit de oboseală. Când naufragiase de pe goeletă, în barcă se mai aflau încă patru mateloţi. Dar în cele şase zile de naufragiu, câte trecuseră, în cele şase zile de când coaja aceea de nucă rătăcea pe întinsul nesfârşit al oceanului, tovarăşii săi de naufragiu muriseră, unul câte unul, şi el fusese nevoit să le arunce leşurile în apă. Acum numai el rămăsese în viaţă. Dar cât timp încă? Ajunsese la capătul puterilor. Şi dacă mai era în stare să vâslească o făcea doar cu forţa aceea pe care ţi-o dă doar disperarea. Dar încă puţin şi totul avea să se termine. Încă puţin şi va fi şi el un cadavru. Şi atunci, din păcate, nu va mai exista nimeni care să-i arunce leşul în mare. Într-o zi, după multe săptămâni – dacă bineînţeles vreo furtună n-o va scufunda – barca va acosta singură pe plaja cine ştie cărei insule. Şi atunci, când băştinaşii se vor apropia, vor găsi în ea doar un cadavru.

Dar parcă, acolo departe, şi totuşi nu prea departe, ceva se zăreşte. Parcă e fumul unui vapor. Nu, nu e vapor. E o insulă. O insulă în mijlocul căreia se află un vulcan ce fumegă. Dar nu cumva e un miraj? Nu, în niciun caz! Clipeşte des, se freacă la ochii. E o insulă! Poate că e chiar insula pe care a naufragiat Robinson Crusoe? Dar ce importanţă are dacă e aceea, sau alta? E o insulă, e pământul... Şi atunci în culmea fericirii începe să strige:

„Pământ la babord!... Pământ la babord!... Sunt salvat!”

„Ce s-a întâmplat, Ionuţ? Iarăşi ai naufragiat?”

„Iarăşi, tată!”

Tata râde, pe urmă îşi apleacă din nou privirile asupra paginii din cartea pe care o citeşte.

Da, tare ar mai avea poftă să se plimbe cu barca. Şi cine ştie, poate că ar izbuti să se închipuie, ca pe vremea când

avea şapte ani, naufragiat într-o barcă, pe întinsul nesfârşit al Pacificului.

Tot muşcând din franzelă, mâncase din ea trei sferturi. Iarăşi îşi aminti de mama, de „unchiu” Mitru. În locul lacului văzu sala mare a restaurantului. Cele mai multe mese erau libere. Mese împodobite sărbătoreşte, cu feţe de mese imaculate, cu şervete aranjate în chip de conuri, crescute parcă din farfurii, cu paharele aşezate în şir indian şi în diagonală la unul din cele patru colţuri ale mesei. Dar erau şi mese ocupate. Probabil majoritatea de turişti. Femeile, mai toate blonde. În loc de vin sau bere beau suc de roşii. Iar acolo, mai spre fundul sălii, la masa cea mai liniştită şi cea mai discretă, mama şi cu „unchiu” Mitru. Ca să nu-i mai vadă, strânge pleoapele, se freacă la ochi. Imaginea dispare, dar nu şi amintirea. Ciuda iarăşi îşi picură veninul. Şi fiindcă îi este atâta ciudă, i se face din nou somn. Dealtfel e şi tare obosit.

Adoarme fără să-şi dea seama. Adoarme şi visează. Visează că doarme pe o bancă în Parcul Herăstrău. Simte o mână grea pe umăr. Deschide ochii. Un miliţian.

„Scuzaţi că v-am deranjat din somn, îşi bate joc de el miliţianul, vreţi să-mi spuneţi şi mie cum aţi ajuns aici?” „Cu autobuzul!” „Poate cu trenul... Sau poate cu autostopul... După ştiinţa mea nu există troleibuz de la colonie şi până în Bucureşti.”

Atunci el se smuceşte din mâna miliţianului şi o rupe la fugă. Dar nici acesta nu se lasă. Se ia după el. Fug amândoi, dar miliţianul fuge mai repede. Distanţa dintre ei se micşorează, din ce în ce mai mult. Face eforturi disperate să alerge mai repede, dar nu izbuteşte. Da, fuge mai repede şi distanţa dintre ei ar trebui să se mărească, dar cu toate acestea ea se micşorează. Ciudat şi de neînţeles. Dar dintr-o dată se lămureşte. Da, el fuge, fuge din ce în ce mai tare, numai că pământul fuge şi el, exact în sens invers. Asta înseamnă că, de fapt, cu toate că aleargă stă pe loc. În schimb miliţianul are spor la mers. Nu-i mai despart decât cincizeci de metri... Patruzeci... Treizeci... Douăzeci... Zece... Şi iată că miliţianul îl înhaţă de umăr.

„Te-am prins, stimabile!”

Şi în clipa aceea se trezeşte din somn. E tot pe bancă. Pe aproape nu-i niciun miliţian. Înseamnă că a visat. Răsuflă uşurat. E tot liber. Bine că e tot liber. De pe lac dispăruseră bărcile, iolele. Nori groşi năvălesc dinspre nord, ameninţând să învăluie cerul. Sunt nori de ploaie. Deşi ploaia nu pare iminentă, totuşi puţinii vizitatori ai parcului se grăbesc să plece. Norii, ca nişte salamandre uriaşe şi vinete, continuau să înainteze în cohorte.

„Poate că totuşi nu va ploua”, încercă să-şi facă el curaj. Dar dacă totuşi avea să plouă? Dar dacă, mai ales, va ploua la noapte? Într-un asemenea caz nenorocit, unde s-ar putea adăposti? În sala de aşteptare a Gării de Nord? În niciun caz. Mulţi din cei care „făcuseră aripi” fuseseră prinşi numai fiindcă avuseseră imprudenţa să se adăpostească în sala de aşteptare a gării. Dar dacă nu acolo, atunci unde? Hotărât, nu avea „stofă” de vagabond în el. În orice caz, undeva va găsi el un adăpost. Şi apoi nu este deloc sigur că va ploua tocmai la noapte.

Când ieşi din parc, începuse să se întunece. Departe se auzea tunetul.

„Se ceartă uriaşii!” îşi spuse.

Când fusese mic, auzind tunetul, aşa crezuse: că se ceartă uriaşii.

Instinctiv, grăbi paşii. Dar repede reveni la mersul normal. În definitiv, de ce se grăbea? Tot nu avea unde să se ducă. Dacă începea să plouă se va adăposti sub o streaşină sau sub un balcon.

Începu să plouă mai curând decât se aşteptase. Ploaia fu precedată de un vânt rece. Pesemne căzuse pe undeva grindină. Primele picături începură să cadă când se afla în dreptul unui magazin unde se vindea pâine. Se adăposti acolo. Cumpără o franzelă şi rămase, în speranţa că ploaia, care potopea în rafale, va trece repede. După el îşi mai căutară adăpost în magazin încă vreo câteva persoane.

— Plouă în mai, e mălai! observă un bătrânel cu părul alb şi cu o chelie respectabilă.

— E bună ploaia asta! fu de acord un altul.

El privea afară cum plouă şi, din când în când, rupea cu unghia câte o cojiţă de pâine, pe care o fărâmiţa cu caninii. Pe nesimţite se întunecase. Nu mai ploua cu furie, dar acum ploaia cădea cu nădejde, uniformă, parcă hotărâtă să nu se oprească atât de repede.

— Oare mai ţine mult? întrebă o femeie tânără pe domnul cu chelie.

— Asta nu-i ploaie care să stea repede, duduiţă. N-ar fi de mirare să plouă toată noaptea.

— Precis?

— Duduiţă, o mai greşesc şi cei de la Institutul meteorologic, darămite eu. În orice caz, o oră tot mai plouă. Asta pot să-ţi garantez.

— În cazul acesta nu are rost să mai aştept.

Îşi scoase pantofii din picioare – avea pantofi noi de lac – şi porni în picioarele goale prin ploaie fără să se grăbească.

— Ce ţi-e şi cu tineretul de astăzi! se miră bătrânul meteorolog amator.

— Săraca de ea, avea pantofi noi, de lac! De ce să şi-i strice? Cine ştie de câte altele s-o fi lipsit ca să şi-i poată cumpăra, o justifică vânzătoarea, o femeie care nu mai era tânără.

Ploua. Uniform, cu stropi economicoşi, ca să nu se termine repede.

— Acu' geme pământul de satisfacţie, vorbi bătrânul, dar nimeni nu-i răspunse.

Privea încruntat ploaia. Tocmai astăzi se găsise să plouă. Şi nici gând să se oprească. Ghinion, hotărât, are mare ghinion. Din când în când, vreunul dintre cei ce aşteptau dădea bună seara şi pleca. Până la urmă nu mai rămăseseră decât trei: el, bătrânul meteorolog amator şi un tânăr care purta un costum elegant de vară, de culoarea petrolului. Costumul era nou-nouţ, se cunoştea că tânărul îl îmbrăcase pentru prima dată.

— Trebuie să închid, tovarăşi, îi anunţă vânzătoarea care, precaută, venise de acasă cu fâş-fâş şi umbrelă.

— Chiar închideţi? nu-i veni să creadă tânărului.

— Trebuia să închid de o jumătate de oră. Cine merge spre tramvai îl iau sub umbrelă.

— Luaţi-mă pe mine! se oferi tânărul.

— L-aş lua mai curând pe dumnealui, că e bătrân.

— Nu!... Nu!... Eu stau aproape. Mulţumesc. Ia-l mai bine pe tânăr! Păcat să-şi strice costumul. L-ai îmbrăcat azi pentru prima dată?

— Mda! recunoscu tânărul, ruşinat oarecum.

— Să-l porţi sănătos, tinere!

— Mulţumesc.

Ieşiră cu toţii în stradă. Ceilalţi o luară la dreapta, el la stânga, cu franzela ascunsă sub tunică, să n-o plouă. Merse vreo sută de metri şi se adăposti sub streaşina unei tonete. Nu avea încotro. Trebuia să aştepte până va sta ploaia. Că doar nu avea să plouă toată noaptea.

Se răcise binişor şi lui îi era cam frig. Din când în când îl scutura câte un fior. Atâta ar mai lipsi, să mai şi răcească! Şi ploaia care nu mai contenea...

„Plouă cu nemiluita, fir-ar să fie!” blestemă el.

Dar chiar dacă ar sta, tot nu i-ar fi de folos. După atâta ploaie pământul se udase bine. Imposibil să doarmă în vreun boschet din Parcul Herăstrău sau din vreun alt parc. Şi iarăşi se nelinişti. Unde să se ducă? Dacă în locul său ar fi Milică, sigur că ar găsi un culcuş pentru o noapte. Pe când el era în stare să tremure toată noaptea sub streaşina tonetei. Sau, în disperare de cauză, să se ducă totuşi în sala de aşteptare a Gării de Nord, ca să fie înhăţat de vreun miliţian. Dar fie ce-o fi!... Nici să stea toată noaptea şi să tremure sub o streaşină nu se putea. Şi tocmai când aproape se hotărâse să pornească spre staţia de autobuze, ca să se ducă la gară, îşi aminti de casa de pe strada cu scuarul. Din casa aceea, văzuse doar cu ochii lui, locatarii plecaseră cu maşina să-şi petreacă *week-end-ul,* probabil undeva la munte. El nu avea unde să se adăpostească în noaptea ce se anunţa rece şi cu ploaie, iar acolo, nu departe, doar peste câteva străzi, exista o casă, cu cel puţin patru camere şi cel puţin cu tot atâtea paturi, în care, la noapte, nimeni nu avea să doarmă. Da, săracul de el, nu

avea un acoperiş sub care să se adăpostească, şi măcar cu un pat de scânduri, pe care să se lungească şi să doarmă un somn de câteva ore. Deocamdată dârdâia, pătruns de frig, sub streaşina aproximativă a unei tonete. Iar mai târziu? Mai târziu sala de aşteptare a Gării de Nord şi riscul de a fi înhăţat de un miliţian, la fel ca în visul de adineaori. Ei, dar era stupid, de vreme ce exista undeva o casă, unde se putea adăposti fără niciun risc. Fără niciun risc? Dar dacă s-au înapoiat locatarii, cine ştie din ce motiv? Exclus!... Absurd!... Plecaseră şi acum erau buni plecaţi! Bine, nu se înapoiaseră. Dar dacă totuşi se înţeleseseră cu cineva, vreo rudă, să vină să doarmă la ei, ca să nu rămână casa absolut singură şi în timpul nopţii? Mda, exclus nu era! Totuşi puţin probabil. Dacă, cineva urma să aibă grijă de casă în lipsa lor, nu-şi luau atâtea măsuri de precauţie la plecare: să verifice, în două rânduri, dacă fuseseră închise bine robinetele la baie, şi aşa mai departe. Nu, exclus! Casa era acum singură, şi din acest punct de vedere nu exista niciun fel de risc pentru el. În schimb, exista riscul să fie surprins de cineva în timp ce va încerca să pătrundă în casă, eventual de vreun vecin. Totuşi riscul, pe o asemenea vreme, era minim. Ploua şi, după toate probabilităţile, ploaia nu avea de gând să se oprească aşa de repede.

„Bine, să presupun că nu mă vede nimeni. Dar a pătrunde într-o casă străină, în absenţa proprietarilor, ar însemna să încalc, de data asta cu bună ştiinţă, legea”, îşi spuse.

Era un argument care îl descumpăni. Da, era o încălcare a legii. Dar dacă s-ar hotărî, nu ar face-o cu scopul de a fura ceva. Ploua, nu avea unde să doarmă şi aceea era casa – singura de care avea cunoştinţă. – în care se putea adăposti pentru o noapte. Mâine, când va fi din nou ziuă şi când nu va mai ploua, va pleca fără să se atingă de nimic. Da, era o încălcare a legii, aşa, în general. Dar din punctul lui de vedere, de vreme ce nu intenţiona să făptuiască nimic rău, ci doar să-şi caute un adăpost pentru o noapte, nu era o faptă întru totul reprobabilă.

„În orice caz, n-ar fi o faptă sută la sută reprobabilă”, îşi spuse aproape hotărât.

Mai ezită câteva clipe, pe urmă, decis, o porni într-acolo. Strada nu era departe. Cu franzela ascunsă sub haină, ca să n-o ude ploaia, şi adăpostindu-se ba sub portaluri, ba sub copaci, în marea majoritate tei încă neînfloriţi, ajunse, fără să se fi udat prea tare. Continua să plouă la fel de îndârjit şi de uniform.

Pe stradă, nici ţipenie de om. Casele, majoritatea, erau despărţite unele de altele prin grădini sau curţi. Mai mult, ferestrele erau toate cufundate în întuneric. Asta însemna ori că cei ce locuiau în ele încă nu se înapoiaseră din oraş, ori că dormeau.

După ce se convinse că nu are cine să-l vadă, sări peste grilajul scund de fier. Era acum în curte. De emoţie, inima îi bătea să se spargă. Îşi făcuse planul cum să pătrundă înăuntru. Abia când se hotărâse, îşi dăduse seama câte lucruri „învăţase”, fără voie, ascultând doar cele ce povesteau „vedetele” coloniei.

Dând ocol casei, constată că mai exista în spate o intrare, intrarea de serviciu, la care se ajungea numai după ce urcai câteva trepte. În dreapta, imediat, era o fereastră. În ciuda întunericului, după câtva timp, şi nu fără eforturi, izbuti să-şi dea seama că acolo era bucătăria. Din bucătărie sigur putea pătrunde în toate celelalte camere. Cu o piatră, pe care o găsise în drum, se pregăti să spargă geamul în dreptul foraibărului. I se explicase cum se poate face o asemenea treabă fără zgomot. Dealtfel, chiar dacă reuşea numai în parte, şi cineva din vecini auzea că s-a spart un geam, sigur îşi va închipui că de vină a fost vântul.

Nici după zece minute de „lucru” era în casă. Se feri să facă lumină. Dar ochii, obişnuiţi cu întunericul, vedeau măcar atâta cât era necesar să se orienteze.

*

— Vezi, Ionuţ, că am dreptate?

— Ce anume ai dreptate, Smaranda?

— Că ai plecat cu trenul care a trecut acum o jumătate de oră. De aproape o jumătate de oră simt că sunt singură, deşi eşti aici lângă mine. Unde ai fost plecat, Ionuţ?

— M-am gândit!... M-au furat gândurile, Smaranda.

— Păi, asta-i, Ionuţ!... Te fură gândurile. Şi pe mine mă fură gândurile adeseori. Dar mă fură altfel decât pe tine. Pe mine mă fură gândurile când îmi vine în minte subiectul unei povestiri. Sau în legătură cu vreo carte pe care n-am înţeles-o întru totul. Se mai poate să mă fure gândurile şi în legătură cu un lucru pe care mi-l doresc în mod deosebit. Ştiu eu? O rochie, de pildă. Pe tine te fură altfel gândurile Tu te gândeşti la ceva ce ţi s-a întâmplat nu ştiu când. Ceva neobişnuit, ce te obsedează în aşa măsură, încât mereu ţi-s trase gândurile înapoi, mereu îţi aminteşti de acel ceva, fără voia ta. Şi tu, Ionuţ, nu vrei să-mi spui ce se întâmplă cu tine.

Era ciudat ceea ce simţea. Pe de o parte, îl enerva insistenţa Smarandei. Da, într-adevăr, i se întâmplase ceva, ceva extraordinar. Dar era o treabă care îl privea numai pe el. De ce insista atâta? De ce nu avea răbdare să aştepte? Poate că într-o zi va simţi nevoia să-i povestească totul. În fond, dacă îi era prietenă adevărată şi el se hotăra să i se destăinuiască, sigur că îl va înţelege.

Pe de altă parte, dacă ar ceda acum insistenţelor, ar însemna să se supună voinţei ei, şi el în niciun caz nu voia. Ar însemna să-i satisfacă doar o curiozitate. Fiindcă era curiozitate, un anumit fel de curiozitate, care îi displăcea. Una „interesată”, care se manifesta în diferite împrejurări. La început nu fusese în stare să înţeleagă din ce punct de vedere curiozitatea ei era interesată. Dar într-o zi explicaţia i se relevă pe neaşteptate.

„E curioasă, fiindcă e în căutarea de subiecte pentru povestirile ei”.

Smaranda nu-i citise încă nimic din ceea ce scrisese. Dar îl avertizase că într-o zi „am să te pedepsesc să mă asculţi”. Dar până acum fusese numai o ameninţare. În orice caz, dacă i-ar povesti întâmplarea, sigur că Smaranda va fi ispitită să ticluiască vreo povestioară din cea mai

extraordinară întâmplare pe care el o trăise. Dar oare era ea chiar atât de extraordinară? Pentru el era, şi avea să rămână extraordinară.

Până la urmă alese o cale de mijloc:

— Uite ce-i, Smaranda, nu ştiu cum de-ai izbutit să-ţi dai seama, dar să ştii că, într-adevăr, mi s-a întâmplat ceva.

— Am simţit, Ionuţ!

— Se poate. Adică sigur că ai simţit, fiindcă altă explicaţie nu există. Mi s-a întâmplat ceva extraordinar. Smaranda, dar să nu-mi ceri să-ţi povestesc. Nu pot!...

— Asta înseamnă că nu ai încredere în mine, Ionuţ.

— Nu-i vorba de încredere. Pur şi simplu nu pot.

— Dar de ce nu poţi?

— Vezi, iarăşi începi, iarăşi insişti. Cum să-ţi explic de ce nu pot? Dacă ţi-aş spune, cred că aş simţi ceea ce simte cineva atunci când se întâmplă să fie trezit din somn tocmai în clipele când începe să viseze un vis. Înţelegi, Smaranda?

Smaranda nu-i răspunse. Privi după un tren care venea ostenit şi prăfuit de undeva, de departe. După ce trenul trecu şi după ce nu-l mai văzură, Smaranda vorbi, dar încet de tot, încât abia o auzi:

— Să mergem acasă, Ionuţ!

— Eşti supărată pe mine?

— Să mergem acasă! Nu sunt supărată.

Plecară. În vatra uriaşă a soarelui nimeni nu mai aţâţa flăcările. Retrăgându-se în ele însele, se stingeau încet, încet, dincolo de orizont.

Pe drum, Ionuţ observă că Smaranda avea ochii plânşi, dar n-o întrebă nimic.

Se gândi numai:

„Ce ţi-e şi cu fetele astea! Pentru te miri ce fleac dau apă la şoareci!”

Capitolul XI

Rezolvase două probleme din ultimul număr al *Gazetei matematice.* Atâtea îşi propusese să rezolve; în fiecare zi, până acum, respectase cu stricteţe programul impus. Era după-amiaza. Din stradă se auzea larma cea fără de griji a copiilor mici. „Unchiu” Mitru nu era acasă. Mama se culcase. Dar era ora când obişnuia să se trezească.

Uşa se deschise şi iat-o în prag.

— Ce faci, Ionuţ?

— Rezolv nişte probleme, mamă!

— Am impresia că stai cam prea mult în casă, Ionuţ.

Mama îi vorbea cu o voce caldă şi îl privea cu blândeţe. De emoţie, inima începu să-i bată prea tare.

— Ce să fac, mamă, afară? Zău că n-am ce să fac!

— Să te joci, să te plimbi…

— De plimbat ştii că nu mă plimb. De jucat însă… cred că sunt prea mare pentru aşa ceva.

— N-ai decât cincisprezece ani! râse de el mama. Apoi serioasă: Cred că stai, totuşi, prea mult în casă.

— Mai înainte te plângeai că nu mă mai adun de pe drumuri…

Chipul ei se înăspri dintr-o dată, dar numai pentru câteva clipe. Pesemne fiindcă remarca lui sunase puţin a mustrare, puţin a supărare.

— Trebuie să recunoşti, Ionuţ, că înainte nu te adunai deloc de pe drumuri. Dar, în sfârşit, să nu mai discutăm despre ceea ce „a fost”. Acum sunt mulţumită de tine.

— Da, mamă?

— Da, Ionuţ. Şi dacă ai să reuşeşti la examenul de admitere în clasa a noua, am să fiu chiar foarte mulţumită de tine.

— Voi reuşi, mamă!

— Foarte bine. Am să-mi recapăt atunci încrederea în tine. N-am să mai stau cu frica în sân să nu care cumva să mă faci din nou de ruşine.

„Stai cu frica în sân, mamă, din cauza «unchiului» Mitru. El, numai el se străduieşte să te convingă că nu sunt bun de nimic”.

Aşa numai în gând îi vorbi. Tare, spuse cu totul altceva:

— Îţi promit, mamă, că n-am să te mai fac de ruşine!

— Dar dacă ţii, Ionuţ, să fiu foarte mulţumită de tine, ar trebui să-ţi revizuieşti atitudinea faţă de „unchiu” Mitru.

— Cum să mi-o schimb? se îndârji el. Ce-i fac?

— Îi eşti ostil, Ionuţ! Îl urăşti. Asta se vede, se simte. Nu încerca să negi, Ionuţ!

— El mă urăşte, mamă.

— Nu, el nu te urăşte. Te înşeli profund. Tu nu vrei să înţelegi că, deşi nu-ţi este tată adevărat, se simte totuşi responsabil de faptele tale, fiindcă eşti copilul meu. El se simte obligat să mă ajute ca să-ţi pot da o educaţie corespunzătoare. Şi fiindcă e bărbat, îi place să ia taurul de coarne. Dar să ştii, nu-i om rău.

Ionuţ, ascultând-o, se zbirii pe dinăuntru. Îi era ciudă că mama adusese în discuţie un subiect pe care ei doi n-ar fi trebuit să-l abordeze. Pe de o parte, fiindcă ea ţinea în aşa măsură la „unchiu” Mitru, încât nu era în stare să asculte, fără să se înfurie, motivele pentru care el îl ura pe tatăl său vitreg. Pe de altă parte, în ciuda influenţei „unchiului” Mitru, sufletul mamei începuse să se dezgheţe. Mama, acum, ţinea sau era pe punctul de a începe să ţină din nou la el. Ori, dacă i-ar spune tot ceea ce gândeşte despre „unchiu” Mitru, ar însemna ca ea să se îndepărteze din nou de el. Pe urmă, nici nu-i putea făgădui că n-are să-l mai urască.

— Mamă trebuie să recunoşti că faţă de „unchiu” Mitru nu m-am purtat necuviincios!

— Mda! N-aş putea să-ţi reproşez că te-ai purtat necuviincios aşa, direct.

— Îţi făgăduiesc, mamă, că n-am să mă port necuviincios nici de acum încolo. Dar nu-ţi pot făgădui că mă voi strădui să-l şi iubesc. Nu, aşa ceva nu-ţi pot făgădui. Ar însemna să te mint.

— El o simte, Ionuţ!

— Şi eu simt că mă urăşte. Dacă simte, mamă, n-am ce să-i fac. Până a nu ajunge *acolo,* nu l-am putut suferi. Doar atât. Dar când am ajuns *acolo,* am început să-l urăsc.

— Nu din cauza lui ai ajuns *acolo,* Ionuţ.

— Te rog, mamă, să nu discutăm din ce motive am ajuns *acolo.* În legătură cu „unchiu” Mitru îţi promit că mă voi strădui, pe cât îmi va sta în putinţă, ca el să nu bage de seamă că îl urăsc. Dar dacă nu voi izbuti, va însemna că îl urăsc în aşa măsură, încât nu sunt în stare să mă prefac.

Impresionată, mama nu găsi un alt argument decât acesta:

— Nu din cauza lui ai ajuns *acolo,* Ionuţ.

— Ştiu, mamă! Ştiu şi...

Izbuti să se oprească la timp, ca să nu-i spună: „Ştiu, mamă, şi tare mi-e milă de tine că iubeşti un om ca el”!

— Şi ce, Ionuţ? vru să ştie ea.

— Şi îmi pare rău că te dezamăgesc, minţi el.

— Nici nu-ţi dai seama, Ionuţ, cât de mult m-au îndurerat cuvintele tale.

— Te rog să mă ierţi, mamă! Dar nu cred că ai fi preferat să-ţi fac o promisiune, ştiind de la început că n-am s-o pot îndeplini.

— Nu, bineînţeles. Să ştii însă, Ionuţ, ca aş fi tare nefericită dacă n-aş avea speranţa că tu, cu timpul, îţi vei schimba atitudinea faţă de „unchiu” Mitru.

Şi plecă, punând capăt discuţiei.

După plecarea precipitată a mamei, se simţi tare necăjit. O supărase, fără îndoială. Poate că totuşi ar fi fost mai bine să-i promită. Acum iarăşi o îndepărtase, sufleteşte, de el. Astăzi o supărase pe ea, ieri pe Smaranda. Dar oare, într-adevăr, o supărase? Poate că pe Smaranda mai curând o mâhnise. Poate că nici pe mama n-o supărase propriu-zis. Dar chiar dacă le supărase pe amândouă, nu se simţea vinovat nici faţă de una, nici faţă de cealaltă. Mai ales faţă de Smaranda. În definitiv, fiecare om are o taină. Şi ceea ce tăinuise lui Ştefăniţă, care era băiat, în niciun caz nu-i putea destăinui Smarandei.

Şi îşi aminti ce i se întâmplase după ce pătrunsese ca un hoţ în casa de pe strada Scuarului...

*

Când ochii i se obişnuiră cu întunericul, observă că bucătăria în care pătrunsese era spaţioasă, cu pereţii căptuşiţi cu plăci de faianţă până la jumătatea lor, cu o mulţime de dulapuri şi poliţe. În bucătărie întârzie numai atât cât îi trebui să-şi potolească setea. Bău două pahare cu apă unul după altul. Cât timp stătuse sub streaşina tonetei, dârdâise de frig. Pe urmă, după ce sărise gărduţul, i se făcuse dintr-o dată sete, ca în toiul verii, la un meci de fotbal. I se făcuse sete numai din cauza emoţiei? Sigur că numai din cauza emoţiei.

După ce îşi potoli setea, încercă prima uşă. Nu era încuiată. În încăperea în care pătrunse, întunericul era negru, de parcă nu ar fi avut ferestre. Şi, într-adevăr, nu avea. Ziua, lumina pătrundea printr-un luminator din tavan. Acum pe sticla luminatorului ploaia bătea darabana. După ce se convinse că încăperea, în afară de aceea din tavan, nu avea altă fereastră, se încumetă să răsucească comutatorul pe care îl descoperi cu uşurinţă. Lumina puternică îl făcu să închidă instinctiv ochii. Când îi redeschise, tresări şi, de emoţie, inima începu să-i bată mai tare. O clipă se îndoi că trăia o întâmplare reală. O clipă se crezu pradă unui vis. Se afla oare într-o casă streină? Nu cumva din greşeală nimerise în apartamentul de pe bulevardul Salcâmilor? Dar dacă nu era vis, dacă numai dintr-o greşală nimerise în fostul lor apartament de pe bulevardul Salcâmilor însemna că, de fapt, i se tulburase mintea.

Prostii! Se afla totuşi în casa de pe strada Scuarului. Confuzia se datorase numai bufetului. Bufetul din sufrageria în care se afla acum era aidoma cu cel pe care îl avuseseră ei când locuiau pe bulevardul Salcâmilor. Mama îl botezase „vechitura” şi fusese tare mulţumită când, cu prilejul mutatului, izbutise să se scape de el, vânzându-l

unei vecine pe un preţ de nimic. Răsuflă uşurat şi, cu un gest mecanic, îşi şterse fruntea şi gâtul umezite de subita transpiraţie. Îşi scoase tunica de pe el şi o puse pe speteaza unui scaun să se usuce. Îl stăpânea acum un sentiment de mulţumire. Afară, ploaia continua să cadă neobosită, monotonă, în cadenţă. Din partea lui nu avea decât să plouă până dimineaţa. Se afla la adăpost. Un adăpost cum nici nu sperase. Din toate punctele de vedere adăpost. La nevoie chiar pentru două nopţi. De vreme ce erau două zile sărbătoare, sigur că stăpânii casei nu aveau să se reîntoarcă decât luni seara. Două nopţi avea să doarmă într-o casă străină, într-un pat străin. Îi era somn, dar în acelaşi timp îi era şi foame. Înainte de a se culca, nu strica să mănânce puţin.

Franzela o lăsase pe masa din bucătărie. Se duse s-o ia. Se cam udase. Dar nu în aşa măsură ca să nu mai fie bună de mâncat. Revenind pentru a doua oară în sufragerie, din nou se minună cât de mult semănă încăperea cu aceea de pe bulevardul Salcâmilor. Nu numai bufetul era identic, dar şi masa. Tablourile erau altele, agăţate pe aceiaşi pereţi. În acelaşi loc şi aparatul de radio care – culmea! – plasat pe o măsuţă de colţ, era tot o marcă veche, germană.

Căută un cuţit în sertarele bufetului. Găsi şi o faţă de masă din material plastic. O întinse numai pe jumătate de masă şi se pregăti să „cineze”. Tăie o felie de pâine, presără sare pe deasupra şi începu să muşte din ea. Se aşezase în mod deliberat pe locul unde obişnuia să stea când locuiseră pe bulevardul Salcâmilor: la stânga tatii. La dreapta lui, totdeauna, mama. Bufetul îl avea drept în faţă. „Vechitura”! Mama o găsea oribilă. Tata spunea că este „fermecător de anacronică”. Lui îi plăcuse. Bufetul era mare, masiv, cu etaje, cu multe sertăraşe şi uşiţe. Îi plăcea să le deschidă, deşi ştia dinainte că nu va găsi în ele nimic interesant. Toate, sau aproape toate miroseau frumos a mirodenii: a cuişoare, a scorţişoară, a vanilie, a nucşoară.

Pe vremea când locuiseră pe bulevardul Salcâmilor, mama era „mica mea păsăruică”, iar tata „dragule”. În casa aceea fuseseră toţi trei fericiţi. Fiecare în felul său. Tata era

totdeauna bine dispus, şi când nu citea din vreo cărţulie, pe care o scotea din cine ştie ce buzunar imediat după supă, avea totdeauna de povestit câte ceva interesant. Mama cânta tot timpul. Era atât de tânără şi atât de frumoasă, încât pentru nimic în lume nu admitea că ar putea exista o altă mamă mai frumoasă decât a lui.

Tata stătea în capul mesei, la locul de onoare. Când tata intra în sufragerie, primul lucru pe care îl făcea era să închidă radioul. Cât timp stătea la masă, nu-i plăcea să asculte muzică. Pretindea că-i un obicei vulgar, de mahalagii.

„Mica mea păsăruică, ce ne dai astăzi să mâncăm?” „Ciorbă de miel, stufat de miel şi tartă cu vişine.” „Perfect!”

Parcă vorbiseră tata... mama. Iluzia fu aproape perfectă. Şi ca un automat se ridică, luă din bufet farfurii, tacâmuri, pahare şi le aşeză pe masă în dreptul celor trei scaune. Acum masa arătă exact ca atunci. Nu chiar exact. Lipseau florile. Nu-şi amintea ca vreodată să se fi aşezat la masă şi florile să lipsească. Florile îi plăceau mult mamei. Dar îi plăceau şi tatii. În general tata era un om distrat. Dacă plecau toţi trei la plimbare, distrat cum era, nu prea avea ochi pentru ceea ce se întâmpla în jurul lui. Dar florile le vedea, le *descoperea* în vitrina vreunei florării, în vreun ghiveci la vreo fereastră, în jardinierele de pe balcoanele noilor blocuri. În genere îi plăcea tot ceea ce ţinea de vegetal. De aceea, plimbările lui favorite erau în grădina botanică. De multe ori, primăvara mai ales, când tata simţea nevoia să se „deconecteze” în mijlocul naturii, propunându-le o plimbare întreba:

„Ei, mica mea păsăruică şi tu, Ionuţ, unde aţi vrea să hoinărim astăzi?”

Atunci mama şi el răspundeau într-un glas: „În grădina botanică, tăicuţule!”

Şi se priveau complice.

„Bine, atunci să mergem în grădina botanică!”

Amintindu-şi aceasta, zâmbi, mirându-se cât de uşor îl putuseră păcăli pe tata. Nici lui şi nici mamei nu le făcea plăcere să meargă atât de des în grădina botanică. Dar

fiindcă tatii îi plăcea atât de mult acolo, numai de dragul lui optau pentru grădina botanică.

Tăie felii de pâine şi puse în fiecare farfurie câte una. Pe urmă se aşeză la masă. Înfipse furculiţa în felia sa, o mărunţi cu cuţitul în cuburi aproape perfecte, presără pe deasupra puţină sare şi, în sfârşit, începu să mănânce. Îşi închipui că mama le servise şniţel pane. Tata mânca şi îi plăcea.

„Grozav şniţel! Nu-i aşa, Ionuţ?” „Grozav!” „Mica mea păsăruică, îţi aminteşti unde şi cu ce prilej am mâncat noi cele mai «groaznice» şniţele?” „Desigur! La Poiana Ţapului, cu prilejul voiajului nostru de nuntă.” „Ţi-l aminteşti de domnul Dragomir?” „Parcă un tip ca el se poate uita!”

Şi mama începu să râdă. Râse şi tata. Râdeau amândoi cu mare poftă.

„Era chiar atât de caraghios domnul acela Dragomir?” vru să ştie şi el. „Teribil de caraghios, Ionuţ! Nu era mai înalt decât tine...” „Ei, dragule, nu exagera şi tu, îl contrazise mama. Era mai înalt”. „Mă rog, sunt de acord că era ceva mai înalt. Dar Ionuţ nu are decât unsprezece ani, pe când domnul Dragomir avea patruzeci. Avea?” „Avea, dragule!” „Ei, bine, Ionuţ, află că domnul Dragomir, care nu era mai înalt decât tine, sau în orice caz poate cu două degete mai înalt, avea o voce – mă-măi! – ce voce avea!” „Ce fel, tată?” „Dacă nu-l vedeai, ci numai îi auzeai vocea, puteai să juri că omul cu o asemenea voce nu poate să fie decât o namilă de bărbat. Ei bine, contrastul acesta între statura pitică şi vocea puternică îl făcea teribil de caraghios.” „Dar nu numai asta!” îl corectă mama. „Ai dreptate, nu numai pentru atâta. Domnul Dragomir, vrând să pară un om cultivat, un intelectual, făcea paradă de neologisme. Numai că, necunoscând semnificaţia lor exactă, fie că le pronunţa greşit, fie că le dădea un înţeles cu totul eronat. Domnul Dragomir «transversa» uliţa, beţia era un «viciu» lamentabil, la şedinţe se «obţinea» să ia cuvântul, cooperativa era închisă, deoarece se afla în «invetar», iar colegii săi, ca să-l «crediteze» – citeşte discrediteze – îl considerau laş.” „Şi după fiecare cinci

cuvinte ţinea să ne asigure – deşi nimeni nu-i punea la îndoială buna credinţă – că este «obiectiv»,” adăugă mama.

„Ce să-ţi spun, Ionuţ, era o plăcere să-l asculţi vorbind pe domnul Dragomir! un personaj vrednic de pana lui Caragiale. Dar era să uit: să iau bilete la teatru?” „Desigur, dragule! Numai să fie ceva potrivit pentru Ionuţ.” „Schiller, mica mea păsăruică. *Hoţii.* Apoi către el: Astăzi te-a ascultat la ceva, Ionuţ?” „Nu, tată!” „Dar de bătut te-ai bătut cu cineva?” „Ştii că nu-mi place să mă bat, tată!” „Foarte bine! Dar dacă se întâmplă să dea careva în tine o dată, nu-l mai lăsa să dea a doua oară.” „Dragule!” îl mustră mama. „Dar, mica mea păsăruică, trebuie să fii şi tu de acord că nu e bine ca băiatul nostru să facă parte din categoria celor care nu ştiu decât să încaseze palme.” „Nicio grijă, tată!” îl linişti el.

Era singur în sufrageria străină şi totuşi îi „auzise”. Vorbise tata, mama, conversase cu ei. În închipuire, bineînţeles. Dar parcă totul se petrecuse aievea.

„Numai din cauza bufetului”, îşi spuse.

Ploaia continua să bată darabana pe sticla luminatorului. Pendula bătu de zece ori. Şi ei, în sufragerie, avuseseră o pendulă. Dar bătăile pendulei lor se auzeau altfel. Mai puţin melodioase. Şi iarăşi îşi aminti de tata. De câte ori bătea pendula, tata mai întâi tresărea şi, pe urmă, câteva clipe, cădea pe gânduri. Câteva clipe tata se întrista. De fapt numai ochii deveneau trişti.

Odată îl întrebase:

„Tată, de ce atunci când bate pendula ochii tăi devin trişti?” „Ai observat tu, Ionuţ, că devin trişti?” „Nu-i aşa, mamă?” îi ceru el să confirme.

Mama îşi trecu palma peste părul tatii într-un gest de mângâiere şi răspunse: „Avem un băiat deştept, dragule!”

Asta însemna că nu se înşelase.

„Dacă şi mama confirmă, atunci sigur că ai observat bine. Vezi tu, Ionuţ, ochii mei ar trebui să-ţi răspundă. Probabil că ştiu mai bine decât mine de ce se întristează.” „Dar puţin, puţin tot ştii şi dumneata, tată!” „Ştiu, Ionuţ, dar e tare complicat răspunsul. E atât de complicat, încât

zău că n-ai să înţelegi o boabă. Şi apoi nici nu e prea recomandabil pentru un băiat ca tine, asta presupunând că ai înţelege. Nu-i aşa, mica mea păsăruică?” „Da, dragule, nu e deloc recomandabil.” „Dar de ce, tată?” vru el să afle. „De ce! Fiindcă, şi fără să-ţi explic, nu este deloc exclus ca într-o zi ochii tăi să devină trişti de fiecare dată când vei auzi bătând pendula. Să ştii, Ionuţ, nu-i un câştig pentru un băiat de vârsta ta să afle, înainte de vreme, de ce, cel puţin unii oameni au un motiv puternic să se întristeze de fiecare dată când aud bătând o pendulă. Motivul acesta, Ionuţ, e unul filozofic. Cum însă nu toţi oamenii pot fi filozofi şi nici nu au înclinaţie să înţeleagă filozofia, înseamnă că numai puţini sunt cei care se întristează atunci când aud bătălie pendulei.”

Mâncase felia de pâine cu sare. Apoi încă una şi încă una. Numai în farfuriile mamei şi tatălui ele rămăseseră neatinse. Şi totuşi simţise prezenţa nevăzută a părinţilor cu închipuirea, îi auzise cu închipuirea vorbind, de parcă totul s-ar fi petrecut aievea.

Ce bine fusese când stătuseră în casa de pe bulevardul Salcâmilor! Din punct de vedere al confortului stătuseră prost, chiar foarte prost, dar acolo, în casa aceea, mama fusese „mica mea păsăruică”, iar tata „dragule”. În apartamentul lor mirosea mereu a mâncare din cauza celor patru aragazuri din bucătăria de alături, unde se gătea, succesiv, de dimineaţă până aproape de miezul nopţii, în funcţie de timpul disponibil al celorlalte colocatare, toate ocupate în producţie. Dar mama pe atunci era veselă, cânta, nu se certa niciodată cu tata, iar acesta, la rândul său, era totdeauna bine dispus şi o pierdea din ochi de dragă ce-o avea. Numai când bătea pendula se întrista, ca mai adineaori. Ca mai adineaori? Nu, totul se petrecuse în închipuire. Mama era acasă cu „unchiu” Mitru şi la ora asta poate că dormeau, în cazul când nu se duseseră la vreun spectacol, iar tata, dacă nu întârziase din cauza ploii, şi nu numai din cauza ploii, la vreun bufet, sigur că citea la lumina mică a veiozei pe care o prindea de carte, o veioză

minusculă, cu lumină minusculă, ca să n-o deranjeze pe „tanti” Mara.

„Măi, măi ce bine a fost în casa cealaltă I” îşi spuse oftând.

Se uită la farfuriile cele două în care feliile de pâine presărate cu sare rămăseseră neatinse, oftă din nou şi se ridică. Acum, după ce îşi potolise foamea, trebuia să se culce. Strânse masa. Când totul fu în ordine, trecu dincolo, într-una din cele trei camere în care se putea intra prin sufragerie. Nu făcu lumină, ca nu cumva să se vadă din stradă. În schimb lăsă uşa puţin întredeschisă, numai atâta cât era necesar să-şi dea seama unde se afla patul. După ce se orientă, stinse lumina din sufragerie, se dezbrăcă pe întuneric şi se vârî în aşternut. Adormi imediat. Dar înainte de aluneca pe toboganul somnului, îşi spuse cu un geamăt de satisfacţie deplină: „De când n-am mai dormit eu într-un pat atât de moale!”

A fost un somn profund, populat totuşi cu multe vise. În somn era conştient că doarme, că visează, voia să „memoreze” visele ca să ie ţină minte, dimineaţa, când avea să se trezească, dar fiindcă nu izbutea era, tot în vis, tare necăjit. Şi ce vise frumoase! Dar de unde ştia că visele fuseseră frumoase de vreme ce nu şi le mai amintea? Da, nu şi le mai amintea, totuşi ştia că fuseseră frumoase. Simţea satisfacţia a ceva frumos, aşa cum simţea în gură gustul plăcut al batonului de ciocolată chiar după ce îl mâncase. Iată, acum visa un alt vis! După ce se va depăna până la capăt îl va uita şi pe acesta. Acum însă, cât timp visa, ţinea minte ce visa: Era undeva, pe plajă, la mare. Poate la Mamaia? Nu auzea marea, nici n-o vedea, dar sigur că se afla pe o plajă. Nisipul sub el era fierbinte. Soarele sus, înalt şi generos îşi răsturnase toate hambarele cu grăunţe de aur. Se revărsau din hambare grăunţele, dar până să ajungă pe pământ se topeau, transformându-se într-o lavă de lumină aurie. Dar, curios, lava de lumină nu dogorea. Era o lavă de lumină cuminte. Aşa ceva i se întâmpla pentru prima dată. Să curgă atâta lavă de lumină pe el şi totuşi să nu-i simtă fierbinţeala... Cum de era oare

posibil? Poate că se înşela! Poate că norii acoperiseră soarele! Voi să se convingă, dar nu izbuti să deschidă ochii. Parcă i se lipiseră pleoapele. Mai încercă o dată, dar tot fără rezultat. Şi totuşi trebuia să vadă, să-şi explice fenomenul. În definitiv, ce soare era acesta, de revărsa atâta lumină fără să şi încălzească? Încercă încă o dată să deschidă ochii şi încă o dată, mereu, până când deodată, şi fără nicio dificultate, izbuti. Dar nu în somn, nici într-un alt vis, ci în realitate.

Era treaz, definitiv treaz, şi cu toate acestea abia acum fu convins că visează. În camera în care se culcase în ajun era lumină, multă lumină şi de la numai câţiva paşi o fată îl privea parcă nedumerită, parcă amuzată.

Şi iată că fata din vis – aşa credea el încă – vorbi:

— Ce cauţi la mine în pat, băiete?

Abia acum se dezmetici. Nu dormea, nu visa, fata exista în realitate, era o fiinţă vie.

„Gata, am păţit-o!” îşi spuse, ridicându-se în capul oaselor.

Privi cu coada ochiului înspre fereastră. De acolo venea lumina. Storurile erau ridicate, fereastra deschisă. O clipă îl ispiti gândul să fugă pe acolo. Dar cum putea merge pe stradă numai în chiloţi şi maiou? Ce mai, era pierdut!

— Ei, nu-mi răspunzi, băiete?

Era fata pe care o văzuse urcându-se în maşină împreună cu părinţii ei. Abia acum, după surpriza din primele clipe, o recunoscu. Dar în acest caz, într-adevăr era pierdut. Înseamnă că se întorseseră cu toţii acasă. Înseamnă că tatăl ei, la ora aceasta, anunţase miliţia. Trebuie să se aştepte ca dintr-o clipă într-alta să fie arestat. Ei da, asta înseamnă ghinion. Şi încă un ghinion afurisit. Plecaseră doar în *week-end,* cu pături, rachete de tenis, sacoşe cu mâncare. Şi totuşi se înapoiaseră nici după douăzeci şi patru de ore. Afurisit ghinion!... Blestemat ghinion!...

Dacă venea să-l aresteze, barem să-l găsească îmbrăcat.

— Întoarce-te cu spatele, sau ieşi din odaie ca să mă îmbrac! se răsti la fată.

Fata se duse să privească afară pe fereastră. Începu să se îmbrace în mare grabă. Era negru de supărare. Şi furios.

„Asta înseamnă să n-ai un pic de noroc în viaţă!”

Şi imediat şi-l aminti pe Pascu, un băiat de la colonie, care atunci când voia să fie crezut, se jura aşa: „Să n-am noroc dacă te mint!” „Şi dacă totuşi minţi?” se îndoia careva. „Cum, mă, să mă jur pe noroc şi să mint? se revolta Pascu. Pe noroc, mă? Păi mai ceva decât norocul există? Tu n-ai auzit, mă deşteptule, proverbul: «Fă-mă, mamă, cu noroc şi aruncă-mă în foc!»”.

Avea dreptate Pascu. Norocul e totul în viaţă. El, de pildă, dacă ar fi avut. puţin noroc nu intra într-un asemenea bucluc.

— Gata, te-ai îmbrăcat? întrebă fata de la fereastră.

— M-am! răspunse el morocănos.

Fata se întoarse, se opri la câţiva paşi de el şi, măsurându-l din cap până în picioare, iarăşi îl întrebă.

— N-ai de gând, băiete, să-mi răspunzi cum ai ajuns aici?

Îi spunea „băiete”, ca şi când ea ar fi fost cine ştie cu câţi ani mai mare. Dacă nu era chiar de-o vârstă cu el, în orice caz poate cu un an, cel mult cu doi.

— Pe gaura cheii n-am intrat, poţi să fii sigură, îi răspunse el răstit.

— Atunci? Cu chei potrivite?

— Nu mă pricep să umblu cu chei potrivite. Am spart un geam de la bucătărie. Pe acolo am intrat. Ai tăi au anunţat miliţia, aşa-i?

— Nu!

— Nu?!

— Dacă îţi spun!

— Să nu crezi că am venit să fur.

— N-ai tu mutră de hoţ!

— Da, că hoţii se cunosc parcă după mutră...

— Chiar dacă nu se cunosc, tu nu eşti hoţ. Chiar tu ai spus că n-ai pătruns în casă să furi.

— Pe cuvânt de onoare!

— Atunci?

Cu ezitări încercă să-i explice:

— Ploua tare... Nu aveam unde să mă adăpostesc peste noapte... Ştiam că nu e nimeni acasă şi...

— Ştiai? De unde ştiai?

— V-am văzut când aţi plecat cu maşina. Mi-am închipuit că plecaţi în excursie. De ce naiba v-aţi întors atât de repede?

— Numai eu m-am întors. Tata şi mama au rămas la Snagov. Avem acolo o vilă. La plecare, mama a uitat să ia cu ea un medicament de care nu se poate lipsi. Aşa e mama: tare distrată. M-am întors cu maşina unor cunoscuţi numai pentru medicament.

— Pe cuvânt de onoare că spui adevărul? se îndoi el.

— Nu fi prost, băiete! Dacă veneau şi ai mei, crezi că mă lăsau să stau la palavre cu tine? Ehei, de mult erai la miliţie...

Răsuflă uşurat. În cazul acesta însemna că nu avea un ghinion chiar atât de mare. Şi abia acum se uită cu adevărat la ea. Tare mai era frumoasă! Şi fiindcă era atât de frumoasă, se simţi intimidat.

— Nu te-ai speriat când ai dat cu ochii de mine? întrebă el, privind-o cu coada ochiului.

— Dacă ai fi fost un om mare m-aş fi speriat. Cred că aş fi ţipat de frică. Dar am văzut că eşti doar un băiat. Ai însă un somn... să nu-ţi fie de deochi!

— Am dormit greu. Eram obosit.

— Nu m-ai simţit nici când am aprins lumina, nici când am deschis fereastra şi nici când te-am strigat nu m-ai auzit.

— Nu, nu te-am auzit, recunoscu el. Am dormit ca un buştean.

— Săracul de tine!

— (!)

— Dacă n-ai pătruns în casă cu gândul să furi, înseamnă că eşti un fel de vagabond.

— Acum chiar că sunt un vagabond.

— Ai fugit de-acasă.

— Am fugit din altă parte.

— De unde?

— De la colonie, răspunse el, după o oarecare ezitare.
— Colonie?! Ce fel de colonie?
— De la o colonie de minori. Adică de la şcoala de corecţie.
Fata avu o scurtă tresărire. Se uită la el, de data asta cercetător.
— Dacă mă uit la tine, îmi dau seama că nu ai făcut cine ştie ce faptă gravă. Nu-i aşa?
— Nu, Ana!
— De unde ştii că mă cheamă aşa?! se miră ea.
— Am auzit-o pe mama ta spunându-ţi pe nume, când aţi plecat.
— Aşa! Dar pe tine cum te cheamă?
— Ionuţ!
— Dar, în definitiv, de ce te-au trimis la şcoala de corecţie?
Parcă ar fi cunoscut-o de mult, atâta încredere are în ea.
— Am luat parte la furtul unei maşini. Ne-au prins.
— Şi ce naiba aveai să faci cu maşina? Doar un băiat la vârsta ta nu are dreptul să conducă! se miră ea.
— Nici nu mă interesa maşina, dacă vrei să ştii.
— Atunci de ce te-ai vârât într-o treabă aşa de urâtă?
— Ţie, Ana, pot să-ţi spun! Mă încred în tine. Nu ştiu de ce, dar mă încred.
Şi îi povesti totul. Despre mama, despre tata, despre „unchiu” Mitru, despre „Pistil” şi ceilalţi.
Când nu mai avu ce povesti, ea exclamă:
— Ce fel de băiat eşti tu, Ionuţ?
— Ce fel sunt?
— Eşti... Zău că nu ştiu cum eşti! În orice caz tu nu eşti ca ceilalţi băieţi, colegii mei... Şi nu ştiu de ce, dar mai-mai că-mi vine să plâng.,
— Să plângi! se miră el. De ce naiba să plângi?
— Fiindcă... Fiindcă la noi în casă nu există un „unchiu” Mitru, Ionuţ.
— Ferească Dumnezeu! încercă el să glumească. Apoi cu alt ton: Tu îi înţelegi pe oamenii mari, Ana?
— Habar n-am! Pe tata şi pe mama cred că da.

— Uite, eu tocmai pe ai mei nu-i înţeleg. Adică, pe tata îl înţeleg. Pe mama însă... Dar pe voi, femeile, se spune că nici naiba nu vă înţelege. Este adevărat, Ana?

— Aşa se spune, dar nu sunt sigură că femeile sunt mai greu de înţeles decât bărbaţii. La mama ta ce anume nu înţelegi?

Nu înţeleg de ce l-a preferat pe „unchiu" Mitru. Tata e mai frumos decât „unchiu" Mitru, mai cult, mai sincer, mai bun...

— Poate că totuşi te înşeli. Dacă mama ta l-a preferat pe „unchiu" Mitru...

Clătina din cap sceptic şi o întrerupse:

— Nu-l dau pe tata nici pe zece de alde „unchiu" Mitru!

— În cazul acesta nu ştiu ce să-ţi răspund,

Câteva minute se cercetară din ochi, de parcă abia acum s-ar fi văzut. Lui îi pierise sfiiciunea.

— Haide, du-te şi te spală! îl îndemnă ea. Dacă vrei, fă un duş.

— Parcă aş face.

— Găseşti în baie tot ce ai nevoie.

Stătu sub duş mult. Apa nu-l învioră. Tot timpul nu se gândi decât la Ana. Grozavă fată! Şi curajoasă. Nu s-a speriat când l-a descoperit, un străin, în patul ei. O altă fată ar fi dat alarma. Şi nu i-a fost frică nici după ce a aflat că fugise de la o şcoală de corecţie.

Când ieşi din baie, Ana îi pregătise micul dejun.

— M-am gândit că ţi s-o fi făcut foame.

— Mi-e chiar tare foame. Ieri, toată ziua, nu am mâncat decât pâine goală.

Ana îi făcuse o omletă. Pe masă se afla unt, un borcan cu gem de portocale, biscuiţi. Ceai în ceainic.

— Pâine n-am decât feliile astea pe care le-am găsit în bufet.

— Eu le-am pus acolo. Au rămas de la „cina" mea de aseară. Dar tu nu mănânci?

— Am mâncat, dimineaţa, la vilă. Mi-am făcut o cafea. Îmi place mult cafeaua. Tata, de fiecare dată când mă vede

bând cafea, se cam supără. Zice că, la vârsta mea, dăunează sănătăţii.

— Dar câţi ani ai, Ana?

— Cincisprezece. Dar tu?

— Paisprezece, spuse el adevărul, deşi în prima clipă fusese ispitit să se facă mai mare cu un an. Vasăzică tu, Ana, ai intrat în clasa a opta.

— Din păcate, Ionuţ, am intrat în clasa a şaptea. Am pierdut un an.

— Ai rămas... repetentă?

— Cum îţi închipui aşa ceva? Am fost bolnavă. Un an întreg am fost bolnavă, Ionuţ!

Şi oftă, privind tristă fundul ceştii de cafea, cu sprâncenele încruntate, ca şi când ar fi căutat în drojdia prelinsă pe pereţii ceşcuţei în chip de ciudate arabescuri anumite sensuri ascunse.

— Aşa de rău ai fost bolnavă?

— Tare rău, Ionuţ!

— Dar ce ai avut?

— Nici doctorii nu s-au priceput să-mi pună un diagnostic precis. Nu mă durea nimic, absolut nimic. În schimb îmi era silă de mine, silă până să şi vorbesc, şi, absolut fără niciun motiv, mereu îmi venea să plâng. Plângeam mai tot timpul. Pe urmă, deodată m-am făcut bine, de parcă niciodată n-aş fi fost bolnavă. Dar anul îl pierdusem. De aceea sunt în clasa a şaptea, în loc să fiu într-a opta. Dar voi, la şcoala de corecţie, faceţi şi şcoală?

— Facem.

— Tu în ce clasă eşti?

— Tot într-a şaptea, ca şi tine...

— Curios! Ştiam că există şcoli de corecţie, dar niciodată nu mi-a trecut prin minte să mă întreb ce fel o fi în acele şcoli.

— Mulţi îşi închipuie că acolo e ca la închisoare, Ana!

— Şi nu-i?

— Sigur că nu-i!

Şi o clipă fu ispitit să-i povestească despre colonie, despre Milică,. despre Săftoiu. Dar văzând că ea priveşte pendula, se ridică.

— Pesemne că trebuie să plec. Mulţumesc pentru masă, Ana!

— Te grăbeşti?

— Eu? Nu! Am văzut că te uiţi la ceas şi m-am gândit că poate tu eşti grăbită.

— Până la prânz nu am ce face. Cunoştinţa care m-a adus abia după ora unu va veni să mă ia.

— Atunci pot să mai rămân?

— Rămâi. Îmi place să stau de vorbă cu tine.

— Şi mie îmi place. Ce mai fată eşti tu, Ana!

Fu rândul ei să întrebe:

— Cum sunt, Ionuţ?

— În primul rând foarte curajoasă. O altă fată în locul tău, de frică” ar fi alarmat întreg cartierul. Tu nu te-ai speriat deloc. Ba ai avut chiar curajul să mă iei la întrebări.

— Şi în al doilea rând?

— În al doilea rând, eşti foarte bună. Cum eu dormeam dus şi nu te-am auzit, dacă ai fi fost o fată rea, telefonai la miliţie. M-ar fi luat ca din oală. Tu nu numai că n-ai făcut-o, dar mi-ai dat voie să fac un duş, iar apoi m-ai ospătat. Zău, Ana, ce mai fată eşti tu!

— Haide, nu exagera!

Şi se înroşi tare mult.

— Dar nu exagerez defel. Şi apoi nu ţi-a fost silă de mine când ai aflat că sunt de la „şcoala de corecţie”?

— De ce să-mi fie silă? Vorbeşti prostii!... Doar te-am văzut dormind, am văzut cum arătai în timp ce dormeai.

— Cum arătam?

— În somn arătai tare, tare nenorocit. Dormeai şi gemeai prin somn, săracul de tine! Şi atunci, în loc să-mi fie frică, mi s-a făcut milă. Am simţit că nu poţi fi un băiat rău. Şi vezi că nu m-am înşelat?

— Să ştii, Ana, chiar dacă aş fi fost rău până în ziua de astăzi, după ce te-am cunoscut pe tine, de acum încolo n-aş mai putea fi.

— Spui drept?

— Spun. Ştii, Ana, ce mă miră cel mai mult şi mai mult? Că tu ţi-ai dat seama că nu sunt un băiat rău. În afară de tine nimeni nu a fost în stare să înţeleagă lucrul acesta. Nimeni, nici măcar mama. Dacă ea ar fi înţeles, dacă ea ar fi avut încredere în mine... Ea mă crede un mic monstru, fiindcă aşa a făcut-o să creadă „unchiu” Mitru. Din cauza aceasta am ajuns ca un câine vagabond, în care toţi aruncă pietre, fără să le treacă prin minte că, bietul de el, tare mult ar dori ca un om să-l cheme şi să-l mângâie. Numai tu, Ana, deşi aveai motive să crezi că sunt hoţ, sau mai ştiu eu ce, ţi-ai dat seama că poţi avea încredere în mine. Şi doar tu eşti o străină. În schimb, s-au lăsat înşelaţi de... de aparenţe mama, tata, până şi Smaranda.

— Cine-i Smaranda?

— Smaranda e o colegă de-a mea. Ştii ce mi-a spus? Mi-a spus că ea nu poate să fie prietenă cu un băiat despre care tot cartierul spune că este un maidanagiu. Îţi spun eu, Ana, nu există o altă fată ca tine!

— Ce ciudat! se miră ea şi zâmbi.

— Ce anume e ciudat?

— Tu crezi că nu mai există altă fată ca mine, iar eu ţi-am spus că eşti altfel decât toţi colegii mei. Nu aşa că asta-i tare ciudat?

— Nu ştiu!

— Ionuţ, mi-ar fi plăcut să fim colegi de clasă. Tu cum stai cu matematica?

— Nu mă doare capul. Dintre toate obiectele, matematica îmi place cel mai mult.

— Eu sunt tufă de Veneţia. Dacă am fi colegi, mi-ai explica?

— Din păcate nu putem fi.

Şi amărât, oftă.

— Dar mi-ai explica?

— Ţi-aş explica şi te-aş face să îndrăgeşti această materie.

— Crezi că ar fi posibil?

— Sunt convins.

— Tata, care-i arhitect, spune că trebuie să mă deprind a *vedea* abstracţiunile. El vrea să urmez arhitectura. Dar mie nici prin gând nu-mi trece. Eu vreau să mă fac artistă.

— Ce fel de artistă?

— De teatru, Ionuţ. Dar tu? Tu ce ai vrea să te faci?

— Încă nu m-am hotărât. Mai am destul timp...

— Eu m-am gândit şi m-am şi hotărât. Vreau să mă fac artistă, să joc în tragedii. Unchiul meu, Mikado, spune că am talent.

— Dar de ce îi spui aşa?

— Fiindcă seamănă cu un japonez. Mikado este convins că voi deveni o mare artistă. Din cauza aceasta mereu se ciondăneşte cu tata. Tata pretinde că voi ajunge o arhitectă renumită. Cică nu se poate să nu-i fi moştenit talentul. Dar eu sunt convinsă că Mikado are dreptate. La teatru, dacă m-ai duce şi în fiecare zi, tot nu m-aş plictisi. Ştiu pe dinafară roluri întregi din Sofocle, Shakespeare, Eschil. Ia ascultă:

„Decât să iau pe Paris, porunceşte-mi
Să sar din vârfu-acelui turn, să merg
Pe drumuri cu tâlhari, să dorm cu şerpii,
Şi-aruncă-mă-n cătuşe printre fiare!
Mă-nchide noaptea-ntr-un cavou cu oase
Ce huruie, cu scăfârlii hidoase,
Cu putrede ciolane, porunceşte-mi
Să mă cobor de vie în mormânt.
Mă-nfioram când auzeam acestea,
Dar fără groază, fără şovăire,
Le-aş face, numai să rămân soţia
Fără prihană-a dulcelui meu soţ!”

— Ştii cine spune asta? îl întrebă ea.

— Nu! răspunse el, abia dezmeticit.

Ascultase tot timpul cu gura căscată de mirare şi uimire.

— Julieta, adresându-se fratelui Lorenzo. Ai citit piesa *Romeo şi Julieta?*

— Nu! recunoscu el, înroşindu-se.

— Nu trebuie să te înroşeşti pentru atâta lucru. Probabil că nici eu nu am citit tot ceea ce ai citit tu. Dealtfel, să ştii, sunt o mulţime de cărţi despre care tata spunea că, până la vârstă mea, ar fi trebuit să le fi citit. Mie însă îmi place să citesc piese de teatru, fie că sunt sau nu potrivite pentru vârstă mea.

— Tare frumos mai declami tu, Ana!

— Vasăzică ţi-a plăcut!

— Extraordinar de mult!

— Cred că Mikado are dreptate, şi nu tata. Chemarea mea adevărată este scena. Tu visezi, noaptea, Ionuţ?

— Cine nu visează?

— Şi a doua zi îţi aminteşti ce-ai visat?

— Uneori da.

— Ti s-a întâmplat să visezi de mai multe ori acelaşi vis? Un vis frumos, care îţi place când îl visezi?

— Visez deseori că zbor, mişcând braţele. Cred că dintre toate visele, acesta nu numai că este cel mai frumos, dar s-a şi repetat până acum de cele mai multe ori. Mi-ar plăcea tare mult să-l pot visa în fiecare noapte.

— Eu mă visez foarte des pe scena unui teatru imens, cum nu cred că poate să existe decât numai în vis. Un teatru, cu un parter uriaş, cu mai multe rânduri de loji, cu balcoane şi galerii. Sala este arhiplină. Şi tot publicul acela a venit să mă asculte pe mine. Îmi declam rolul, mă minunez eu însămi cât de bine îmi joc rolul. Sunt fericită, fericită. Şi poate de prea multă fericire mă trezesc din somn. Ei bine, atunci pe cât de fericită am fost în vis, pe atât de nefericită devin când visul a luat sfârşit.

— Te rog, Ana, mai declamă ceva!

— Ţi-am spus că mi-ar plăcea să joc în tragedii?

— Mi-ai spus.

— Tu n-ai citit, desigur, *Electra* lui Sofocle...

— Nu! Dar am văzut piesa transmisă la televiziune.

— Îţi aminteşti scena când Oreste, fratele Electrei, însoţit de Pilade şi de un slujitor care purta o urnă...

— Îmi amintesc, o întrerupse el bucuros. Oreste, ca s-o încerce pe sora sa. dându-se drept un străin, îi spune că fratele ei a murit şi că în urnă se află cenuşa acestuia.

— Exact! Şi atunci Electra, strângând la pieptu-i urna, îşi exprimă durerea fără de margini într-o tiradă zguduitoare. O ştiu toată pe dinafară.

— Declam-o, Ana!

— Am să-ti spun numai începutul. Ascultă!

Se ridică de pe scaun şi, strângând la piept ceainicul ce prefigura urna, începu să declame:

„Cenuşă, tu! Doar tu mi-ai mai rămas din tot
Ce-n lume-aveam mai drag: Oreste-al meu! Ce mai
Nădejdi aveam când eu ţi-am înlesnit să fugi!
Şi acum ce s-a ales? Ce ţin în mâini? Nimic?
Doar scrum! Copile, vai, ce plin de viaţă ai fost,
Când din palat te-am depărtat! Să fi murit
Şi eu atunci, înainte de-a te fi trimis
Prin alte ţări, când te-am smuls morţii pe furiş.
Ci-n ziua-aceea de mureai, azi în mormânt
Cu tatăl tău ai odihni. Dar iată-acum,
Departe de căminul tău, de sora ta
Te-ai stins tu jalnic, în surghin şi pe meleag
Strein! Vai! Mâinile-mi ce-atât te îndrăgeau
Nu te-au scăldat, găteala morţii n-au făcut,
Şi nici cenuşa nu ţi-am luat-o de pe rug,
Cum şi s-ar fi căzut. Ci mâini streine, vai,
De grijă ţi-au purtat! Te-ntorci acum un pumn
De scrum în fundul unui ciup. Ce s-a ales
Din alintările-mi, din grija ce-ţi purtam
Cu-atâta drag? Ce este odihna nu ştiam.
Tu mie mi-ai fost drag, nu ei, nu maică-tii!
Nici celor din palat! De tine mă-ngrijeam
Doar eu. Pe mine – sora ta – mă tot strigai.
Prin moartea-ţi, totul într-o zi s-a năruit”...

Când Ana conteni, avea obrazul răvăşit de durere şi ochii scăldaţi în lacrimi. El, smulgându-se vrajei cuvintelor ei, începu să aplaude frenetic:

— Bravo, Ana! Ai fost minunată. Mă durea sufletul de mila ta, Electra, că ţi-ai pierdut fratele.

Ana se aşeză pe un scaun. Era obosită şi ochii ei mari şi verzi încă îi mai străluceau.

— Când am să ajung artistă, cel mai mult are să-mi placă să joc rolul Electrei.

— Ce mai femeie şi Electra asta! Nu-i aşa, Ana?

— Da, o femeie şi jumătate. Pe urmă, privind pendula care arăta ora unu: Ce repede trece timpul!...

— Trebuie să plec, nu-i aşa?

— Ştiu eu! S-ar putea să mai întârzie. Dar n-ar fi exclus să pice dintr-o clipă într-alta. Ce să-i spun dacă te găseşte aici?

— Chiar că n-ai cum să justifici prezenţa mea aici.

— Într-adevăr, mai bine pleacă!

Ionuţ, se ridică:

— Atunci, Ana, eu am plecat...

— Ionuţ, noi ne întoarcem mâine seară. Dacă vrei, îţi las cheia ca să poţi intra la noapte, în cazul când tot nu vei găsi să dormi în altă parte.

— Nu-i nevoie, Ana!

— Pe fereastră n-ai să mai poţi intra fiindcă am să duc rama la un magazin să-i pună alt geam. Mâine, când ai să pleci, pui cheia sub glastra de la intrare.

— Tare mai eşti tu inimoasă, Ana, dar nu-i nevoie.

— La noapte unde ai să dormi?

— Încă nu ştiu.

— Ionuţ, aş vrea să te întreb ceva. Dar să nu te superi...

— N-am să mă supăr.

— Ce se va alege de tine, Ionuţ?

— (!)

— Cei de la colonie te caută?

— Or fi anunţat miliţia că am fugit...

— Şi tu ce ai să faci?

— Sunt atât de singur, Ana!

— N-ai să mă crezi, Ionuţ, dar aproape mi-e ruşine.

— Ruşine? Nu pricep, zău Ana!

— Eu trăiesc într-un mediu în care totul e bine, mersi, şi frumos. Mama mă iubeşte, tata mă răsfaţă, avem o casă frumoasă, avem prieteni care ţin la noi şi la care ţinem. Până astăzi nu mi-a trecut prin minte că există un de-alde „unchiu” Mitru, părinţi ca ai tăi, sau băieţi necăjiţi ca tine, Ionuţ! Auzisem că există şcoli de corecţie, dar nu-mi trecuse prin minte măcar că acolo ar putea să ajungă şi nişte băieţi ca tine.

— Sau ca Milică.

— Cine-i Milică?

— Prietenul meu de la colonie. Să ştii că el a furat, şi nu o singură dată. Dar e un înger. Un înger cu faţa murdară. Acum n-am timp să-ţi povestesc despre Milică. Dar să ştii, Ana, că nu numai tu ai avut o părere greşită despre ce înseamnă „şcoala de corecţie”.

— Asta nu-i o consolare pentru mine. Eu am impresia că am trăit într-un mediu cam artificial. De aceea ţi-am spus că puţin îmi este ruşine.

— Să nu-ţi fie, Ana! O altă fată ca tine nu există. Ţi-am mai spus-o.

— Şi pe urmă sunt tare necăjită, Ionuţ.

— De ce, Ana?

— Fiindcă nu mă pricep cum aş putea să te ajut.

— M-ai şi ajutat, Ana!

— Nu! Cred că aş putea să te ajut altfel, dar nu mă pricep. Nu se poate să nu existe o posibilitate. Eşti singur, săracul de tine, şi asta este foarte rău. Când eşti singur, nu ai cu cine să te sfătuieşti atunci când te afli într-un impas. Cu cineva cu care să-ţi fie drag să te sfătuieşti şi care să fie în stare să-ţi dea un sfat.

— Cred. Ana, că de azi înainte, când am să mă simt tare singur, am să mă gândesc la tine şi atunci n-am să mă mai simt aşa.

— As vrea să te pot ajuta ca să nu te pierzi, Ionuţ! Pe urmă, luminată de un gând; Ce-ar fi să-i vorbesc tatii despre tine?

— N-are niciun rost, Ana. Crede-mă!

— În cazul acesta înseamnă că nu pot să te ajut în niciun fel?

— Ba da. Ana! Dacă n-am să mă pierd, să ştii că numai ţie va trebui să-ţi mulţumesc.

— Şi eu cum am să pot afla dacă te-ai pierdut sau nu?

Întrebarea îl puse în mare încurcătură.

— Într-adevăr, cum ai să afli?

— Va trebui să-mi scrii, Ionuţ.

— Glumeşti, Ana!

— Cum să glumesc? Îţi vorbesc foarte serios. Va trebui să-mi scrii, să mă ţii la curent.

— Nu. Ana, asta nu se poate! Ce, să-ţi trimit nişte scrisori, gen buletine meteorologice? Îţi spun, aşa ceva nu se poate.

— Atunci, Ionuţ, există vreo altă posibilitate?

Exista una. Ea îi venise în minte în ultima clipă. Dar oare cum i se va părea Anei? Poate absurdă? Într-un fel şi era. În orice caz puţin obişnuită. Se mira chiar că-i trecuse prin minte.

— Ana, ar exista o posibilitate ca tu să afli dacă m-am pierdut sau nu. E însă o posibilitate… cum să-ţi spun?… Ştii, mie mi se pare grozavă, însă mi-e teamă că tu… că tu s-ar putea să râzi de mine.

— Asta-i bună! Cum să râd de tine, Ionuţ? Să ştii că nu sunt o fată proastă şi superficială. Haide, spune!

— Vreau să-ti explic mai întâi de ce cred că, aşa cum m-am gândit eu, e cel mai bine. Să zicem că îţi scriu peste o lună. Află, Ana, că nu m-am pierdut. Sunt în cutare loc, să zicem înapoi la colonie, învăţ şi toţi cei din conducerea şcolii au o părere bună despre mine. Asta, să zicem, are să te bucure.

— Desigur că are să mă bucure.

— Da, da, are să te bucure. Şi pe urmă? Dar dacă peste şase luni, sau peste un an, sau peste doi fac nu ştiu ce prostie care să însemne că m-am pierdut? Ar însemna atunci să-ţi scriu aşa: „De data asta află, Ana, că m-am pierdut!” Sau cam aşa ceva. Dar dacă atunci, tocmai fiindcă m-am pierdut, nu am să pot sau n-am să vreau să-ţi scriu?

Într-un asemenea caz tu ai continua să crezi despre mine numai lucruri bune. Dar presupunem că te-aş informa că m-am ticăloşit. După câtva timp, însă, părându-mi rău, încerc şi izbutesc să mă redresez. Ei, bine, ar însemna ca iarăşi să-ţi scriu: „Ştii, Ana, m-am făcut din nou băiat de treabă!” Şi asta până când? Să zicem până la optsprezece ani, când voi ajunge la majorat. Fiindcă acela este totuşi un prag în viaţă, nu-i aşa, Ana?

— Sigur că este, Ionuţ.

— De fapt, atunci, la optsprezece ani, am să pot şti, cu adevărat, dacă m-am pierdut sau nu.

— Să mă vesteşti şi atunci, Ionuţ!

— Adică, să-ţi scriu: „Ştii, Ana, astăzi am împlinit optsprezece ani şi zilele acestea intru în producţie ca tractorist, tâmplar sau frizer…

— De ce neapărat tractorist, tâmplar sau frizer, Ionuţ?

— Fiindcă acestea sunt meseriile ce se învaţă la şcoala noastră de corecţie. Cei ce ajung *acolo* rămân până la vârsta de optsprezece ani. Când pleacă sunt repartizaţi în producţie, în meseria pe care au deprins-o cât timp au fost în şcoală.

— Cum, Ionuţ? Dacă un băiat, ajuns în colonie cine ştie din ce împrejurare nenorocită, vrea să urmeze la liceu nu are posibilitatea?

— Ba da, Ana! Dacă învaţă bine, dacă este disciplinat, conducerea şcolii aprobă să urmeze la liceul din oraş.

— Dar tu, Ionuţ, ce gânduri ai?

— Uite că am ajuns şi la posibilitatea de care ţi-am vorbit, aceea ca tu să ştii dacă m-am pierdut sau nu. Eu, Ana, nu mă voi pierde. Vreau să urmez liceul. Ei bine, dacă lucrul acesta va fi posibil, atunci va exista un alt prag pentru mine, mai important decât majoratul. De fapt şi pentru tine, Ana, în acelaşi an: bacalaureatul!

— Ai dreptate, Ionuţ!

— Ştii ce-ţi propun? Haide să ne dăm întâlnire după bacalaureat. Vrei, Ana?

— Grozavă idee! se entuziasmă ea.

— Atunci, dacă eşti de acord, să ne întâlnim, să zicem, la o săptămână după sesiune.

— Bine, la o săptămână. Unde?

— La ceasul de la Universitate. De acord, Ana?

— De acord. Vasăzică, peste cinci ani, la ceasul de la Universitate. La ce oră?

— La unsprezece.

— La unsprezece voi fi la ceas, Ionuţ.

— Ana, să ştii că aceasta este prima întâlnire pe care mi-o dau cu o fată.

— Şi n-ai să lipseşti, Ionuţ?

— Ana, dacă am să lipsesc, va însemna că m-am pierdut. Şi atunci, dacă vei putea, să-ţi pară puţin rău de mine, aşa, ca şi când aş fi murit între timp.

— Să nu te pierzi, Ionuţ!

— Ana, tu ai spus că nu sunt ca ceilalţi colegi ai tăi.

— Am spus.

— Şi n-ai spus-o numai aşa, ca să mă flatezi.

— Bineînţeles că nu, Ionuţ!

— Atunci pot să-ţi spun, Ana, că niciodată nu mi-am dorit ceva până acum şi nu-mi voi dori în aceşti cinci ani altceva mai mult, mai arzător decât să nu lipsesc de la întâlnirea pe care ţi-am dat-o.

Şi se înroşi până în vârful urechilor, fiindcă, de fapt era prima declaraţie de dragoste pe care o făcea unei fete.

— Şi eu am să-mi doresc să nu lipsesc, Ionuţ!

— Acum, că ne-am înţeles, trebuie să plec, Ana!

— Da, e timpul să pleci. Vasăzică, ne vedem peste cinci ani, după bacalaureat.

Şi spuse aceasta cu un asemenea ton, de parcă urmau să se vadă peste cinci săptămâni.

Până ajunse în dreptul scuarului nu se uită înapoi. Abia de acolo întoarse capul. Ana privea după el. Flutura degetele şi-i zâmbea. Era trist zâmbetul Anei. Încercă şi el să-i zâmbească. Dar prea îi era împietrit obrazul.

În seara aceleiaşi zile era înapoi la colonie.

— Te-ai întors, Istrate? îl întrebă directorul, cu vocea care căpăta un anumit timbru atunci când era supărat.

— Tovarăşe director, aş putea să vă spun o minciună, ca să mă scuz, într-un fel. Dar eu vă spun adevărul. Am fugit la Bucureşti cu gândul să nu mă mai întorc de bunăvoie. Dar când am ajuns acolo, mi-am dat seama că am făcut o prostie. Şi atunci m-am întors. Vă promit că n-are să se mai întâmple a doua oară.

— Tot timpul am fost mulţumit de tine, Ionuţ – din nou îi spunea Ionuţ – şi mi-ar fi părut rău să mă fi înşelat în privinţa ta. Şi continui să am încredere în tine.

— Vă mulţumesc, tovarăşe director!

*

Se întunecase. „Unchiu” Mitru, între timp, se întorsese şi el. Mama punea masa în sufragerie.

„Mă duc să-i ajut!” îşi spuse.

Stând în fotoliul pe care şi-l trăsese în dreptul ferestrei, „unchiu” Mitru citea *Informaţia.*

— Bună seara, „unchiu” Mitru!

— Bună seara! răspunse acesta, dar ceva mai târziu, surprins de tonul său.

Dar „unchiu Mitru habar nu avea că îi vorbise aşa de prietenos numai ca să-i facă plăcere mamei.

— Mamă, vrei să te ajut?

— Taie pâinea, Ionuţ!

Capitolul XII

Făcea analiza gramaticală a unui text din Creangă. Mai erau şase zile până la examenul de admitere în clasa a noua, sesiunea de toamnă. El urma să se prezinte la un alt

liceu decât acela de unde fusese exmatriculat cu trei ani în urmă.

Mama şi „unchiu” Mitru abia se întorseseră de două săptămâni din concediu. Fuseseră la mare, fuseseră la munte. Mama mai era încă tare bronzată. În schimb, „unchiu” Mitru aproape deloc. Până la urmă plecaseră numai ei doi în concediu. Nu-l luaseră cu ei şi nici nu-l trimiseseră la bunica. Îl lăsaseră singur acasă. Fusese propunerea lui şi, spre surprinderea sa, „unchiu” Mitru nu se opusese. Cât priveşte pe mama, dacă „unchiu” Mitru se declarase de acord, ea nu mai avusese nimic de obiectat.

Erau atunci la masă. La desert, mama, care de când el – ca să-i facă plăcere – se arăta prietenos faţă de „unchiu” Mitru, devenise mai tandră, i se adresă, destul de stânjenită dealtfel:

— Ştii, Ionuţ, am vorbit cu cineva de la birou şi persoana aceasta a aranjat să pleci într-o tabără la mare.

— Aş prefera să rămân acasă, mamă, ca să mă pot pregăti bine pentru examenul de admitere.

— Bine, dar cine are să-ţi gătească?

— În privinţa aceasta să n-ai nicio grijă, mamă! Întreabă-l pe tata. Când aţi plecat la mare şi m-aţi lăsat cu el, eu i-am gătit. Zicea tata că nici la Capşa n-ar fi mâncat mai bine. Desigur, exagera. Dar cât de cât înseamnă că tot mă pricep de vreme ce aproape o lună de zile a mâncat numai acasă. Lasă-mi mie banii pe care ar trebui să-i dai pentru tabără şi mă descurc eu. Te rog, mamă!

— Cred, Marta, că ar trebui să fii de acord, îl susţinu „unchiu” Mitru, spre surprinderea amândurora.

— Crezi că e bine, Mitrule?

— Dacă vrea să înveţe, lasă-l să înveţe! În tabără sigur că nu are s-o poată face. Şi dacă nu va reuşi la admitere, tot ţie are să-ţi reproşeze că nu i-ai creat condiţii să se pregătească.

— Bine, Mitrule, dacă tu eşti de părere că îl putem lăsa singur, nu. mă opun.

— Îţi mulţumesc, mamă! Şi dumitale, „unchiule” Mitru.

Mult timp n-a trebuit să-şi frământe mintea ca să înţeleagă motivul adevărat pentru care „unchiu” Mitru îl susţinuse. De fapt erau mai multe motive. Dacă l-ar fi trimis la bunica, ea ar fi pretins pentru întreţinerea sa o sumă mai mare decât aceea pe care trebuiau s-o plătească în cazul când îl trimiteau în tabără. Sau dacă mama se încăpăţâna să-l ia cu ei, la banii cheltuiţi se adăuga şi neplăcerea de a-l avea şi în concediu în preajma sa. Dar motivul cel mai puternic era altul. „Unchiu” Mitru îl susţinuse, deoarece spera că, rămânând singur acasă, nesupravegheat, „îşi va da arama pe faţă” şi, la întoarcerea din concediu, va avea satisfacţia să-i spună mamei: „Vezi, Marta, că tot eu am avut dreptate?”

Fiindcă „unchiu” Mitru nu fusese de acord ca mama să-l ceară înapoi de la colonie. Aflase el de acesta surprinzând unele crâmpeie de conversaţie dintre ea şi „unchiu” Mitru.

„Eu ţi-am spus, Marta dragă, că era mai bine dacă mai rămânea «la corecţie» măcar un an.” „Poate că ai dreptate! Dar mă simţeam prost că în tot cartierul se ştia că am un fiu la şcoala aceea. Când treceam pe stradă, multe femei se uitau la mine ca la urs. Nu că îmi păsa de ele, dar mă enerva să mă ştiu astfel privită. De fapt, îmi şi păsa, ca să fiu sinceră. Multă lume ne condamna că noi, intelectuali fiind, şi cu o situaţie materială bună, în loc să ne străduim să-l dăm pe brazdă, ne-am scăpat de el, de belea, trimiţându-l la şcoala de corecţie. Fiindcă ei aşa cred: că noi am cerut să fie trimis acolo.”

Dar ca să fie de acord şi „unchiu” Mitru cu scoaterea sa din colonie, mama trebuise să ducă o adevărată bătălie. La început, „unchiu” Mitru nici nu voise să audă. Şi la rândul său căutase s-o convingă exact de contrariu: că dacă va cere să-i fie din nou „atribuit”, „golanul” va comite alte ticăloşii, mai boacăne şi atunci ea se va face şi mai rău de ruşine. Până la urmă, mama izbutise să-l înduplece.

„Bine, dragă Marta, cere-l înapoi! Dar mult nu are să treacă până să te convingi că te înşeli profund în privinţa lui, închipuindu-ţi că i-a venit mintea la cap. Lemn rău, dragă Marta, lemn rău!”

Şi iată că, de când se afla din nou acasă, „unchiu” Mitru aştepta cu nerăbdare ca el „să-şi dea iarăşi în petic”, ca să-i poată reproşa mamei: „Vezi, dragă Marta, că tot eu am avut dreptate?”

Doar atunci când s-a întors de la colonie, nici nu apucase să intre bine pe uşă şi „unchiu” Mitru, în loc de bun venit, îl şi luase în primire:

„Te cunosc prea bine – mai bine decât maică-ta – ca să-mi fac iluzii în privinţa ta. Sunt convins că mult nu are să treacă şi ai să-ţi dai arama pe faţă. Şi atunci, în cel mai fericit caz pentru tine, te vor trimite înapoi de unde ai venit. Ţine minte cuvintele astea ale mele!”

Dar zilele trecuseră una după alta fără ca profeţia „unchiului” Mitru să se îndeplinească. Totuşi, „unchiu” Mitru nu voia să se dea bătut, nu voia să recunoască, faţă de sine însuşi, că greşise. Continua să spere că, până la urmă, tot avea să se întâmple ceea ce, de fapt, dorea atât de mult. De aceea, când se întorcea din oraş şi îl vedea învăţând sau ajutând-o pe mama cine ştie la ce treabă gospodărească, i se aprindeau în ochi un fel de beculeţe. Se aprindeau, se stingeau, apoi din nou se aprindeau, ca imediat să se stingă. Străfulgerările de o clipă ale beculeţelor erau de fapt străfulgerări de furie. Observând cum se aprindeau şi se stingeau beculeţele, el, Ionuţ, se bucura. Era aceasta un fel de dovadă indirectă că, procedând astfel, izbutea să se răzbune pe „unchiu” Mitru.

Îl privea pe furiş şi îi vorbea în gând:

„Te-am ghicit, «unchiu» Mitru, de ce eşti furios: fiindcă «nu-mi dau în petic», fiindcă mereu te dezamăgesc. Dar n-am ce să-ţi fac! Am întâlnire cu Ana peste cinci ani, după bacalaureat, la ceasul de la Universitate, şi nu am de gând să absentez.”

Da, aceasta era răzbunarea sa. Dealtfel nu singura. Se mai răzbuna arătându-i solicitudine, respect. Aceasta îl enerva şi mai mult pe „unchiu” Mitru. Acum beculeţele se aprindeau şi se stingeau şi mai des ca înainte. Doar ele îi trădau nervozitatea. Fiindcă „unchiu” Mitru era un om care ştia să se stăpânească. Mama însă nu le vedea. Ea era mul-

ţumită că el se „cuminţise” în aşa măsură, încât îşi schimbase atitudinea până şi faţă de Mitru al ei. Şi era mai bine că nu vedea beculeţele. Fiindcă, dacă le-ar fi văzut, pe de o parte ar fi înţeles că pretinsa cuminţenie era, de fapt, un procedeu mai subtil de a se răzbuna pe „unchiu” Mitru, iar pe de alta, văzând cât de multe beculeţe se aprind şi se sting, şi-ar putea da seama că, la rândul său, „unchiu” Mitru îl ura de moarte.

Deoarece ea nu observa, Ionuţ nu pierdea nicio ocazie să ofere beculeţelor prilejul să se aprindă şi să se stingă: stătea ore întregi aplecat asupra cărţilor, o ajuta pe mama la gospodărie; dacă se ducea să se plimbe, avea grijă să nu întârzie, se purta cuviincios şi condescendent cu el.

De fiecare dată, când beculeţele se aprindeau şi se stingeau, bucuros din cale afară, îl apostrofa în gând pe „unchiu” Mitru.

„Ehei, «unchiu» Mitru, curând vei fi nevoit să recunoşti că, cel puţin în cazul meu, ai fost profet mincinos!”

Dar cu cât se arăta mai prietenos, cu atât devenea „unchiu” Mitru mai rece, mai distant, mai dispreţuitor, spre marea disperare a mamei, care dorea mult ca, acum, când el „se dăduse pe brazdă”, şi „unchiu” Mitru să-i arate mai multă bunăvoinţă.

Într-o zi, fără voia sa, surprinse următorul dialog între ei doi: „Nu ştiu ce ai cu băiatul, dragă Mitrule! Trebuie să recunoşti că, în ultimul timp cel puţin, se străduieşte să-ţi intre în voie.” „Şi tu crezi că se prăpădeşte acum de dragul meu? Tare mai eşti naivă, dragă Marta! Fiul tău e un mare ipocrit. Crede-mă!” „Ipocrit? Prostii! El e încă copil. Pe când tu…” „În definitiv ce-mi reproşezi? Mă port cu el corect” îl înjur? Nu! Nu-i spun nici măcar du-te mai încolo!” „Nu, asemenea reproşuri nu-ţi pot face. Totuşi ar trebui să-i arăţi puţină afecţiune. Dealtfel, trebuie să recunoşti că şcoala de corecţie i-a folosit la ceva.” „Asta-i părerea ta, dragă Marta! Dar va trebui să ai numai puţină răbdare şi ai să te convingi de ce-i în stare pramatia ta de băiat!”

Răbdare? Ehei, oricâtă răbdare ar avea „unchiu” Mitru, până la urmă şi-o va pierde.

Ultima mare speranţă a „unchiului” Mitru, că se va „pierde” în timp ce vor fi plecaţi în concediu, se spulberase. Cât timp ei lipsiră nu făcuse nimic reprobabil. Învăţase, citise multe cărţi şi se dusese cu Smaranda, până a nu pleca şi ea, la „Ruină” să privească trenurile.

Smaranda era ca mai înainte, prietenoasă şi cumva năstruşnică. Nu mai plânsese şi refuzase să-i explice de ce plânsese atunci. Numai câteodată îl întreba:

— Ai plecat cu Balt-Orientul, Ionuţ?

De fiecare dată întrebarea suna a mustrare şi el se indispunea. Smaranda îşi dădea seama, şi atunci începea să spună glume, ca să-l înveselească.

Câteodată simţea nevoia să-i vorbească de Ana. Dar numai câteodată, şi doar pentru o clipă. La Ana se gândea tot timpul. Dacă învăţa, se întreba ce-ar spune Ana dacă l-ar vedea aplecat asupra cărţii. Dacă se ducea la cinematograf, se întreba în ce măsură filmul i-ar fi plăcut şi ei. De când aflase că visa să ajungă actriţă, citea în exclusivitate teatru, îl descoperi acum pe Shakespeare, anticii... Şi cu toate că pe Shakespeare îl înţelegea parţial, fu atât de zguduit de lectura tragediilor sale, încât îl numi Dumnezeul-Shakespeare. Regele Lear îl făcu să plângă, iar Richard al III-lea în aşa măsură îl impresiona, încât căpătă febră.

Când citea vreo tragedie, se străduia să înţeleagă ce rol i s-ar fi potrivit mai bine Anei. După ce alegea, începea să citească replicile cu glas tare. Şi cu toate că el era acela care citea, totuşi, datorită unei stranii iluzii, avea impresia că o aude pe Ana declamând. De când se întorsese de *acolo,* nu încercase o dată s-o revadă. Îşi dăduseră doar întâlnire tocmai după bacalaureat. Dar, atunci când propusese acest termen, nu ştiuse că mama va face cerere să-l ia înapoi acasă. Iată, acum era acasă! Şi de vreme ce era acasă nu mai avea rost să aştepte încă aproape patru ani, ca s-o revadă. În mod normal ar fi trebuit s-o cheme la telefon şi să-i spună:

„Ana, sunt din nou acasă, şi acum ştiu sigur că n-am să mă mai pierd! Nu are rost să mai aşteptăm încă patru ani să ne revedem!”

Şi totuşi nu-i telefona, în ciuda faptului că, în fiecare zi, şi nu numai o dată, era ispitit să formeze numărul ei de telefon.

„Am să-i telefonez după ce voi reuşi la examenul de admitere”, amâna el scadenţa.

Acum, când era din nou acasă, examenul de admitere constituia, fără îndoială, un prag. E drept, un prag nu atât de important ca bacalaureatul, dar totuşi un prag pe care, după ce îl va trece – şi în privinţa aceasta nu avea nicio îndoială – va putea apoi să-i telefoneze, cerându-i să se întâlnească la ceasul de la Universitate. Şi de câte ori se gândea la clipa aceea, inima începea să-i bată tumultuos.

De la împrejurarea când o cunoscuse trecuse un an. De un an n-o mai văzuse. Desigur, în anul ce se scursese. Ana crescuse, se schimbase, aşa cum crescuse şi se schimbase şi el. Încerca mereu să şi-o închipuie cum arăta acum, după un an, dar nu izbutea. Nu izbutea să şi-o închipuie decât aşa cum arătase cu un an în urmă, în clipele când strângând la piept ceainicul – urna închipuită – ea, Electra, deplângea presupusa moarte a fratelui ei Oreste:

„Cenuşă tu! Doar tu mi-ai mai rămas din tot
Ce-n lume-aveam mai drag: Oreste-al meu! Ce mai
Nădejdi aveam când eu ţi-am înlesnit să fugi!...”

Da, numai în ipoteza aceasta izbutea să şi-o închipuie atunci când se gândea la ea. Şi se gândea mai tot timpul.

— Ionuţ, ai plecat cu Balt-Expresul? îl întreba Smaranda.

El tresărea, se uita la ea ca picat de pe altă lume. Nu, nu fusese plecat cu Balt-Expresul, dar se gândise la Ana. La Ana, pe care dorea atâta s-o vadă şi totuşi îşi impunea să amâne vederea până după examen. În oraş nu se ducea mai deloc.

„Dacă întâmplarea face să ne întâlnim faţă în faţă?”

Şi numai gândul unei asemenea perspective îl înspăimânta. Voia să se întâlnească numai la ceasul de la Universitate, aşa cum îşi făgăduiseră. În anul care se scursese, cât timp fusese *acolo,* doar la aceasta se gândise, de parcă întâlnirea lor avea să se întâmple în scurt timp şi nu după cinci ani. Dar chiar dacă mama nu l-ar fi cerut acasă, chiar dacă ar mai fi rămas *acolo* încă patru ani – până la majorat – şi încă unul acasă – până după bacalaureat – ar fi avut tăria să aştepte. Or dacă ar fi avut tăria să aştepte ani, putea să-şi înfrâneze nerăbdarea câteva săptămâni. Şi ca nu cumva întâlnirea lor să fie întâmplătoare, nu ieşea în oraş decât foarte rar şi numai când era absolută nevoie. De pildă, ca să-l întâlnească pe tata atunci când acesta îşi amintea de el şi îi telefona să vină în cutare sau cutare loc. Singur se plimba numai în cartier – de cele mai multe ori până la „Ruină" – se ducea doar la cele două cinematografe din cartier.

De multe ori când îi era tare dor de Ana, deschidea cartea de telefon la litera B şi parcurgea cu ochii rândurile până ajungea la numele Boldeanu. Erau mai mulţi Boldeanu. Dar pe el nu-l interesa decât numele Boldeanu Gabriel. Aşa se numea tatăl Anei. În dreptul numelui, în dreapta, numărul de telefon. Privea îndelung cifrele acelea şi, la un moment dat, avea iluzia că ele ies dintr-o dată în relief, că dintr-o dată capătă o strălucire fascinantă. Era atât de simplu să formeze cele şase cifre... Şi totuşi n-o făcea. Se mulţumea doar să le privească îndelung, de parcă încerca să le memoreze. Pe urmă închidea cartea de telefon, ofta şi se simţea mai liniştit.

Mama şi „unchiu" Mitru plecaseră la mare. Plecase şi Smaranda. Acum era singur. Din casă nu iese decât numai pentru cumpărături. Roşii, brânză, ouă, lapte, pâine. Îi era lene să „gătească" doar pentru el. Şi apoi voia să facă economii. Se pricepea să le realizeze. Învăţase cât timp condusese gospodăria tatii. Economisea bani ca să-i poată trimite lui Milică un pachet. Cheltuia atât de puţin pentru

mâncare, încât lucrul era posibil, fără a mai fi nevoie să apeleze la generozitatea tatălui.

Dealtfel, pe tata îl vedea rar. Odată s-a dus să-l caute acasă. Şi s-a dus să-l caute, fiindcă mama, la plecare, i-a spus:

— Să te duci la taică-tu, să-l anunţi şi pe el că ai rămas singur! Eu l-am căutat la telefon, dar nu l-am găsit. Nu de alta, dar ca să nu-mi reproşeze că n-a ştiut. Să-l cauţi neapărat, Ionuţ!

— Bine, mamă, am să-l caut!

Tata se bucură mult când îl văzu. Tare mult se schimbase! Trăsăturile chipului său frumos i se înăspriseră, iar ochii îi erau acum tot timpul trişti şi nu ca înainte, doar atunci când auzea pendula bătând.

„Tăicuţule, trebuie că tare eşti tu nefericit!” îl căină în gând, în timp ce răspundea mecanic, printr-un surâs, surâsului tot atât de mecanic al lui „tanti” Mara. Fiindcă „tanti” Mara, care îl primise amabilă, ca să pară prietenoasă, mereu îi surâdea, obligându-l şi pe el să-i răspundă prin jocul involuntar al muşchiului din coltul stâng al gurii. La plecare, „tanti” Mara îl invită să vină în fiecare duminică să ia masa la ei. Refuză sub pretextul că are mult de învăţat pentru examene, şi „tanti” Mara, care îl invitase numai formal, nu mai insistă.

Peste câteva zile trecu tata să-l vadă. Îl găsi citind *Edip-rege.* Fu tare mirat.

— Citeşti pe Sofocle?! Bravo, Ionuţ! O surpriză plăcută pentru mine. Să ştii, un om nu se poate pretinde cult dacă n-a citit clasicii. Tu ai început poate puţin cam prea devreme. De aceea, mai târziu, va trebui neapărat să-i reciteşti, dacă vrei să-i înţelegi cu adevărat. Să ştii, sunt foarte bucuros că ai asemenea preocupări. *Electra* ai citit-o?

— Am citit-o, tată.

— Şi ţi-a plăcut?

— Foarte mult.

— Să ştii că este cea mai frumoasă dintre toate tragediile lui Sofocle. Ce scenă te-a impresionat mai mult?

— Aceea în care Electra, crezându-l pe Oreste mort, îl plânge.

— Ionuţ, sunt mândru de tine! Într-adevăr, este scena cea mai impresionantă, cea mai zguduitoare.

El primea laudele înroşindu-se. Dar mai mult de ruşine, fiindcă era convins că nu le merita, de vreme ce, dacă n-ar fi cunoscut-o pe Ana, şi dacă ea n-ar fi ambiţionată să ajungă o mare tragediană, cine ştie câţi ani ar fi trecut până să-i descopere pe Sofocle sau pe Shakespeare!

— Şi *Edip-rege* îmi place. Îmi place, în general, să citesc teatru.

— Interesant! În mod obişnuit, literatura dramatică nu prea interesează pe băieţii de vârsta ta. Interesul acesta al tău precoce ar putea să însemne că, atunci când vei începe să scrii, vei prefera genul dramatic.

— N-am talent, tată, şi cred că niciodată n-am să scriu.

— Să ştii că eu sunt convins exact de contrariu. Dealtfel, noi am mai discutat despre aceasta.

Convingerea tatălui că într-o zi va ajunge scriitor i se părea caraghioasă.

— În altă ordine de idei, Ionuţ, de ce nu vrei să iei duminica masa cu noi?

— Nu vezi, tată? Învăţ, citesc, sunt foarte ocupat.

— Mda! făcu el nemulţumit, întristându-se în acelaşi timp. Acum încă nu pot să discut cu tine anumite lucruri. Doar peste câţiva ani va fi posibil. Atunci vom vorbi, Ionuţ, de la suflet la suflet.

„Ştiu, tăicuţule, că nu eşti deloc fericit!”

Tata îl credea încă un băiat, ca să discute cu el de la suflet la suflet. Or numai dacă ar discuta de la suflet la suflet i-ar putea spune că înţelegea cât de nefericit este din cauza lui „tanti” Mara.

Tata îi puse câteva întrebări în legătură cu pregătirea pentru examen, apoi dădu să plece.

— Ionuţ, ai nevoie de bani?

— Nu, tată. Câţi mi-a lăsat mama îmi vor ajunge.

— Totuşi, eu îţi las cincizeci de lei să ai de-un cinema, de-o îngheţată sau de-o prăjitură.

— Mulţumesc, tată!

Cu aceşti cincizeci de lei şi cu ce mai economisise el, a doua zi expedie un pachet pe adresa lui Milică. Pachetul conţinea şi ceea ce îi plăcea lui cel mai mult: costiţă afumată. Şi fu atât de bucuros că-i putuse trimite pachetul, încât hotărî ca toată ziua să se considere în vacanţă.

După aceea zilele se scurseră într-o aşteptare înfrigurată: *examenul!*

Şi într-o zi mama şi „unchiu” Mitru se întoarseră din concediu, îl găsiră învăţând.

— În sfârşit, iată-ne şi acasă! se bucură mama. Cum te-ai descurcat, Ionuţ? Ca vai de lume, nu?

— M-am descurcat destul de bine, mamă.

— Da’ parcă ai slăbit puţin. Nu-i aşa, Mitrule?

— Nu mi se pare.

— Nici eu nu cred să fi slăbit, mamă. Dar chiar dacă, eventual, am slăbit, atunci probabil fiindcă am învăţat mult.

— Banii ţi-au ajuns, Ionuţ?

— Mi-au ajuns. Tata a vrut să-mi dea şi el, dar n-am avut nevoie.

— De pregătit te-ai pregătit temeinic, Ionuţ?

— M-am pregătit, mamă! În privinţa asta să nu ai nicio grijă.

Mama privi împrejur cu un ochi critic, pe urmă, mulţumită de cum arăta casa, exclamă bucuroasă:

— Ca acasă nu-i nicăieri atât de bine! Mă bucur că m-am întors!

Poate că s-ar fi bucurat şi „unchiu” Mitru dacă nu l-ar fi găsit învăţând. S-ar fi bucurat dacă Bârsăneasca i-ar fi luat în primire, de cum au coborât din maşină, ca să-i pună la curent cu niscai „ticăloşii”, pe care el le-ar fi comis cât timp fuseseră ei plecaţi în concediu. Cum însă nu se întâmplase nimic din toate acestea, întoarcerea acasă nu-i prea tihnea „unchiului” Mitru. Că nu-i tihnea era clar. Fiindcă de cum trecuse pragul, beculeţele din ochii lui începuseră să se aprindă şi să se stingă.

Când mama trecu dincolo, în dormitor, găsi pe noptieră flori.

— Ionuţ, ai ştiut că ne vom întoarce astăzi? întrebă ea.

— Nu, mamă. Doar nu m-aţi anunţat. Şi apoi aţi venit cu trei zile mai devreme. Dar de ce întrebi, mamă?

— Am găsit florile, Ionuţ.

Ca să-i facă în ciudă „unchiului” Mitru, îi spuse:

— Chiar când ai lipsit, mamă, eu ţi-am adus mereu flori.

— Mersi, Ionuţ!

Mama zâmbi şi se înroşi de plăcere.

În schimb în ochii „unchiului” Mitru o mulţime de beculeţe se aprinseră şi se stinseră succesiv.

*

Ionuţ tocmai terminase analiza gramaticală a opt fraze din *Amintiri din copilărie,* când auzi soneria de la intrare. Mama se duse să deschidă. Soneria îi aminti că trebuie s-o întâlnească pe Smaranda să meargă împreună la „Ruină”. Smaranda se întorsese şi ea de două săptămâni. Îşi îmbrăcă vintiacul şi tocmai când era pe punctul să iasă din cameră, uşa se deschise şi în pragul ei se arătă mama, albă la faţă.

— Ionuţ, te caută cineva de la miliţie! Apoi cu alt ton, disperat: Nenorocitule, ce-ai mai făcut în lipsa noastră?

— Nimic, mamă! Nu te necăji!

Şi, într-adevăr, nu se simţea vinovat cu nimic. Totuşi inima îi bătea, să spargă coşul pieptului. Îi era frică. Se simţea nevinovat, dar nu era în stare să-şi astâmpere frica.

Mama se dădu în lături din prag, ca să poată trece. Şi atunci din nou încercă s-o liniştească.

— Să nu-ţi fie frică! Crede-mă, nu am făcut nimic rău.

Dincolo, în sufragerie, aştepta un bărbat în civil. Un tânăr mărunţel, blond, cu o faţă rotundă, ca o lună plină.

— Eşti Istrate Ionuţ?

— Da! îngăimă Ionuţ, care, de frică ce-i era, abia mai putea vorbi.

Tocmai acum ieşi din dormitor şi „unchiu” Mitru.

— Domnul este de la miliţie, îl lămuri mama.

Chipul „unchiului” Mitru se lumină, ochii exprimară o mare satisfacţie.

— Ce ticăloşii a mai făcut? întrebă pe lucrătorul de miliţie.

— Nu cunosc de ce fel de faptă s-a făcut vinovat. Dumneavoastră sunteţi tatăl băiatului?

— Nu! Dumneaei e mama. Tatăl lui nu locuieşte aici.

— În cazul acesta dumneavoastră, tovarăşă, trebuie să vă explic motivul pentru care mă găsesc aici! Şeful meu vrea să stea puţin de vorbă cu fiul dumneavoastră.

— Am voie să-l însoţesc, tovarăşe?

— Nu cred că-i necesar. Dacă va fi cazul, vi-l voi aduce înapoi tot eu. Apoi către Ionuţ: Haide, băiete, să mergem!

Înainte de a ieşi pe uşă, abia izbuti să îngaime de emoţionat ce era:

— Mamă, să nu fii îngrijorată! Ai să vezi că am să mă întorc repede.

Dar mama clătină capul sceptică. Nu-l credea defel. Parcă prinsese rădăcini acolo, în vestibul, în dreptul uşii de la bucătărie. În schimb, „unchiu” Mitru, al cărui chip radia o mulţumire răutăcioasă, deschise uşa, amabil, slugarnic. După ce ei ieşiră pe coridor, încă mai înainte de-a o închide, îl auzi exclamând triumfător:

— Ce-ţi spuneam eu, Marta? Vezi că am avut dreptate?

Da, vocea „unchiului” Mitru exprima satisfacţie.

„Se bucură de parcă ar fi câştigat lozul cel mare”, îşi spuse, grăbindu-se să urce în liftul pe care lucrătorul de miliţie îl şi chemase.

Ca de obicei, Bârsăneasca, era la fereastră. Din fericire, lucrătorul miliţiei nu era în uniformă. Altfel, imediat ar fi aflat întregul cartier că „pe băiatul lui Pandelescu iarăşi l-a ridicat miliţia”.

O maşină aştepta la colţul străzii.

— Urcă, măi băiete!

Ionuţ urcă. Acum parcă nu-i mai era chiar atât de frică. În definitiv, de ce să-i fie frică? Doar nu se ştia vinovat cu nimic. Trebuie că era o confuzie, o neînţelegere la mijloc.

Sigur că era o neînţelegere. Până la urmă se vor lămuri că nu a făcut nimic reprobabil.

Când ajunseră şi maşina se opri, nu-i mai era frică. Câteva minute mai târziu, după ce străbătură un coridor lung, fu introdus în biroul căpitanului Suciu, ofiţerul care îl anchetase prima dată.

Căpitanul privea pe fereastră, în stradă. Auzind uşa deschizându-se, se întoarse şi de acolo, de la fereastră, se uită la el câteva clipe. Ţinea mâinile în buzunare şi se sălta mereu pe vârfuri.

— Bună ziua! spuse Ionuţ.

Căpitanul dădu numai din cap. Pe urmă se duse să se aşeze pe unul din cele două scaune din faţa biroului.

— Apropie-te!

Ionuţ se apropie.

— Haide, stai jos!

Ionuţ se execută. Câteva clipe se uitară unul la altul.

„Acum chiar că nu-mi mai e frică”, îşi spuse Ionuţ, privindu-l pe căpitan deschis, drept în ochi.

— Văd, Ionuţ, că iarăşi avem de-a face unul cu celălalt.

— Da, tovarăşe căpitan. Numai că nu ştiu ce aveţi cu mine.

— Nu bănuieşti?

— Nu! Doar nu mă ştiu vinovat cu nimic.

— Măi băiete, nici nu-ţi dă prin minte de câte ori mi-a fost dat să aud cuvintele acestea. Toţi care trec pragul acestui birou aşa încep: „Nu mă ştiu vinovat cu nimic, tovarăşe căpitan!” Şi până la urmă le dovedesc, băiete, că sunt vinovaţi. Nu vreau să spun că aşa se va întâmpla şi în cazul tău. Ia să stăm puţin de vorbă!

— Să stăm, tovarăşe căpitan!

— Dar, în prealabil, dă-mi buletinul!

— Nu-l am. L-am...

— L-ai uitat acasă? Nu ştii că fiecare cetăţean este obligat sa-l aibă permanent asupra sa?

Ionuţ înţelese că îl chemaseră în legătură cu buletinul şi răsuflă uşurat.

— Tovarăşe căpitan, l-am pierdui. L-am pierdut, sau poate mi s-a furat. Îl ţineam în portofel, iar portofelul în buzunarul de la spate al pantalonului.

— Când s-a întâmplat asta?

— Cred că sunt vreo şase-şapte zile de atunci.

— Şase, sau şapte zile?

— Şapte, preciză, după ce se gândi puţin.

— Ştii ce obligaţie ai atunci când pierzi buletinul?

— Ştiu, tovarăşe căpitan, dar mi-am zis că am să anunţ după examen.

— Ce examen?

— Examenul de admitere la liceu.

— Aşa! Nu ştiam că vrei să urmezi liceul.

— Vreau mult, tovarăşe căpitan!

— Vasăzică, afirmi că buletinul l-ai pierdut, sau ţi-a fost furat...

— Da, tovarăşe căpitan.

— Dar, după părerea ta, ce ţi se pare mai probabil: că l-ai pierdut, sau că ţi-a fost furat?

— Cred că mi-a fost furat. Dar nu este exclus să-l fi uitat pe undeva, pe vreo tarabă, în piaţă, fiindcă în ziua aceea am făcut cumpărături.

— Acum şapte zile... era într-o joi, nu-i aşa? Ia să-mi spui tu ce-ai făcut în ziua aceea?

— Joi? Da, era joi. Joi dimineaţa m-am dus la piaţă, cum v-am spus. După aceea m-am întors şi n-am mai ieşit din casă. Am citit, am învăţat. După masa de prânz m-am culcat puţin. Am adormit până la ora şase. Pe urmă iarăşi am citit. Seara, de la orele nouă, am fost la cinema, la *Victoria.* Am văzut filmul *Cine eşti dumneata, domnule Sorge?*

— Cu cine ai fost la cinema?

— Sigur. De obicei nu mă duc la ultimul spectacol. Mamei îi place să vin devreme acasă. Dar în ziua aceea, fiindcă am învăţat mult, mi-a dat voie în mod excepţional.

— După ce ai ieşit de la film, ce-ai făcut?

— M-am întors acasă.

— Ai luat imediat autobuzul?

— Nu! am mers o bucată din drum pe jos. Dormisem după-amiaza, cum v-am spus, şi nu-mi era somn defel. Era o noapte tare frumoasă.

— Vasăzică ai mers o bucată din drum pe jos. Pe drumul cel mai scurt, sau ai hoinărit, aşa, la întâmplare?

— Pe drumul cel mai scurt. Mai precis pe traseul troleibuzului, tovarăşe căpitan.

— Totuşi, nu cumva ai nimerit, din întâmplare sau fiindcă te-ai rătăcit, şi pe strada Matei Voievod? Ia aminteşte-ţi!

— Ce să caut tocmai pe strada aceea, tovarăşe căpitan?

— Sigur?

— Pe cuvântul meu de onoare, tovarăşe căpitan!

— Tare ciudat! Află că în noaptea de joi spre vineri, în faţa unei case de pe strada Matei Voievod staţiona un Wartburg. Proprietarul maşinii se afla la nişte prieteni, invitat la o onomastică. Şi închipuie-ţi, în timp ce el şi soţia sa petreceau fără grijă, cineva le şterpelea din maşină un radio cu tranzistori *Mamaia,* două fâş-fâşuri din import şi o umbreluţă de damă.

— Au uitat să încuie maşina? întrebă el.

— Da’ de unde! Hoţul a spart geamul uneia din portiere, a băgat mâna prin spărtură, a deschis-o pe dinăuntru, a şterpelit obiectele de care ţi-am vorbit, după care a spălat putina. Târziu, pe la două noaptea, când s-a terminat petrecerea, proprietarii maşinii n-au mai găsit nici aparatul de radio, nici fâş-fâşurile şi nici umbreluţa. În schimb au găsit, jos, lângă rigolă, în dreptul geamului spart, un buletin de identitate. Buletinul tău. Buletinul pe care tu pretinzi că l-ai pierdut, sau că ţi s-a furat exact în ziua de joi.

— Vasăzică asta-i, tovarăşe căpitan! exclamă el disperat, simţind cum i se întunecă dinaintea ochilor.

— Da, asta-i povestea. Mă tot întreb, cum naiba s-a rătăcit buletinul tău tocmai acolo unde s-a comis furtul?

— Şi mă bănuiţi pe mine, tovarăşe căpitan!

— Îţi aminteşti ce ţi-am spus la început?

— Parcă mai ştiu ce mi-aţi spus!

— Ţi-am spus că te-am chemat să stăm de vorbă. Ţi-am spus aşa sau nu?

— Mi-aţi spus.

— Să stăm. De aceea ştii ce-ţi propun? Îţi propun să te închipui în locul meu. Poţi?

— Nu ştiu.

— Încearcă! Încearcă de-ţi închipuie că eşti ofiţer de miliţie şi că primeşti următoarea reclamaţie: dintr-o maşină staţionată în stradă dispar nişte obiecte, acelea de care ţi-am vorbit. Păgubaşul găseşte pe jos un buletin pe care ţi-l aduce. Îl deschizi şi constaţi că buletinul aparţine unui oarecare Istrate Ionuţ, în vârstă de cinsprezece ani. Tu însă ştii că s-au mai întâmplat asemenea furturi şi că, în cele mai multe cazuri, autorii au fost minori. Buletinul găsit aparţine tot unui minor. Şi atunci vrei, nu vrei, eşti obligat să-ţi pui următoarea întrebare: „Nu cumva buletinul găsit aparţine hoţului care a avut ghinionul să-l piardă tocmai acolo?” Foarte posibil. Dar în acest caz ia să ne interesăm cine este acest Istrate Ionuţ! Nu cumva a mai avut de-a face cu noi? Cercetezi şi descoperi că, într-adevăr, în urmă cu vreo trei ani, Istrate Ionuţ fusese implicat într-o tentativă de furt. Ei bine, în urma acestei descoperiri, tu, dacă ai fi în locul meu, cum ai proceda?

Nu răspunse imediat. Din nou îl cotropi frica. Deşi nevinovat, aparenţele erau împotriva lui. Cum să dovedească că nu el prădase maşina? Cum? În niciun fel. Nu putea aduce nicio mărturie, nimic, prin care să-şi dovedească nevinovăţia. Şi dacă nu-şi putea dovedi nevinovăţia, până aveau să se lămurească lucrurile, căpitanul nu-i va da drumul. Avea să-l reţină, şi el nu se va putea prezenta la examen. Gândul că va pierde examenul îl deznădăjdui în aşa măsură, încât ochii i se umplură de lacrimi. Şi le şterse imediat cu mâneca, îndârjit. Lacrimile nu foloseau la nimic. Era nevinovat şi trebuia să-l convingă şi pe căpitan de nevinovăţia sa. Sau dacă nu va izbuti să-l convingă, cel puţin să-l înduplece să-l lase liber până după examen. În orice caz, nu trebuia să se dea bătut.

— Nu mi-ai răspuns în ce fel ai proceda tu, dacă ai fi în locul meu.

— Tovarăşe căpitan, dacă aş fi în locul dumneavoastră, şi eu l-aş bănui pe Istrate Ionuţ. Dar eu nu sunt *dumneavoastră.* Eu sunt cel bănuit, Istrate Ionuţ, şi vă spun adevărul-adevărat: sunt nevinovat! N-am fost în noaptea aceea pe strada Matei Voievod, nu am spart maşina şi nu am furat lucrurile acelea, nu ştiu cum de a ajuns buletinul meu tocmai acolo. Dar nu pot să vă dovedesc, în niciun fel, că spun adevărul. Vă cer să mă credeţi numai pe cuvânt. Credeţi-mă! Vă jur că nu vă mint! Sau, dacă nu mă puteţi crede, atunci, până când veţi avea dovada că sunt nevinovat, nu mă reţineţi, lăsaţi-mă acasă! Peste şase zile intru în examen. Dacă nu mă voi putea prezenta la examen, atunci..., atunci...

— Atunci ce?

— Dacă n-am să mă pot prezenta la examen din cauza acestei năpaste care s-a abătut asupra mea, am să mă omor, tovarăşe căpitan. Am să mă omor şi dumneavoastră mă veţi avea pe conştiinţă. Înţelegeţi? Trebuie să mă prezint la examen!

— Dar, dacă n-ai să reuşeşti la examen, tot ai să te omori?

— Sunt pregătit şi voi reuşi. Nu am niciun fel de îndoială. Vă rog, tovarăşe căpitan, să nu mă reţineţi!

— Tu ştii că atunci când ai făcut boroboaţa aceea, eu am avut multă înţelegere faţă de tine şi te-am ajutat.

— Ştiu, tovarăşe căpitan, şi vă mulţumesc.

— Ştii de ce te-am ajutat? Fiindcă am avut încredere în tine. Nu mi-am pierdut-o nici acum. Dar împrejurările, toate, te acuză, toate sunt împotriva ta. Nu este exclus – şi eu cred lucrul acesta – că numai la o primă vedere, superficială, ele să te acuze. Dar lucrul acesta trebuie dovedit. Şi nu este deloc uşor. Tu pretinzi că ai pierdut buletinul, iar el a fost găsit lângă o maşină prădată. Pe urmă, între orele când probabil a fost spartă maşina, tu nu te aflai acasă, în patul tău, ca mai toţi băieţii de vârsta ta, ci, chiar după spusele tale, hoinăreai pe străzi, fiindcă dormiseşi după-amiaza şi nu-ţi era somn şi fiindcă era o lună tare frumoasă. Erai singur şi nu poţi face dovada că,

tot hoinărind pe străzi, n-ai ajuns şi pe strada Matei Voievod. Vezi, dar, că toate faptele te acuză şi dintre toate, cel mai mult, buletinul găsit de păgubaş pe locul unde s-a comis furtul.

— Adică, am fost un hoţ ghinionist, nu?

— Ţi se pare neverosimil? Dar află că în meseria mea mi-a fost dat să cunosc hoţi şi criminali „distraţi”, care să uite sau să piardă, tocmai la locul crimei, vreun obiect personal după care au putut fi identificaţi. Nu cred că este cazul tău. Eu, când am aflat că e vorba de tine, mi-am zis: „Ia să stau de vorbă cu băiatul ăsta! Am să-mi dau seama dacă e într-adevăr nevinovat, sau dacă face parte din categoria hoţilor distraţi. Şi iată, am stat de vorbă cu tine. Ştii care este impresia mea? Că nu tu ai spart maşina.

Oftă uşurat şi se grăbi să întrebe:

— Atunci pot pleca acasă, tovarăşe căpitan?

— Nu te pripi, fiindcă mai am treabă cu tine. Mă gândesc, Istrate, că ai putea să mă ajuţi să-l descopăr pe adevăratul hoţ.

— Eu, tovarăşe căpitan?!

— Tu.

— Chiar că nu-mi dă prin minte în ce fel v-aş putea ajuta, tovarăşe căpitan.

— Am să te lămuresc imediat. Numai să mă urmăreşti cu atenţie. Vasăzică, am convenit că nu tu ai jefuit maşina. Clar, nu?

— Ca lumina zilei, tovarăşe căpitan.

— Totuşi, buletinul tău s-a găsit lângă maşină. Întrebarea este următoarea: Cum a ajuns acolo?

— Cum, tovarăşe căpitan?

— La întrebarea aceasta se pot da trei răspunsuri. Primul răspuns. Cineva a găsit portofelul tău. Era un portofel bun?

— Da’ de unde! O vechitură.

— Fiindcă era o vechitură, găsitorul îl azvârle, dar păstrează buletinul, cu gândul să ţi-l restituie prin poştă sau pe altă cale, să zicem depunându-l la secţia de miliţie care l-a eliberat. Îl vâră în buzunar şi uită de el. Mai târziu, seara, în drum spre casă, probabil în timp ce traversa strada Matei

Voievod de pe un trotuar pe altul, scoate batista din buzunar şi, fără să observe, pierde buletinul, pe care, ulterior, îl găseşte proprietarul maşinii. Iată primul răspuns la întrebare, sau, cum spunem noi, prima ipoteză. Să vedem acum pe a doua. Buletinul tău a fost găsit chiar de hoţ, care îl păstrează cu gândul că, într-o zi, ar putea să-i fie de folos. În seara aceleiaşi zile, trecând pe strada Matei Voievod, vede o maşină fără stăpân, în care se aflau fâş-fâşurile, aparatul de radio şi umbreluţa. Şi cum el nu este la prima ispravă de acest gen, se pricepe cum să intre în posesia obiectelor uitate în maşină. Numai că, vrând să scoată ceva din buzunar, poate obiectul cu care a spart geamul portierei, pierde buletinul. Iată, dar, a doua ipoteză. Şi acum ultima. Hoţul – în posesia căruia se afla buletinul, după ce îşi însuşeşte obiectele – dinadins îl face pierdut chiar lângă maşină.

— Cum adică dinadins, tovarăşe căpitan?! Ce interes avea? Să arunce vina asupra mea ca să nu-l bănuiţi pe el?

— Şi asta. Dar s-ar putea să fi avut şi un alt motiv. Ia gândeşte-te bine! Tu acolo, la colonie, te-ai certat cu cineva, te-ai bătut? Vreau să spun, ştii tu pe cineva din cei ce au fost cu tine acolo, care te-ar duşmăni foarte tare?

— Tovarăşe căpitan, nu m-am certat, nu m-am bătut şi nici nu i-am făcut cuiva vreun rău ca să mă urască în aşa măsură, încât să vrea să mă distrugă.

— Sigur?

— Sigur, tovarăşe căpitan. Aş putea să spun că tot timpul cât am stat *acolo* nimeni nu mi-a zis nici măcar du-te mai încolo.

— În cazul acesta, înseamnă că...

Dar nu-l mai lăsă să-şi exprime gândul până la capăt, fiindcă brusc îşi aminti de „Pistil”.

— Tovarăşe căpitan, unde-i acum „Pistil”?

— Care „Pistil”?

— Băiatul care a pus la cale atunci furtul maşinii.

— Uitasem că asta îi era porecla. Dar ce-i cu „Pistil”? Crezi că „Pistil” a prădat maşina?

— Nu ştiu dacă el a prădat-o. Ştiu doar că „Pistil” m-a ameninţat că are să se răzbune pe mine după ce are să iasă. După proces, mi-a spus aşa: „Când am să ies, bă, am să-ţi coc una să fie cât un buboi de-ăl mare! Să-mi moară puria dacă n-am să ţi-o coc!” s-a jurat el atunci.

— Aşa ţi-a spus?

— Aşa.

— Şi, mă rog, de ce voia să se răzbune pe tine?

— Era convins că am fost prinşi fiindcă eu i-am trădat.

— Ce vorbeşti! Aşa credea el?

— Credea, tovarăşe căpitan! Adică toţi trei credeau.

— Şi bineînţeles nu era adevărat.

— Tovarăşe căpitan, acum pot să vă spun adevărul: eu am anunţat secţia de miliţie că s-a pus la cale furtul unei maşini.

— Şi de ce ai făcut asta?

— Să vedeţi…

Şi îi povesti tot ceea ce se întâmplase…

Când termină, căpitanul se uită la el lung, dar nu fără simpatie.

— Vasăzică, toate astea le-ai făcut numai şi numai ca să-i faci de ruşine pe maică-ta şi pe „unchiu”-tu Mitru?

— Numai, tovarăşe căpitan.

— Ţi-am mai spus eu că eşti un băiat tare ciudat.

— Mi-aţi mai spus, tovarăşe căpitan.

Căpitanul Suciu ridică receptorul şi formă un număr.

— Trebuie să trimitem băiatul acasă. Ai o maşină? Bun! Vino de-l ia peste cinci minute! Şi spune lui Matei să caute dosarul lui Nae Butnaru, zis „Pistil”. Să se informeze dacă, în prezent, e liber. Asta-i tot.

Şi puse receptorul în furcă.

— O fi „Pistil”, tovarăşe căpitan? Ce credeţi?

— Eu nu am voie să cred. Eu trebuie să verific. Trebuie să *ştiu.* Şi până desează am să ştiu sigur.

— Dacă este el, înseamnă că tot mi-a copt un buboi.

— Numai că n-a spart cum a vrut el. Vezi, până la urmă, tot ne-ai ajutat.

— Nu mi-a dat prin minte că aş putea să vă fiu de vreun ajutor, tovarăşe căpitan.

Lucrătorul de miliţie care îl adusese se înfiinţă.

— Uite că a venit tovarăşul plutonier să te ducă acasă! Mergi sănătos, Ionuţ, şi succes la examen!

Când a ajuns acasă şi când a sunat la sonerie, a venit să-i deschidă „unchiu” Mitru. Fu atât de surprins că-l vede, încât uită să se dea deoparte ca să-l lase să intre în casă. Trebui să se strecoare pe sub braţul cu care ţinea uşa întredeschisă.

Mama era în sufragerie. Avea ochii roşii de plâns. Roşie era şi la faţă. Înţelese că mama se certase cu „unchiu” Mitru, probabil din cauza lui.

— M-am întors, mamă!

— Ce-a fost, Ionuţ? Ce-ai mai făcut?

— Nimic, mamă. Ţi-am spus să nu fii îngrijorată.

Şi povesti totul. „Unchiu” Mitru stătea în prag, în picioare, cu umărul rezemat de pervazul uşii şi asculta. Era atât de furios, încât nici nu mai era în stare să-şi ascundă furia, dezamăgirea. Beculeţele se aprindeau şi se stingeau, mai des şi mai multe ca oricând. Şi, ca să-i facă în necaz, povesti cu lux de amănunte cum decursese discuţia dintre el şi căpitanul Suciu. Mai mult încă, tot din nevoia de a-i face în ciudă ticlui câteva aprecieri elogioase pe care, chipurile, căpitanul Suciu i le adresase la despărţire. Încheie cu aceste cuvinte:

— Te rog, mamă, să ai totdeauna încredere în mine!

— Da, Ionuţ, de azi înainte am să am încredere în tine.

Mama aruncă, în treacăt, o privire „unchiului” Mitru, o privire mai întâi mustrătoare, apoi triumfătoare.

— Haidem, Ionuţ, la bucătărie să-ţi dau ceva să mănânci! Prin câte emoţii ai trecut, ţi s-o fi făcut foame, săracul de tine!

— Într-adevăr, mi-e tare foame, mamă!

Lui i se păru că mama i se adresase cu vocea cu care îi vorbise pe vreme când fusese „mica mea păsăruică”.

*

În curtea liceului aşteptau cei douăzeci şi doi de elevi şi eleve reuşiţi la sesiunea de toamnă a examenului de admitere în clasa a noua. Printre aceştia era şi el. Reuşise cu media generală zece. Lucrarea scrisă la matematică a terminat-o în douăzeci de minute. Când s-a dus la catedră să predea teza, profesorul, crezând că se retrage, din examen, l-a întrebat nu fără părere de rău:

— Ai capitulat, băiete?

— Nu, tovarăşe profesor, am terminat.

— Aşa de repede? Bravo!

La oral obţinu tot nota zece şi felicitări din partea preşedintelui comisiei. Notă maximă obţinu şi la istorie.

Acum aştepta să fie repartizat într-una din cele şase clase a noua. Era emoţionat cum nu fusese la niciuna din probe. Mereu se uita la ceas. Timpul i se părea că trece tare, tare încet.

„Numai de m-ar repartiza la a IX-a B”.

Dar dacă îl vor repartiza la o altă clasă? Nu se va lăsa. Va vorbi cu directorul, îl va ruga. Nu se poate să nu-i aprobe. Ce Dumnezeu, reuşise doar cu media generală zece! Măcar atâta favoare să i se facă. În definitiv, aşa cum cei care îşi iau examenul de stat cu media maximă au dreptul să aleagă oraşul unde urmează să-şi exercite profesiunea, la fel avea şi el dreptul să opteze pentru una din clase. Nu, în niciun caz nu se va lăsa până nu va reuşi.

În sfârşit, după încă vreo zece minute, veni să-i repartizeze pe clase una din cele-două directoare adjuncte ale liceului. Începu să-i strige, alfabetic, după o listă:

— Alexandrescu Virgil, Dumitrescu Tase şi Vasiliu Marin la A, Florescu Nicolae, Ionescu Vasile şi Istrate Ionuţ la B...

În sfârşit, se întâmplase şi aceasta după dorinţa sa. Fusese repartizat din oficiu la clasa a IX-a B. Clasa în care era şi Ana.

„Măi, măi ce surprinsă are să fie când are să mă vadă!” îşi spusese, deschizând uşa clasei.

Când se înscrisese pentru examen la liceul acesta, habar nu avusese că urma să fie coleg cu Ana. În afişierul liceului încă mai figurau atunci listele cu numele celor reuşiţi la sesiunea din primăvară. Întrucât nu cunoştea pe nimeni, nu avusese curiozitatea să se uite pe ele. Dar în timpul examenului oral, aşteptând în curte să se audă strigat, îşi aruncă ochii distrat pe liste. Şi abia acum, şi numai cu totul întâmplător, îi descoperi numele: *Boldeanu Ana.* Fără îndoială că era Ana. Reuşise cu media opt.

„Ar fi minunat să fim colegi de clasă”, îşi spuse şi, de bucurie, începu să ţopăie într-un picior ca fetiţele când joacă şotron.

Era Ana. Imposibil să existe o altă fată cu acelaşi nume, ca şi Ana absolventă în acelaşi an a şcolii generale. Câteva minute mai târziu intra la oralul de istorie. Subiectul: *Revoluţia de la 1848 în Muntenia.* La nicio materie nu răspunsese cu atâta plăcere, nici măcar la matematică. Dar când fusese examinat, oral, la matematică încă nu ştia că va fi coleg cu Ana.

După ce profesorul de istorie scrise pe foaia de examen nota zece – ce-l de-al treilea şi ultimul zece – luă autobuzul care îl lăsă la Parcul Herăstrău. Căută banca pe care stătuse atunci când fugise de la colonie. O găsi şi, spre satisfacţia sa, nu era ocupată. Se aşeză şi începu să se gândească la Ana, la ceea ce avea de făcut.

Dacă nu i-ar fi descoperit numele pe lista celor reuşiţi la sesiunea din primăvară, a doua zi urma s-o caute la telefon şi să-i dea întâlnire la ceasul de la Universitate. Dar acum, dacă a aflat că vor fi colegi, altfel va proceda. N-o va mai chema la telefon. Va aştepta până se vor deschide şcolile. Şi atunci în prima zi de şcoală, ei bine, atunci Ana va afla că sunt colegi de clasă.

„Măi, măi, ce surpriză are să fie pentru ea!” se bucură el.

De când se ştia nu se simţise atât de mulţumit. Reuşise cu media generală zece, avea să fie coleg de clasă cu Ana, mama îi vorbea acum aşa cum îi vorbise pe vremea când fusese „mica mea păsăruică”, şi fără îndoială că se va bucura tare mult aflând cu ce medie reuşise. Se va bucura

şi tata. Dar amintirea tatălui îi întunecă bucuria. Tata era mereu mai distrat, încărunţise prematur, iar ochii exprimau acum tot timpul tristeţea care, înainte, se oglindea în ei numai când auzea pendula bătând orele.

„Tăticuţule, tare mai eşti tu nefericit!”

Se ridică să plece. Începuse să se întunece. Când ajunse acasă, era noapte.

— Bună seara!

— Bună seara, Ionuţ! Ce notă ai luat la istorie?

— Zece, mamă! Să ştii că şi la teze mi-au dat tot nota zece.

— Sigur?

— Sigur, mamă! Mi-a spus preşedintele comisiei.

— Felicitările mele, Ionuţ! Haide, vino să te îmbrăţişez!

Mama îl îmbrăţişa. Era tare emoţionată.

— Te felicit! adăugă şi „unchiu” Mitru.

Se uită în ochii lui. În ochii „unchiului” Mitru se aprindeau şi se stingeau, repede tare, beculeţele.

„Măi, măi, ce surprinsă are să fie când are să mă vadă!” îşi spuse, deschizând el uşa clasei, fiindcă o luase înaintea celorlalţi doi.

La catedră se afla profesorul de engleză.

— Bună ziua, tovarăşe profesor!

Vocea îi tremura de emoţie.

— Bună ziua, băieţi! Aţi fost repartizaţi la clasa aceasta?

— Da, tovarăşe profesor!

Vorbea şi în numele celorlalţi, privind numai la catedră, deşi dorea nebuneşte s-o caute cu privirea pe Ana. Dar era atât de emoţionat, încât nu îndrăznea. Abia după ce profesorul, care era şi dirigintele clasei, indică locul fiecăruia, Ionuţ îndrăzni să privească şi în direcţia băncilor... Şi atunci o văzu. Ana stătea în banca întâi, rândul din mijloc, în prima clipă, când ochii li se întâlniră, citi în privirile ei un fel de nedumerire. Parcă nu-i venea să creadă. Pe urmă, uimire şi, în fine, bucurie. Ana îl recunoscuse şi era bucuroasă că vor fi colegi. Şi îi zâmbi. Clasa se umplu dintr-o dată de lumină.

Atunci, el nespus de bucuros că o revede, îşi trimise gândul să-i spună:

„Ana, tare dragă îmi eşti tu, Ana!”